

Årsrapport 2015

Fylkesmannen i Troms

Innhold

I - Fylkesmannens beretning	Side 3
II - Introduksjon til embetets hovedtall	Side 5
III - Årets aktiviteter og resultater	Side 11
IV - Styling og kontroll i embetet	Side 19
V - Vurdering av framtidssikter	Side 22

I - Fylkesmannens beretning

Årsberetning

Fylkesmannen i Troms har utført embetsoppdraget i tråd med sentrale føringer og har i all hovedsak nådd målene som er satt fra våre oppdragsgivere. Vi hadde en prekær situasjon på økonomiområdet frem til sommeren 2015. Grunnet vakanse og sykemelding i økonomiavdelingen, fikk vi ikke utarbeidet og godkjent budsjettet før vi fikk tilsatt ny økonomiansvarlig i juni 2015. Økonomistyringen ble som en følge av dette ikke godt nok ivaretatt for året vi har lagt bak oss. Årsregnskapet viser et mindreforbruk på 2,5 mill. God kompetanse på økonomiområdet er nå på plass.

Internt i embetet opplever vi godt arbeidsmiljø, tiltak for oppfølging av arbeidsmiljøundersøkelsen i 2014 fortsatte langt inn i 2015. Vi har etablert en profesjonell HR avdeling som har utarbeidet gode rutiner for rekruttering og oppfølging av medarbeidere. Embetet preges av svært mange dyktige, engasjerte og høykompetente medarbeidere som legger ned en stor innsats til beste for innbyggerne i Troms.

Enkelte avdelinger har vært preget av høy turnover, spesielt helse og juridisk/kommunal avdeling. Det er ikke vanskelig å rekruttere kompetente medarbeidere til Fylkesmannen i Troms, noe vi mener er en indikasjon på at vi har et godt omdømme utad og at vi er en attraktiv arbeidsplass. Likevel har vi erfart, spesielt det siste året, at flere av våre medarbeidere har sluttet fordi vi ikke har vært i stand til å imøtekomme lønnstilbudet de er blitt forespeilet i andre virksomheter.

Strømmen av flyktninger over Storskog til Troms høsten 2015 voldte store utfordringer og førte til ekstraordinær innsats fra vår side. Vi høynet beredskapsnivået fra grønt til oransje i perioden oktober- desember og etablerte et tverrgående internt forum for å håndtere utfordringene. Kommunene rapporterte ukentlig til oss om situasjonen og embetet var hele veien aktiv på tilbudssiden i oppfølging av kommunene gjennom møtevirksomhet og kompetanseheving. For noen avdelinger medførte det omprioritering av oppgaver.

Fylkesmannen har det siste året, i større grad enn tidligere, vært utfordret i media og av politikere i saker der vi har hatt innsigelser, spesielt i omstridte arealsaker, i særlig grad knyttet til miljøvern og reindrift. Skuterkjøring/motorferdsel i utmark, heliskiing, akvakultur, kystsoneplaner, veitrasé, (E-8) og øyforbindelser via tunnel er eksempler på saksområder der våre innsigelser har møtt motstand blant politikere, næringsutøvere og lokalbefolkning. Vi har opplevd å stå i et krysspess mellom oppfølging av nasjonal politikk/ statlig styring og hensynet til det kommunale sjølstyret.

Fylkesmannen legger stor vekt på å ha god dialog med kommunene. Kommunevalget resulterte i et betydelig politisk skifte i fylket. 18 av 24 ordførere ble byttet ut, og mange av de nye ordførerne hadde som fanesak i valgkampen å bevare kommunestrukturen. Det medførte at arbeidet med kommunereformen stoppet mer eller mindre opp i høsthalvåret. Fylkesmannen utarbeidet i høst statusbilde med vurdering av tjenestekvalitet for samtlige kommuner. I samarbeid med KS initierte Fylkesmannen etter valget en omfattende opplæring over to dager av samtlige kommunestyre. Tiltaket ble både godt mottatt og godt omtalt.

Sist høst startet vi et samarbeid med KS for planlegging av et felles arrangement, fylkesmannens januarmøte og KS' strategikonferanse. Fylkesmannen arrangerer hvert år januarmøtet for alle ordførere og rådmenn i fylket. Dette er en viktig arena for relasjonsbygging og kompetanseutvikling. I dette møtet gjøres kommuneledelse, politikere og ledelse i regional stat kjent med fylkesmannens embetsoppdrag fra regjering og storting for kommende år. Hvert sektorområde har formulert forventninger til kommunene som presenteres i dette møtet, og i et eget dokument, kalt «Oppdrag 2016»

Andre viktige samarbeidspartnere for oss er fylkeskommunen, universitetet, politiet, forsvaret, IMDI, m.fl. En viktig arena for nettverksbygging og samarbeid er fylkesmannens årlige Sjeffsmøte der Politimesteren, Brigade Nord, Hørsjefen, Hv-sjefen, Luftving 139, Universitetssykehuset, Universitetet og Statens Vegvesen deltar. Tema for møtet i 2015 var som tidligere år, utfordringer innen samfunnsikkerhet, beredskap og krisehåndtering, men også utveksling av informasjon etatene i mellom.

I Troms er det mange innbyggere som ikke får det tilbudet de har behov for på helseområdet. Hovedutfordringen er små og sårbare fagmiljø som preges av lav kompetanse og hyppig bruk av vikarer på legesiden. Kommunene i Troms har en lang vei å gå før intensjonene om koordinerte og helhetlige pasientforløp, som samhandlingsreformen legger opp til, er realisert.

Tverrfaglig fokus på barn og unge har gjennom sjumilssteget også i 2015 vært prioritert. Fylkesmannen i Troms er nasjonal koordinator for arbeid med barnekonvensjonen og har fortsatt sitt oppdrag med å spre sjumilssteget til

andre embeter.

Tilstanden i barnevernet har vært i fokus i mediebildet. Dette er et krevende område som vi vil ha økt oppmerksomhet på fremover, det gjelder bl.a.fristoversittelser i undersøkelsessaker og meldeplikt til barnevernstjenesten.

Situasjonen på vergemålsområdet har vært prekær. Det toppet seg i høst med utfordringene i forbindelse med flyktningestrømmen. Embetet har til tross for dette oppnådd å skaffe representanter til alle de mindreårige asylsøkerne som hadde rett på det.

Fylkesmannen har to års erfaring som reindriftsforvalter, noe som kan sies å ha vært en vellykket reform. Vi opplever fortsatt store utfordringer knyttet til grenseoverskridende reindrift mellom Norge og Sverige, innenfor konvensjonsområdene. En felles reinbeitekonvensjon er fortsatt ikke ratifisert.

Flertallet av kommunene i Troms har i året som gikk hatt en krevende økonomisk situasjon. Svake driftsresultat, høy og økende lånegjeld og for lite reserver i form av fondsmidler er beskrivende for tilstanden til mange. Fem kommuner var i 2015 på Robeklista: Skjervøy, Nordreisa, Storfjord, Lenvik og Torsken.

Utfordringene ved slutten av året og ved inngangen til det nye er først og fremst knyttet til

- Fremdrift i kommunereformen
- Integrering og bosetting av flyktninger
- Sammenhengen mellom kommunal- og spesialisthelsetjenesten
- Psykososialt miljø og opplæringstilbud for flyktninger
- Kunnskap og kompetanse i barnevernet
- Kommunal samfunnssikkerhetskompetanse og mangelfulle ROS analyser
- Utvikling i landbruket

Tromsø, 29. februar 2016

Bård M Pedersen (sign)

fylkesmann

II - Introduksjon til embetets hovedtall

Fylkesmannens samfunnsoppdrag

Fylkesmannen er Kongens og regjeringens representant i fylket og arbeider for at Stortingets og regjeringens mål og retningslinjer blir fulgt. Ulike sektoroppgaver på vegne av departement og direktorat utføres i tråd med oppdragene vi til enhver tid blir gitt. I tillegg er fylkesmannen gitt en rolle som samordningsorgan og meklingsinstans.

Bård M. Pedersen er fylkesmann og Ingrid Hernes er assisterende fylkesmann. Begge fungerer i stilling fram til utgangen av 2017, da ny fylkesmann tiltrer. 138 personer er tilsatt i hel- eller deltidstilling. Embetet er samlokalisert i bygg med fylkeskommunen, Strandveien 113, Tromsø, og 11 medarbeidere fra landbruksavdelingen og plan, reindrift og samfunnssikkerhet er lokalisert i Skogbrukets Hus i Målselv.

FM Troms er organisert med 7 avdelinger

Landbruksavdeling v/Berit Nergåed Nyre

Oppvekst- og utdanningsavdeling v/Hilde Bremnes

HR- og administrasjonsavdeling v/Katrine Storeheier

Plan, - reindrif og samfunnssikkerhetsavdeling v/Per Elvestad

Kommunal- og justisavdeling v/Jan-Peder Andreassen

Helse- og omsorgsavdeling v/Svein Steinert

Administrasjons- og HR avdeling v/Katrine Storeheier

Visjon og verdier for Fylkesmannen i Troms

Fylkesmannen- for helhet og trygghet med Kunnskap, Klokskap og Rettssikkerhet.

- *Fylkesmannen er viktigste pådriver og medspiller for samfunnssikkerhet og beredskap i Troms*
- *Fylkesmannen er etterspurt bindeledd og samordner mellom stat og kommune*
- *Fylkesmannen er garantist for innbyggernes rettigheter*
- *Fylkesmannen er fornyings- og utviklingsorientert støttespiller for kvalitet på sine fagområder*
- *Fylkesmannens medarbeidere utgjør et bredt og sterkt fagmiljø*

Overordnede mål, embetets virksomhetsplan

Felles målsettinger – alle avdelinger og enheter

1. Lederskap og fellesskap

- God rolleutøvelse og god resultatoppnåelse er knyttet til den evne aktørene på ledernivå har til å utvikle fellesskap om den felles institusjonelle selvforståelse, institusjonens verdier, den strategiske mål og det gode lederskap.
- Avdelingsdirektørene er medansvarlige for helheten i Fylkesmannens virksomhet og for embetets samlede innsats i fylket

2. Rettssikkerhet

- Krav til foreløpig svar gjelder alle avdelinger.
- Følge med på forhold som har betydning for innbyggernes rettssikkerhet
- Fastsette og holde saksbehandlingstid i alle saker
- God kvalitet i saksbehandlingen
- Føre et språk som er enkelt, klart og lett å forstå
- Være åpen og tilgjengelig for brukere

Alle som ønsker det skal få samtale med Fylkesmannen om sin sak (*Ingen Tromsværing er for liten for at ikke Fylkesmannen ser han eller henne*).

3. Samordning og planarbeid

- Fylkesmannen skal sikre intern koordinering av arbeidet for barn og unge innad i embetet innen barnevern, helse, sosiale tjenester, barnehage og opplæring.
- Alle avdelinger må forplikte seg og engasjere seg i Sjumilssteget
- Det skal være et helhetsfokus i alle saker der dette er av betydning. Vi skal utvikle og vedlikeholde gode arenaer for samhandling og samarbeid og videreføre rollen som pådriver for bedre kvalitet i planlegging i fylket

4. Informasjon, kommunikasjon og kunnskapsdeling

- Bidra til gode arenaer for læring og kompetanseutvikling
- Alle avdelinger har medansvar for en oppdatert og lesbar hjemmeside
- Alle avdelinger har medansvar for utvikling og vedlikehold av intranett
- Ansatte skal i størst mulig grad være kjent med kommunenes forventninger til faglig oppfølging (Fylkesmannen som kompetansesenter)

Områdene lederskap, rettssikkerhet, samordning, planarbeid og informasjon, kommunikasjon og kunnskapsdeling er utdypet i underpunkter og resultatkrav.

Prioriterte mål og strategier for 2015, sektorvis

Plan, reindrift og samfunnssikkerhetsavdelingen

Sterkere fokus på overordnet og helhetlig planarbeid i kommunene

Bidra til en sterk kobling mellom overordnet samfunns- og arealplanlegging i kommunene

Gjennom sjumilssteget/kompetanseheving blant barnerepresentantene, bidra til at barn og unges interesser i arealplanleggingen ivaretas

Fylkesmannen skal etablere rutiner for å samordne statlige virksomheter med innsigelseskompetanse

Sikre reindriftens arealer, herunder reindriftas særverdiområder, minimumsbeiter og flyttveier

Se til at de overordnede målene for forvaltningen av reindriften følges opp i kommunenes planlegging

Bidra til oppstart av regional reindriftsplan

Legge tilrette for samhandling med Svensk reindrift/samebyer

Sikre ivaretagelse av samfunnssikkerhet som tema i det kommunale og regionale planarbeidet

Bidra til at flest mulig kommuner i Troms skal ha en første utgave av helhetlig ROS analyse etter lov om kommunal beredskapsplikt (2010-25-06) § 14 og en godkjent beredskapsplan (§ 15) avledet av ROS

Sikre at hensynet til et klima i endring ivaretas i kommunal og regional planlegging

Minst halvparten av kommunene i Troms skal ha et elektronisk planregister i drift før utgangen av 2014

Miljøvern avdelingen

Fokus på å synliggjøre kunnskap om natur, og effekten av inngrep, i alle beslutninger som berører natur, også arealplansaker.

Redusere ulovlig motorferdsel i utmark gjennom økt veiledning og lovlighetskontroll av kommunene, og samarbeid med oppsynsmyndighetene.

Drive kunnskapsbasert rovviltforvaltning for å redusere konflikten beitedyr, rovvilt og samfunn, med spesielt fokus på reindriftsforvaltningen.

Sikre bærekraftige bestander av anadrom laksefisk ved deltagelse og oppfølging av kystzoneplanene i Troms, samt å gjennomføre en trygg og forutsigbar Gyro-aksjon i Skibotnvassdraget.

Sikre et godt og oppdatert kunnskapsgrunnlag til en helhetlig forvaltningsplan for vannregion Troms, gjennom samarbeid med vannregionmyndigheten, eget ansvarsområde og miljøfaglig veiledning overfor andre sektorer.

Sikre og forvalte verneområdene i Troms gjennom samarbeid med kommuner, lokal forvaltning, og økt formidling.

Redusere utslipp av farlige stoffer gjennom til syn og konsesjonsbehandling, spesielt overfor deponieiere og skipsverftsindustrien.

Følge opp avslutningen av overvåkingen etter oppryddingsprosjektene av forurenset bunnsediment i Harstad havn og Tromsø havn.

Landbruksavdelingen

- Forvalte tilskuddsordninger og utbetalinger
- Risikobasert kontroll og oppfølging av kommuner og foretak
- Oppfølging og veiledning av kommunene på de viktigste områdene
- Oppfølging av regional landbruksplan
- Avslutte gårdskartprosessen
- Samarbeid med Mattilsynet om dyrevelferdssaker
- Noe sterkere satsing på næringsutvikling for å demme opp for bruksnedleggelse

Oppvekst- og utdanningsavdelingen

Sikre at skoleeiere, kommunen som barnehagemyndighet og kommunalt barnevern utfører sine lovpålagte oppgaver og styrkes i forståelsen av regelverket.

Informere og veilede barnevern, barnehage og skole om lovpålagte krav til saksbehandling, herunder enkeltvedtak etter forvaltningsloven.

Bidra til økt kvalitet i barnevernet gjennom veiledning, tilsyn og kompetanseutvikling.

Motivere barnehagemyndighet og skoleeier til å satse på kompetanseutvikling for sine ansatte gjennom deltakelse i nasjonale program og satsinger for etter- og videreutdanning.

Se til at forebygging av mobbing i skolen har høy prioritet i alle ledd, og sørge for økt fokus på elevenes læringsutbytte gjennom veiledning og tilsyn.

Stimulere til samarbeid og samordning på tvers av etater og fagområder i saker som omfatter barn og unge, og følge opp arbeidet med Sjumilssteget.

Helse og omsorgsavdelingen

Bidra til at innbyggerne i Troms, Nordre Nordland og på Svalbard får nødvendige helse og omsorgstjenester gjennom veiledning og tilsyn.

Bidra til å styrke folkehelsen i Troms og på Svalbard gjennom råd, veiledning og tilskuddsforvaltning.

Bidra til gjennomføring av samhandlingsreformen, kompetanseløftet, demensplan og rusreformen gjennom nettverksbyggig, råd, veiledning og tilskuddforvaltning.

Bidra til å øke brukervedvirkning og rettssikkerhet for innbyggerne innen vårt ansvarområde og koordinere tilsyn med all spesialisthelsetjeneste i Helse Nord RHF.

Ressursene har vært styrt mot områder

–av stor betydning for enkeltmenneskers rettsikkerhet

–der sannsynlighet for svikt er stor

–der konsekvensene av svikt for barn og deres familie og andre tjenestemottakere er alvorlige («Sjumilssteget»)

–der de som trenger tjenester ikke selv kan forventes å ivareta sine interesser

Kommentarer til nøkkeltall

Tildeling for 2015 på kap. 0525 post 01 utgjør 75,4 mill. Årets mindreforbruk er på 2,6 mill., noe som utgjør 3,5% av tildelingen. Mindreforbruket skyldes i hovedsak lavere utgifter til lønn, og knytter seg til aktivitet på fag- og prosjektmidler (andre utgiftskapitler) som utføres av ansatte innenfor kap. 0525 post 01. Som følge av dette gjøres det en del ompostinger mellom kap. 0525 post 01 og andre utgiftskapitler. I starten av 2015 var bemanningssituasjonen på økonomiområdet vanskelig. Dette bidro til redusert kapasitet i planleggings- og budsjetteringsarbeidet, og budsjettet ble først behandlet i juni. Embetet har generelt vært mer forsiktig med bruk

av midler enn nødvendig. Vi viser til årsregnskapet for nærmere omtale, se del VI i årsrapporten.

Embetet har 117 årsverk, og lønn til ansatte er den største utgiftsposten med 80,2 % av driftsutgiftene. Husleie utgjør 15 % av driftsutgiftene. Hoveddelen av virksomheten er lokalisert i Tromsø kommune, men embetet har også virksomhet i Målselv kommune. I tillegg er nasjonalparkforvaltere lokalisert på ulike steder i Troms. Samlet gir dette mange leieforhold. Samlet utgjør lønn og husleie 95,2 % av driftsutgiftene, og de resterende utgiftene som f.eks. drift IKT, møter, kurs og reiser samt inventar utgjør kun 4,8 %. Etter vår vurdering gir dette et noe misvisende bilde av embetets utgifter, og det kan skyldes behandlingen av embetets «inntekter» fra administrative kostnadsdekning.

Den administrative kostnadsdekningen utgjør 5,4 mill., eller 27,6 % av lønnsutgiftene på andre utgiftskapitler enn kap. 0525 post 01. Embetet tar i utgangspunktet 40 % administrativ kostnadsdekning for alle stillinger finansiert over andre kapitler enn 0525.01 og 7 % administrativ kostnadsdekning på øvrige prosjektmidler som ikke er direkte tilskuddsmidler, jf. retningslinjer fra 2010 fra daværende FAD. Vi erfarer at departementer og direktorater finansierer oppdragene ulikt, og det er krevende å oppnå dekning av indirekte kostnader i samsvar med gjeldende retningslinjer.

For nøkkeltallet andel administrasjon av totalt antall årsverk er fordelingen mellom økonomi, lønn, innkjøp, IKT, personal, arkiv, resepsjon og sentralbord gjort med bakgrunn i antall årsverk og organiseringen av Administrasjons- og HR-avdelingen. I avdelingen er det også andre fagområder, f.eks. kommunikasjon, men disse årsverkene inngår ikke i rapporteringen. Embetet har ikke eget sentralbord, men benytter seg av felles sentralbordtjeneste i Engerdal.

Samarbeid med andre embeter

Fylkesmannen i Troms samarbeider godt med sine naboer i Nordland og Finnmark på de fleste sektorområdene, og på noen områder også med Trøndelagsfylkene og Møre og Romsdal. Vi har årlige treffpunkt der vi utveksler erfaringer og diskuterer hvordan vi best mulig kan løse oppdragene våre for å kunne bli bedre på mål og oppgaveløsning. Embetsledelsen har årlige kontaktmøter med sine kolleger i nabofylkene, som en gang i året også involverer våre finske og svenske naboer i nord under Governors North (Norrbotn, Vesterbotn, Lappland og NordFinland).

Kap 525/Økonomi

	Samlet bevilgning	Budsjettavvik (kr)	Budsjettavvik (%)	Driftsutgifter	Lønnsandel av driftsutgifter	Husleie	Husleie(% av driftsutgifter)
FMTR	75388000	2607553	3,5	72780447	80,2	10927034	15

Regnskapstall sortert på poster

	052501	052521	Post 01 (untatt 052501)	Post 20-29 (untatt 052521)	Post 30-39	Post 40-49	Post 60-69	Post 70-79	Post 80-89
FMTR	72962473	4116410	17173936	58254245	2162324	337999	85293861	27107671	331200

Administrativ kostnadsdekning

	Totalt	% av lønn (andre kap enn 525.01)
FMTR	5393064	27,6

Sykefravær

	Totalt(%)	Kvinner(%)	Menn(%)	Egenmeldt(%)	Legemeldt(%)
FMTR	3,7	4,78	2,02	0,8	2,9

Ansatte

	Antall årsverk totalt	Antall kvinner	Antall menn	Antall årsverk midlertidige ansatte
FMTR	117	92	58	10

Aldersfordeling

	Gjennomsnitt	Under 20	20-29	30-39	40-49	50-59	Over 60
FMTR	47	0	9	38	37	38	28

Lønn per 31.12

	Lønnsutgifter per årsverk(alle kapitler)	Gjennomsnitt per årsverk Kvinner	Gjennomsnitt per Årsverk Menn
--	--	----------------------------------	-------------------------------

FMTR	548663	545937	553114
------	--------	--------	--------

Stillingskoder

	Stillingskode	Stillingsbetegnelse	Gjennomsnittslønn per stillingskode	Gjennomsnittslønn per stillingskode Kvinner	Gjennomsnittslønn per stillingskode Menn
FMTR	1072	Arkivleder	0	0	0
FMTR	1059	Underdirektør	652000	652000	0
FMTR	1211	Seksjonssjef	0	0	0
FMTR	1060	Avdelingsdirektør	812350	792000	853050
FMTR	1061	Assisterende direktør	0	0	0
FMTR	1062	Direktør	0	0	0
FMTR	1538	Fagdirektør	0	0	0
FMTR	1063	Førstesekretær	0	0	0
FMTR	1065	Konsulent	408125	408125	0
FMTR	1408	Førstekonsulent	439036	439890	430500
FMTR	1363	Seniorkonsulent	0	0	0
FMTR	1068	Fullmektig	0	0	0
FMTR	1069	Førstefullmektig	0	0	0
FMTR	1070	Sekretær	356400	356400	0
FMTR	1409	Sekretær	0	0	0
FMTR	1433	Seniorsekretær	0	0	0
FMTR	1071	Kontorleder	0	0	0
FMTR	1411	Avdelingsingeniør	483700	0	483700
FMTR	1084	Avdelingsingeniør	0	0	0
FMTR	1275	Ingeniør	0	0	0
FMTR	1085	Avdelingsingeniør	0	0	0
FMTR	1083	Ingeniør	0	0	0
FMTR	1087	Overingeniør	529800	0	529800
FMTR	1181	Senioringeniør	0	0	0
FMTR	1088	Sjefingeniør	0	0	0
FMTR	1434	Rådgiver	513900	515992	509864
FMTR	1364	Seniorrådgiver	574518	570353	579455
FMTR	1113	Prosjektleder	652000	652000	652000
FMTR	1117	Fagarbeider	0	0	0
FMTR	1203	Fagarbeider m/fagbrev	0	0	0
FMTR	1362	Lærling	95130	0	95130
FMTR	0129	Assisterende fylkesmann	1062700	1062700	0
FMTR	0431	Fagkonsulent	0	0	0
FMTR	0382	Fylkesagronom	0	0	0
FMTR	0434	Fylkesskogmester	510100	510100	0
FMTR	0822	Fylkessykepleier	0	0	0
FMTR	1261	Fylkesjordsjef	0	0	0
FMTR	0435	Fylkesskogsjef	0	0	0
FMTR	0774	Ass. fylkeslege	893166	841450	996600
FMTR	0779	Fylkeslege	1084700	0	1084700
FMTR	1057	Informasjonssjef	0	0	0
FMTR	1184	Kokk	0	0	0
FMTR	1127	Husholdsleder	0	0	0
FMTR	1129	Renholdsbetjent	0	0	0
FMTR	1130	Renholder	0	0	0
FMTR	1132	Renholdsleder	0	0	0

Turnover

	Turnover(%)
FMTR	9,5

Andel administrasjon av totalt antall årsverk

	Økonomi(%)	Lønn(%)	Innkjøp(%)	IKT(%)	Personal(%)	Arkiv(%)	Resepsjon(%)	Sentralbord(%)
FMTR	1,6	1,1	0,1	1,9	1,8	5,1	1,1	0

Medarbeiderundersøkelsen(hvert annet år), score på følgende spørsmål

	I vårt embete stimuleres det til læring og samarbeid på tvers av avdelingene	I vårt embete utvikler vi oss faglig ved gjensidig kontakt med andre embeter
FMTR.0		0

III - Årets aktiviteter og resultater

• Embetets samlede måloppnåelse

Overordnet vurdering og analyse av embetets samlede måloppnåelse og eventuelle avvik, fagområdene sett under ett

Fylkesmannen har i 2015 hatt problemer med å overholde en saksbehandlingstid på tre måneder i klagesaker etter plan- og bygningsloven. Økt saksinnngang, utskifting av erfarne medarbeidere og mange særdeles krevende saker har vært medvirkende til dette. Vi viser i denne forbindelse til at hele 40% av klagesakene ble opphevet eller omgjort. Dette er en betydelig høyere omgjøringsprosent enn normalt. Det er satt inn flere tiltak for å få saksbehandlingstiden under tre måneder. Det er blant annet opprettet en egen fagansvarligstilling for byggesaksområdet. Saksmengden er redusert fra 54 ubehandlede saker 01.09.15 til 36 ubehandlede saker ved årsskiftet. Vi vil innen utgangen av februar 2016 være under tre måneders saksbehandlingstid.

Embetet har ikke nådd volumkrevene innen planlagt tilsyn i 2015 på Helseområdet. (se beskrivelse under sektorområdet helse)

• Vurdering av sektorområdene

Kort vurdering av hvert sektorområde

3.1 Levende lokaldemokrati

Fylkesmannen bruker betydelige ressurser på å spre kunnskap om måloppnåelse i kommunesektoren gjennom bruk av KOSTRA-tall og annen styringsinformasjon. Vi nevner her spesielt rapportene «Kommunebildet for Troms» og «Faktaark om kommunene i Troms» som gir en omfattende beskrivelse av kommunene med fokus på demografi, økonomi og tjenesteproduksjon. Det utarbeides også egne rapporter for skatteinnngang pr. mnd. og demografisk utvikling pr. kvartal. Alle rapporter distribueres internt og sendes kommunene fortløpende i tillegg til at de gjøres tilgjengelig på embetets nettside. Fylkesmannen får gode tilbakemeldinger fra kommunene på dette materialet.

Fylkesmannen arrangerer hvert år "Januarmøtet" for alle ordførere og rådmenn i fylket. Møtet strekker seg over 2 dager og har et omfattende program. Møtet er også en viktig arena for relasjonsbygging og kompetanseutvikling, spesielt i valgår med mange nye ordførere. Fylkesmannen går i sin tale nærmere inn på kommende års utfordringer og prioriteringer på de ulike sektorene Fylkesmannen har ansvaret for. Talen «Oppdrag 2016» trykkes opp og distribueres.

I løpet av november ble det avholdt folkevalgtopplæring med 4 regionvise samlinger à 2 dager for alle nye og gamle folkevalgte i Troms. Det ble lagt vekt på temaer innen kommuneøkonomi, kommunejus, samfunnsikkerhet/beredskap og planlegging. Det ble utarbeidet et trykt kompendium med relevant stoff. Foredragsholdere var hovedsakelig fra Fylkesmannens egne rekker, men også KomRev Nord og KS bidro. Det var godt oppmøte alle steder og gode tilbakemeldinger på opplegget. Ut fra tilbakemeldingene er Fylkesmannen av den oppfatning at ressursene som går med til disse samlingene er en meget god investering knyttet til arbeidet med å styrke lokaldemokratiet.

I forbindelse med kommunereformarbeidet utarbeidet Fylkesmannen en analysemal for statusbildene for alle kommunene i Troms. Malen inneholdt relevant statistikk om demografiske og sosioøkonomiske forhold og på kommuneøkonomiområdet. Inkludert i malen ga Fylkesmannen også en vurdering av kvaliteten på kommunenes rolle som tjenesteyter innenfor de sektorer der Fylkesmannen er overordnet myndighet, i dag og fram mot 2040. Fylkesmannen brukte mye ressurser på dette arbeidet, men er fornøyd med å konstatere at de fleste kommunene i Troms benyttet seg av malen for statusbilde og uttrykte at dette var et svært nyttig bidrag til arbeidet med den kommunale egenanalysen.

I Fylkesmannes Januarmøte for alle fylkets ordførere og rådmenn, var kommunereformen et viktig tema. I juni ble det avholdt en fellessamling for kommunene med fokus på innbyggermedvirkning. Kommunereformen og innholdet i det kommunale utredningsansvarete var ett av temaene som det ble satt særskilt fokus på i våre samlinger for alle folkevalgte i fylket i oktober og november.

Fremdriften i arbeidet med kommunereformen har i 2015 vært preget av kommunevalget. I praksis stoppet prosessene opp i mange kommuner fra juli til utgangen av oktober. Etter valget ble det politisk skifte i mange av kommunene, og hele 18 av våre 24 kommuner har fått ny ordfører. Arbeidet med å forankre reformen i de nye kommunestyrene har stått sentralt for Fylkesmannen i perioden etter valget.

3.2 Fornye forenkle og forbedre offentlige tjenester

Normalt setter Fylkesmannen årlig av en del av skjønnsmidlene for å stimulere til fornying og utvikling i kommunene. I 2015 besluttet Fylkesmannen å prioritere og bruke en betydelig del av disse midlene til arbeidet med kommunereformen. Fylkesmannen viser også til at det er begrenset med kapasitet i de fleste av fylkets kommuner til å drive prosjektbasert moderniseringsarbeid ved siden av arbeidet med kommunereformen. Vi viser i denne forbindelse til at 15 av fylkets 24 kommuner har under 3000 innbyggere 4 kommuner har mellom 3000 og 5000 innbyggere.

3.3 Arealdisponering, byggesaker og universell utforming

Saker knyttet til plan og bygningsloven blir behandlet i henhold til lovverket, og hensynet til lokalt handlingsrom vektlegges i alle saker.

Gjeldende saksbehandlingstider kan til tider være svært krevende å overholde. Dette gjør seg spesielt gjeldene i fbm avvikling av hovedferie, hvor kommunene ferdigstiller er stort antall saker før de selv tar ferie.

Med embetets organisering blir PBL saker håndtert på en god måte.

Embetet har en egen planavdeling som saksbehandler og koordinerer alle saker innenfor plan- og bygningsloven. En slik organisering medvirker til at vi finner frem til bedre helhetsløsninger og er blir en bedre medspiller med kommunene i fylket, både innenfor arealplaner og samfunnsplaner. Embetet gjennomfører kommunal veiledning og arrangerer konferanser innenfor planlegging. Barn og unge, miljø, folkehelse og UU ivaretas i arealplanleggingen.

I arbeidet med interkommunale kystzoneplaner har det vært store utfordringer i å ivareta bærekraftige bestander av anadrom laksefisk i forhold til forventet utvikling i oppdrettsnæringen. Dette er en krevende oppgave fordi kvalitetsnormen for laksebestandene ikke er ferdigstilt. Det er imidlertid akkurat dokumentert at laksebestandene i flere vassdrag i Troms er sterkt påvirket av oppdrettsfisk.

Embetet har bidratt til oppstart av en regional reindriftsplan i 2015. Planforum brukes aktivt. Prosjektet ifm innsigelser blei startet 1. april 2015.

3.4 Landbruk og næringsutvikling, naturressursforvaltning og miljøvern

Landbruksbasert næringsutvikling generelt

Nedgang i antall aktive bruk og produksjonsvolum for melk og kjøtt fortsetter, kanskje bortsett fra sauekjøtt. Produksjonsvolumet er viktig for å beholde næringsmiddelindustriens anlegg (Tine , Nortura) i fylket.

Det er i 2015 gjort en liten ekstra innsats for å få kommunene til å prioritere landbruket på en aktiv måte.

Interessen for småskala matproduksjon og grønt reiseliv ser ut til å være økende. Arbeidet med oppfølging av prosjektene i Arktisk landbruk har også vært prioritert.

Det er gjennomført prioriterte opplæringstiltak rettet mot kommunene, men det er stort behov for både kompetanse og kapasitet i kommunene som er førstelinjeinstans i landbrukssaker.

Det gjelder også på skogområdet, der arbeidet med skogsveger og skogkultur er høyt prioritert.

Fylkesmannen har ikke tilstrekkelig ressurser og kapasitet som skal til for å følge dette tett nok opp, og heller ikke drive tilstrekkelig tilrettelegging, motivasjon og pådriverarbeid for generasjonsskifte, økologisk produksjon og generell utvikling av landbruket i fylket. En av konsekvensene er at mange legger ned. Nedgangen i Troms er fremdeles større enn i landet som helhet.

Reindrift

Manglende Lovgrunnlag mellom Norge og Sverige, skaper fremdeles utfordringer og medfører at forvaltningen ikke er samstemt. Fremdeles varslede sanksjoner i henhold til reindriftsloven i 2015. Fylkesmannen har utstedt pålegg/bøter siste året og vi ser at dette er utfordrende og ressurskrevende. Mange av utfordringene krever samkjøring mellom embetet, landbruksdirektoratet og Landbruksdepartementet. Vi jobber fortsatt med å bedre dialogen med svenske samebyer og finne frem til gode samarbeidformer med reinbeitedistriktene.

Rovdyrsituasjonen er krevende for reindriften og det er svært store tap. Det er startet opp et kommuneprojekt som er samkjørt med det nasjonale selvstyreprosjektet. Arbeidet med en regional reindriftsplan er startet opp.Fortsatt gode tilbakemeldinger ift. integreringen i fylkesmannsembetet.

Embetet har utført pålagte oppgaver for 2014 og har implementert reindriften på en god måte i embetet. Fylkesmannen har ivaretatt reindriftens arealbehov og fremmet innsigelse der vi har ansett at nasjonale mål er berørt.

Når det gjelder ressursbruken er det fortsatt ueninghet mtp. dekning av kostnader knyttet til administrasjon som tidligere var tillagt reindriftsadministrasjonen sentralt. Det er for tiden 4,33 ansatte med hovedansvar for reindrift i embetet. Reindriftsjuristen er delt mellom Fylkesmannen i Finnmark og Troms, hvor Troms har 33% av stillingen, men økonomi- og personalansvaret for stillingen. Det er ønskelig med en forsterket juriststøtte innenfor reindriftsområdet.

Naturressursforvaltning og miljøvern

På miljøområdet er flere større prosjekter ferdig iht planlagt framdrift; forvaltningsplan med tiltaksplan for helhetlig vannforvaltning i Troms, forslag til marint vern av Rystraumen, Rossfjorden og Ytre Karlsøy, etablert skogvern for området ved og i Lavangselva naturreservat, gjennomført gyro-aksjon i Skibotnvassdraget, godkjent forvaltningsplaner for 10 friluftsområder.

Vi har veiledet og formidlet kunnskap gjennom en rekke arbeidsmøter, seminarer og konferanser, både som arrangør og deltagere. Fått oppmerksomhet og begynt å nå fram med informasjonen og opplæring spesielt innenfor motorferdselområdet, rovvilt, mindre verneområder, og på forsøpling.

Troms fylke har store utfordringer i rovviltforvaltningene med bestandsmål for både jerv, gaupe og bjørn sammen med en høy tetthet av beitedyr, både sau og rein, og både norsk og svensk rein. Skadebildet er i perioder stort og utfordrende for næring og forvaltning. Vi har imidlertid god måloppnåelse og er ajour med all saksbehandling på rovvilt og opplever at vi har en god dialog og samarbeid med både rovviltnemda, kommuner, beitenæring og øvrige interesser i rovviltforvaltningen. Prosjektet "Dyr i Drift" har fokus på konflikten beitedyr, rovvilt og samfunn og har hatt stor måloppnåelse. Vi har forventninger til at prosjektet vil generere ny kunnskap til nytte for rovviltforvaltningen i hele landet siden det er blitt en del av landets 3. største forskningsinstitusjon.

Fylkesmannen har gjennomført verneplanprosessen for skogområdet ved og i Lavangselva naturreservat. Vernet ble opprettet i Balsfjord i desember 2015. Det er brukt mye ressurser på ny oppstart av arbeidet med marint vern for Rystraumen, Rossfjorden og Ytre Karlsøy. Arbeidet og kontakten med det særskilte arbeidsutvalget for Nord-Norge, nabofylker, berørte kommuner, organisasjoner og øvrige lokale interesser har gått greit. Forslag til høringsutkast ble oversendt direktoratet på nyåret. Arbeidet med forvaltningsplaner for de mindre verneområdene er nedprioritert på grunn av prioritering av skogvern og Teistevika lvo. Teistevika lvo er prioritert pga oppstart av nasjonal turistvei og nødvendig samordning med Statens Vegvesen, kommunen og kulturminnemyndigheten. Dette arbeidet blir prioritert også i 2016. Miljøvernavdelingen har videre prosesser i gang på Målselvutløpet nr, Sørkjosleira nr og Grindøysundet nr.

Oppdraget med skjøtsel og koordinering av arbeid i skjøtelsgrupper for kulturmark er nedprioritert.

Vi ivaretar trua og sårbare arter og naturtyper i planarbeid. I 2015 har vi fremmet innsigelse mot planlagt golfbane på grunnlag av rikt biologisk mangfold med trua og sårbare arter og naturtyper. Saken ligger til sluttbehandling i KMD. Vi var også tungt inne i innsigelsene som ble fremmet for E8 med ivaretagelse av bl.a. kildemyr.

Det er gjort en betydelig innsats for å ivareta målet om bærekraftige bestander av anadrom laksefisk i arbeidet med kystsonerplaner. Det er fremmet innsigelser til nyetablering av arealer for oppdrett pga konflikt med målet om bærekraftige bestander av anadrom laksefisk i flere vassdrag, nasjonal laksevassdrag og –fjord. Se også KAp V.

Prioriterte grunnforurensingslokaliteter følges opp iht framdriftsplan gjennom igangsatt overvåkning og pålegg om tiltak i Tromsø. Skipsverftlokalitetene følges også opp. Arbeidet med avfallsplaner i havnene er godt i rute. Det god dialog med næringsaktører og kommunene på avfallsområdet. Vi har fått oppmerksomhet og begynt å nå fram med informasjonen og opplæring på forsøpling, selv om dette er en kontinuerlig oppgave. Skrotnisseprosjektet ble fulgt opp med sterkt engasjement i fylkets barneskoler pga konkurranse initiert av Fylkesmannen i Troms. Oppmerksomhet blant lokale politikere og media. En god sammenknytning i ånd av Sjumillsteget!

Vi er i fortløpende kontakt med Tromsø og Harstad kommuner for å sikre at de kommer i mål med krav til primærrensing og har en akseptabel framdrift fram til ferdigstilling og funksjonelle anlegg. Sedimentoppryddingen (nasjonalt prosjekt) av Tromsø og Harstad havner er avsluttet og det er iverksatt overvåking. Det er gitt tillatelse fra Fylkesmannen til bygging på strandkantdeponiet i Harstad Havn, og vi har vært på oppfølgende tilsyn av prosjektet. Arbeidet har krevd ekstra innsats som vil fortsette i 2016. Se Kap V.

Fylkesmannen har hatt spesiell satsning på arbeidet med motorferdsel for å gjøre kommunene gode på regelverket. Vi har tatt kontakt med kommunene og vært aktivt ute og veiledet både administrasjon og politikere og gjennomført lovlighetskontroll av kommunale vedtak. Vi har opphevet vedtak der dispensasjonene er klart utenfor regelverket og utenfor kommunenes skjønnsrom. Dette har medført en del støy og medieoppslag. Målet vårt er å redusere ulovlig motorferdsel i utmark og å gjøre kommunene gode på regelverket. Vi har hatt et utstrakt samarbeid gjennom "Motorforum" med SNO, politi og Fjelltjenesten. Vi har også brukt mye tid på å veilede kommunene om endring i regelverk og gitt uttalelse til en kommunal plan for snøskuterløyper.

Det har vært jevnt trykk på søknadsbehandling innenfor forurensningsområdet, hvor de fleste saker gjelder mudre- og dumpesøknader og akvakultur. Tilsynsaktiviteten er opprettholdt gjennom landsaksjoner på Avløp kapittel 14, Biloppsamlingsplasser og Vaskerier/reenserier. I tillegg ble det gjennomført enkelte egeninitierte tilsyn.

Vi har deltatt på og vært med å arrangere trilateralt nordkalottseminar, og leder Nordkalottens miljøråd.

Klima

Fylkesmannen har i 2014 sluttført et nasjonalt klimaprojekt, med hovedvekt på klimatilpasning innenfor samfunnssikkerhet. Embetet er organisert med en klima samordner og det er etablert en intern klima gruppe. Alle arealsaker vurderes ift klimatilpasning og areal- og transportutvikling

Embetet jobber med å utvide det nasjonale klimaprojektet til å også omfatte miljøområdet, i samarbeid med Miljødirektoratet.

Embetet har en saksbehandler som er tillagt koordineringsansvaret for embetets totale utfordringer.

3.5 Samfunnssikkerhet og beredskap

De kommunale oppgavene løses ved embetet. Det er gjennomført CIM kurs. Gradert samband er etablert. Embetet har planlagt og gjennomført regional øvelse for fylkesberedskapsrådet i løpet av året.

Embetet har i 2015 gjennomført alle pålagte tilsyn og øvelser. Når dette er utført er det få eller ingen ressurser igjen til å jobbe systematisk og langsiktig med fylkets utfordringer i samarbeid med fylkesberedskapsrådets medlemmer. Embetet har en regional ROS-analyse som er rullert i 2014, men det varhov for en grundigere rullering og forankring i løpet av 2015 og dette pågår og ferdigstilles i 2016.

Med dagens ressurser i embetet er det ikke mulig å håndtere alle oppgaver, samtidig som kommunene har store utfordringer med å få på plass kravene i sivilbeskyttelsesloven. Det er igangsatt ROS analyse i 7 kommuner i regi av fylkesmannen, fordi kommunene ikke makter arbeidet på egen kjøl.

De politiske føringene som er gitt er langt større enn ressursene embetet har tilgjengelig på området. Embetet har 3 saksbehandlere som er dedikert til dette arbeidet og det gis ressursstøtte på klimatilpasning og samfunnsplanlegging. Med 3 saksbehandlere på området, vil det net permisjoner, sykemeldinger og vakanser kun være 2 som er langsiktig tilgjengelig. Med det fokus dette området har fått de siste årene, er det behov for å løfte saksområdet i embetet ved tilføring av flere ressurser både personalsiden økonomisk.

3.6 Helse og omsorg

Embetet har i 2015 prioritert oppgaver under Statens helsetilsyn noe høyere enn oppgaver under Helsedirektoratet. Årsaken til dette er for store restanser og lang saksbehandlingstid innen hendelsesbaserte tilsynssaker og klagesaker med stor betydning for enkeltpersoners rettigheter. Kombinasjonen av økt saksmengde og utskifting av personell har vært krevende i flere år. Omorganisering av helse- og omsorgsavdelingen i april 2015, økt stabilitet og hard prioritering av oppgaver har i løpet av andre halvår 2015 gitt gode resultater.

Planlagte tilsyn er gjennomført på områder med stor fare for svikt, f.eks. ernæring i sykehjem. Nasjonalt tilsyn med utskrivningsklare pasienter avdekket store avvik både i spesialisert helsevesen og kommunehelsetjenesten som er omtalt i media og blitt gjenstand for kvalitetsforbedringer i UNN HF og Tromsø kommune. Embetet har ikke nådd volumkrevene innen planlagt tilsyn i 2015.

Av oppgaver under Helsedirektoratet har videreutvikling av Samhandlingsreformen og kommunereformarbeidet hatt stort fokus. Embetet deltar bl.a. regelmessig i Overordnet samarbeidsorgan (OSO) mellom kommunene og UNN HF. Tilskuddforvaltning innen kompetanseløftet, rus og psykiatri og demensplan har hatt høy prioritet. Det er fortsatt stort behov for kompetanseoppbygging i kommunene i Troms, og mange kommuner sliter med å motta utskrivningsklare pasienter. Embetet har på mange arenaer informert om Folkehelseloven, Primærhelsemeldingen, Nasjonal helse og sykehusplan, og de store utfordringene Troms fylke

har for å oppfylle kravene i akuttmedisinforskriften. Embetet har høsten 2015 hatt stort fokus på at asylsøkere og flytninger skulle få nødvendige helsetjenester.

I 2015 har embetet hatt særskilte utfordringer i forhold til innføringen av utvidet helselovgivning på Svalbard. Det har vært stor usikkerhet omkring godkjenning av helsepersonell i Barentsburg og intensjonen med lovendringene. Gjennom tett samarbeid med ledelsen i Barentsburg, Sysselmannen, HOD og Helsedirektoratet er embetet av den oppfatning at det er lagt et godt grunnlag for å styrke helsetjenesten i Longyearbyen og i Barentsburg.

3.7 Et velferdsloft

Fylkesmannen i Troms har et nært samarbeid med Nav Troms om opplæringstiltak for Nav-kontorene i fylket. Innholdet i tiltakene fastsettes i samarbeid med Nav fylke, og det utarbeides en felles kompetanseplan. Vårt inntrykk er at de kommunale NAV kontorene er godt fornøyd med koordineringen som skjer på fylkesnivå. Det boligsosiale arbeidet har i 2015 vært preget av at den nye boligsosiale strategien ikke er ferdig operasjonalisert, herunder at rollen til de ulike aktørene og hvordan disse skal samhandle ikke er "landet". Fylkesmannen avholdte også i 2015 kurs i alkoholloven for fylkets kommuner.

Fylkesmannen har, til tross for en meget krevende ressursituasjon på vergemålsområdet, hatt en tilfredsstillende saksbehandlingstid på prioriterte områder. Dette gjelder også oppnevning av representanter til det store antallet enslige mindreårige asylsøkere som har kommet til vårt fylke. Våre ansatte på området har strukket seg meget langt, og bruken av overtid og helgearbeid har i perioder vært over grensen for det forsvarlige. Av alle skriftlige henvendelser til embetet i 2015 var ca. 1/3 til vergemålsenheten. Også av brev sendt ut fra embetet utgjorde vergemålsenheten andel av dette ca. 1/3. Når dette sammenholdes med at av embetets 135 årsverk, utgjør vergemål 7,5 årsverk, skulle det være nokså åpenbart at det fortsatt er et betydelig misforhold mellom arbeidsoppgavene på vergemålsområdet og ressursene som er stilt til disposisjon fra Justisdepartementet. Det er også en stor utfordring å opprettholde en stabil personalsituasjon på vergemålsområdet. Som følge av usikkerhet knyttet til størrelsen på de økonomiske midlene Justisdepartementet stiller til disposisjon det enkelte år, er bruk av midlertidige tilsetninger nødvendig.

3.8 Oppvekst, barnehage og opplæring

Barnehage og skole

Barnehagens og grunnopplæringens formålsparagraf er utformet for å sikre en helhetlig ivaretagelse av barnets oppvekst og utvikling, slik at det enkelte individ skal få de beste forutsetninger for å kunne mestre sine liv og delta i det norske samfunnet. Fylkesmannen skal ivareta innbyggernes rettssikkerhet gjennom tilsyn, informasjon, veiledning og klagesaksbehandling, og Fylkesmannens tiltak skal samlet sett bidra til økt kvalitet i barnehagen og grunnopplæringen.

Prioriterte områder for Fylkesmannen i 2015 har vært å gi veiledning til, og føre tilsyn med, skoleeiere og kommunen som barnehagemyndighet, for å sikre at de utfører sine lovpålagte oppgaver, og for å styrke deres forståelse av regelverket. Videre har vi prioritert å gjennomføre tiltak for økt kvalitet i barnehagen og grunnopplæringen, med særlig vekt på kompetanseutvikling i tråd med nasjonale satsinger.

På barnehageområdet har vi ført tilsyn med kommunenes plikt til å påse/føre tilsyn med at barnehagene etterlever regelverket i barnehageloven. Vi har spesielt hatt fokus på kommunens håndtering av regelverket om pedagogisk bemanning og kommunens plikt til å påse at barnehagene etterlever opplysningsplikten til barneverntjenesten. Valg av tilsynsystema er gjort ut fra sentrale føringer, sammenholdt med egen vurdering av risiko for at kommunene ikke i tilstrekkelig grad oppfyller lovkravet om å påse barnehagenes regelverksetterlevelse.

I vår dialog, veiledning og møter med sektoren, har vi i 2015 hatt et spesielt fokus på barnehagens læringsmiljø, opplysningsplikt til barneverntjenesten, og kommunens ansvar for å påse regelverksetterlevelse i barnehagene.

På skoleområdet er felles nasjonalt tilsyn gjennomført på områdene «forvaltningskompetanse» og «utbytte av elevenes opplæring». Når det gjelder sistnevnte tema, har vi valgt ut skoler i de to største kommunene i fylket, og lagt til rette for at alle skolene i kommunene får del i tilsynet gjennom formøter og gjennomgang av rapporter med alle rektorene i kommunen. På denne måten har vi lagt til rette for at læringseffekten av tilsynet vil komme mange elever til gode. Det nevnes også, i lys av vårt sterke fokus på rettighetene i FN's barnekonvensjon, at vi i tilsynet har lagt vekt på å høre elever for å få frem deres opplevelse av undervisningsvurdering. Videre har vi prioritert viktige rettighetssaker, der vi gjennom klagesaksbehandling og hendelsesbaserte tilsyn har fulgt opp sentrale og grunnleggende rettigheter for enkeltelever.

I vår dialog, veiledning og møter med sektoren, har vi i 2015 hatt et sterkt regelverksfokus. Vi har fokusert på

forvaltningskompetanse, læreplanarbeid og vurdering, og i siste halvdel av 2015 har vi også hatt sterkt forkus på asylsøkere og flyktningers rettigheter innen opplæringsområdet. Videre har vi vært opptatt av å formidle viktigheten av at saker som handler om elevenes psykososiale miljø må ha høyeste prioritet og aldri slippes før vi er sikker på at elevene har det bra. Vi har understreket at dette ansvaret må tas på alle nivå, både av skolene, kommunene, fylkeskommunen og hos Fylkesmannen.

Fylkesmannen har, både på barnehageområdet og innen grunnopplæringen, vært aktiv for å formidle informasjon om, og motivere til deltakelse i, de sentrale satsinger og tiltak for kompetanseheving i sektoren.

Barnevern

Fylkesmannen i Troms har i 2015 gjennomført landsomfattende tilsyn for å sikre at arbeidet knyttet til håndtering av meldinger er forsvarlig. I tillegg til at det ble gjennomført systemrevisjon i en barneverntjeneste, deltok 4 kommuner med i en egenrevisjon av sin tjeneste på samme tema. Vi har fått gode tilbakemeldinger på at dette var positiv opplevelse for kommunene, selv om de også fant lovbrudd i egne tjenester. Dette arbeidet vil fortsette i 2016. Vi har også fulgt opp barneverntjenester aktivt i forhold til rapporterte brudd på lovverkets minimumskrav for besøk og oppfølging av barn i fosterhjem. Vi har i den forbindelse påpekt at det er av betydning for det enkelte barn sin rettssikkerhet at barneverntjenesten sørger for at lovens minimumskrav oppfylles.

Fylkesmannen har gjennomført institusjonstilsyn i henhold til gjeldende regelverk, og har gjennomført samtaler med den enkelte beboer. Fylkesmannen har ved dette medvirket til at flere får oppfylt sine rettigheter etter rettighetsforskriften. I tilsynene med institusjonene har vi hatt sterkt fokus på oppfølging av beboernes skolegang.

Tverrfaglig arbeid og samordning på tvers av etater og fagområder

Fylkesmannen har gjennom Sjumilssteget hatt et sterkt fokus på arbeidet med å stimulere til samordning på tvers av etater og fagområder i saker som omfatter barns oppvekst, samt et sterkt fokus på FNs barnekonvensjon og de rettigheter som den gir til barn og unge.

Fylkesmannen i Troms fikk i 2015 et nytt nasjonalt oppdrag om å koordinere arbeidet med implementering av FNs barnekonvensjon i fylkesmannsembeter og kommuner. Oppdraget var finansiert av Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet, samt Arbeids- og velferdsdirektoratet. Oppdraget handlet om å belyse og beskrive praksisendringer, å utvikle samordnede tiltak som kan gi varige tiltak med å anvende konvensjonen i daglig arbeid, samt å gi forslag til videre tiltak for årene etter 2015.

Arbeidet ble koordinert gjennom en arbeidsgruppe, bestående av deltakere fra 7 fylkesmannsembeter. Det ble laget to konferanser for embetene og det ble høsten 2015 gjennomført en kartleggingsundersøkelse i alle embeter for å få beskrevet status mht. bruk av konvensjonen på dette tidspunktet. Kartleggingen viste at det store flertall av embeter (16 av 18) brukte konvensjonen aktivt i forhold til kommunene. Kartleggingen viste også at 52,4% av landets kommuner høsten 2015 hadde i gang «konvensjonsrettede tiltak». Rapporten som ble avgitt i november 2015 konkluderte likevel med at vi er kommet svært kort i implementeringsarbeidet og at det er behov for ulike tiltak etter 2015. Rapporten peker på 9 ulike satsingsfelt som bør følges opp i det videre arbeidet.

I tillegg til dette har Fylkesmannen i Troms i 2015 ledet arbeidet med å lage en utredning og et kartleggings skjema knyttet til «Barneperspektivet i Nav» til Arbeids- og velferdsdirektoratet. Arbeidet ledet i 2015 til igangsetting av en pilot fra direktoratets side rettet mot 6 av landets Navkontor.

Fylkesmannen har også – gjennom koordinator for det nasjonale arbeidet og Lenvik kommunes Sjumilsstegskoordinator, bistått Fylkesmannen i Finnmark i arbeidet med implementering av Sjumilssteget i Murmansk fylke. Arbeidet innebar i 2015 et opplegg i Murmansk by for ulike kommuner i Murmanskregionen.

Embetets interne «Sjumilsstegsgruppe» hadde i 2015 fem ordinære møter. I tillegg ble det avholdt en rekke planleggingsmøter knyttet til Sjumilsstegskonferansen «Den røde tråden». Denne konferansen innebar en innsats fra alle våre seks fagavdelinger. Konferansen hadde tema foreslått fra alle avdelinger, herunder feiret vi også Friluftslivet år med utemiddag og arrangement fra friluftslivets organisasjoner i Telegrafbukta i Tromsø. Konferansen hadde 220 deltakere.

Sjumilsstegsgruppa tok initiativ til presentasjoner av Sjumilssteget i ulike avdelingsmøter og på personalmøte i embetet. Sjumilssteget tok ellers initiativ til igangsetting av tiltak knyttet til felles embetsoppdrag 0-24 for 2015, og herunder ble det utarbeidet en egen Quest-back til kommunene om hvordan de organiserer sitt tverretatlige samarbeid.

teaterhus produksjon om barnekonvensjonen «Si meg så hva vil du mere» - en forestilling med 50 barn i alder 9-14 år. Filmen er senere vist på en rekke arrangementer i og utenfor fylket.

Det er holdt en rekke innslag knyttet til Sjumilssteget på andre konferanser i Troms i 2015; skoleeiermøtet, regionkontaktmøte barnehage, møte med NAV-kontor i Nord-Troms, med Korus Nord og RVTS og på alkoholkonferansen 2015. Det er ellers holdt en rekke foredrag på UiT og Høgskolen i Harstad.

Sjumilsstegskoordinatorerne i kommunene og i Longyearbyen, har også i 2015 blitt holdt løpende informert om arbeidet med konvensjonen via epost og brev.

Fylkesmannen i Troms har også i 2015 hatt redaktøransvar for www.sjumilssteget.no og for Sjumilsstegets facebookside.

• **Embetets ressursbruk**

Redegjørelse for, analyse og vurdering av ressursbruk for embetet totalt sett og på resultatområder

• **Embetets arbeid med tidstyver**

Fylkesmannen har i 2015 hatt særskilt fokus på bruk av lyd/bilde-møter for å redusere både de personellmessige og økonomiske ressursene som går med til å fysisk delta på møter både rundt om i fylket og ikke minst i hovedstaden. På tilsynssiden har vi god erfaring med å gjennomføre deler av systemrevisjonen på en dag i kommunen, mens resten av jobben gjøres på kontoret og avsluttes med et sluttmøte med kommunen på lyd/bilde. Erfaringene med dette har så langt vært gode. Mange møter som departement og direktorat innkaller embetene til er dagsmøter i Oslo på noen timers varighet. Slike møter kunne med fordel vært tilrettelagt for lyd/bilde i langt større grad enn det som gjøres i dag. Vår erfaring er at det på departements- og direktoratsnivå er liten fokus på dette. Et godt eksempel på potensialet her er bruken av lyd/bildemøter i regi av UDI og DSB under flyktningekrisen i 2015.

• **Asylsituasjonen**

Som Fylkesmannen har redegjort for er det åpenbart at det fortsatt er et betydelig misforhold mellom arbeidsoppgavene på vergemålsområdet og ressursene som er stilt til disposisjon fra Justisdepartementet. Den tilleggsbelastningen som arbeidet knyttet til enslige mindreårige asylsøkere har medført og medfører er det ikke tatt tilstrekkelig høyde for i de økonomiske rammene til vårt embete for 2016.

I siste del av 2015 er det blitt etablert fem omsorgssenter for enslige mindreårige asylsøkere under 15 år i Troms fylke, med til sammen 66 barn. I tillegg er Fylkesmannen blitt varslet om opprettelse av ytterligere to omsorgssentre. Det skal etter gjeldende regelverk gjennomføres minst to tilsynsbesøk pr. år på det enkelte omsorgssenter, det skal være minst to personer i det enkelte tilsynsteam, og samtlige barn i hvert omsorgssenter skal tilbys samtale ved det enkelte tilsynsbesøk. Videre påpekes at omsorgssentrenes geografiske plassering i fylket, medfører lange reiseavstander for tilsynet ved tilsynsbesøkene. Etableringen av flere omsorgssenter i fylket har tilført en betydelig økning i ressurskrevende lovpålagte tilsynsoppgaver for Fylkesmannen.

Innenfor området samfunnssikkerhet/embetet har flyktningesituasjonen medført at pågående arbeid er utsatt og mye tid er gått med til å systematisere og skaffe oversikt over situasjonen i fylket. Dette har vært komplisert ved at UDI ikke har hatt oversikt eller kontroll. Det har derfor vært svært utfordrende å samordne alle behov ifm tilstrømning av flyktninger.

Resultatområde	Kapittel 1510	Fagdep.
Arbeids- og sosialdepartementet	kr 329 778,88	kr 1 327 933,54
Helse- og omsorgsdepartementet	kr 10 117 195,99	kr 3 970 612,34
Justis- og beredskapsdepartementet	kr 2 392 782,71	kr 6 544 437,49
Kommunal- og moderniseringsdepartementet	kr 32 203 437,37	kr 1 278 675,69
Kunnskapsdepartementet	kr 5 490 521,28	kr 6 936 114,50
Landbruks- og matdepartementet	kr 9 326 139,99	kr 3 104 855,74
Klima- og miljødepartementet	kr 9 708 540,30	kr 5 299 097,70

Årsrapport 2015 Fylkesmannen i Troms - Innhold:

Andre	kr -84 720,82	kr 0,00
Sum:	kr 69 483 675,00	kr 28 461 727,00

IV - Styring og kontroll i embetet

Embetets planlegging, gjennomføring og oppfølging

Risikostyring

Embetet har utviklet prosedyrer for risikostyring. Embetsledelsen har et overordnet ansvar for å påse at alle nivå i organisasjonen foretar relevante risikovurderinger. Gjennom virksomhetsplanleggingen vurderes risiko for manglende måloppnåelse. Det rapporteres hvert tertial til ledermøtet og embetsledelsen. Dersom det avdekkes områder som er spesielt sårbare, omprioriteres ressurser internt i avdelingen. Hvis det ikke er mulig å omprioritere ressurser internt i avdelingen, må embetsledelsen sette i verk tiltak, f. eks. vurdere å omprioritere ressurser internt i embetet. Alternativt meldes risiko til gjeldende departement. Hver fagavdeling lager risikodokument som følger en oppsatt mal der det vurderes sannsynlighet for svikt og hvilke konsekvenser det vil få. Det er ikke foretatt omprioritering av ressurser internt i embetet for å avbøte risiko.

Uakseptable konsekvenser av en hendelse eller tilstand kan være:

- At rettssikkerheten til innbyggerne ikke ivaretas
- At innbyggernes rett til offentlige tjenester ikke blir innfridd
- At vår service til publikum ikke blir godt nok ivaretatt
- At vi svikter i vesentlig oppgaver i embetsoppdraget

I tillegg er det utarbeidet rutiner for:

1. Risiko for manglende måloppnåelse
2. Risiko for svikt i infrastruktur og administrative støttefunksjoner
3. Risiko for svikt i tilskuddsforvaltning
4. Risiko for misligheter (økonomi, habilitet, etikk)

Embetets internkontroll, herunder iverksatte tiltak

Embetet har en god forankret og omforent virksomhetsplanlegging som tar utgangspunkt i samme "mal og ramme" for virksomhetsplan (VP) hvor fokusområder, prioriteringer og risikovurderinger legges frem for ledelsen. Det vurderes at planlegging, styring og oppfølging av oppgaveløsning fungerer godt, er forutsigbart og er godt forankret hos alle ansatte.

Bemanning, kapasitet og kompetansesituasjonen i embetet

Embetet hadde ved årsskiftet 138 medarbeidere. Vi har 8 deltidsansatte. De som jobber deltid, gjør dette i forbindelse med sykdom, alder eller uttak av foreldrepermisjon.

Embetets antall medarbeidere vokser. Dette skyldes nye fagoppgaver som fagspesifikke prosjekter, økt oppgaveportefølje og vergemålsreform.

Vi hadde i fjor 22 tilsettingssaker. 5 av disse var omgjøring av tidligere tilsetningsforhold fra vikariat/engasjement til faste stillinger, 4 var engasjementer, mens de øvrige 13 var reelle nytillsettinger. Samlet turnover ble på 9,8 %. Denne synes vi er noe høy, og det er da særlig våre jurister som etter en stund velger å slutte hos oss.

Våre medarbeidere har høy kompetanse. Vi tilstreber å unngå å ha mange såkalte nøkkelpersoner, ved blant annet å spre kompetanse og arbeidsoppgaver på flere enn en medarbeider.

HR utarbeidet i 2015 nye rutiner for rekruttering og oppfølging av våre medarbeidere. Lederne har fortsatt hovedansvaret for rekrutteringsprosessen, men HR er alltid med i hele prosessen som faglig støtte. Formålet med innføring av nye felles rutiner for rekruttering er å styrke kvaliteten og saksbehandlingen i prosessene. I tillegg ble det i fjor innført nye felles rutiner for oppfølging av medarbeiderne i alle avdelingene som følge av at vi er opptatt av å jobbe målrettet, helhetlig og seriøst med våre medarbeidere og organisasjon.

I begynnelsen av året hadde vi 28 medarbeidere over 60 år. Våre seniorer er bevisste på å dele kompetanse med yngre kolleger. Vi arrangerte pensjonskurs i 2015 og planlegger avganger i god tid.

Det har fortsatt vært særskilte utfordringer tilknyttet vergemålsreformen og bemanningssituasjonen. Den planlagte ressursituasjonen som var gjeldende fra oppstarten i 2013 har vist seg å være for liten. Det har tilkommet ekstrabevilgninger som har muliggjort midlertidige og kortsiktige engasjement, med de langsiktige styringsutfordringer som det medfører.

Embetet har hatt vakanser innenfor Oppvekst- og utdanningsområdet på grunn av internt opprykk i 2014. Dette har igjen medført at vi har hatt særskilte utfordringer knyttet til skoleområdet.

Både Justis- og kommunalavdelingen og Helse- og omsorgsavdelingen har hatt en relativt høy turnover blant juristene, og dette har igjen medført at embetet innenfor både bygg- og justisområdet, samt helse- og omsorgsområdet, har fått midlertidig økte restanser.

Administrasjons- og HR-avdelingen har på grunn av sykefravær hatt redusert kapasitet innenfor økonomiområdet store deler av fjoråret, men er nå blitt styrket med ett årsverk. Grunnet vakanse og sykemelding, fikk vi ikke utarbeidet og godkjent budsjettet før vi fikk tilsatt ny økonomiansvarlig i juni 2015.

Samlet vurderes kompetansen og muligheten til å få beholde rekrutterte medarbeidere som god. Vi får stadig flere søkere til våre stillinger. Lønnsnivået i Tromsø vurderes å være relativt høyt, og i noen tilfeller kan det være vanskelig å konkurrere lønsmessig for attraktive kandidater. Det betyr at vi for enkelte stillinger har vært nødt til å oppjustere lønnsnivået for å møte ekstern konkurranse i tilsettingssaker.

Forvaltning av egne eiendeler (materielle verdier)

Våre kontor har standard utstyr og vi har de siste årene investert i hev-/senkebord. Dette har vi god oversikt over, i tillegg til utstyr på våre møterom. IKT eiendeler: Embetet eier og forvalter nesten alt av teknisk utstyr (*servere, pcer m/tilbehør, møteromsutstyr, osv*). Unntaket er det utstyret som drifter tjenester felles via FRI, samt leie av datarom og 2 leasingavtaler på multifunksjonsskrivere. Leie av datarom samt leasingavtaler er regulert via fastsatte kontrakter og serviceavtaler, som regelmessig følges opp.

Oppfølging av eventuelle avdekkede svakheter/utfordringer, herunder merknader fra Riksrevisjonen og status for arbeidet med informasjonssikkerhet

Riksrevisjonen avdekket ikke særskilte svakheter/utfordringer. Når det gjelder informasjonssikkerhet, så har embetet innmeldt informasjonssikkerhetsrapport 17/9-14 til KMD. Her bekrefter vi at det er innført informasjonssikkerhetspolicy basert på anbefalt mal.

Informasjonssikkerhetspolicy er vedlikeholdt og oppdatert flere ganger siden 17/9-14, vi er også i en fase med å ta i bruk riskmanager i større grad for embetet som helhet. Embetet etterfølger også FMHE v/FRI sine anvisninger ved bruk av felles etablerte tjenester.

Andre vesentlige forhold

Rapportering av andre vesentlige forhold knyttet til personalmessige forhold, likestilling, HMS/arbeidsmiljø, diskriminering, ytre miljø og lignende

Internt i embetet opplever vi å ha et godt arbeidsmiljø.

Hos Fylkesmannen i Troms har vi en svak overvekt av kvinner, ca. 60 %. Vi har generelt sett flere kvinnelige søkere til ledige stillinger.

Selv om embetet legger til rette for kombinasjon av yrkesliv og familieliv på lik linjer for kvinner og menn, ser vi at det er flere kvinner som velger å arbeide deltid i perioder de har omsorg for barn. Det gjenspeiler situasjonen for øvrig i samfunnet.

Embetet driver et systematisk HMS-arbeid, og utarbeier hvert år en HMS-plan med fokus på helsefremmende aktiviteter som treningstime, "Bruk kroppen til jobben aksjonen" og ergonomivurdering av alle nyansatte og ellers alle som har behov for det. I tillegg har vi tett oppfølging av sykemeldte og fokus på tilrettelegging av oppgaver og arbeidstid for å hindre full sykemelding i de tilfellene det er aktuelt.

Embetet har nye oppussende lokaler i Tromsø hvor vi har leid lokaler av Entra Eiendom AS (ny huseier i 2016). Vi er sertifisert av stiftelsen Miljøfyrtårn og leverer årlige miljørapporter. Vi har gode systemer for miljøvennlig

V - Vurdering av framtidsutsikter

Forhold som påvirker embetets evne til å løse samfunnsoppdraget

Det kan det bli utfordrende å motivere og beholde dyktige medarbeidere dersom de statlige lønnsoppgjørene fremover blir reduserte, og vi gjennom dette får en redusert lønnsevne. Vi ser at våre medarbeidere er attraktive hos andre arbeidsgivere.

Overordnet omtale av forhold i og utenfor embetet som kan påvirke embetets evne til å løse samfunnsoppdraget på sikt.

Som Fylkesmannen har redegjort for er det åpenbart at det fortsatt er et betydelig misforhold mellom arbeidsoppgavene på vergemålsområdet og ressursene som er stilt til disposisjon fra Justisdepartementet. Den tilleggsbelastningen som arbeidet knyttet til enslige mindreårige asylsøkere har medført og medfører er det ikke tatt tilstrekkelig høyde for i de økonomiske rammene til vårt embete for 2016. Det er også en stor utfordring å opprettholde en stabil personalsituasjon på vergemålsområdet. Som følge av usikkerhet knyttet til størrelsen på de økonomiske midlene Justisdepartementet stiller til disposisjon det enkelte år, er bruk av midlertidige tilsetninger nødvendig.

Mangel på et felles lovgrunnlag mellom Norge og Sverige for reindrift er utfordrende. Så lenge norsk-svensk reinbeitekonvensjon ikke er ratifisert, er vi på usikker grunn som ny forvalter av reindrift. Fylkesmannen har vært aktiv i arbeidet med å få dette på plass, men vi har erfart at det er et komplekst saksområde som det er brukt mye tid og ressurser på over lang tid også i 2015.

Embetet skal utvikle og vedlikeholde gode arenaer for samhandling og samarbeid og videreføre rollen som pådriver for bedre kvalitet i planlegging i fylket.

Videre implementering av innsigelsesprosjektet i 2016.

Planlegge nytt prosjekt innenfor klimatilpasning, som en oppfølger på nasjonalt prosjekt i 2014/15.

Manglende ressurser og kompetanse erfarer vi også gjennom arbeidet med ROS-analyser og kommunale planverk. Med tanke på de klimatiske utfordringene vi sannsynligvis står foran, ser Fylkesmannen med bekymring på at mange kommuner ikke har kapasitet nok til å håndtere store kriser verken i egen kommune eller i fellesskap med andre. Fylkesmannen må fortsatt være tett på kommunene i dette arbeidet.

Landbruksnæringa utfordres på flere områder i Troms. Nasjonalt mål er økt matproduksjon, men nedleggelse av bruk går raskere i Troms enn i resten av landet. Det medfører at både produksjonsvolum og fagmiljø er i en utsatt posisjon. Antall dyr i produksjon er også redusert, det samme gjelder areal i drift, og vi registrerer nedgang i produsert mengde melk og kjøtt.

Det er forventet at arbeidet med sanering av skipsverfttomta i Tromsø sentrum starter i nær framtid pga utbygging av nytt bolig og næringsområde. Dette er et betydelig og komplekst arbeid som omfatter hovedsanering av en svært forurenset industritomt og som skal samordnes med sanering av forurenset sjøbunn (den delen som ikke er ryddet i fra før). Arbeidet er såpass faglig utfordrende at det trolig vil kreve ekstra kompetanse ut over det vi har i dag. Uten dette vil saksbehandlingstiden øke for søknader om mudring/dumping og oppfølgingen av skipsverft og forurenset grunn.

Det er utfordrende å ivareta bærekraftige bestander av villaks samtidig som det er et ønske om å øke oppdrettsvolumet. Vi har behov for å få utført kvalitetsnormen for villaks for flere områder i Troms. Uten dette mangler vi forvaltningsverktøyet vårt og vi vil ikke kunne nå målet om å ivareta bærekraftige bestander av villaks. Det er videre dokumentert at flere elver i Troms, spesielt Målselvvassdraget (nasjonalt laksevasdrag) har laksebestander i svært dårlig kvalitet. Det haster dermed å utarbeide retningslinjer for tiltak for forvaltningen for å bedre kvaliteten til god for disse laksebestandene. Det kan ellers være fare for at disse bestandene går tapt.

Fylkesmannen i Troms arbeider med veiledning og oppfølging av kommunenes dispensasjonspraksis innenfor motorferdselregelverket. Et fåtall kommuner håndterer dette godt, og det er et stort behov for opplæring og veiledning. Miljøkommune må oppdateres med bedre veiledning og sjekklister for kommunes håndtering av slike saker.

Helse- og omsorgstjenesten i Troms fylke står foran store omstillinger både i kommunene og i spesialisthelsetjenesten de neste 5 - 10 år. Riskrevisjonens undersøkelse av ressursutnyttelse og kvalitet etter innføring av samhandlingsreformen er sammenfallende med Fylkesmannens vurdering av situasjonen i vårt fylke. Embetet vil i flere år ha store veilednings- og tilsynsoppgaver knyttet til nødvendig kapasitets- og

Endringstakten i Helseforetakene er etter vår oppfatning ikke tilstrekkelig koordinert med endringene i kommunene, og vi frykter i verste fall at samhandlingsreformen kan bidra til svekket kvalitet i pasientbehandlingen de nærmeste årene. Samhandlingen i den akuttmedisinske behandlingkjeden er spesielt sårbar i et distriktsfylke som Troms, og kravene i akuttmedisinforskriften blir svært krevende med nåværende organisering. UNN HF's dårlige score i Helsedirektoratets omfattende kartlegging av pasientsikkerheten ved norske sykehus i 2012 og 2014 er en særskilt utfordring. En dårlig kultur for å snakke om risiko og uheldige hendelser i UNN HF vil stille store krav til håndtering av bekymringsmeldinger og klager i vårt embete.

- **Konsekvenser for embetets mål- og resultatoppnåelse**

Med utgangspunkt i forrige kulepunkt – gi en nærmere omtale av mulige konsekvenser for embetets evne til å nå fastsatte mål og resultater på lengre sikt

Finansieringsordningen på vergemålsområdet og de økonomiske rammene som stilles til disposisjon gjør at det vil være særdeles utfordrende å skulle håndtere en økning i tilstrømmingen av enslige mindreårige asylsøkere. Vi har erfart at mange andre viktige oppgaver innenfor vergemålsområdet må settes på vent for å ivareta denne sårbare gruppen.

Innenfor samfunnssikkerhetsområdet er det for få ressurser til å løse alle oppdrag gitt i embetsoppdrag og gjennom instruks. Embetet ser at det er et stort gap mellom forventninger og mulig måloppnåelse, når både kvantitet og kvalitet skal innfris.

Når det gjelder innsigelsesprosjektet, bør det tidlig i 2016 signaliseres om dette skal innarbeides som en fast prosess etter prosjektets terminering i 2016. Det er også viktig samordning av innsigelser gis nødvendig finansiering, dersom det skal innarbeides som en fast oppgave i embetene fra 2017.

Småbruksstrukturen i fylket gjør landbruket her mer utsatt for uheldige virkninger av strukturendringer, og vi oppnår ikke økt matproduksjon som ønsket. Det er for lite ressurser til å følge opp tilstrekkelig - det gjelder særlig generasjonsskifter og robust utvikling av enkeltbruk og næringa samla.

Dagens situasjon i helse- og omsorgssektoren i Troms vil sannsynligvis føre en fortsatt økning av uheldige hendelser og klagesaker. Det vil bli en stor utfordring å behandle alle klager innen fastsatte tidsfrister for å ivareta pasientene og personalets rettssikkerhet. Antall klager på helsetjenesten i Troms fylke har i flere ligget høyt i forhold til andre deler av landet. Dette kan ha flere årsaker, men det er positivt at innbyggerne benytter av sin rett til å klage fordi det i flere tilfeller har avdekket betydelig systemsvikt. I 2015 behandlet Fylkesmannen i Troms flere meget alvorlige klagesaker.

Den økte ankomsten av asylsøkere og flyktninger vil også i 2016 kreve økt innsats, både fra kommunene, fylkeskommunen og Fylkesmannen på oppvekst – og utdanningsområdet. Barn i omsorgssentre, asylmottak og barn som bosettes i den enkelte kommune, har rettigheter på lik linje med andre barn i Norge. Barnevernloven gjelder fullt ut, og barn har etter opplæringsloven rett til opplæring fra dag *en* dersom det er sannsynlig at de skal være i Norge i mer enn tre måneder. Opplæring, herunder i norsk, er svært viktig for integreringen i samfunnet.

I siste del av 2015 er det blitt etablert fem omsorgssenter for enslige mindreårige asylsøkere under 15 år i Troms fylke, med til sammen 66 barn. I tillegg er Fylkesmannen blitt varslet om opprettelse av ytterligere to omsorgssentre. Det skal etter gjeldende regelverk gjennomføres minst to tilsynsbesøk pr. år på det enkelte omsorgssenter, det skal være minst to personer i det enkelte tilsynsteam, og samtlige barn i hvert omsorgssenter skal tilbys samtale ved det enkelte tilsynsbesøk. Videre påpekes at omsorgssentrenes geografiske plassering i fylket, medfører lange reiseavstander for tilsynet ved tilsynsbesøkene. Etableringen av flere omsorgssenter i fylket har tilført en betydelig økning i ressurskrevende lovpålagte tilsynsoppgaver for Fylkesmannen. Den betydelige økningen i lovpålagte tilsynsoppgaver har ikke medført økt ressurstildeling, og det vurderes å foreligge betydelig risiko for at det ikke vil være mulig å løse det økte oppgavetilfanget innenfor tildelt gjeldende økonomiske rammer og ressurssituasjon.

Fra 1. august 2015 stilles det i opplæringsloven nye krav til kompetanse for å undervise i grunnskolen. Dette innebærer at kommunene må planlegge for å sikre at lærerne har godkjent kompetanse i fagene de underviser i. Skjerpede kompetanskrav, økt behov for lærekrefter grunnet økt tilstrømming av asylsøkere og flyktninger, samt lav rekruttering til læreryrket, gjør at det på sikt kan bli vanskelig å innfri lovpålagte krav på skolesektoren i fylket. Små miljø og lange reiseavstander flere steder i fylket medfører, både nå og i et fremtidsperspektiv, at det er vanskelig å etablere robuste og gode fagmiljø innen oppvekstsektoren.

Det er behov for å få utført kvalitetsnormen for villaks for flere elver og vassdrag i Troms. Dette er dokumentasjon for status til villaksbestandene. Det haster dermed å utarbeide retningslinjer for tiltak for

forvaltningen for å bedre kvaliteten for de laksebestandene som er påvist å ha dårlig kvalitet. Målet om bærekraftige bestander vil ikke kunne bli oppfylt.

Fylkesmannen i Troms arbeider med veiledning og oppfølging av kommunenes dispensasjonspraksis innenfor motorferdselregelverket. Standard opplæring på miljøkommune.no må oppdateres med bedre opplæring på selve regelverket og sjekklister for kommunes håndtering av slike saker.

Del VI Årsregnskap

Ledelseskommentarer årsregnskapet 2015

Formål

Fylkesmannen i Troms er et statlig forvaltningsorgan underlagt Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD). Fylkesmannen i Troms utfører forvaltningsoppgaver på vegne av en rekke departementer og direktorater, og skal arbeide aktivt for at Stortingets og Regjeringens vedtak, mål og retningslinjer blir gjennomført til beste for innbyggerne i Troms.

En sentral oppgave for fylkesmannsembetet er å medvirke til samordning og effektivisering av den statlige virksomhet i fylket. For å oppnå dette forutsettes det et nært samarbeid mellom stat, fylkeskommune og kommuner om løsning av offentlige oppgaver. Fylkesmannen skal også ivareta fylkets interesser overfor Regjering og sentraladministrasjon samt holde disse orientert om viktige spørsmål i fylket.

Bekreftelser

Fylkesmannen skal gjennom sin økonomi- og virksomhetsstyring sikre at statlige midler blir brukt i samsvar med Stortingets vedtak og forutsetninger, fastsatte mål og resultatkrav oppnås, statlige midler brukes effektivt og statens materielle verdier forvaltes på en forsvarlig måte. Årsregnskapet for Fylkesmannen i Troms føres i henhold til kontantprinsippet, og det utgjør del VI i årsrapporten til KMD.

Det bekreftes at årsregnskapet er avlagt i henhold til bestemmelser i Reglement for økonomistyring i staten med tilhørende rundskriv R-115 fra Finansdepartementet samt virksomhets- og økonomiinstruks for Fylkesmannen, fastsatt av KMD.

Det bekreftes videre at årsregnskapet gir et dekkende bilde av Fylkesmannen i Troms' disponible bevilgninger og av regnskapsførte utgifter, inntekter, eiendeler og gjeld.

Vurdering av vesentlige forhold

Bevilgningsrapporteringen viser regnskapet gruppert etter utgiftskapittel og post. Fylkesmannen i Troms har i 2015 samlet disponert tildelingen på 263 mill. I tillegg kommer flere åpne belastningsfullmakter, bl.a. til fri rettshjelp og tilskudd til tros- og livssynssamfunn. Samlet er disse tildelingene/belastningsfullmaktene fordelt på 56 ulike utgiftskapitler og poster. Bevilgningsrapporteringen viser en generell god utnyttelse av tildelingen på andre utgiftskapitler enn kap. 0525, men enkelte poster er ikke brukt fullt ut. Noen av disse er søkt overført til 2016, jf. note B.

Samlet tildeling på kap. 0525 post 01 utgjør 75,4 mill., herav 2,6 mill. overført fra 2014. Med tilhørende inntektskapittel viser regnskapet et mindreforbruk på 2,6 mill., som søkes overført til 2016, jf. note B. Mindreforbruket skyldes i hovedsak lavere utgifter til lønn og godtgjørelser, og det knytter seg til aktivitet på fag- og prosjektmidler (andre utgiftskapitler) som utføres av ansatte innenfor kap. 0525 post 01. Som følge av dette gjøres en del omposteringer mellom kap. 0525 post 01 og andre utgiftskapitler.

Embetet utfører oppdrag for en rekke departementer og direktorater, og erfaringen er at oppdragene finansieres ulikt. Videre er tilgangen på fag- og prosjektmidler ujevn og til dels uforutsigbar over året. For å løse disse oppdragene er det til enhver tid flere ansatte enn det den ordinære bevilgningen over kap. 0525 post 01 kan dekke, noe som innebærer at deler av lønnsutgiftene må belastes på andre utgiftskapitler. Dette er en betydelig utfordring med hensyn til oppfølging av den samlede økonomien for embetet. Fylkesmannen vil ha tett oppfølging av økonomien i 2016.

I starten av 2015 var det en vanskelig bemanningssituasjon med fravær i økonomifunksjonen. Dette bidro til redusert kapasitet, bl.a. til planleggings- og budsjetteringsarbeidet. Budsjett for 2015 ble ikke behandlet før i juni. For å styrke funksjonen og redusere sårbarheten på økonomiområdet ble bemanningen økt fra april. Som følge av manglende budsjett har avdelingene vært mer forsiktig med bruk av midlene enn nødvendig, bl.a. har stillinger har vært holdt vakant lengere enn nødvendig. Bruk av vikarer i forbindelse med sykeforeldrepermisjoner bidrar også til forskyving av kostnader fra 2015 til 2016.

Samlede inntekter inkl. overførte midler fra 2014 for kap. 3525 post 01 utgjør 6,4 mill. Med tilhørende utgiftskapittel viser regnskapet et mindreforbruk på 2,3 mill., som søkes overført til 2016, jf. note B. Mindreforbruket knytter seg til ubrukte flerårige prosjektmidler, og det representerer utsatt aktivitet der embetet har mottatt innbetalinger men ikke utført aktiviteten i prosjektet.

Embetet har ved utgangen av 2015 ca. 25 prosjekter med finansiering over kap. 3525 post 01. Det ble etablert 6 nye prosjekter i 2015, mens 12 prosjekter er for tiden under avslutning. Flere av prosjektene går over flere år, noe som kan medføre at inntekter og utgifter for det enkelte prosjekt betales i ulike regnskapsår.

Artskontorrapporteringen viser utgifter og inntekter gruppert etter artskontoer. Hovedmengden av embetets tildelinger kommer som belastningsfullmakter, som representerer en trekkrettighet på konsernkonto i Norges Bank. Tildelingene er dermed ikke inntektsført og fremgår ikke som inntekt i oppstillingen.

Driftsinntektene utgjør 4,7 mill., noe som er en reduksjon på 4,3 mill. sammenliknet med 2014. Dette skyldes hovedsakelig lavere innbetalinger på kap. 3525. post 01 til prosjektene Grunnlovsseilasen og Grønt reiseliv i 2015.

Driftsutgiftene utgjør 130,7 mill. Utbetalingene til lønn utgjør 89,9 mill., noe som er en økning på 6,1 mill. sammenliknet med 2014. Dette knytter seg til vergemålsordningen og ulike utgiftskapitler under Helse- og omsorgsdepartementet og Klima- og miljødepartementet. Utbetalinger til lønn på kap. 0525 post 01 er tilnærmet uendret fra 2014 til 2015. Andre utbetalinger til drift utgjør 40,8 mill., noe som er en reduksjon på 3,9 mill. sammenliknet med 2014. Reduksjonen knytter seg til kap. 0525 post 21 under KMD og ulike utgiftskapitler under Justis- og beredskapsdepartementet og Kunnskapsdepartementet. Samtidig har det vært en økning i driftsutgifter for utgiftskapitler under Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet. Reduksjonen for kap. 0525 post 21 må ses i sammenheng med reduserte inntekter på kap. 3525 post 01.

Utbetalinger av tilskudd og stønader utgjør 136 mill., noe som er en økning på 12 mill. sammenliknet med 2014. Økningen knytter seg i all hovedsak til utgiftskapitler under Helse og omsorgsdepartementet.

Rapportert mellomværende med statskassen utgjør 3,4 mill. per 31.12.2015. Artskontorrapporteringen viser hvilke eiendeler og gjeld mellomværende består av. Leverandørgjeld på 0,2 mill. og kundefordringer på 0,5 mill. fremkommer ikke i årsregnskapet, jf. sammenhengen mellom avregning og mellomværende med statskassen i note 8.

Annet

Årsregnskapet for Fylkesmannen i Troms revideres av Riksrevisjonen. Årsregnskapet er per d.d. ikke ferdig revidert, men revisjonsberetningen forventes å foreligge i løpet av 2. kvartal 2016.

Tromsø, 18. februar 2016

Bård Magne Pedersen (sign.)
Fylkesmann i Troms

Prinsippnote til årsregnskapet

Årsregnskapet for Fylkesmannen i Troms er utarbeidet og avlagt etter nærmere retningslinjer fastsatt i bestemmelser om økonomistyring i staten ("bestemmelsene"). Årsregnskapet er i henhold til krav i bestemmelsene punkt 3.4.1, nærmere bestemmelser i Finansdepartementets rundskriv R-115, Virksomhets- og økonomiinstruks for Fylkesmannen fastsatt av KMD og brev av 27.11.15 fra KMD.

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen og artskontorrapporteringen er utarbeidet med utgangspunkt i bestemmelsene punkt 3.4.2 – de grunnleggende prinsippene for årsregnskapet:

- a) Regnskapet følger kalenderåret
- b) Regnskapet inneholder alle rapporterte utgifter og inntekter for regnskapsåret
- c) Utgifter og inntekter er ført i regnskapet med brutto beløp
- d) Regnskapet er utarbeidet i tråd med kontantprinsippet

Oppstillingene av bevilgnings- og artskontorrapportering er utarbeidet etter de samme prinsippene, men gruppert etter ulike kontoplaner. Prinsippene samsvarer med krav i bestemmelsene punkt 3.5 til hvordan virksomhetene skal rapportere til statsregnskapet. Sumlinjen "*Netto rapportert til bevilgningsregnskapet*" er lik i begge oppstillingene.

Som bruttobudsjettet virksomhet er Fylkesmannen i Troms tilknyttet statens konsernkontoordning i Norges Bank i henhold til krav i bestemmelsene pkt. 3.7.1. Bruttobudsjetterte virksomheter tilføres ikke likviditet gjennom året, men har en trekkrettighet på sin konsernkonto. Ved årets slutt nullstilles saldoen på den enkelte oppgjørskonto ved overgang til nytt år.

Bevilgningsrapporteringen

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen omfatter en øvre del med bevilgningsrapporteringen og en nedre del som viser beholdninger Fylkesmannen i Troms står oppført med i kapitalregnskapet.

Bevilgningsrapporteringen viser regnskapstall som Fylkesmannen i Troms har rapportert til statsregnskapet. Det stilles opp etter de kapitler og poster i bevilgningsregnskapet Fylkesmannen i Troms har fullmakt til å disponere. Kolonnen «Samlet tildeling» viser hva Fylkesmannen i Troms har fått stilt til disposisjon i tildelingsbrev for hver statskonto (kapittel/post). Oppstillingen viser i tillegg alle finansielle eiendeler og forpliktelser Fylkesmannen i Troms står oppført med i statens kapitalregnskap.

Mottatte fullmakter til å belaste en annen virksomhets kapittel/post (belastningsfullmakter) vises også i kolonnen «Samlet tildeling». Utgiftene knyttet til mottatte belastningsfullmakter er bokført og rapportert til statsregnskapet, og vises i kolonnen «Regnskap».

Fylkesmannen i Troms har ikke avgitte belastningsfullmakter.

Artskontorrapporteringen

Oppstillingen av artskontorrapporteringen har en øvre del som viser hva som er rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter og en nedre del som viser eiendeler og gjeld som inngår i mellomværende med statskassen.

Artskontorrapporteringen viser regnskapstall Fylkesmannen i Troms har rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter. Fylkesmannen i Troms har en trekkrettighet på konsernkonto i Norges Bank. Tildelingene er ikke inntektsført og derfor ikke vist som inntekt i oppstillingen.

Note 8 til artskontorrapporteringen viser forskjeller mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen.

Oppstilling av bevilgningsrapportering, 31.12.2015

Utgiftskapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Note	Samlet tildeling*	Regnskap 2015	Merutgift (-) og mindretgift
0525	Fylkesmannsembetene - driftsutgifter	01	Driftsutgifter	A, B	75 388 000	72 962 473	2 425 527
0525	Fylkesmannsembetene - spes. driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter	A, B	1 925 000	4 116 410	-2 191 410
0225	Tiltak i grunnopplæringen - driftsutgifter	01	Driftsutgifter		2 300 000	2 300 000	
0225	Tiltak i grunnopplæringa - særskilte driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter		6 150 000	6 143 087	
0225	Tilskudd til samisk i grunnopplæringen	63	Diverse		11 440 000	10 796 446	
0225	Tilskudd til oppl. av barn og unge i statl. asylmo	64	Diverse		13 369 000	10 719 297	
0225	Tilskudd til leirskoleopplæring	66	Diverse		1 725 000	1 691 349	
0225	Tilskudd til opplæring i finsk	67	Diverse		1 941 000	1 860 608	
0226	Kvalitetsutvikling i grunnskolen	21	Spesielle driftsutgifter		8 111 600	7 839 420	
0226	Kvalitetsutvikling i grunnskolen - videreutdanning fo	22	Diverse		13 332 080	12 712 250	
0231	Barnehager - spes. driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter		5 612 200	5 000 581	
0310	Tilskudd til tros- og livssynssamfunn	70	Tilskudd	Åpen fullmakt		3 309 660	
0469	Vergemålsordningen - driftsutgifter	01	Driftsutgifter		6 246 567	6 246 567	
0469	Vergemålsordningen - spes. driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter	Åpen fullmakt		3 255 908	
0470	Fri retts hjelp - driftsutgifter	01	Driftsutgifter	Åpen fullmakt		3 206 107	
0500	Kommunal- og moderniseringsdepartementet - spesi	21	Spesielle driftsutgifter		800 000	800 000	
0571	Rammetilskudd til kommuner - spes. driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter		900 000	900 000	
0621	Tilskudd til sosiale tjenester og sosial inkludering - s	21	Spesielle driftsutgifter		1 990 260	1 990 260	
0621	Sosiale tjenester og tiltak for vanskeligstilte	63	Diverse		3 483 890	3 453 758	
0718	Rusmiddelforebygging - spes. driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter		369 614	369 614	
0719	Annet folkehelsearbeid - spes. driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter		50 000	26 380	
0720	Helsedirektoratet - spes. driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter		1 631 446	1 631 446	
0721	Statens helsetilsyn - Driftsutgifter	01	Driftsutgifter		788 000	788 000	
0734	Særskilte tilskudd til psykisk helse og rustiltak - drift	01	Driftsutgifter	Åpen fullmakt		757 262	
0734	Tvungent psykisk helsevern	70	Tilskudd	Åpen fullmakt		821 873	
0761	Omsorgstjeneste - spes. driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter		910 800	833 807	
0761	Omsorgstiltak - utviklingstiltak	67	Diverse		2 400 000	2 400 000	
0761	Omsorgstjeneste - Kompetanse og innovasjon	68	Diverse		11 375 575	11 375 000	
0762	Primærhelsetjeneste - spes. driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter		200 000	190 636	
0762	Primærhelsetjeneste - forebyggende helsetjenester	60	Diverse		950 000	950 000	
0762	Forebygging av uønsket svangerskap og abort	73	Tilskudd		1 400 000	1 400 000	
0765	Psykisk helse og rusarbeid - spesielle driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter		441 700	441 700	
0765	Psykisk helse og rusarbeid - kommunale tjenester	60	Diverse		7 100 000	7 100 000	
0765	Psykisk helse og rusarbeid - kompetansetiltak	61	Diverse		1 275 100	1 211 123	
0765	Psykisk helse og rusarbeid - rusarbeid	62	Diverse		12 928 280	12 928 280	
0781	Forsøk og utvikling mv - spes. driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter	Åpen fullmakt		15 478	
0783	Personell - spes. driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter		1 715 000	1 715 000	
0854	Tiltak i barne- og ungdomsvernet - spes. driftsutgifte	21	Spesielle driftsutgifter		3 038 257	2 857 693	
0854	Kommunalt barnevern	60	Diverse		20 808 000	20 808 000	
1142	Landbruksdirektoratet - driftsutgifter	01	Driftsutgifter		3 876 000	3 876 000	
1142	Landbruksdirektoratet - større utstyrsanskaffelser og	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold		338 000	337 999	
1144	Miljørettet prosjektarbeid m.m.	77	Tilskudd		160 000	148 857	
1400	Miljøverndepartementet - spes. driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter		225 000	421	
1410	Spesielle driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter		388 400	388 400	
1420	Miljødirektoratet - spes. driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter		5 324 500	5 150 089	
1420	Statlige vannmiljøtiltak	22	Diverse		4 420 000	4 575 771	
1420	Klima, naturmangfold og forurensing- oppdrags- og	23	Diverse		1 416 306	1 416 306	
1420	Tiltak i verneområder	31	Diverse		2 195 000	2 162 324	
1420	Erstatning for beitedyr tatt av rovvilt	72	Tilskudd		15 210 000	15 241 229	
1420	Forebyggende og konfliktdepende tiltak i rovviltfor	73	Tilskudd		6 204 000	5 536 052	
1420	Verdensarvområder, kulturlandskap og verdiskaping	81	Diverse		150 000	150 000	
1420	Tilskudd til prioriterte arter og utvalgte naturtyper	82	Diverse		243 000	151 200	
1420	Nasjonalsentresentre og andre naturinfo.sentre	85	Diverse		30 000	30 000	
1425	Tilskudd til fiskeformål	70	Tilskudd		400 000	400 000	
1425	Tilskot til viltføremål	71	Tilskudd		250 000	250 000	
1633	Nettoordning for mva i staten	01	Driftsutgifter		Åpen fullmakt	3 102 983	
<i>Sum utgiftsført</i>					262 926 575	270 843 101	

Inntektskapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Note	Samlet tildeling	Regnskap 2015	Merinntekt og mindreinntekt (-)
3525	Inntekter ved oppdrag	01	Driftsinntekter	B		4 492 344	4 492 344
3525	Ymse inntekter	02	Ymse	B		182 026	182 026
5309	Tilfeldige inntekter, ymse	29	Ymse			511 446	
5700	Arbeidsgiveravgift	72	Arbeidsgiveravgift			6 503 388	
<i>Sum inntektsført</i>					0	11 689 204	
<i>Netto rapportert til bevilgningsregnskapet</i>						259 153 897	
Kapitalkontoer							
60073701	Norges Bank KK /innbetalinger					8 231 818	
60073702	Norges Bank KK/utbetalinger					-267 839 322	
715219	Endring i mellomværende med statskassen					453 607	
<i>Sum rapportert</i>						0	
Beholdninger rapportert til kapitalregnskapet (31.12)							
Konto	Tekst				2015	2014	Endring
6260	Aksjer				0	0	0
715219	Mellomværende med statskassen				-3 422 722	-3 876 329	453 607

* Samlet tildeling skal ikke reduseres med eventuelle avgitte belastningsfullmakter. Se note B for nærmere forklaring.

Virksomhet: AG - Fylkesmannen i Troms

Note A Forklaring av samlet tildeling utgifter			
Kapittel og post	Overført fra i fjor	Årets tildelinger	Samlet tildeling
0525.01	2 593 000	72 795 000	75 388 000
0525.21	1 925 000		1 925 000

Note B Forklaring til brukte fullmakter og beregning av mulig overførbart beløp til neste år

Kapittel og post	Stikkord	Merutgift(-)/ mindre utgift	Utgiftsført av andre i hht avgitte belastningsfullmakter (-)	Merutgift(-)/ mindreutgift etter avgitte belastningsfullmakter	Merinntekter / mindreinntekter(-) iht merinntektsfullmakt	Omdisponering fra post 01 til 45 eller til post 01/21 fra neste års bevilgning	Innsparinger(-)	Sum grunnlag for overføring	Maks. overførbart beløp *	Mulig overførbart beløp beregnet av virksomheten
0525.01/3525.02		2 425 527		2 425 527	182 026			2 607 553	3 769 400	2 607 553
0525.21/3525.01	"kan overføres"	-2 191 410		-2 191 410	4 492 344			2 300 934		2 300 934
0231.21	"kan overføres, kan nyttes under post 51"	611 619		611 619				611 619		470 000
0854.21	"kan nyttes under post 71"	180 564		180 564				180 564		180 629
1400.21	"kan overføres"	224 579		224 579				224 579		225 000

*Maksimalt beløp som kan overføres er 5% av årets bevilgning på driftspostene 01-29, unntatt post 24 eller sum av de siste to års bevilgning for poster med stikkordet "kan overføres". Se rundskriv R-2 for mer detaljert informasjon om overføring av ubrukte bevilgninger.

Forklaring til bruk av budsjettfullmakter**Mottatte belastningsfullmakter**

Fylkesmannen i Troms har ovenfor spesifisert mottatte belastningsfullmakter på utgiftskapitler som er søkt det aktuelle fagdepartementet om overføring av ubrukte midler fra 2015 til 2016. Dette gjelder:

Kommunal- og moderniseringsdepartementet

Kap 0525 Fylkesmannsembetene, post 01 Driftsutgifter. Tildeling i 2015 på kr 75 388 000, søkt om overføring av kr 2 607 553, som tilsvarer mindreforbruk inkl. merinntekter 2015.

Kap 0525 Fylkesmannsembetene, post 21 Spesielle driftsutgifter. Tildeling i 2015 på kr 1 925 000, søkt om overføring av 2 300 934, som tilsvarer mindreforbruk inkl. merinntekter 2015.

Kunnskapsdepartementet kap. 0231 Barnehager, post 21 Spesielle driftsutgifter.

I denne posten inngår tildelinger til flere ulike prosjekter/aktiviteter der to av disse er søkt overført til 2016.

Prosjektnr. 21161 Kompetanseheving av aktører i barnehagesektoren. Tildeling i 2015 på kr 500 000, søkt om overføring av kr 400 000 til 2016.

Prosjektnr. 21082 Fagsamlinger og arbeid overfor FM. Tildeling i 2015 på kr 100 000, søkt om overføring av kr 70 000 til 2016.

Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet, kap 0854 Tiltak i barne- og ungdomsvernet, post 21 Spesielle driftsutgifter.

I denne posten inngår tildelinger til flere ulike prosjekter/aktiviteter der et av disse er søkt overført til 2016.

Styrking av kommunenes innsatser overfor barne og unge, bl.a. gjennom midler til opplæringstiltak. Midler til å organisere kurs om opplæring for barnevernansatte i undersøkelsessaker, oppdrag 45.5 b). Tildeling i 2015 på 180 629, søkt om overføring av 180 629.

Klima- og miljødepartementet kap 1400 Klima- og miljødepartementet, post 21 Spesielle driftsutgifter.

I denne posten inngår en tildeling, og denne er søkt overført til 2016.

Prosjektnr. 14AT15001 Opplæring naturmangfoldloven, kurs for kommuner. Tildeling i 2015 på kr 225 000, søkt om overføring av kr 225 000 til 2016.

Oppstilling av artskontorrapporteringen, 31.12.2015

	Note	2015	2014
Driftsinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Innbetalinger fra gebyrer	1	0	0
Innbetalinger fra tilskudd og overføringer	1	4 491 444	8 662 572
Salgs- og leieinnbetalinger	1	172 926	368 349
Andre innbetalinger	1	10 000	0
<i>Sum innbetalinger fra drift</i>		4 674 370	9 030 921
Driftsutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Utbetalinger til lønn	2	89 851 523	83 207 567
Andre utbetalinger til drift	3	40 832 981	44 722 172
<i>Sum utbetalinger til drift</i>		130 684 504	127 929 739
Netto rapporterte driftsutgifter		126 010 134	118 898 818
Investerings- og finansinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Innbetaling av finansinntekter	4	0	0
<i>Sum investerings- og finansinntekter</i>		0	0
Investerings- og finansutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Utbetaling til investeringer	5	1 180 293	2 975 406
Utbetaling til kjøp av aksjer	5,8B	0	0
Utbetaling av finansutgifter	4	0	0
<i>Sum investerings- og finansutgifter</i>		1 180 293	2 975 406
Netto rapporterte investerings- og finansutgifter		1 180 293	2 975 406
Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten			
Innbetaling av skatter, avgifter, gebyrer m,m,	6	340 349	415 656
<i>Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten</i>		340 349	415 656
Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten			
Utbetalinger av tilskudd og stønader	7	135 875 320	123 527 109
<i>Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten</i>		135 875 320	123 527 109
Inntekter og utgifter rapportert på felleskapitler *			
Gruppelivsforsikring konto 1985 (ref. kap. 5309, inntekt)		171 097	161 147
Arbeidsgiveravgift konto 1986 (ref. kap. 5700, inntekt)		6 503 388	6 018 754
Nettoføringsordning for merverdiavgift konto 1987 (ref. kap. 1633, utgift)		-3 102 983	0
<i>Sum rapporterte utgifter på felleskapitler</i>		3 571 502	6 179 901
Netto rapportert til bevilgningsregnskapet		259 153 897	238 805 776
Oversikt over mellomværende med statskassen **			
Eiendeler og gjeld		2015	2014
Fordringer		462 767	50 795
Kasse		0	0
Bankkontoer med statlige midler utenfor Norges Bank		0	0
Skyldig skattetrekk		-3 754 198	-3 544 118
Skyldige offentlige avgifter		-8 452	-39 313
Annen gjeld		-122 839	-343 693
Sum mellomværende med statskassen	8	-3 422 722	-3 876 329

* Andre ev. inntekter/utgifter rapportert på felleskapitler spesifiseres på egne linjer ved behov.

Note 1 Innbetalinger fra drift

	31.12.2015	31.12.2014
<i>Innbetalinger fra gebyrer</i>		
Byggesaksgebyr	0	0
Tilsynsavgift elsikkerhet	0	0
Gebyrer / avgift omsetning produksjon sprengstoff første omsetningsledd	0	0
<i>Sum innbetalinger fra gebyrer</i>	0	0
<i>Innbetalinger fra tilskudd og overføringer</i>		
Tilskudd fra statlige virksomheter	4 303 638	6 643 848
Tilskudd fra kommunale og fylkeskommunale etater	168 896	653 333
Tilskudd fra organisasjoner og stiftelser	0	410 000
Andre tilskudd og overføringer	18 910	955 391
<i>Sum innbetalinger fra tilskudd og overføringer</i>	4 491 444	8 662 572
<i>Salgs- og leieinnbetalinger</i>		
Salgsinntekt tjenester, avgiftsfri	0	368 349
Inntekter av oppdrag, utenfor avgiftsområdet	172 926	0
<i>Sum salgs- og leieinnbetalinger</i>	172 926	368 349
<i>Andre innbetalinger</i>		
Salg av utrangert materiell, avgiftsfritt	10 000	0
<i>Sum andre innbetalinger</i>	10 000	0
Sum innbetalinger fra drift	4 674 370	9 030 921

Note 2 Utbetalinger til lønn

	31.12.2015	31.12.2014
Lønn	73 435 727	69 870 490
Arbeidsgiveravgift	6 503 388	6 018 754
Pensjonsutgifter*	0	0
Sykepenger og andre refusjoner(-)	-2 515 310	-2 251 988
Andre ytelser	12 427 717	9 570 311
Sum utbetalinger til lønn	89 851 523	83 207 567
<i>* Denne linjen benyttes av virksomheter som innbetaler pensjonspremie til SPK.</i>		
Antall årsverk:	116,6	115,0

Note 3 Andre utbetalinger til drift

	31.12.2015	31.12.2014
Husleie	9 082 776	5 730 357
Vedlikehold egne bygg og anlegg	0	0
Vedlikehold og ombygging av leide lokaler	0	0
Andre utgifter til drift av eiendom og lokaler	1 950 496	4 048 787
Reparasjon og vedlikehold av maskiner, utstyr mv.	322 994	143 676
Mindre utstysanskaffelser	1 038 557	2 908 789
Leie av maskiner, inventar og lignende	765 711	796 220
Kjøp av fremmede tjenester	12 348 596	14 894 684
Reiser og diett	6 839 323	5 606 249
Øvrige driftsutgifter	8 484 527	10 593 409
Sum andre utbetalinger til drift	40 832 981	44 722 172

Note 4 Finansinntekter og finansutgifter

	31.12.2015	31.12.2014
<i>Innbetaling av finansinntekter</i>		
Renteinntekter	0	0
Valutagevinst	0	0
Annen finansinntekt	0	0
Sum innbetaling av finansinntekter	0	0

	31.12.2015	31.12.2014
<i>Utbetaling av finansutgifter</i>		
Renteutgifter	0	0
Valutatap	0	0
Annen finansutgift	0	0
Sum utbetaling av finansutgifter	0	0

Note 5 Utbetaling til investeringer og kjøp av aksjer

	31.12.2015	31.12.2014
<i>Utbetaling til investeringer</i>		
Immaterielle eiendeler og lignende	346 151	20 953
Tomter, bygninger og annen fast eiendom	0	0
Beredskapsanskaffelser	0	0
Infrastruktureiendeler	0	0
Maskiner og transportmidler	0	0
Driftsløsøre, inventar, verktøy og lignende	834 143	2 954 453
Sum utbetalt til investeringer	1 180 293	2 975 406

Note 6 Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten

	31.12.2015	31.12.2014
Tilfeldige og andre inntekter	340 349	415 656
Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten	340 349	415 656

Note 7 Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten

	31.12.2015	31.12.2014
Tilskudd til kommuner	106 052 342	95 077 085
Tilskudd til fylkeskommuner	2 225 046	1 632 100
Tilskudd til private	18 227 112	16 006 358
Tilskudd til organisasjoner	5 767 344	8 093 369
Tilskudd til statsforvaltningen	3 603 476	2 718 197
Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten	135 875 320	123 527 109

Note 8 Sammenheng mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen

Del A Forskjellen mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen

	31.12.2015	31.12.2015	
	Spesifisering av bokført avregning med statskassen	Spesifisering av rapportert mellomværende med statskassen	Forskjell
Finansielle anleggsmidler			
Investeringer i aksjer og andeler*	0	0	0
Obligasjoner	0		
<i>Sum</i>	0	0	0
Omløpsmidler			
Kundefordringer	452 197	0	452 197
Andre fordringer	24 345	462 767	-438 422
Bankinnskudd, kontanter og lignende	0	0	0
<i>Sum</i>	476 542	462 767	13 775
Langsiktig gjeld			
Annen langsiktig gjeld	0	0	0
<i>Sum</i>	0	0	0
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld	-245 737	0	-245 737
Skyldig skattetrekk	-3 754 198	-3 754 198	0
Skyldige offentlige avgifter	-8 483	-8 452	-31
Annen kortsiktig gjeld	-122 839	-122 839	0
<i>Sum</i>	-4 131 257	-3 885 489	-245 768
Sum	-3 654 715	-3 422 722	-231 993

* Virksomheter som eier finansielle anleggsmidler i form av investeringer i aksjer og selskapsandeler fyller også ut note 8 B

Innhold

Kongehuset	Side 2
Arbeids- og sosialdepartementet	Side 2
Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet	Side 5
Helse- og omsorgsdepartementet	Side 9
Justis- og beredskapsdepartementet	Side 19
Kommunal- og moderniseringsdepartementet	Side 27
Kulturdepartementet	Side 40
Kunnskapsdepartementet	Side 40
Landbruks- og matdepartementet	Side 53
Klima- og miljødepartementet	Side 78
Samferdselsdepartementet	Side 83
Statens Helsetilsyn	Side 84
Utenriksdepartementet	Side 88
Andre	Side 88

Fylkesmannsembetene utfører fagoppgaver for flere departementer og direktorater/tilsyn. Hvert departement er faglig overordnet embetene på det aktuelle fagområdet. I årsrapporten del III er det gitt en kort omtale og vurdering knyttet til hvert departementsområde. Nedenfor følger embetets mer utførlig resultatrapportering knyttet til embetsopdraget for de ulike departementene.

Kongehuset

Resultatområde 00 Kongehuset

00.1 Kongelige besøk

14. og 15. januar 2015 – H.K.H. Kronprinsen - åpning av skreisesongen 2015 – Senja - invitert av Norges Sjømatråd.

6. juni 2015 – H.K.H. Kronprinsen – Balsfjord og Tromsø - 75-års markeringen for oppholdet til Kongen og Kronprinsen i 1940 - invitert av Balsfjord kommune og Nord-Hålogaland bispedømmeråd

00.2 Saksforberedelse av tildeling av ordener og medaljer

Følgende ordener og medaljer ble tildelt:

H.M. Kongens fortjenstmedalje: Tore Anton Hauge, Oteren og Geirmund Vik, Storslett

Arbeids- og sosialdepartementet

Resultatområde 73 Sosiale tjenester

73.1 Lov om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen

Fylkesmannen i Troms har i 2015 gjennomført tilsyn med kommunens ansvar for å sikre at de sosiale tjenestene opplysning, råd og veiledning og økonomisk stønad for personer mellom 17 og 23 år er tilgjengelig, og at tildeling og oppfølging er forsvarlig. Det har vært benyttet to ulike metoder for tilsyn, ved at det både er gjennomført systemrevisjoner i to kommuner, samt at åtte kommuner har hatt tilsyn gjennom egenvurderinger.

Fylkesmannen behandlet 71 klagesaker etter lov om sosiale tjenester i NAV. 77 % hadde en saksbehandlingstid på tre måneder eller mindre.

Det vises for øvrig til rapportering til Statens helsetilsyn og til punkt 73.2.

73.2 Sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen – formidlingstiltak og kompetanseutvikling

Fylkesmannen i Troms har et nært samarbeid med Nav Troms om oppæringstiltak for Nav-kontorene i fylket. Innholdet i tiltakene fastsettes i samarbeid med Nav fylke, og det utarbeides en felles kompetanseplan.

Kompetansehevede tiltak i regi av Fylkesmannen i Troms, fremkommer under andre resultatområder.

Fylkesmannen yter tilskudd til kompetansehevede tiltak i regi av Nav-kontor/kommuner. Tiltak som ble gjennomført i 2015 med slike midler, var blant annet:

- * Tilskudd til deltakelse på "mulighetskonferansen 2015" for ansatte i Nav-kontor som arbeider med kvalifiseringsprogrammet.
- * Drift av faglige nettverk, økonomisk rådgivning
- * Tilskudd til deltakelse på konferansen "Penger til besvær", i regi av Arbeids- og velferdsdirektoratet, for ansatte i Nav-kontorene som arbeider med økonomisk rådgivning.
- * Kurs/opplæring for ansatte i mottaket i Nav Tromsø for å styrke kompetansen på de sosiale tjenestene
- * Studiereise for ansatte i Nav Lyngen der formålet var å styrke barneperspektivet i Nav-kontoret.
- * Seminarer om barn og unge i vanskelige livssituasjoner, samt til seminar for å vedlikeholde og styrke ansattes kompetanse på økonomisk rådgivning for ansatte i Nav-kontorene i Sør-Troms
- * Hospitering ved NAV Rana, 800Gjeld og gjeldsrådgivere, samt Statens innkrevingsentral for ansatte ved Nav Bardu. Formålet var å styrke kontorets kompetanse på økonomisk rådgivning
- * Fagsamlinger for å styrke kompetansen på sosiale tjenester, herunder styrke barneperspektivet i Nav-kontorene i Nord
- * Tilskudd til innkjøp av utstyr til økonomisk rådgivning i flere Nav-kontor. I tillegg til at utstyret brukes i det daglige arbeidet, er det et mål at det også skal brukes til å styrke kompetansen internt i kontoret
- * Studiereise for ansatte i NAV Gratangen der målet var å styrke kompetansen på barnefattigdom

Fylkesmannen søker å gjennomføre tiltak og aktiviteter på en slik måte at de ulike satsingene og aktivitetene ses i sammenheng. Dette konkretiseres ytterligere under rapportering på andre resultatområder. Tilskuddene på ansvarsområdene samordnes. Husbanken deltar på møte der tilskudd fordeles i samarbeid med Arbeids- og velferdsdirektoratet. I forbindelse med kommunemøter (dagsmøter med kommunens formannskap og administrative ledelse) utarbeider embetet et "kommunebilde" som danner grunnlag for dialogen med kommunen. Her inngår også informasjon knyttet til sosiale tjenester, basert på klagesaker, tilsyn og statistikk vedrørende KVP. I 2015 ble gjennomføring av møter med kommunene noe endret som følge av kommunereformen, og det ble da utarbeidet "statusbilde" for alle kommunene.

Fylkesmannen ser hen til data fra KOSTRA i forbindelse med tilskuddsforvaltningen, og er i gang med å utviklet et opplegg for innhenting av aktuelle data for å følge levekårsutviklingen i fylket og i de enkelte kommunene, jf oppdraget. Dette vil bli fulgt opp i 2016.

Vi vurderer det slik at vår innsats har bidratt til kvalitetsforbedringer i de sosiale tjenestene i Nav-kontoret, og da særlig knyttet til KVP, økonomisk rådgivning og saksbehandling generelt. Vi oppfatter det slik at Nav-kontorene etterspør vår bistand og i all hovedsak søker å forbedre praksis i samsvar med det vi formidler.

73.3 Kvalifiseringsprogrammet

Fylkesmannen rapporterer på kvalifiseringsprogrammet til Arbeids- og velferdsdirektoratet, spesielt med henblikk på innholdet og arbeidsprosessen rundt ordningen i Nav-kontorene. Nærmere ramme og mal for rapporteringen sendes i forkant av hvert tertial. Vi viser til våre rapporteringer for 2015.

Fylkesmannen i Troms og NAV Troms har årlig to møter på ledernivå. Formålet er felles virksomhetsplanlegging og evaluering av tiltak/ samarbeid. Det foreligger egen samarbeidsavtale som regulerer dette nærmere og det utarbeides årlig felles kompetanseplan. Kvalifiseringsprogrammet er også et fast tema i fylkesmannens dialog med fylkesdirektør. KVP var i tillegg en del av det "statusbildet" for kommunene som ble utarbeidet i forbindelse med Fylkesmannens møter med kommunene om kommunereformen (se pkt 73.2).

I 2012 inngikk Fylkesmannen en mer spesifikk samarbeidsavtale knyttet til kvalifiseringsprogrammet. Avtalen innebærer at vi i større grad har kunnet bruke ansatte ved NAV kontor (tidligere kompetanseveiledere) i vårt utviklingsarbeid. Avtalen ble evaluert og videreført for 2015.

samtligje Nav-kontor var invitert. Hovedtema på konferansen var blant annet tilrettelegging og oppfølging av deltakere i program. Ansatte ved NAV kontor deltok i planleggingen (jf. ovennevnte samarbeidsavtale).

Av de 24 kommunene i Troms fylke har 15 under 3000 innbyggere og 4 kommuner har mellom 300 og 5000 innbyggere. Fylkesmannen har over flere år registrert at det i flere av de små kommuner er få eller ingen deltakere i kvalifiseringsprogram. Utfordringen for mange av de små kommunene er at det er et ensidig næringsliv og begrensede muligheter til å finne hensiktsmessige praksisplasser som kan inngå i et kvalifiseringsprogram. Antallet på kvalifiseringsprogram i fylket må ses i lys av dette.

73.4 Økonomisk rådgivning

Det har vært avholdt to felles nettverkssamlinger i 2015. En i Tromsø i begynnelsen av mars og en i Oslo i oktober.

På nettverkssamlingen i mars hadde vi invitert med ansatte i NAV som jobbet med frivillig og tvungen forvaltning. Dette var etter ønske fra veiledere med disse oppgavene. Fokuset på dag en var først og fremst hvordan man kan jobbe best for å få effektive nettverk. Det ble jobbet mye i grupper, og forslag til løsninger ble lagt frem for de andre gruppene. I tillegg hadde vi innlegg knyttet opp mot forvaltningsavtalen som benyttes av en del NAV kontor i forbindelse med frivillig og tvungen forvaltning. Dag to var rettet mot forbrukerspørsmål; Hvordan være en god forbruker? Videre var det fokus på overgang barnevern – Nav i tillegg til vergemål.

Det ble gitt tilskudd til deltakerne for å delta på nettverkssamlingen i Oslo. Fylkesmannen la opp til et tre dagers opphold hvor dag 2 og 3 ble benyttet til deltakelse på den nasjonale konferansen «Penger til besvær». Nettverkssamlingen i Oslo var et samarbeid mellom Fylkesmannen i Troms og Fylkesmannen i Sogn og Fjordane. Dette er to fylker med flere likhetstrekk, med blant annet mange mindre kommuner. I år avholdt vi samlingen på Scandic hotell i deres møtelokaler. Fokuset på nettverkssamlingen her var ungdom og økonomistyring hvor Finans Norge ga godt innblikk i deres arbeid på området. Videre hadde vi fokus på kommunikasjon med tjenestemottaker. Vergemålsgruppen til Fylkesmannen i Sogn og Fjordane hadde innlegg om økonomiske vergemål og vergen sin rolle her.

Det er ikke avklart hvorvidt samarbeidet med Sogn og Fjordane blir videreført i 2016.

Vi jobber videre med å få på plass et nærmere samarbeid med namsmannen.

Fylkesmannen mener at den faglige veiledningen og kompetansetilbudene vi gir innenfor økonomisk rådgivning er "rett medisin", og at dette bidrar til å høyne kompetansen på det økonomiske rådgivningsarbeidet i kommunene. Vi får også gode tilbakemeldinger fra de som arbeider med økonomisk rådgivning på våre kompetansetilbud.

73.5 Boligsosialt arbeid

Fylkesmannen samarbeider løpende med Husbanken. 2015 har hatt preg av oppstart av den nye boligsosiale strategien. Det har vært noen møtepunkter her hvor det har blitt diskutert ulike måter å samhandle på videre fremover, uten at man har endelig konkludert. Det har i 2015 vært avholdt felles møte med Tromsø kommune som mottar tilskudd via tilskuddsforvaltningen på boligsosialt arbeid. Tromsø kommune er også en kommune som har et særskilt fokus fra Husbanken sin side. Tilstede var også NAV-leder, friomsorgen og rusomsorgen i kommunen.

Tilskudd er blitt tildelt på vanlig måte i samarbeid med Arbeids- og velferdsdirektoratet, hvor Husbanken har gitt innspill ut fra deres kommunekunnskap. Tromsø kommune har vært fulgt opp sammen med Husbanken på et felles møte. Vi mottok 5 søknader om tilskudd, hvorav 4 ble innvilget.

I 2015 avholdt vi også to møter, et vår og et høst, for prosjektledere/prosjektansvarlige for tiltak som mottok tilskuddsmidler dette året. Fokuset var på erfaringsutveksling og gode grep videre for forankring og implementering. Vi hadde felles møte for tilskuddsordningene barn og unge og boligsosialt arbeid. Vi vil også i 2016 arrangere et slikt møte.

Hele det boligsosiale arbeidet har i 2015 vært preget av at den nye boligsosiale strategien ikke er ferdig operasjonalisert, herunder at rollen til de ulike aktørene og hvordan disse skal samhandle ikke er "landet".

73.6 Barn og unge

Vi mottok 5 søknader om tilskudd til bekjemping av barnefattigdom, hvorav 4 ble innvilget. Tildeling skjedde i møte med Arbeids- og velferdsdirektoratet og Husbanken.

Fylkesmannen har hatt på agendaen å besøke Nav Lyngen, men ble forhindret av været. Dato er satt i februar 2016 for nytt møte.

Fylkesmannen koordinerer arbeidet for barn og unge internt på embetet gjennom prosjektgruppen for «sjumilssteget». Nærmere informasjon finnes på <http://www.sjumilssteget.no/>.

Årets oppvekstkonferanse hadde et klart tverrfaglig fokus, hvor fokuset var å se barnekonvensjonen som den røde tråden i arbeidet med barn og unge. Vi ønsket også å fokusere på 2015 som Friluftslivets år hvor vi byttet ut den tradisjonelle konferansemiddagen, med et arrangement i friluft hvor ulike friluftsansjoner som har fokus på barn og unge fikk selge inn sitt budskap med stands. Programkomiteen var tverrfaglig sammensatt med representanter fra de fleste avdelingene hos Fylkesmannen i Troms.

Troms fylke er via NAV Tromsø, pilotkommune for veileder i videregående skole. Prosjektet ble utvidet i 2014 til å gjelde to stillinger. Tilbakemeldingen er at dette er et tiltak som er nødvendig og hensiktsmessig. 2015 er siste år hvor tiltaket er et prosjekt. Signalene er at tiltaket fortsetter under ordinær drift. Her kan vi regne med at det oppstår spørsmål tilknyttet fordelingsnøkkel tilknyttet utgifter da det per i dag er NAV Tromsø som finansierer tiltaket samtidig som borteboere på vg skole nyter godt av det.

Fylkesmannen har hatt og vil fortsatt ha sterkt fokus på at embetes oppgaver knyttet til barn og unge skal være godt samordnet og koordinert

Ressursrapportering

Resultatområde	Kapittel 0525	Fagdep.
73.3 Kvalifiseringsprogrammet	kr 0,00	kr 0,00
73.9 Andre oppgaver – Sosialtjeneste (rest 73)	kr 321 150,69	kr 1 044 287,05
74 Tilsyn etter lov om sos. tj. i NAV	kr 8 628,19	kr 283 646,49
Andre oppgaver under ASD	kr 0,00	kr 0,00
Sum:	kr 329 778,00	kr 1 327 933,00

Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet

Resultatområde 42 Familierett

Se rapportering for underpunktene

42.1 Ekteskapsloven

Fylkesmannen ga 310 bevillinger til separasjon, og 288 bevillinger til skilsmisse. Dette er en reduksjon med hensyn til separasjoner og en økning for antall skilsmisser fra 2014, da tallene var henholdsvis 355 og 270. Endringene er innenfor det vi ut ifra vår erfaring forventer i variasjoner.

Det ble behandlet en klage over avslag på prøvingsattest.

42.2 Anerkjennelsesloven

Fylkesmannen behandlet 37 søknader om anerkjennelse av utenlandsk skilsmisse.

42.3 Barneloven

Fylkesmannen har få saker etter barneloven til realitetsbehandling, men temaet forholdet mellom barneloven og barnevernloven er tatt opp i flere saker som er behandlet som hendelsesbaserte tilsyn i medhold av barnevernloven § 2-3 fjerde ledd. I 2015 har vi truffet avvísningsvedtak i 2 saker etter lov om barn og foreldre. Vi har i flere saker gitt skriftlig veiledning på regelverk, særlig Fylkesmannens myndighet vedrørende stadfestelse av samværsavtale og ved reisekostnader ved samvær. I tillegg har vi telefon og e-posthenvendelser hvor vi løpende har gitt råd og veiledning etter barneloven, herunder særlig spørsmål knyttet til reiseutgifter.

42.4 Veiledning og informasjon

Fylkesmannen har på familierettens område en omfattende oppgave mht. veiledning av publikum gjennom telefon, e-post og ved oppmøte ved kontoret.

Resultatområde 43 Føre tilsyn med kommunenes plikt til å sørge for et krisesentertilbud

Fylkesmannen i Troms hadde ingen tilsynsaktivitet på dette området i 2015. Samtlige kommuner i fylket har et krisesentertilbud. Det foreligger ikke forhold som er kjent for Fylkesmannen og som gir grunn til å tro at kommunene ikke oppfyller sine forpliktelser etter krisesenterloven.

Vi vil i 2016 gjennomføre tilsyn med det kommunale krisesentertilbudet.

Resultatområde 44 Føre tilsyn med familievernkontor

Pga. ressurs- og bemanningssituasjonen i avdelingen ble det ikke gjennomført tilsyn ved familievernkontorene i 2015. Dette vil derfor bli gjennomført i 2016.

Resultatområde 45 Barn og unge

45.1 Veiledning og samordning

Fylkesmannen i Troms har i 2015 hatt et nasjonalt oppdrag om å koordinere den nasjonale implementeringen av barnekonvensjonen i fylkesmannsembeter og kommuner. I den forbindelse har Fylkesmannen i Troms ledet en arbeidsgruppe bestående av 7 fylkesmannsembeter som har arrangert to konferanser og gjennomført et kartleggingsstudie i alle embeter. Nasjonal rapport etter dette ble sendt BLD 5. november med anbefaling om videre satsing i årene som kommer.

På bakgrunn av midler fra AV-direktoratet er det, i samarbeid med Fylkesmannen i Østfold, utarbeidet et kartleggingsopplegg for landets NAV-kontor. Dette tar utgangspunkt i utredningen om barneperspektivet i NAV. Det er avgitt en egen årsrapport til BLD om dette arbeidet.

Fylkesmannen i Troms, samt koordinator i Lenvik kommune, har og bistått Fylkesmannen i Finnmark med implementering av Sjumilssteget i Murmansk oblast, herunder møte i Murmansk by i februar 2015.

BLD har vært holdt fortløpende orientert om aktivitetene knyttet til Sjumilssteget.

Sjumilsstegets nettside www.sjumilssteget.no, der dokumenter tilhørende programmet ligger, er fra 2014 tilrettelagt for fylkesvalg. Flere av embetene har dette året lagt ut sine nyheter om satsingen på denne siden. Fylkesmannen i Troms v/Sjumilsstegskoordinator er redaktør for nettsiden og ansvarlig for kontakt med nettdesignerfirmaet som tilpasser siden for nye embeter. Sjumilssteget har også en facebookside som ved utgangen av året har 1070 følgere.

Barn og unge i arealplanlegging:

Fylkesmannen har gitt innspill til alle planer på alle nivåer i forhold til å ivareta hensynet til barn og unge. Det er et godt samarbeid mellom ansvarlig hos Fylkesmannen og barnerepresentantene i Troms kommunene. De fleste

sakene hvor det reises problemstillinger i forhold til hensynet har løst i dialog og det er stor vilje til å komme fram til gode løsninger. Vi viser for øvrig til resultatområde 66.5.

Utfordring: I 2015 ble det fremmet to innsigelse med begrunnelse: Manglende ivaretagelse av hensynet til barn og unge. Problemstillingen er fortetting med kvalitet og forholdet til planretningslinjen om samordnet bolig, areal og transport og ivaretagelse av barn og unge og spesielt lekearealer. Dette er en problemstilling som er innmeldt KMD tidligere. Det er også behov for revidering av rikspolitiske retningslinje for barn og unge (sett opp mot fortettingsstrategier og planretningslinje for samordnet bolig, areal og transport).

45.2 Fritak for taushetsplikt

Fylkesmannen behandlet i 2015 11 saker vedrørende fritak fra taushetsplikt for kommunalt ansatte ved barnehager, skoler og barneverntjenesten.

45.4 Biologisk opphav

Fylkesmannen har i 2015 behandlet fire henvendelser fra bortadopterte om biologisk opphav. Vi har i tillegg mottatt og behandlet ni andre henvendelser angående adopsjonssaker, farskapsaker og krigsbarnsaker.

45.5 Opplæringstilbud i å samtale med barn om vold og seksuelle overgrep i undersøkelser

Resultatområdet omfatter to programmer:

a.) Tverrfaglig opplæringsprogram for relevante faggrupper om å samtale med barn om vold og seksuelle overgrep

Fylkesmannen i Troms avviklet i samarbeid med RVTS konferanse den 20. oktober 2015, med 120 ansatte i barnehage, skole og helsesektoren som jobber med barn og unge. Temaet var *Opplæring i samtaler med barn om vold og seksuelle overgrep mot barn og unge*. Fylkesmannen var teknisk arrangør og var tildelt midler som gikk til dekning av dagpakker, hotellutgifter, trykking av materiell og administrasjon. Kurset er finansiert over Barne- og likestillings- og inkluderingsdepartementets kapittel 854, post 21. Rapport om oppfølging av resultatområdet er sendt direktoratet 18. januar 2016.

b) Nasjonalt opplæringsprogram om undersøkelsessaker i barnevernet

Fylkesmannen i Troms har i samarbeid med Fylkesmannen i Finnmark arrangert kurs for 24 ansatte (12 fra hvert fylke) til opplæring i kartleggingsverktøyet EuroAdad den 8. og 9. desember 2015. Siste del av kurset avholdes i Tromsø 3. mars 2016. Midlene er søkt overført og vil gå til utgifter til reise og opphold, dagpakker for deltakerne og kursholder, samt utgifter til administrasjon av kurset.

Konferansen ble finansiert over Barne- og likestillings- og inkluderingsdepartementets kapittel 854, post 21. Rapport om oppfølging av resultatområdet er sendt direktoratet innen 18. januar 2016.

45.7 Tilskudd til kommunalt barnevern

I forbindelse med videreføringen av satsingen på kommunalt barnevern i 2015, fordelte vi 2 nye faste stillinger i Troms. Den ene stillingen ble tildelt Målselv kommune, med bakgrunn i at kommunen blant annet har slitt med fristbrudd. Den andre faste stillingen ble tildelt Kåfjord kommune etter behovsvurdering, og for å understøtte prosjektet de skal gjennomføre for å arbeide mot interkommunalt samarbeid med de andre Nord-Troms kommunene på barnevernsområdet. I tillegg ble det tildelt 2 midlertidige stillinger for 2015 til Nordreisa og Lenvik kommune, som er kommuner med stor belastning knyttet til sin bemannings- og kompetansesituasjon. Tidligere tildelte stillinger fra 2011- 2014, som tilsammen utgjorde 28,6 stillinger, ble videreført i 2015.

Resultatområde 46 Universell utforming

Universell utforming er delt i to ansvarsområder hos Fylkesmannen. Den interne (på huset) ivaretagelse av universell utforming foretas av administrasjonseenheten

Ivaretagelse av universell utforming eksternt ivaretas av planavdelingen.

Universell utforming i arealsaker: Vi viser til tilbakemeldinger gitt i forbindelse med behandling av arealplansaker i punkt 66.5 resultatområdet 66. Det er gitt innspill for å ivareta hensynet til UU til alle planer på alle nivåer. Vi viser også til innspill på resultatområdet 83.1 Folkehelse.

Erfaring: Vi opplever at kommunene fortsatt sliter med å omsette universell utforming i konkrete tiltak. Dette gjelder særskilt på samfunnsiden. I løpet av 2015 er det avholdt to opplæringskurs med rådet for mennesker med nedsatt funksjonsevne i Salangen kommune. I VP for 2016 er det foreslått et tverrsektorielt arbeid (mellom helse og plan) for å finne en metode som vil hjelpe kommunene med omsetting av folkehelseutfordringer/universell utforming.

Utfordringer: Rikspolitiske retningslinje for universell utforming er fortsatt ikke vedtatt. Det hadde vært et godt virkemiddel i forbindelse med forankringen i kommunene.

Resultatområde 47 Integrering av innvandrere

Se rapportering på punktene for resultatområdet.

47.1 Statsborgerseremonier

I 2015 ble det arrangert to statsborgerseremonier, i Harstad den 30/5 og i Tromsø den 18/10. Vi hadde stor oppslutning i begge seremoniene, totalt antall inviterte var 317, mens 124 deltok.

IMDI deltok på begge seremoniene.

Statsborgerseremonier

Embeter	Antall seremonier	Prosent nye statsborgere som har deltatt
FMTR	2	39
Sum	2	

47.2 Bosetting av flyktninger

Fylkesmannen har også i 2015 hatt god dialog med IMDI om bosetting av flyktninger. IMDI har deltatt på møter med kommunene og i Fylkesberedskapsrådet der bosetting har vært tematisert. Fylkesmannen var høsten 2015 med-underskriver på brev fra IMDI med anmodning om bosetting av enslige mindreårige flyktninger til samtlige kommuner i Troms for 2016 og 2017.

47.3 Introduksjonsordning for nyankomne innvandrere (introduksjonsloven)

Fylkesmannen har i 2015 behandlet 14 klagesaker etter introduksjonsloven § 22, dvs. klager over enkeltvedtak som er fattet i kommunene.

7 av klagesakene gjaldt forlengelse av introduksjonsprogrammet ut over 2 år jf. introduksjonsloven § 5 andre punktum. Kommunens vedtak ble stadfestet i tre av sakene og opphevet i fire saker.

To av sakene omhandlet stans av introduksjonsprogrammet, jf. introduksjonsloven § 7. En av sakene ble stadfestet og den andre ble opphevet.

Fire av sakene omhandlet velferdspemisjon fra introduksjonsprogram jf. forskrift om fravær og permisjon ved nyankomne innvandreres deltakelse i introduksjonsordning § 5-1. To av sakene ble stadfestet og to av sakene ble opphevet.

En sak omhandlet utvidet rett til bruk av egenmeldinger. Denne saken ble avvist.

Når det gjelder veiledning, var Fylkesmannen i Harstad og hadde veiledning med NAV Harstad m.fl. om introduksjonsloven. Dette var etter forespørsel fra NAV Harstad. Fylkesmannen i Troms mottar også henvendelser om introduksjonsloven pr. telefon og e-post fra kommuner og publikum, og gir veiledning om gjeldende regelverk.

47.4 Opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere og norskopplæring for asylsøkerere

I samarbeid med VOX, Fylkesmannen i Nordland og Fylkesmannen i Troms er det avholdt etterutdanningskurs for lærere i norskopplæringen. Kurset ble avholdt i Tromsø med 250 deltakende lærere og ledere fra Nordland og Troms.

Kurset gikk over to dager med henholdsvis 4 og 5 parallelle sesjoner de to dagene. Noen av kursene var beregnet for lærere og ledere i norskopplæringen, noen for lærere og ledere i grunnskoleopplæringen for voksne og noen av kursene var beregnet for begge de to faggruppene.

Kursets innhold ble bestemt etter ønske fra lederne i voksenopplæringen på en ledersamling som Vox arrangerte. Etterutdanningskurset ble meget godt mottatt. Det uttrykkes at kursene er viktige for faglig påfyll og for erfaringsutveksling mellom voksenopplæringene i fylket og mellom fylkene.

47.5 Tilsyn med kommunenes gjennomføring av introduksjonsloven

Fylkesmannen har i 2015 gjennomført tilsyn med 2 kommuner slik det fremgår av oppdraget fra BLD. Vi har fulgt IMDIs tilsynsinstruks 2013-2015 hvor tema er om deltakerne får et introduksjonsprogram som er helårlig og på fulltid. Før utgangen av 2015 var endelige rapporter sendt ut i begge kommuner. Det ble avdekket 2 lovbrudd i begge kommunene. På bakgrunn av at det er avdekket lovbrudd, og kommunene gir tilbakemelding om at det er viktig å sette fokus på dette området, mener Fylkesmannen at temaet som er valgt for tilsynene er relevant og treffende for tilsynet.

Resultatområde 48 Fremme likestilling og motvirke diskriminering

Fylkesmannen har ikke i 2015 aktivt vært pådriver for å påse at kommunene arbeider for å fremme likestilling.

Likestilling i plansaker:

Likestilling er koblet opp til universell utforming og behandles på lik linje i alle plansaker.

Ressursrapportering

Helse- og omsorgsdepartementet

Resultatområde 76 Samhandling, kvalitet og helseberdskap

Se rapportering under de ulike punkter i kapitlet.

76.1 Samarbeid mellom kommune- og spesialisthelsetjenesten

- Fylkesmannens januar møte 2015 med alle rådmenn og ordførere i Troms fylke. Ett av hovedtemaene var samhandlingsreformen. Helseminister Bent Høie hadde blant annet innledning om utfordringer i kommunehelsetjenesten. UNN HF var representert med direktør, Universitetet i Tromsø var representert ved rektor. Utfordringene omkring utskrivingsklare pasienter, kapasiteten i kommunenes helse- og omsorgstjeneste og kompetansebehov i kommunene hadde stort fokus.
- Fylkesmannen deltar regelmessig på møtene i overordnet samarbeidsorgan (OSO) mellom helseforetak og kommunene.
- Deltagelse i Klinisk samarbeidsutvalg under OSO, for bedring av samhandling rundt barn som pårørende.
- Fylkesmannen arrangerer to ganger i året kommuneoverlegeforum der samarbeid mellom kommunene og helseforetaket har hovedfokus.
- Fylkesmannen var medarrangør av fagsamling bestående av representanter for alle kommunene i UNN-området, samt representant for de fem DPS/lokalsykehus. Fokus: Samhandling jfr. ROP-retningslinjer
- Smittevernkonferanse, godkjent som emnekurs for leger, arrangert i april, i samarbeid med UNN, Hdir, FHI. Mer enn 50 kommuneleger/fastleger/ sykepleiere fra kommunehelsetjenesten deltok
- Dialogmøte i februar med de regionale kompetansesentrene Korus, RVTS, RKBU, Napha, Bufetat. Hdir deltok også.
- Fylkeslegen hadde innlegg om utfordringer i samhandlingsreformen på KS sin Nord-Norge konferanse i Bodø i april 2015.
- Fylkesmannen har hatt en rekke møter i forbindelse med kommunereformen der utfordringer i helsetjenesten har hatt en sentral rolle.
- Fylkesmannen i Troms hadde i 2015 ansatt en regional samhandlingskoordinator i 100 % stilling som deltok i samhandlingsmøter i Finnmark, Nordland og på nasjonale møter.
- Fylkesmannen har også bidratt aktivt til å utvikle et samhandlingsbarometer i samarbeid med UNN HF og Helse Førde HF

76.2 Kvalitetsforbedring i helse og omsorgstjenesten

- Innlegg fra prosjektleder hos Fylkesmannen juni om kommunereformen for koordineringsgruppen for Kompetanseløftet 2015 (universitet, høyskole, fylkeskommunen, Kommunenes opplæringskontor, KS, Sykepleierforbundet, Fagforbundet, USHT mfl)
- Holdt innlegg på USHT sin årskonferanse mars.
- Deltatt på forskerkonferanse i mars i regi av Senter for omsorgsforskning - nord.
- Møte med interkommunal kvalitetsutvikingsenhet i Midt-Troms mars.
- Brev i oktober til rådmennene ang. investeringer og planer på velferdsteknologiområdet.
- Løpende IPLOS samarbeid kommunene/helsedirektoratet, herunder IPLOS konferanse.
- Økt fokus på pasientsikkerhetsarbeid: Stimulerer kommunene til å øke sin deltagelse i prevalensundersøkelsen (NOIS-forskriften)
- Fylkesmannen bidro med vurderinger for hver enkelt kommune av status innen helse- og omsorgstjenestene og folkehelsearbeidet i "Statusbildet", som var en skriftlig egenvurdering som hver kommune gjorde våren 2015 i forbindelse med kommunereformen.

76.3 Felles digitalt nødnett

Forsinkelse i utbyggingen for region 5 har medført forsinkelse i oppstart/bruk av digitalt nødnett.

Felles digitalt nødnett har vært tema på møte mellom Fylkesmannen i Nordland, Troms og Finnmark og Helse Nord RHF. Dette har også vært tema på kommuneoverlegeforum i 2015.

76.4 Helseberedskap og smittevern

- Fortsatt oppfølging av informasjon i første kvartal 2015, relatert til Ebolautbruddet. Ebolautbruddet er tatt opp i møte mellom alle statlige aktører i regionen.
- Oppfølging av lokalt utbrudd MRSA hos gris- med fare for smitte til mennesker. Intern evaluering i etterkant av hendelsen gjennomført i 2015.
- Smittevernkonferanse i april

- Kartlegging/ innhenting av kommunenes egne forklaringer på vaksinasjonsdekningsstall i august
- Økt fokus generelt på beredskapsområdet og samhandling med kommunene om rapportering ppå DSB-CIM.
- Stort beredskapsengasjement i forbindelse med økt flykningsstrøm til Norge via Storskog høsten 2015. Herunder fortløpene evaluering av beredskapsnivå.
- Samarbeid med Helseforetaket om å sette antibiotikaresistens på dagsorden, på smittevernkonferanse, i media og i fora til kommuneleger.
- Evaluering etter Svalbardøvelsen i november 2014 er gjennomgått i embetet i 2015.

76.5 Personell og kompetanse

- Innhentet rapportering på tildelte midler i 2014 fra Kompetanseløftet 2015.
- Innhentet resultat- og plandata fra kommunene februar.
- Utarbeidet fylkesanalyse i mars til Helsedirektoratet på målene i Kompetanseløftet 2015.
- Representert fylkesmennene i nord i referansegruppen til Helsedirektoratet ifm utarbeidelse av temahefte for ansatte i helse- og omsorgstjenesten som arbeider med eldre samiske brukere.
- Gjennomført tre møter i koordineringsgruppen for Kompetanseløftet 2015 (universitet, høyskole, fylkeskommunen, kommunenes opplæringskontor, sykepleierforbundet, fagforbundet, KS, USHT mfl.)
- Utlyst og tildelt midler fra det kommunale kompetanse- og innovasjonstilskuddet.
- Utlyst, behandlet, innhentet rapportering og tildelt midler fra tilskuddsordningen kompetansehevende tiltak for lindrende behandling og omsorg ved livets slutt - gjeldene for kommuner i Nordland, Troms og Finnmark. Deler av dette arbeidet har vært gjort i samarbeid med UNN-Lindring i nord.
- Levert data til NIBR ifm evalueringen av Kompetanseløftet 2015.

Turnustjeneste: Holdt 3-dagers turnuskurs halvårlig (april og november) for leger, fysioterapeuter og kiropraktorer.

Turnustjeneste leger:

- Hvert halvår mottatt informasjon om og laget oversikt over turnusleger i kommunehelsetjenesten i Troms. Ca. 30 distriktturnusplasser i Troms fylke hvert halvår.
- Samarbeidet med gruppeveiledere om kurs og veiledningsgrupper, og sendt ut informasjon om dette til turnuskandidatene.
- Fylkesmannen i Troms har ansatt tre allmennleger i 20 % stilling hver som gruppeveiledere.
- Hatt samarbeidsmøte med gruppeveilederne.
- Sendt oversikt til SAK om utbetaling til kommunene som har hatt turnusleger.

Turnustjeneste fysioterapeuter:

- Har framskaffet og godkjent turnusplasser i samarbeid med Fylkesmannen i Nordland og Fylkesmannen i Finnmark.
- Har ivarettatt regionfunksjon mht. administrasjon av turnustjenesten for fysioterapeuter.
- Holdt informasjonsmøte for 3.årsstudentene ved UIT om turnustjeneste.
- Har hatt samarbeidsmøte med Fylkesmannen i Nordland og Fylkesmannen i Finnmark om administrasjon av turnustjenesten.
- Har samarbeidet med øvrige regionansvarlige fylkesmenn om søknader om særplasser samt andre saker ved behov.
- Har deltatt i arbeidsgruppe i regi av Helsedirektoratet i forbindelse med revisjon av turnusordningen.

76.6 Rettssikkerhetsarbeid

Fylkesmannen i Troms avsluttet i 2015 totalt 188 vedtak om bruk av tvang etter pasient- og brukerrettighetsloven kapittel 4A (144 vedtak i 2014). Vedtakene kom fra den offentlige tannhelsetjenesten med 37 vedtak (27 vedtak i 2014), spesialisthelsetjenesten med 8 vedtak (16 vedtak i 2014) og kommunene i Troms med 143 vedtak (101 vedtak i 2014). 34 av disse er opphevet (3 opphevet i 2014), 11 er helt eller delvis endret (14 endret i 2014) og 143 vedtak er stadfestet (118 stadfestet i 2014).

Det er gjennomført løpende etterprøving av vedtakene, median saksbehandlingstid for gjennomgang av mottatte vedtak er 0,1 måneder. Fylkesmannen har gjennomført fornyet gjennomgang av 72 vedtak etter tre måneder. Tre klager er behandlet i 2015.

Fylkesmannen har deltatt på en nettverkssamling for fylkesmennene i Midt- og Nord-Norge, samt deltatt på en erfaringssamling for alle fylkesmennene i Norge. Det har vært gitt veiledning per telefon og e-mail på forespørsel fra helsepersonell gjennom hele året.

Det er gjennomført forelesninger på Fylkesmannens turnuskurs for leger og fysioterapeuter. Videre har Fylkesmannen hatt veiledning/forelesning i pasient- og brukerrettighetsloven kapittel 4A for helsepersonell i Ibestad kommune, sykehjemslegene i Tromsø kommune og for helsepersonell i Midt-Troms, samt hatt innlegg på kommuneoverlegeforum i Troms og på konferansen Geriatri i Nord.

I 2015 har Fylkesmannen i Troms mottatt saker etter Helse- og omsorgstjenesteloven kap. 9 fra 13 kommuner. Derav: - 147 beslutninger om bruk av tvang og makt i nødsituasjoner, A-tiltak, overfor 27 personer med utviklingshemming. Videre har vi mottatt 69 kommunale vedtak om bruk av tvang og makt bokstav b og c, overfor 43 personer. Vi har behandlet 47 av disse etter overprøvningsbestemmelsen i helse- og omsorgstjenesteloven § 9-8 første ledd, hvor det i 28 av disse ble gitt dispensasjon fra utdanningskravet § 9-9. 22 av de innkomne vedtak har ligget over til 2016.

Det er gjennomført 3 stedlige tilsyn i 2015, der det ble avdekket avvik i alle.

Det er arrangert dagskurs for kommunene i Troms med tema: "H/o.tj.l kap 9, nytt rundskriv -Rettsikkerhet ved bruk av tvang og makt overfor enkelte personer med utviklingshemming, -Lovkrav rundt tjenestene og -andre løsninger."

Det er gitt fortløpende veiledning om H/o.tj.l kap 9 per telefon

Fylkesmannen har hatt 2 regionale nettverksmøte med FMNO og FMNO. Tema: H/o.tj.l kap 9.

Fylkesmannen har hatt 2 nettverksmøte med spesialisthelsetjenestene /Habiliteringsenhetene i Troms med tema H/o.tj.l kap 9

Fylkesmannen har holdt foredrag om H/o.tj.l kap 9 på konferansen Vinterlys i regi av Utviklingssenter for hjemmetjenester i Troms. Deltakere fra alle kommuner i Troms fylke.

Hatt møte i Tromsø kommune med overordnet faglig ansvarlig, enhetsledere og avdelingsledere samt spesialisthelsetjenesten. Tema h/o.tj.l. kap. 9, hvor det var behov for avklaringer i forbindelse med nytt rundskriv, dispensasjoner fra utdanningskravet, kriminalitetsforebygging etc.

Kartlagt tvangsbruk overfor personer uten diagnose psykisk utviklingshemming

Deltatt på 2 møter i Fagnettverk region nord for "Rettsikkerhet for utviklingshemmede ved lovbrudd"

Deltatt på fagdag med tema: "Vern mot overgrep mot voksne utviklingshemmede.

Deltatt på nasjonal fagkonferanse om "Fagutvikling for tiltak rundt personer med store omfattende lærevansker/utviklingshemming i straffesakskjeden og tjenestetilbudet".

Deltatt på 3 dagers Landskonferanse i Sogn- og Fjordane, arr. av Helsedirektoratet om tema bruk av tvang og makt, h/o.tj.l. kap. 9.

Resultatområde 77 Andre oppdrag

Se rapportering under de ulike punkter i kapitlet.

77.1 Fritak for forvaltningsmessig taushetsplikt

Fritak for forvaltningsmessig taushetsplikt

Embeter	Antall saker	Gjennomsnittlig saksbehandlingstid
FMTR	1	6
Sum	1	

77.2 Særfradrag

Særfradrag for utgifter til behandling utenfor den offentlige helsetjenesten. Antall saker og gjennomsnittlig saksbehandlingstid.

Embeter	Antall saker	Gjennomsnittlig saksbehandlingstid
FMTR	0	0
Sum	0	

77.3 Førerkortsaker

1359 saker er fordelt slik:

- Dispensasjoner 690
- Uttalelser, melding om inndraging 403
- Uttalelser, andre saker 266

Det er en økning i alle sakstyper fra 2014 til 2015, totalt 198 flere saker i 2015.

Fylkesmannen er bedt om å gi en oversikt over ressursbruk på førerkortfeltet og hvordan dette virker inn på embetes øvrige oppgaver. Ressursbruk på førerkortfeltet har i 2015 vært ca 1,8 årsverk. Stadige utsettelse på varslede regelendringer har gjort det vanskelig å planlegge ressursbruk, dette påvirker saksbehandlingstid på tilsynssaker.

Førerkort. Antall saker og gjennomsnittlig saksbehandlingstid

Embeter	Antall saker	Gjennomsnittlig saksbehandlingstid
FMTR	1359	52
Sum	1359	

77.4 Pasientjournaler

Sakene oppbevares i den form de er kommet inn. Det betyr at de oppbevares både digitalt og i papir.

Pasientjournaler. Antall saker.

Embeter	Antall
FMTR	10
Sum	10

Resultatområde 83 Folkehelsearbeid

Se svar under pkt. 83.1.

83.1 Folkehelsearbeid generelt

Kurs over 2 dager for kommunene om alkoholloven med vekt på folkehelsefaglig vinkling. 15 av 24 inviterte kommuner var representert med totalt 26 deltakere. Kurset er evaluert av deltakerne. De frammøtte kommunene var enige om å inngå i et gjensidig nettverkssamarbeid framover for erfaringsutveksling og kompetansebygging.

Fylkesmannen ga helse- og folkehelsefaglige innspill til alle aktuelle kommuneplaner (kommunal, planstrategi, kommuneplanens samfunnsdel og arealdel, sektorplaner). Innspillene inngår i Fylkesmannens samlede planuttalelser.

Status for kommunenes systematiske folkehelsearbeid, herunder hovedutfordringer fremover:

- 5 av 24 kommuner har ferdigstilt en slik oversikt over helsetilstanden, deriblant den nest største og tredje største kommunen. Kommuneoverlege og folkehelsekoordinator har vært sentrale i arbeidet i de kommunene som har gjort jobben. For de øvrige kommunene anslår vi at arbeidet med oversiktsdokument er påbegynt i rundt halvparten av kommunene. For de kommunene som ikke har laget et oversiktsdokument, ser vi ofte at det er omtalt i aktuelle kommuneplaner at et slikt dokument skal utarbeides.

- Kommunene har en viss kjennskap til folkehelselovens føringer, men Fylkesmannens hovedinntrykk er at kommunene ennå i liten grad oppfyller lovens krav mht. oversiktsarbeid, mål og strategier, forankring, tverrsektorielt arbeid, kompetanse o.a. Dette er basert på hva vi ser i kommuneplanens samfunnsdel (inkl. planprogram), erfaringer med tilsyn etter folkehelseloven, og ut fra generell dialog med kommunene.
- For å styrke det systematiske folkehelsearbeidet i kommunene framover mener Fylkesmannen i Troms at det er nødvendig å arbeide på flere måter. Kommunene trenger mer kunnskap om loven, og om koblingen mellom planlegging og systematisk folkehelsearbeid. Kommunens sentrale ledelse må bli mer klar over sin rolle i arbeidet, og kommunene må i større grad vurdere hvilken (tverrsektoriell) kompetanse og hvilke øvrige ressurser de har behov for i arbeidet. Noe av dette formidler Fylkesmannen via planuttalelser. Folkehelseloven var tema for et innlegg (holdt av representant fra Troms fylkeskommune) på Fylkesmannens årlige konferanse for kommunene i plan- og bygningsrett.

Fylkesmannen har i 2015 veiledet og bistått kommuner og bevilingshavere i saker etter alkoholloven. Vi har behandlet 49 søknader om utvidelse av skjenketid og/eller skjenkeareal for forsvarets 6 befalsmesser i Troms, og truffet enkeltvedtak. Vi har behandlet en klage over avslag på søknad om skjenkebevilling. Vi har videre hatt to større og tidkrevende saker vedrørende søknad om statlig skjenkebevilling for skip som fortsatt er under behandling hos oss. Her har vi også søkt bistand fra Helsedirektoratet.

83.2 Barn og unge: forebygging, oppfølging og behandling

- Satsingen på Sjumilssteget (implementering av FNs barnekonvensjon) har fortsatt i 2015 med stor tyngde både innad i embetet, ut mot kommunene i Troms og som nasjonalt oppdrag ut mot øvrige fylkesmannsembeter.
- Arrangerte Sjumilsstegkonferansen 2015 over 2 dager med nærmere 300 deltakere fra Troms, med barnekonvensjonen som gjennomgående tema. Også tema innen psykisk helse og folkehelse
- Det er gjennomført en kartlegging i kommunene i Troms samt Longyearbyen av tverrsektorielt arbeid rettet mot barn og unge. Oppsummering av kartleggingen samt skriving av rapport pågår.
- Viser for øvrig til mer utfyllende rapportering på dette felles oppdraget under pkt. 31.6 (Kunnskapsdepartementet).

Arrangerte konferansen «Krafttak for fysisk miljø i skolen» i mai sammen med Hdir, Udir, Arbeidstilsynet, DIBK m.fl. Lavt deltakertall, men deltakerne hadde relevant bakgrunn (primært skoleeier og byggteknisk) og representerte kommuner som har 70 % av fylkets skoleelever.

Årlig kartlegging av kapasitet og utfordringer innen helsestasjon og skolehelsetjeneste (inkl. jordmor- og psykologtjenester) er gjennomført for 2015. Hovedinntrykket er at noen kommuner har hatt en beskjeden økning i ressursene på dette feltet i 2015, men kommunene melder fremdeles om liten eller svært liten kapasitet i disse tjenestene. Flyktningesituasjonen har gitt en særlig utfordring dette året, noe som til en viss grad har gitt redusert kapasitet til andre løpende oppgaver.

Fylkesmannen har engasjert seg i og veiledet et klinisk samarbeidsutvalg (KSU) under OSO, med fokus på ivaretagelse av barn som pårørende.

Fylkesmannen har opprettet et kontaktpunkt for rammede etter 22. juni, slik at ungdommene det gjelder kan ta kontakt for veiledning om hvor de kan etterspørre helsehjelp, eller andre velferdstjenester de måtte behøve.

Fylkesmannen har hatt et engasjement rettet mot RHF, med etterspørsel av hvordan det sørges for at sosialpediaterkompetanse- og kapasitet sikres for bruk i Barnehuset. Dette har resultert i økt kapasitet på sosialpediatersiden på UNN

Det er lagt ned et stort arbeid i et tilsyn med en barnebolig i Tromsø kommune

Resultatområde 84 Kommunale helse- og omsorgstjenester

Se svar under de enkelte punkt på dette området.

84.1 Allmenhelsetjenesten

Fylkesmannen har foretatt monitorering av fastlegelistene for hver enkelt kommune, og påpekt behov for å øke

Områdeovervåkning i form av møter med medisinsk ansvarlige for legevakter med formål å fremme kvalitet. (Kommuneoverlegeforum)

Bidrett til samhandling og samarbeid mellom kommunehelsetjenesten og helseforetak i fylket gjennom deltakelse i møter og arrangert møtearena. herunder orientering til kommunene fra helseforetaket om kreftpakkeforløpet. (Overordnet samarbeidsorgan)

Fylkesmannen kontinuerer to dagsmøter for kommuneoverlegene i Troms der rekruttering og stabilisering av fastleger har vært et av temaene.

Det er økt bekymring for kommunenes evne til å rekruttere og stabilisere fastlegestillinger. Dette gjelder alle kommuner, men i mindre grad storbykommuner.

Flere av de små kommunene har betydelige rekrutteringsproblemer. Felles legetjeneste i Senjaområdet og ETS-kommunene i Sør Troms har bidratt til en mer stabil og robust legetjeneste, inkludert legevaktsordning. Noen kommuner (både store og små) har fortsatt få ledige listeplasser pga. av for lavt antall fastlegehjemler i forhold til legenes arbeidskapasitet.

De fleste kommunene i Troms samarbeider om interkommunal legevakt, men fortsatt er det flere små kommuner med svært sårbar legevaktsordning (2 og 3-delt vakt med mye vikarbruk). Kommunene i Nord-Troms har i liten grad etablert interkommunalt samarbeid om legevaktjenester. Store avstander og vanskelig kommunikasjonsmønster er en medvirkende årsak til dette.

84.2 Helsetjenesten til innsatte i fengsel

- Deltatt på regionalt samarbeidsmøte jf. Rundskriv G8/2006
- Arrangert fagdag om samarbeid og helsetjenester for innsatte og domfelte rusmiddelavhengige.
- Rusmestringsenhet i Tromsø fengsel er tilgodesett med kompetansehevingsmidler (rus/psykisk helse)
- Fengselspersonell, samt personell i fengselshelsetjenesten er inkludert i fagsamling "Forum for rus og psykisk helse"
- Fokus på at boligsosialt arbeid er innrettet mot målgruppen innsatte

84.3 Helse- og omsorgstjenester i et flerkulturelt samfunn

- Representert fylkesmennene i nord i en nasjonal referansegruppe som har utarbeidet temahefte for ansatte i helse- og omsorgstjenesten som arbeider med eldre samiske brukere.
- Vi benytter en standardtekst i uttalelser til kommuneplaner som dreier seg om følgende: I kommuner der det er grunn til å anta at det foreligger spesielle folkehelseutfordringer for den samiske befolkning, skal disse vurderes.
- Deltatt på fagkonferanse i november i regi av Samisk legeforening om samisk helseforskning.
- Veiledning til kommunene i Troms vedrørende rettigheter som asylsøkere/ flyktninger har til helsehjelp og omsorgstjenester
- Fylkesmannens inntrykk er at det er god tilgang til telefontolker i fylket og dette brukes aktivt av helsetjenesten.

84.4 Forebyggende helsetjenester

- 950 000 kr i tilskudd til etablering og videreutvikling av kommunale frisklivs-, lærings- og mestringstilbud er fordelt til 21 kommuner (hvorav 8 inngår i et regionalt samarbeid i Midt-Troms).
- Dagssamling er gjennomført for ansatte i frisklivssentralene i Troms, bl.a. med forelesere fra Frisklivssentralen Alstahaug og Helse Nord RHF. 28 deltakere fra 19 kommuner.
- Telefonmøter om arbeidet med frisklivssentraler er avholdt med Frisklivssentralen Alstahaug og fylkesmennene i Nordland og Finnmark.
- Større opplæringstiltak for frisklivssentraler våren 2016 har vært under planlegging. Felles for de tre fylkesmenn i Nord-Norge.
- Frisklivssentralene har jevnlig fått tilsendt aktuell informasjon (faglige nyheter, kompetansetilbud o.a.)
- På fagdager for helsesøstre i Troms ble flere aktuelle tema innen Fylkesmannens forebyggende arbeidsfelt

presentert.

- Gjennomført seminar for helsesøstre i forbindelse med studien "Barns vekst i Norge" sammen med FHI.

84.5 Tannhelse

Rapportering skal ivaretas gjennom Fylkeskommunen.

84.6 Habilitering og rehabilitering, individuell plan og koordinator

- Deltatt på erfaringssamling om Hverdagsrehabilitering – Gardemoen 3.11
- Tildelt tilskudd til modeller for hverdagsrehabilitering - kommuner i Troms
- Intern kunnskapsspredning om ny: "Veileder om rehabilitering, habilitering, individuell plan og koordinator.
- Har skaffet oss oversikt over etablerte koordinerende enheter for habilitering og rehabilitering i kommuner og helseforetak
- Oversikt over avdelingens kjennskap til bruk av uhjemlet tvang- tilbakemelding gitt til Hdir i august.

84.7 Omsorg 2020

- Avgitt uttalelser til Husbanken i en rekke saker fra kommunene hvor det søkes om investeringstilskudd (Tromsø, Harstad, Karlsøy, Målselv, Balsfjord, Ibestad).
- På oppdrag fra Husbanken gjennomført kartlegging i alle kommunene om bruk av investeringstilskuddet.
- Deltatt i arbeidet med det nasjonale velferdsteknologiprogrammet, samt tilskuddsforvaltning for Tromsø kommune som deltar i prosjektet.
- Deltatt på nordisk velferdsteknologikonferanse i juni.
- Deltatt på temadag om velferdsteknologi arr. H.dir - Gardemoen i februar
- Brev til rådmennene i oktober om investeringer i velferdsteknologi og overgang fra analoge til digitale systemer.
- Distribuert Samveis Veikart til kommunene i september.
- Deltatt i samarbeidsmøter med USHT.
- Deltatt i fag- og samarbeidsrådet til USHT.
- Gitt innspill til evalueringen av USHT.
- Bidratt med innspill til kommunebilder Troms ifm arbeidet med kommunereformen
- Deltatt på rådgiversamling/kontaktmøte med H.dir - juni og november
- I samarbeid med Demensfyrtårnet USHT, planlagt og gjennomført 2 dagers samling for demenskoordinatorer/kontakter i Tromskommunene. Tema: Ulike tema fra Demensplan, erfaringsspredning fra små prosjekt i kommunene, "Inn på tunet" som en del av aktivitetstilbudet, Samarbeidet mellom 1. og 2. linjetjenesten, Demenslandsby og Marte Meo. Orientering om de siste relevante St.meldinger og dens innhold, nytt rundskriv pasient og brukerrettighetsloven, samt nytt kompetanse- og innovasjonstilskudd.
- På ulike arena, bidratt til spredning av resultatene fra Nasjonal kartlegging av tilbudet til personer med demens, Demensplan 2015
- Deltatt på ABC-samling, Demensplan, Gardemoen i oktober
- Vært vertskap og deltatt på ABC-samarbeidsmøte med Aldring og helse/samarbeidspartnere i NordNorge 28.april i Tromsø

- Kartlegging av rutine for oppfølging av personer mellom 18-49 pr med langtidsopphold i institusjon er utført

- Har forvaltet "Tilskudd til kompetansehevede tiltak for lindrende behandling og omsorg ved livets slutt" for kommunene i region Nord, og har avgitt egen rapport på dette til Hdir i mai

84.8 Psykisk helse og rus

Tilskudd til Kommunalt rusarbeid kap. 765 post 62:

- Kommunenes rapportering på tilskuddsordningen Kommunalt rusarbeid kap. 763 post 61 2014 gjennomgått og kvalitetssikret innen ny tildeling for 2015.
- Utlyst og fordelt tilskudd til Kommunalt rusarbeid kap. 765 post 62 2015. Det ble totalt tildelt kr. 12.928.280 til 14 kommuner. Herunder en refordeling av ubenyttede tilskuddsmidler mellom embetene i november 2015. Disse tildelingene ble direkte overført til bruk i 2016.
- I tillegg overførte kommunene kr. 6.631.700 av ubenyttede tilskuddsmidler fra 2014 til 2015.
- Rapportert til Helsedirektoratet oversikt over fordeling av tilskudd til kommunene.
- Rapportert til Helsedirektoratet oversikt over antall tiltak rettet mot barn og unge.
- Kommunene har søkt overført totalt kr. 7.283.921 av midler tildelt fra ordningen i 2015 til 2016.

Tilskudd til Voksne med langvarige og sammensatte tjenestebehov og barn og unge med ammensatte behov - psykisk helse og rus kap. 765 post 60:

- Kommunenes rapportering på tilskuddsordningen Samhandlingsmodeller på rusfeltet kap. 763 post 61 2014, og gjennomgått og kvalitetssikret innen ny tildeling for 2015.
- Sammenstilt informasjon fra tidligere tilskuddsordninger innlemmet i kap/post 765.60, som Helsedirektoratet tidligere har forvaltet, innen ny tildeling for 2015:
 - Forpliktende samhandlingsmodeller innen psykisk helsefeltet kap. 764 post 60.
 - Styrking av samarbeid om utskrivingsklare pasienter mellom kommuner og institusjoner innen TSB kap. 763 post 61.
 - Etablering og drift av tverrfaglige aktivt oppsøkende behandlingsteam etter ACT-modellen inkl. Fleksible ACT-team kap. 764 post 60.
- Utlyst og fordelt tilskudd til Voksne med langvarige og sammensatte tjenestebehov og barn og unge med sammensatte behov - psykisk helse og rus kap. 765 post 60 2015. Det ble totalt tildelt kr. 7.100.000 til 12 kommuner.
- I tillegg overførte kommunene kr. 2.906.774 av ubenyttede tilskuddsmidler fra 2014 til 2015.
- Rapportert til Helsedirektoratet oversikt over fordeling av tilskudd til kommunene.
- Rapportert til Helsedirektoratet oversikt over antall tiltak rettet mot barn og unge.
- Kommunene har søkt overført totalt kr. 4.097.564 av midler tildelt fra ordningen i 2015 til 2016

Tilskudd til Kompetansetiltak innen psykisk helse- og rusarbeid kap. 765 post 61.

- Kommunenes rapportering på tidligere tilskuddsordningene Stimuleringstilskudd til videreutdanning i psykisk helsearbeid, psykososialt arbeid med barn og unge og rusproblematikk kapittel/post 763.61 og 764.60 2014, gjennomgått og kvalitetssikret innen ny tildeling for 2015.
- Utlyst og innstilt til Helsedirektoratet tilskudd til Kompetansetiltak innen psykisk helse- og rusarbeid kap. 765 post 61 2015.
- Det ble totalt tildelt kr. 1.275.100 til 7 kommuner fordelt på 19 kandidater.
- I tillegg overførte kommunene kr. 177.915 av ubenyttede tilskuddsmidler fra 2014 til 2015.
- Rapportert til Helsedirektoratet oversikt over fordeling av tilskudd til kommunene.
- Kommunene har søkt overført totalt kr. 403.606 av midler tildelt fra ordningen i 2015 til 2016

Samarbeid og kompetanseutviklende tiltak:

- Løpende kontakt og møter med kommunenes psykisk helse- og rus tjenester, interkommunale rusnettverk om kompetansehevings- og utviklingstiltak.
- Samarbeid med LØKTA om kompetanseheving, samhandling, koordinering av tjenester mellom kommunene og spesialisthelsetjenesten.
- Samarbeid i Plangruppa for FMFI, FMTR, FMNO, Helse Nord og Korus Nord om kompetansehevingstiltak i regionen.
- Deltakelse på partsmøte i G8-samarbeidet mellom Kriminalomsorgen, FMFI, FMTR, FMNO, Helse Nord om helsetjenester til innsatte med rusavhengighet.
- Arrangert fagdag i regi av G8-samarbeidet med tema samarbeid om insatte og domfelte rusmiddelavhengige.
- Styrking av brukermedvirkning gjennom oppstart av "Brukerstemmen i Nord" i samarbeid med RIO, MARBORG, FMNO og FMFI.
- I samarbeid med FMFI og FMNO gjennomført på samarbeidsmøte i Tromsø med regionale kompetansemiljø; Helse Nord, RVTS, RKBUS, NAPHA og KoRus Nord.
- I samarbeid med NAPHA arrangert fagdag for rus- og psykisk helsefeltet om implementering av "Sammen om mestring" for totalt 65 deltakere. 20 av 24 inviterte kommuner, spesialisthelsetjenesten, brukerorganisasjoner, fengselshelsetjenesten, interkommunal kvalitetsutviklingsenhet for helse- og

- omsorgstjenesten i Midt-Troms LØKTA og Vekstbedrifter var representert.
- I samarbeid med Korus Nord bidratt i arbeidet med implementering av BrukerPlan i kommunene.
- Kurs for kommunene om alkoholloven med vekt på folkehelsefaglig vinkling. 15 av 24 inviterte kommuner var representert med totalt 26 deltakere.
- Presentert nasjonale satsninger innen rus- og psykiatrifeltet knyttet opp til Inn på tunet som arena, på konferanse om Grønt Arbeid i samarbeid med NAV.
- Deltatt på fagdag "Samhandling om psykisk helse - Et lovverk i utakt?" om bruk av tvang og andre utfordringer knyttet til bosetting av alvorlig psykisk syke med og uten rusmiddelavhengighet i kommunene v/ Rana kommune, Bodø kommune og Husbanken.
- Bidratt til å gjøre Opptrappingsplanen for rusfeltet kjent i kommunene.
- ROP- retningslinjene gjennomgått i fagsamling bestående av representanter fra DPSene og alle kommunene i UNN sitt nedslagsområde.
- Alle tilskuddene rus/psykisk helse/ psykologer i kommunene for 2016 promotert i fagsamlingen nevnt i forrige kulepkt. 30.11.15

Resultatområde 85 Spesialisthelsetjenesten

Se rapportering på de enkelte underpunkt.

85.1 Abort- og steriliseringsnemndene

- Oppnevning av primærnemndsmedlemmer(abort) og innmelding til Hdir av kontaktinformasjon på disse
- Deltagelse i nasjonal abortnemdskonferanse i oktober
- Innmelding av medlemmer i eksisterende primærnemnd i steriliseringsaker.

85.2 Lov om transplantasjon

Antall saker

Embeter	Antall
FMTR	0
Sum	0

85.3 Kosmetisk plastikkirurgiske inngrep

Kosmetisk plastikkirurgiske inngrep. Antall saker og gjennomsnittlig saksbehandlingstid

Embeter	Antall saker	Gjennomsnittlig saksbehandlingstid
FMTR	0	0
Sum	0	

85.4 Behandling av klager etter psykisk helsevern

Fylkesmannen i Troms(FMTR) behandlet i 2015 totalt 70 klager etter lov om psykisk helsevernloven (phvl) § 4-4. For samme periode i 2014 var dette antallet 52 saker.

Fylkesmannen i Troms har styrket kompetansen på området ved å ansette en legespesialist i psykiatri. For 2015 behandlet FMTR ingen vedtak om tvangsernæring etter § 4-4-i phvl.

85.5 Øvrige oppgaver knyttet til det psykiske helsevern

- Søknader om dispensasjoner fra forskrift om den faglig ansvarlige for vedtak er behandlet fortløpende, og Hdir har fått kopi av alle vedtak

- HELFO har fått rapport i juli og desember med oversikt over antall refusjonsstillinger i psykisk helsevern, både for barn og voksne

85.6 Kontrollkommisjonsoppgaver

Fylkesmannen har oppnevnt nye medlemmer til kontrollkommisjonen i det psykiske helsevernet og sendt kopi av oppnevningene til Helsedirektoratet.

FM har behandlet krav om godtgjøringer og reiseregninger fra medlemmer i kontrollkommisjonen fortløpende.

FM har delttatt på samling for medlemmer av kontrollkommisjoner i regi av Helsedirektoratet.

85.7 Hjemsendelse, hjemhenting og gjennomføring av tvungen psykisk helsevern for pasienter som ikke har bosted i riket

Fylkesmannen har behandlet 8 søknader/henvendelser om dekning av utgifter til hjemhenting av norske borgere med alvorlige psykiske lidelser som befinner seg i utlandet. Det ble gitt syv godkjenninger (en ble likevel ikke aktuell) og ett avslag.

- Det er gjennomført 6 hjemhentinger fra utlandet.
- Det er ikke gjennomført hjemsendelser til utlandet
- Det er dekket utgifter til gjennomføring av tvunget psykisk helsevern i sykehus i Nord-Norge i 2 saker, begge på under 1 million.
- Erfaring med gjennomføring av ordningen: Disse henvendelsene krever rask behandling og er relativt ressurskrevende for FM.

Ressursrapportering

Resultatområde	Kapittel 0525	Fagdep.
82 Tilsyn og klagesaksbeh. etter helsetj. loven	kr 4 330 023,01	kr 612 365,42
83 Folkehelsearbeid	kr 469 217,37	kr 233 395,53
83.1 Folkehelsearbeid generelt	kr 0,00	kr 0,00
83.2 Tilsyn etter folkehelseloven	kr 0,00	kr 0,00
84 Kommunale helse- og omsorgstjenester	kr 2 966 557,09	kr 916 527,79
85 Spesialhelsetjenesten	kr 602 158,54	kr 814 847,29
76 og 77 Kvalitet og samhandling og Andre oppdrag	kr 1 689 956,48	kr 1 393 476,31
Andre oppgaver under HOD	kr 59 283,50	kr 0,00
Sum:	kr 10 117 195,00	kr 3 970 612,00

Justis- og beredskapsdepartementet

Resultatområde 51 Siviladministrasjon og borgerrettigheter

Se rapportering på de ulike punktene i resultatområdet

51.2 Vergemålsloven og utlendingsloven kap. 11 A

Fylkesmennene skal rapportere på gjennomsnittlig saksbehandlingstid i forhold til ulike sakstyper. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid for 2015 fremkommer i oversikten under. Vi har også satt inn tall for 2014 (i parentes), for sammenligningens skyld. Tallene er hentet fra saksbehandlingssystemet ARVE.

Gjennomsnittlig saksbehandlingstid opprett vergemål: 71 dager (71)

Gjennomsnittlig saksbehandlingstid opprett vergemål EMA:0 dager (1)

Gjennomsnittlig saksbehandlingstid behandle mindreårig uten formue (setteverge/midlertidig verge): 10 dager (9)

Gjennomsnittlig saksbehandlingstid for å behandle søknad om Fylkesmannens samtykke: 28 dager (23)

Gjennomsnittlig saksbehandlingstid for å behandle søknad om godtgjøring/ utgiftsdekning: 9 dager (10)

Når det gjelder oppnevning av representant for enslige mindreårige asylsøkere (EMA) skal det bemerkes at i Troms henter saksbehandler saken fra "innkurv" i ARVE i forbindelse med at vedtak skal treffes. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid er derfor i realiteten antagelig noe høyere (1 eller 2 dager), men vi klarer uansett å holde oss innen egen 3-dagers frist.

Tallene for gjennomsnittlig saksbehandlingstid i forhold til mindreårige med midlertidig verge/ setteverge omfatter blant annet setteverge i tilknytning til tilrettelagte avhør. Vi understreker at beredskapsordningen vår fungerer i forhold til disse sakene og at setteverge om nødvendig oppnevnes innen 2 timer.

Generelt er det påfallende at gjennomsnittlig saksbehandlingstid for 2015 er nærmest identisk med 2014. Med tanke på den særlige situasjonen omkring flykningestrømmen og derigjennom generelt større saksmengde, er dette betryggende, etter vår vurdering.

Vi vurderer det også slik at saksbehandlingstiden er klart forsvarlig i disse sakstypene, med unntak av opprettelse av vergemål. Her var gjennomsnittlig saksbehandlingstid 10 dager over det mål vi har satt i egen virksomhetsplan (2 måneder), uten at dette er dramatisk.

I forhold til trygghet i kapitalforvaltning, skal embetene særskilt rapportere når det gjelder den mer detaljerte gjennomgang av 15% av vergeregnskapene. Fylkesmannen i Troms gjennomførte slik gjennomgang i 2015 innen fristen, og eksterne revisorer hadde ingen merknader til denne. Det var 31 kontroll saker som vi ikke godkjente og det er fortsatt 21 verger som følges opp.

I november 2015 startet Fylkesmannen i Troms saksbehandling i 40 saker, der vi ikke har mottatt regnskap siden vi overtok 01.07.13. Det ble sendt ut forhåndsvarsel om mulig bytte av verge. I noen saker er regnskap kommet i orden, mens i andre saker vil vergebytte bli en realitet. Nærmere oversikt kommer vi tilbake til i årsrapport for 2015.

Fylkesmannen i Troms har lagt til grunn at ingen fritak for regnskapsplikt fra tidligere overformynderi (før 01.07.13) er gjeldende. Alle søknader til oss om fritak er ferdigbehandlet. Fylkesmannen i Troms gjennomgår samtlige regnskap, med tanke på om vi har mottatt alle dokumenter, herunder f.eks kontoutskrifter for alle aktuelle måneder. Dette arbeidet er enda ikke helt sluttført for regnskapsåret 2014. I løpet av februar 2016 vil vi også få endelig oversikt over hvilke verger som eventuelt ikke har levert regnskap for 2014. Manglende regnskap og manglende dokumentasjon for 2014, skal selvfølgelig følges opp fremover.

Det er sendt ut informasjon om regnskapsplikt til alle aktuelle verger hvert år siden vergemålsreformen.

Alle verger i saker med mer enn 2 millioner på kapitalkonto hos oss, ble tilskrevet høsten 2015 og der vi ba om at midlene ble fordelt på flere banker, jf garantiordningen. I flere saker foretok vergene slike bankvalg. For øvrig er det fremdeles liten aktivitet fra vergenes side når det gjelder å bytte bank ved rentendringer.

Fylkesmannen i Troms gjennomgår alle regnskap fra tidligere overformynderi (1. halvår 2013) for å sammenligne opplysninger om forvaltning der med opplysningene i vårt system. Statens Sivilrettsforvaltning er orientert om vår rutine omkring dette og formålet er å kvittere ut for at alle midler som var til forvaltning i kommunene, er overført til ny ordning. Dette arbeidet er snart sluttført, men fremdeles mangler regnskap fra en kommune. Dette følges opp i 2016.

Fylkesmannen i Troms har i 2015 ikke bragt inn saker for tingretten med tanke på hel eller delvis fratakelse av rettslig handleevne. Saker med umyndiggjøring etter gammel regelverk er gjennomgått. Det ligger ikke an til at vi ber om fratakelse av rettslig handleevne i noen av disse sakene, jf fristen 01.07.16.

Ved utgangen av 2015 er det opprettet ca 400 plasser på omsorgssenter og mottak for enslige mindreårige asylsøkere i Troms fylke. Særlig i 2. halvår ble det brukt store ressurser på rekruttering og opplæring av representanter, informasjon til mottak, samarbeidsmøter med representanter og mottak/omsorgssenter.

oppnevninger og utvikling av rutiner omkring godtgjøring og utgiftsdekning.

Den 10.06.15 arrangerte vi fylkessamling for alle representanter/verger for enslige mindreårige asylsøkere/flyktninger i fylket. UDI og mottak var også representert på samlingen, og vi fikk bistand fra Fylkesmannen i Oslo og Akershus.

Den 26. og 27.11.15 arrangerte vi kurs for faste verger i Troms fylke.

Når det gjelder tilstand og særlige risikomomenter i vergemålsforvaltningen i Troms, vil vi særlig nevne:

- Behovet for å rekruttere og lære opp flere representanter, med unntak av Tromsø kommune
- Behovet for å rekruttere noen flere faste verger, særlig i Tromsø, Lenvik og nord i fylket
- Utvikle en bedre rutine ("minstekrav") for godkjenning og opplæring av verger, særlig alminnelige verger med få oppdrag
- Bruke mer ressurser på gjennomgang av samtlige vergeregnskap og oppfølging av avvik, slik at arbeidet kan slutføres innen det enkelte regnskapsåret

Fylkesmannen i Troms har opprettet to nye midlertidige stillinger på vergemålsområdet, med søknadsfrist i februar 2016. Økte ressurser skal bidra til å ta tak i utfordringene som vi har nevnt.

Oppgaver etter vergemålsloven

Embeter	Antall saker	Antall tilsyn
FMTR		
Sum	0	0

51.3 Forliksrådene

I 2015 har Fylkesmannen foretatt to midlertidige oppnevninger av medlemmer til forliksråd, jf. domstolloven § 59. Vi har så langt ikke mottatt noen innberetninger av nyoppnevnte forliksrådsmedlemmer etter kommunevalget 2015.

Vi har behandlet en klage over saksbehandling/manglende svar fra Tromsø og Karlsøy forliksråd. Denne saken ble løst etter kontakt med forliksrådet, og saken ble avsluttet hos oss.

51.5 Tomtefesteloven

Fylkesmannen hadde ingen saker på dette området i 2015.

Resultatområde 52 Borgerrettigheter

Se rapportering på de ulike punktene innen resultatområdet

52.1 Fri rettshjelp

I 2015 mottok vi 168 søknader om fritt rettsråd, 472 begjæringer om salærfastsettelse fra advokater/rettshjelpere, og behandlet 254 fakturaer for tolkeutgifter sendt direkte fra tolk/tolkefirma. Tallet vedr. begjæringer om salærfastsettelse inkluderer også begjæringer om skjønsmessig salærfastsettelse etter medgått tid, hvor vi treffer enkeltvedtak. Vi mottar mellom 1/2 og 2/3 av sakene (ikke tolkefaktura) elektronisk gjennom rettshjelpportalen www.rettshjelp.no.

Vi mottok videre 6 søknader om fri sakførsel, og utbetalte salær i 87 saker for bistand ytt til behandling i Kontrollkommisjonen for UNN.

Vi har behandlet 16 klager over våre vedtak på rettshjelpområdet i 2015. Statens sivilrettsforvaltning (SRF) har stadfestet samtlige vedtak.

Våre interne saksbehandlingsfrister på området er én mnd for ordinære søknader, og 14 dager for "kurante" saker, dvs. i hovedsak de ordinære egeninnvilgelser som innsendes elektronisk. Fristene holdes, vi ser imidlertid at noen saker forsinkes av ufullstendige søknader og salær oppgaver.

52.3 Navneloven

Vi mottok en klagesak etter navneloven i 2015. Klagen ble trukket.

Resultatområde 53 Forebyggende samfunnsikkerhet

Forebyggende samfunnsikkerhet på regionalt og kommunalt nivå.

53.1 Oversikt over risiko og sårbarhet

Fylkesmannen besluttet å rullere FylkesROS på bakgrunn av krav(4-års syklus) samt innspill fra riksrevisjonen. Regionale aktører gjennom Fylkesberedskapsrådet gjennomførte workshop over to dager i mars, med oppfølging og dialog i etterkant. Aktørene nominerte i fellesskap de største utfordringene for fylket. På bakgrunn av stormen "Ole" og strømbortfall i forkant, ga disse hendelsene innspill til to Dep om våre utfordringer på Kraft- og EKOM tjenester i Nord-Norge. Felles brev fra Finnmark, Troms og Nordland ble sendt, ble muntlig fulgt opp på høsten.

Infrastruktur veg, kraft, tele er sentrale byggesteiner der en har mye av N-0, NVE sin terminologi. Dette betyr i praksis ingen alternative tilførsler av kraft, tele eller veg fra hovedtrasen som går gjennom fylket til ytterområdene Skjervøy, Karlsøy, Kvaløya, Senja, Rolløya og deler av sør-Troms. Beskrevne områder bidrar til store inntekter fra fiskeindustrien og med potensial i næringsutvikling. Stengt E6 i 2,5 dag ved Sørkjosen var analysert, men innen et annet tema enn undersjøisk steinras med noe kvikkleire. Stengt E6 er analysert gjennom fjellskred Nordnes. Hendelsen påvirker Finnmark ved brudd over lang tid. Snøskredutfordringer og nå etter hvert tunell gjennom Nordnes er et godt tiltak for å opprettholde vegforbindelse med nord-Troms og Finnmark, driveren var ikke FylkesROS eller nasjonal transportplan, men massiv politisk påvirkning og erfaring med stengte veier.

Kraft: Svakheter i overføringsnett er kjent hos Statnett og prioriteres i langtidsplan 2014-2025. Lofotrinen påvirker også Troms og har den største utfordringen i overføringsnett. Utfordringer med mangel på egenprodusert kraft i Sør Troms, Lofoten og Vesterålen er underkommunisert. Driveren for utbygging av kraft og Ekom er elektroisering av olje og gass produksjon i Finnmark. Endring av dette behovet gjennom annen fornybar energi kan endre hastigheten på utbyggingen. Nordkalotten har behov for oppgradering av overføringslinjer fra Skaidi til Kirkenes og fra Kirkenes til finske Kemi. Først da kan det skapes reell N-1 i våre fylker.

Fylkeskommunen som regional planmyndighet har ikke deltatt på kraftbransjen sine regionale møter. Dette er påpekt av kraftbransjen som en svakheter i den langsiktige planlegging.

Skipsulykke er fylkets største bekymring innspilt fra de fleste regionale etater. Radikalisering er et nytt tema som blir tatt inn i ny revidert FylkesROS. Tema ble nominert på Fylkesberedskapsmøte og fulgt opp gjennom

7- milsstegskonferansen i Tromsø med innspill fra kommune, Politi og Fylkesmann. En felles militær/sivil øvelse (Nivlheim HV-16) belyste denne problemstillingen i oktober.

Skoleskyting, pandemi-/smittevernplaner rulleres gjennom pålegg og lov om helsemessig og sosial beredskap og smittevernplan. Pandemi kom høyt på nomineringslista til utfordringer i Troms. Skoleskyting og skoleeiers oppfølging og håndtering av en slik type hendelse. Varslingssystemer som er bygd opp rundt brann og evakuering er ikke kommet på plass. Det er gjennomført møter mellom skoleeiere og politi, men beredskapsplanverk og øvelser savnes.

Fylkesmannen ser på NRB, FylkesROS og Helhetlig ROS og sammenhenger i sin veiledning av regionale og kommunale aktører. Rød tråd.

FylkesROS(2010/2012) har vært under arbeid i hele 2015 og blir ferdigstilt 2016.

Fylkesmannen har gjennomført to møter med Fylkesberedskapsrådet, der det ene fullt og helt ble viet flyktningsituasjonen, og det andre var viet FylkesROS.

Rullering av FylkesROS vil ha fokus på tiltak og ansvar for oppfølging, samt forankre dette arbeidet i fylkesberedskapsrådet.

Egen forståelse av sårbarhet i kommunene er analysert av kommunene selv. Fylkesmannens oversikt gjennom god lokalkunnskap viser at kommunene ikke har all kunnskap og forståelse.

Sammenblanding av næringseiendommer som reguleres og virksomheter som godkjennes etter storulykkesforskriften, er en utfordring. DSB behandler oppbevaring og bruk av ulike gassmengder og storulykkesbedrifter, kan komme i konflikt med nabobedrifter, barnehager, skoler og lekeområder. DSB sitt register over storulykkesbedrifter og reelle etablerte godkjente bedrifter av DSB, er ikke alltid samordnet med planprosessene etter plan- og bygningsloven.

Fylkesmannen i Troms deltar i innsigelsesprosjektet for samordning av plansaker etter plan- og bygningsloven.

53.2 Samfunnssikkerhet i planlegging etter plan – og bygningsloven

Fagområdet samfunnssikkerhet ivaretar alle planer etter PBL. I tillegg veileder vi på Helhetlig ROS der kommunene ønsker å koble denne til PBL. Veilederen sier at helhetlig ros bør kobles til PBL, vi mener den skal kobles til PBL.

Fylkesmannen har gjennomført møte med NVE for å avklare roller og ansvar ift. arealplanleggingen. Vi har derfor et godt og avklart forhold til NVE, som er fagmyndighet innenfor viktige samfunnssikkerhetsområder i fylket.

Fylkesmannen gjennomfører veiledning av kommune på alle plantyper og i den enkelte planbehandling. Utfordringene er knyttet til at de fleste reguleringsplaner er private og mangler tilstrekkelig medvirkningsprosesser i produksjonsfasen. Det kan da i mange tilfeller være kun en utvei gjennom bruk av innsigelse. Dette er ikke noe vi ønsker, men dialogen mangler eller er ikke ønsket fra utbyggers sin side.

Ofte er det områdene støy og grunnforhold som er mangelfullt utredet og ivaretatt i reguleringsplanforslagene. Vi har mottatt 124 varsel om planoppstart, 106 planer har vært til offentlige ettersyn og 82 meldinger om vedtatt plan i 2015. Samtlige av disse har vært vurdert i forhold til krav om ROS-analyse og oppfølging av ROS-analyse. I mange av sakene har det vært gitt faglige råd i form av merknader, både med hensyn til utarbeidelse av ROS og oppfølging av ROS, og i 6 av sakene har det vært reist innsigelse på bakgrunn av manglende ivaretagelse av hensynet til samfunnssikkerhet. Disse innsigelsene har til nå løst seg ved at planforslaget er blitt endret.

Fylkesmannen mottok 565 dispensasjonssaker til uttalelse i 2015. Alle er vurdert i forhold til ROS analyser, av disse varsler vi klage i 30 saker. 17 var strandsonesaker, 2 saker berørte dyrket jord, og 9 var knyttet til reindrift. Ingen knyttet til manglende eller ufullstendige ROS analyser.

53.3 Tilsyn

Fylkesmannen gjennomfører tilsyn med 6 kommuner (av 24) årlig, samt veiledning og skriftlig innspill på ROS analyser som er ute på høring.

Det er etablert en 4 årsplan for tilsyn og øvelser. Fylkesmannen har oversikt over hvilke kommuner som ikke har avvik etter tilsyn. Egenmelding fra kommunene gjennom årlig undersøkelse fra DSB indikerer status i de øvrige kommunene. Ca. halvparten av Tromskommunene har egengodkjente ROS analyser behandlet politisk. Ikke alle egengodkjente tilfredsstillende lov og forskrift. Oppfølging og lukking av avvik er et kommunalt ansvar og kommunene utarbeider en plan for avvikshåndtering som oversendes. Likevel er det kommuner som ikke tilfredsstillende kravet om en helhetlig ROS analyse.

Når det gjelder §15 og beredskapsplan, har alle dette, i henhold til loven. Kvaliteten og konkretiseringen kan bli bedre, spesielt gjelder dette evakueringsplaner. Det har ikke vært gjennomført oppfølgingstilsyn i 2015.

Det finnes en del konsulentfirma som selger analyser og systemer, men erfaringsmessig er kvaliteten på disse dårlig og tilfredsstillende ikke loven. Samtidig blir eierskapet i den enkelte kommune meget begrenset når analysen er ferdig. Det er ofte en sammenblanding mellom helhetlig ROS og areal ROS. Tjenesteområdene er sjelden en del av analysene. Ofte kan reell risiko være uteglemt fordi konsulenten ikke har lokalkunnskap og presser prosessen inn i sine definerte maler.

Alle kommunene tilbys veiledning etter tilsyn, dette tilbys muntlig i sluttmøte og gjentas skriftlig i rapport.

Alle tilsyn rapporteres i databasen til DSB.

I avslutningsmøtet i forbindelse med tilsynet er utkast til avvik og merknader klart. Punktene gjennomgås med ordfører og rådmann samt enhetsledere som har deltatt. Eventuelle manglende dokumentasjon, eller misforståelser ryddes av veien i denne fasen. Rapport utarbeides inne 14. dager og sendes til rådmann for gjennomlesning og evt. kommentarer på ordlyd eller innhold. Når dette er utført rapporteres det i database i DSB og legges i ephorte.

Som et ekstraordinært tiltak har Fylkesmannen i samarbeid med seks kommuner i Troms startet et prosjekt for å utarbeide helhetlig ROS i alle prosjektkommunene. Prosjektet har kommet godt i gang og det ble gjennomført 15 møter med de seks prosjektkommunene. Prosjektet forventes avsluttet i 2016.

Fylkesmannen har en felles tilsynsgruppe (oppvekst, helse, sosial, Landbruk, miljø og beredskap). Tilsynene samordnes på dato internt, samt på fag og dato med kommunerevisjon. Statsarkiv, Kartverket og mattilsynet samordner også sine tilsyn med embetet.

Resultatområde 54 Beredskapsplanlegging

Fylkesmannen har en kriseorganisasjon som håndterer uønskede hendelser.

54.1 Fylkesmannens egen beredskapsplanlegging

Fylkesmannen har en organisasjon som ivaretar ansvar, likhet og nærhetsprinsippet samt samvirkeprinsipp. Hendelser i 2015 med kort og lang varighet har vist at vi har en organisasjon som har taklet de utfordringer som har kommet.

Beredskapsplanverket er oppdatert og bygd opp rundt beredskapsnivåene grønn, gul, oransje og rød beredskap. Beredskapsnivåene peker på roller og ansvar i organisasjonen. Planen er vedtatt i ledergruppen og gjort kjent. Embetsledelsen, ledergruppen og plan avdelingen har gjennomført øvelse NIVILHEIM med HV-16, Politiet, tre kommuner, frivillige og Sivilforsvaret. Scenarie var evakuering av et cruise skip og bortfall av kraft i en kommune. Scenarie hentet fra FylkesROS, og bording av skip i et politi-militært samarbeid. Gjennomgang av punkter for uttak av reservestrøm i eget hus, etter erfaring fra bortfall av kraft og defekt nødstrømsaggregat.

Evalueringsrapport i 2015 var Kraftøvelsen etter øvelse Lofoten som ble ledet av NVE. Oppfølgingsplan etter denne øvelsen var brev til OED om utfordringer i overføringsnettet, forankret i møte med fylkene og Fylkesberedskapsrådet. Løpende oppfølging gjennom innspill i konsesjonssaker for småkraft og linjeutbygging i Troms.

Fylkesmannen har installert gradert samband, operativt 21. desember, godkjenning med forbehold 28.1.2016 av NSM. Kriseplanverk og sikkerhetsdokumentasjon med rutiner er etablert. Fylkesmannen deltar på ukentlige øvelser utstedt fra MKS, som integrerer bruk av SBS. SBS er ikke utviklet regionalt. Det har ikke vært øvelse med DSB i 2015.

CIM er benyttet som krisestøtteverktøy. Oppfølging mot kommuner ordførere/rådmenn er gjennomført.

Fylkesmannen har rapportert til KMD at vedlikehold av databasene er årets tidstyv. Oppdateringsfunksjonene må utvikles. Med dagens system må mange involveres for å få utført en enkel oppdatering.

a)Krisekommunikasjon og en effektiv kommunikasjonsenhet ved større hendelser som fjellskred er vurdert som kritisk. Samarbeid mellom fylkene i nord var forsøkt uten at dette er fulgt opp etter BR13. Utfordringer kan være samhandling fra daglig forvaltning til deling av informasjon operasjonelt ved kriser/hendelser.

b) Krisekommunikasjon-Revideres årlig innen 1. april Sist revidert: 10.03.15

Beredskapsplan: sist oppdatert 08.12.2014

c) Gradert samband etablert 21.12.2015, opplæring gjennomføres innen 1.5.2016.

d) Embetet har kompetanse til å håndtere bruk av SBS.

e) Embetet har gjennomført internopplæring i 2015 og fortsetter til alle med behov er dekket inn.

f) Fylkesmannen har kompetanse til å veilede kommunene.

g) Egen kriseorganisasjon har øvd i samvirke under øvelse NIVILHEIM høst 2015. Funn følges opp i 2016.

54.2 Regional beredskapsplanlegging

Fylkesmannen i Troms gjennomfører årlig "sjefs møte" i Troms mellom, Direktør på UNN, Direktør på UiT, Politimesteren i Troms, GIH, Sjef Brig N, samt fylkesmannen, ass. fylkesmann, fylkeslege og Fylkesberedskapssjef. Tema er utfordringer i Troms, mulige øvelses scenario og aktuelle tema som eks. flyktningsituasjonen.

Beredskapsaktører i Fylkesberedskapsrådet vil først når revidert FylkesROS er på plass få oppdraget i å avstemme sitt beredskapsplanverk i forhold til rolle og ansvar. Atomberedskapsplanverket er ikke øvd i 2015.

Fylkesmannen har kunnskap om de ulike sivile ressursene i eget fylke, samt nært samarbeid med Forsvaret og deres kapasiteter i indre Troms. God kontakt med FOH.

Fylkesberedskapsrådet har gjennomført en øvelse i 2014 og deltatt med noen enheter i 2015. I 2013 var det Barents Rescue, fjellskred var tema i 2011,12 og 2013. Øvelse i 2014 var kraftbortfall sentralt i FylkesROS. Under arbeidet med prosjektering fra DNK ble det påpekt svakheter i Troms fylke som kan få negative konsekvenser dersom strømbortfall, ekombortfall og snøskred oppstår samtidig.

Øvelse Lofoten/gjennomføring og funn:

De viktigste funnene var: Utfordrende å skape raske og gode situasjonsbilder. Sammenheng og avhengighet mellom kraftbortfall og Ekom. Lite samhandling mellom Politi(MHPD), FBR og fylkesmannen. Medlemmer i FBR sitter ikke med samme CIM, må bruke e-post. Fylkesmannen har ikke tilgang direkte i menyen til hver enkelt kommune. Dette i sum gjør at verktøyet slik det nå er egner seg lite til samordning, samhandling og samvirke.

54.3 Kommunal beredskapsplikt og kommunenes samfunnssikkerhetsarbeid

Som et ekstraordinært tiltak har Fylkesmannen i samarbeid med seks kommuner i Troms startet et prosjekt for å utarbeide helhetlig ROS i alle prosjektkommunene. Prosjektet har kommet godt i gang og det ble gjennomført 15 møter med de seks prosjektkommunene. Prosjektet forventes avsluttet i 2016. Kommunene; Lyngen, Storfjord, Sørreisa, Salangen, Dyrøy og Skjervøy. I tillegg har vi veiledet; Kåfjord, Torsken, Bardu som har vedtatt sine ROS analyser i kommunestyrene.

Kommunene Harstad, Tranøy og Målselv er uten avvik etter tilsyn. Egengodkjente ROS analyser fra tidligere er Balsfjord, Tromsø, Ibestad. Kommuner som har mottatt støtte og prosjektledelse fra vertskommunen Harstad i 2012 og 2013, økonomisk støttet av Fylkesmannen, var Kvæfjord, Gratangen, Skånland, Harstad, Lavangen, Salangen og Ibestad, samt at Lenvik og Bardu ble med etter oppstart. Av disse er to egengodkjent og en uten avvik etter tilsyn.

Beredskapsdag er gjennomført i Nord-Troms region. Hovedformålet var veiledning, sette beredskap på kartet.

Tema samfunnssikkerhet er årlig på agendaen ifm fylkesmannes årlige møte med ordførere og rådmenn.

Alle kommunene i Troms har en godkjent beredskapsplan etter §15 i lov og §3 i forskrift.

Fylkesmannen har en 4 årsplan for øvelser i kommunene, hvor fylkesmannen bidrar. Mange kommuner øver selv og velger øvelse fra tema i ROS analysene. Samvirkeøvelser har vært i fokus de to siste årene der kraft- og ekombortfall har vært tema, samt uhell med cruise skip i indre fjordområder. Øvelse er gjennomført i Sørreisa, Lenvik og Tromsø. Følgende øvelser er gjennomført i Torsken, Tranøy, Målselv, Nordreisa

Det har ikke vært gjennomført årlig varslingsøvelse i CIM for alle kommuner. Følgende kommuner har benyttet CIM: Tromsø, Harstad, Kvæfjord, Salangen, Bardu, Målselv, Lenvik, Balsfjord, Lyngen, Storfjord, Nordreisa, Kvænangen og Skjervøy.

c) Følgende kommuner har ikke tatt CIM i bruk; Karlsøy, Berg, Dyrøy, Lavangen, Ibestad og Gratangen.

Fylkesmannen har i veiledning og tilsyn, samt øvelsesplanlegging etterspurt og bidratt til kreativ uro for å få oppdatert beredskapsplanverk mellom primærhelsetjenesten og HF. Etterspurt planverk for private og offentlige vannverk, samt etterspurt mattilsynet som har tilsynsansvar på kvalitet.

Fylkesmannen har bistått DNK i utrulling av nødnett, gjennomført møte mellom nødnetene og DSB knyttet til ny felles varslingsentral i Tromsø. Bidratt til at DNK og underentreprenører har fått kontakt med arealeiere og plansaker har vært behandlet. Vi har belyst for DNK de "hullene" i nettet som er i Troms, som er viktig for nødnetene, kommunene og SvV.

Resultatområde 55 Regional og kommunal krisehåndtering

I Troms har det vært bortfall av kraft, stenging av E6 på grunn av undersjøisk skred. Dette er de to store hendelsene i Troms i 2015. Mange andre mindre hendelser gjentar seg som bortfall av kraft og Ekom på Senja. Stengt E6 over Kvænangsfjellet på grunn av snøforhold, der Kvænangen har vært avskåret for å motta post og akutt bistand på flere områder. Svakt overføringsnett mellom Hålogaland kraft og Troms Kraft i Lavangen, Salangen og Ibestad er kjent.

Flyktnings situasjonen er den enkelt hendelsen som har tatt mest tid i 2015.

55.1 Håndtering av uønskede hendelser

Fylkesmannen har mottatt, kvittert og videreformidlet alle varsler etter gjeldende instruks og retningslinjer.

Fylkesmannen har rapportert til DSB ved hendelser i Troms der embetet har vært involvert. Fylkesmannen har på samordningskanal delt informasjon og rapportert til HDir, samt innhentet situasjonsrapportering fra kommunene på hendelser og migrasjon, asyl og flyktingestrømmen.

Fylkesmannen gjennomførte møte i høst knyttet til flyktnings situasjonen og inviterte inn IMDI, BUFetat og RVTS/HF for å skape en felles virklighetsforståelse og dele informasjon.

Fylkesmannen tar alltid kontakt med kommunene som har en hendelse gående for å støtte samt kunne bistå med ressurstildeling for å avhjelpe situasjonen. Støtte HF/AMK, Fylkeskommunen, bistå med å tilrettelegge for redningsselskapet i krisesituasjoner. Mange oppdrag og samarbeid med Telenor ved bortfall av tjenester og varslings til nødnetene og kommunene (helsetj.- og brantj.) Fylkesmannen har satt stab ved bortfall av kraft som rammet hele fylket, samt vakt der mindre situasjoner har krevd fortløpende behandling og dialog gjennom etablering av oransje beredskap. Fylkesmannen har bidratt til evaluering knyttet til håndtering av skred i Sørkjosen (stengt E6 i 2 1/2 døgn, koblet sammen KyV, SvV, NVE, Politi og kommunen for å avklare ansvar og rolle i de ulike fasene av innsatsen og evaluering av steinskred Holmen i Kåfjord kommune sammen med NVE. Lærepunkter fra evalueringer følges opp i 2016 på hendelser oppstått i 2015. Fylkesmannen sender ukerapport i CIM etter gjeldende maler og rutiner.

Ressursrapportering

Resultatområde	Kapittel 0525	Fagdep.
51.2 Vergemålsloven	kr 0,00	kr 6 455 606,68
51.9 Annen siviladministrasjon (rest 51)	kr 0,00	kr 0,00
52.1 Fri rettshjelp	kr 652 488,62	kr 88 830,81
53 Forebyggende samfunnsikkerhet	kr 1 449 710,96	kr 0,00
54 Beredskapsforberedelser	kr 2 186 81	kr 0 00

55 Regional og kommunal krisehåndtering	kr 287 225,95	kr 0,00
Andre oppgaver under JD	kr 1 170,37	kr 0,00
Sum:	kr 2 392 782,00	kr 6 544 437,00

Kommunal- og moderniseringsdepartementet

Resultatområde 60 Ledelse, virksomhetsstyring og administrasjon

Se underpunkter innen resultatområdet

60.1 Helhetlig ledelse

Tiltak for å sikre utvikling, helhetlig og strategisk ledelse i embetet

Fylkesmannen gikk i gang med program for lederutvikling på senhøsten 2014. Programmet fortsatte i 2015 og utvikles og gjennomføres kontinuerlig. Dette anser vi som det viktigste tiltaket for utvikling av helhetlig og strategisk ledelse i embetet. Ledergruppen er i 2016 i gang med å utarbeide egen lederplakat i embetet. Helhetlig ledelse innebærer at flere nivå i embetet involveres. De fagansvarlige deltar på deler av programmet og ansattrepresentanter i tilsetningssaker har deltatt på lederopplæring innen rekruttering. I tillegg til temabaserte programposter for utviklingen har øverste ledergruppe ekstern prosessleder som coach og veileder. Tema for lederutvikling i toppledergruppen var i 2015 *oppfølging av medarbeiderundersøkelsen, kommunikasjon, konflikthåndtering, den nødvendige samtalen, utøvelse av lederskap, personalledelse*

Professor fra Universitetet har vært engasjert til utvidet ledergruppe med tema innen lederskap i offentlig sektor – egenart og premisser.

- Mål og regler som lederverktøy autoritet, makt og tillit som sentrale elementer i lederskap i offentlig sektor
- Ledersjekklista – universelle oppgaver og plikter
- Lederskapets grunnriss
- Kollega-lederskap
- Byråkratiets godhet – rammebetingelsene for lederskap

Ledermøtene avholdes ukentlig og er en arena for bygging av team og samarbeid i ledergruppen. Møtene er i stor grad rettet mot drift, men tema som utfordrende lederskap innen personalledelse, virksomhetsstyring, risikostyring er tatt opp i disse møtene.

I tillegg til program for lederutvikling utvikles ca 4-5 allmøter årlig for alle medarbeiderne. Her har tema som arbeidsmiljøundersøkelsen, etikk, varsling vært behandlet. Disse møtene bidrar i tillegg til ulike sosiale arrangement og en godt fungerende velforening til å bygge medarbeiderskap i embetet.

Embetet driver et systematisk HMS-arbeid, og utarbeier hvert år en HMS-plan med fokus på helsefremmende aktiviteter som treningstime, "Bruk kroppen til jobben aksjonen" og ergenomivurdering av alle nyansatte og ellers alle som har behov for det. I tillegg har vi tett oppfølging av sykemeldte og fokus på tilrettelegging av oppgaver og arbeidstid for å hindre full sykemelding i de tilfellene det er aktuelt.

60.2 Likestilling

Tabell 1, Tilstandsrapport - kjønn

År	Kjønnsbalanse		Månadslønn - Total sum lønn pr. heltidsekvivalent		Deltid - antall av hvert kjønn		Midlertidig ansettelse - antall av hvert kjønn		Foreldrepermisjon - antall av tatt uttak av permisjon		Legemeldt sykefravær - Menn		Legemeldt sykefravær - Kvinner	
	M	K	M(KR)	K(KR)	M	K	M	K	M	K	Sykedager	Avtalte Arbeidsdager	Sykedager	Avtalte Arbeidsdager

2015	58	92	46093	45495	1	7	7	4	79	154	145	12742	731	19849
2014	53	79	48381	44869	2	7	5	8	272	772	360	13365	485	18721

Tabell 2, Tilstandsrapport - nivå delt

	År	Kjønnsbalanse			Månadslønn - Månedsfortjeneste pr.	
		M%	K%	Total	M(KR/%)	K(KR/%)
Totalt i virksomheten	2015	51	86	100	100	97
	2014	0	0	100	100	0
Toppleidelse, kategori 1	2015	5	3	100	100	91
Embetsledelse/direktør	2014	4	4	100	100	95
Mellomledelse, kategori 1	2015	11	12	100	100	95
Seksjonssjef, ass dir	2014	0	0	100	100	0
Kategori 3	2015	16	38	100	100	96
Saksbehandler 1	2014	0	0	100	100	0
Kategori 4	2015	19	26	100	100	103
Saksbehandler 2	2014	0	0	100	100	0
Kategori 5	2015	0	0	100	100	0
Kontorstillinger	2014	0	0	100	100	0
Kategori 6	2015	0	0	100	100	0
Fagarbeiderstillinger	2014	0	0	100	100	0
Kategori 7	2015	1	0	100	100	0
Unge arbeidstakere, inkl. lærlinger	2014	0	0	100	100	0

Tabell 3, Ansatte

År	Ledere med personalansvar i %			Ledere - lønn i forhold til kjønn		Medarbeidere uten personalansvar			Medarbeidere - lønn i forhold til kjønn	
	M%	K%	Antall Totalt	M%	K/M%	M%	K%	Antall Totalt	M%	K/M%
2015	38	62	8	100	91	36	64	128	100	98
2014	50	50	8	100	95	38	62	126	100	92

60.3 Informasjonssikkerhet og IKT

Lisenser: Bruk av antall office lisenser pr. 13/11-15 var: 152. Dette var innrapportert via felles lisenstilling for alle FM. Vi har også pr. 13/11-15 1 stk. SQL lisens.

Informasjonssikkerhet: Embetet har innmeldt informasjonssikkerhetsrapport 17/9-14 til KMD. Her bekrefter vi at det er innført informasjonssikkerhetspolicy basert på anbefalt mal.

Informasjonssikkerhetspolicy er vedlikeholdt og oppdatert siden 17/9-14, det er også begynt å tatt i bruk Riskmanager så smått for embetet.

Embetet etterfølger FMHE v/FRI sine anvisninger ved bruk av felles etablerte tjenester, samt rapporterer inn lisensdekning via felles innrapportering nevnt ovenfor.

Tatt i bruk felles lisensportal for oversikt over lisenser, denne er oppdatert både med større lisenser samt smålisenser som embetet har i bruk.

GIS og IKT strategi for embetene følges opp.

60.4 Embetsspesifikke oppdrag på IKT-området

Ingen embetsspesifikke oppdrag på IKT-området for fylkesmannen i Troms

Resultatområde 61 Samordning og modernisering

Viser til besvarte underpunkt innen resultatområdet

61.1 Kommunerettet samordning

Kommunemøtene er en sentral del av dialogen mellom Fylkesmannen og kommunene. På grunn av kommunevalget ble det i 2015 ikke gjennomført kommunemøter i Troms. Fylkesmannen har som mål at alle kommunene skal besøkes minst en gang pr. valgperiode og at kommunemøtene anlegges som bredt anlagte møter med politikere (formannskapet) og administrativ ledelse i kommunene. På bakgrunn av positive erfaringer vil Fylkesmannen starte opp med ordningen igjen i 2017. Etter fylkesmannens syn bidrar kommunemøtene til å forbedre kommunedialogen i Troms. I 2016 vil kommunereformen være tema.

Fylkesmannen bruker betydelige ressurser på å spre kunnskap om måloppnåelse i kommunesektoren gjennom bruk av KOSTRA-tall og annen styringsinformasjon. Vi nevner her spesielt rapportene «Kommunebildet for Troms» og «Faktaark om kommunene i Troms» som gir en omfattende beskrivelse av kommunene med fokus på demografi, økonomi og tjenesteproduksjon. Det utarbeides også egne rapporter for skatteinngang pr. mnd. og demografisk utvikling pr. kvartal. Alle rapporter distribueres internt og sendes kommunene fortløpende i tillegg til at de gjøres tilgjengelig på embetets nettside. Fylkesmannen får gode tilbakemeldinger fra kommunene på dette materialet.

Fylkesmannen arrangerer hvert år et januarmøte for alle ordførere og rådmennene i fylket. Møtet strekker seg over 2 dager og har et omfattende program. Møter er også en viktig arena for relasjonsbygging og kompetanseutvikling, spesielt i valgår med mange nye ordførere. Fylkesmannen går i sin tale nærmere inn på kommende års utfordringer og prioriteringer på de ulike sektorene Fylkesmannen har ansvaret for. Talen «Oppdrag 2016» trykkes opp og distribueres.

I løpet av november ble det avholdt folkevalgtopplæring med 4 regionvise samlinger à 2 dager for alle nye og gamle folkevalgte i Troms. Det ble lagt vekt på temaer innen kommuneøkonomi, kommunejus, samfunnsikkerhet/beredskap og planlegging. Det ble utarbeidet et trykt kompendium med relevant stoff. Foredragsholdere var hovedsakelig fra Fylkesmannens egne rekker, men også KomRev Nord og KS bidro. Det var godt oppmøte alle steder og gode tilbakemeldinger på opplegget.

I forbindelse med kommunereformarbeidet utarbeidet Fylkesmannen en analysemal for statusbildene for alle kommunene i Troms. Malen inneholdt relevant statistikk om demografiske og sosioøkonomiske forhold og på kommuneøkonomiområdet. Inkludert i malen ga Fylkesmannen også en vurdering av kvaliteten på kommunenes rolle som tjenesteyter innenfor de sektorer der Fylkesmannen er overordnet myndighet, i dag og fram mot 2040. Fylkesmannen brukte mye ressurser på dette arbeidet, men er fornøyd med å konstatere at de fleste kommunene i Troms benyttet seg av malen for statusbilde og uttrykte at dette var et svært nyttig bidrag til arbeidet med den kommunale egenanalysen.

61.2 Modernisering i kommunene

Normalt setter Fylkesmannen årlig av en del av skjønnsmidlene for å stimulere til fornying og utvikling i kommunene. I 2015 besluttet Fylkesmannen å prioritere og bruke en betydelig del av disse midlene til arbeidet med kommunereformen.

Fylkesmannen viser også til at det er begrenset med kapasitet i de fleste av fylkets kommuner til å drive prosjektbasert moderniseringsarbeid ved siden av arbeidet med kommunereformen. Vi viser i denne forbindelse til at 15 av fylkets 24 kommuner har under 3000 innbyggere 4 kommuner har mellom 3000 og 5000 innbyggere.

61.3 Samordning av statlig tilsyn

Det er utarbeidet rutiner for samordning av statlig tilsyn. De statlige tilsynsetatene er bedt om å sende kopi av sine tilsynsplaner for kommunerettet tilsyn til Fylkesmannen i Troms. Dersom pålegg blir vurdert gitt til en kommune skal tilsynsetaten vurdere om pålegget vil ha vesentlige økonomiske konsekvenser eller annen virkning for kommunen. Fylkesmannen avklarer i den enkelte sak, etter kontakt med den aktuelle kommunen, om det er behov for dialogmøte mellom kommunen, tilsynsetaten og Fylkesmannen. I 2015 har det ikke vært saker der Fylkesmannen har gjort vurderinger av pålegg eller avholdt dialogmøte.

Fylkesmannen har en egen tilsynsgruppe på embetet som skal bidra til at Fylkesmannens egne tilsyn er koordinert og samordnet. Embetsledelsen gjennomførte sammen med tilsynsgruppen et møte med Arbeidstilsynet i Nord-Norge, Mattilsynet og KomRev Nord i desember 2015. KomRevNord gjennomfører interrevisjon på

Årsregnskap, måltidsynet og ROBEK Nord i desember 2015. Kommenevold gjennomfører innmelding på oppdrag fra kontrollutvalg i 34 kommuner. Hensikten med møtet var samordning av tilsyn i form av deling av tilsynsplaner og erfaringsutveksling mellom de ulike tilsynsetatene.

Resultatområde 62 Kommuneøkonomi

Se rapportering på de ulike punktene for resultatområdet

62.1 Kontroll og godkjenning etter økonomibestemmelsene i kommuneloven

Ved inngangen til 2015 var det 4 Troms- kommuner i ROBEK (Register om betinget godkjenning og kontroll) - Torsken (innmeldt i 2001), Nordreisa (innmeldt i 2004), Storfjord (innmeldt i 2012) og Lenvik (innmeldt 2014).

For å kontrollere om kommuner skal registreres inn/ut av ROBEK har Fylkesmannen i 2015 gjennomgått alle kommunenes årsbudsjett 2015, økonomiplan 2015-2018 samt årsregnskap 2014. Fylkesmannen fant ikke grunn til å melde noen kommuner inn i registeret på bakgrunn av gjennomgangen av budsjett og økonomiplan, men Kvæfjord kommune ble meldt inn som følge av gjennomgangen av årsregnskap 2014. Kommunen ble meldt inn 11. august 2015 etter kommuneloven § 60 nr. 1 d) ettersom årsregnskapet for 2014 viste at underskuddet fra 2012 ikke fullt ut hadde blitt dekket inn i 2014. Ingen kommuner ble meldt ut av registeret i 2015.

Ved gjennomgang av årsbudsjett 2015 ga Fylkesmannen skriftlig tilbakemelding til kommuner om formelle forhold i budsjettet, herunder kommunelovens krav til utarbeidelse av budsjettskjemaer og samsvar mellom de ulike skjemaene. Gjennomgangen viste at det fortsatt er en del kommuner der budsjettskjemaene er beheftet med feil eller mangler. 9 kommuner fikk tilbakemelding om dette i 2015, mot 7 ved gjennomgangen av budsjett 2014. Fylkesmannen i Troms har overfor kommunene pekt på viktigheten av samsvar mellom de obligatoriske budsjettskjemaene, for å bidra til god forståelse av budsjett og økonomiplan blant folkevalgte og andre.

Det ble gjennomført lovlighetskontroll av årsbudsjettet for de 4 kommunene som var i ROBEK ved inngangen av året (Torsken, Nordreisa, Storfjord og Lenvik). Ingen vedtak ble opphevet, men det ble gitt merknader til oppfølging både til Torsken og Nordreisa i forbindelse med at ingen av kommunene klarte å følge forpliktende plan for inndekning i 2014.

I brev med lovlighetskontroll av budsjettet ga vi en fyldig tilbakemelding til ROBEK-kommunene om budsjettet, forpliktende plan for inndekning av underskudd og økonomiplanen som styringsdokument. Våre forbehold, merknader og kommentarer i lovlighetskontrollen ble fulgt opp gjennom dialog med kommunene, og spesielt på de årlige ROBEK-møtene vi har med hver enkelt kommune. Vi mener å kunne hevde at våre lovlighetskontroller er av høy faglig kvalitet i tråd med målsetningen i embetsoppdraget, og at kommunene i sin økonomistyring har god nytte av en slik helhetlig gjennomgang som Fylkesmannen gjør av styringsdokumentet. Lovlighetskontroll av årsbudsjett og svar på søknad om godkjenning av låneopptak var gjennomført for alle ROBEK-kommunene i løpet av mai måned.

For rapportering av antall lovlighetskontroller etter § 59, jf. nr. 1 og nr. 5 vises det til punkt 63.1 Kommunalrett.

Når det gjelder søknader om godkjenning av låneopptak fra ROBEK-kommunene er Fylkesmannens praksis at det skal legges begrensninger på kommunens låneopptak dersom kommunen ikke følger forpliktende plan for inndekning av underskudd. Behandling av søknader om låneopptak til nye tiltak må som regel avventes til regnskapsresultatet for året før er klart slik at vi har informasjon om status i forpliktende plan. Våre vurderinger tar utgangspunkt i kommunens økonomiske bærekraft og evne til å betjene økte rente- og avdragsutgifter. Eventuelle begrensninger i låneopptak beror på en vurdering av investeringsbudsjettets profil, herunder om låneopptaket er knyttet til statlige pålegg, ordinære lovpålagte oppgaver, tiltak der det er statlige kompensasjonsordninger, og om det er såkalt selvfinansierende låneopptak (typisk startlån og lån til VAR-sektoren dersom denne er 100 % gebyrfinansiert). Kommunens evne til å gjennomføre vedtatte tiltak for å gjenopprette økonomisk balanse er sentralt i våre vurderinger, samt vår generelle oppfatning av kommunens budsjett og økonomiplan, herunder planlagt utvikling i lånegjeld, rente- og avdragsutgifter, sårbarhet i det økonomiske opplegget mv.

Ut fra ovenstående kriterier fant ikke Fylkesmannen grunn til å begrense ROBEK-kommunens vedtatte låneopptak i 2015, med unntak en søknad på 3,379 mill. kr. fra Nordreisa kommune på slutten av året hvor fylkesmannen la til grunn at finansieringsbehovet kunne dekkes av ubrukte lånemidler.

I 2015 behandlet Fylkesmannen 16 søknader om godkjenning av kommunale garantier, mot 9 i 2014.

Fylkesmannen kontrollerer vedtaket opp mot forbudet mot å stille garanti overfor næringsvirksomhet, jf. kommuneloven § 51 nr. 2, og ser til at kravene til vedtaket som følger av garantiforskriften er ivaretatt. Videre legges vekt på hvilket formål garantien gjelder for, og hvorvidt kommunen har gjort en vurdering av risikoen ved å stille garanti. Garantiene som ble innvilget i 2015 knyttet seg hovedsakelig til idrettsformål (9) og investeringer i kirkebygg/kirkegård (4). I tillegg ble det gitt godkjenninger tilknyttet et regionmuseum, en attføringsbedrift og et bompengeselskap. En søknad ble avslått fordi den var i strid med gjeldende regelverk.

I 2015 var det ingen søknader om godkjenning av vedtekter for kraft-/hjemfallsfond.

62.2 Økonomiforvaltning - veiledning

Veiledning overfor kommunene når det gjelder økonomiplanlegging og økonomistyring skjer både gjennom møter og konferanser med kommunene, brev og e-poster og på telefon. Veiledningen retter seg både mot de ansatte i kommuneadministrasjonen og de folkevalgte. Vårt mål med veiledningen er at den skal bidra til bedre kunnskap og kompetanse om kommuneøkonomi og sunn økonomiforvaltning i kommunene.

Fra Troms har det vært 5 kommuner registrert i ROBEK i 2015. Torsken, Nordreisa, Storfjord og Lenvik ble videreført fra 2013 mens Kvæfjord ble meldt inn i 2015.

Veiledning overfor og oppfølging av kommunene i ROBEK er en prioritert oppgave for Fylkesmannen. Målet er å bidra til å gjenopprette balanse i kommuneøkonomien ved å sikre en felles forståelse av den økonomiske situasjonen i kommunene, synliggjøre det kommunaløkonomiske handlingsrommet og å være en pådriver for at det gjennomføres konkrete tiltak for å følge forpliktende plan for inndekning av underskudd. Når det gjelder hvilke tiltak som skal gjennomføres er Fylkesmannen alltid tydelig på at det er det kommunen selv med kommunestyret i spissen som avgjør.

Det gjennomføres minst ett økonomimøte pr. år med ROBEK-kommunene i Troms. Det fokuseres her på oppfølging av forpliktende plan for inndekning av underskudd og tiltak for å gjenopprette økonomisk balanse, budsjett/økonomiplan og økonomisk utvikling. Fylkesmannen har et klart ønske om at hele formannskapet deltar på disse møtene i tillegg til administrativ ledelse. I 2015 ble det gjennomført slike møter med alle de 5 ROBEK-kommunene i løpet av oktober/november.

Fylkesmannen mener at måten møtene blir gjennomført på har stor betydning for hvorvidt vår oppfølging har gjennomslagskraft og bidrar til å sette kommunene bedre i stand til å gjenopprette balanse i kommuneøkonomien. Godt forberedte møter, en klar dagsorden og klare forventninger til hva kommunen skal bidra med er nøkkelfaktorer for å få dette til. Videre skrives det referat fra møtene som sendes til kommunene, slik at oppfølgingen ved neste møte blir sikret. Fylkesmannen gir på ROBEK-møtene et bilde av den økonomiske situasjonen og utviklingen i kommunen, som i stor grad baserer seg på gjennomgang av KOSTRA-tall og kommunens styringsdokumenter. Kommunens oppgave er å redegjøre for økonomisk status i inneværende år og arbeidet med budsjett/økonomiplan og forpliktende plan for inndekning av underskudd. På ROBEK-møtene er det stort fokus på dialog med kommunens politiske ledelse (formannskapet). Vi er tilfreds med måten ROBEK-møtene blir gjennomført på i Troms, noe også tilbakemeldingene fra kommunene støtter opp om.

I brev med lovlighetskontroll av årsbudsjettet til ROBEK-kommunene gir vi en tilbakemelding til kommunen om opplegget i budsjett og økonomiplan og økonomiplanen som styringsdokument, som også tjener som veiledning overfor ROBEK-kommunene. Sentrale punkter i dette brevet blir fulgt opp på ROBEK-møtene. Gjennom året gjennomgås i tillegg ROBEK-kommunenes periodiske økonomirapporteringer.

Av ROBEK-kommunene i Troms er det Torsken som har den vanskeligste situasjonen og det fremstår som krevende for kommunen å klare inndekning av underskudd innenfor de tidsrammer som kommuneloven setter. Men også situasjonen i Nordreisa framstår som utfordrende. Nordreisa skal etter planen være ferdig med inndekningen av underskudd i 2016 men Fylkesmannen uttrykte på ROBEK-møte 4. november 2015 stor bekymring for Nordreisa kommunes økonomistyring og evne til å gjennomføre tiltak for å dekke inn tidligere års underskudd. Fylkesmannen anmodet sterkt om at kommunen nå har fokus på å utarbeide langsiktige, konkrete og målbare tiltak som gir varig effekt for kommunens økonomi, og at administrativt og politisk nivå må samarbeide om dette for at kommunen skal komme på fote økonomisk.

Nærmest utmelding av kommunene i Troms er Lenvik og Storfjord som kan meldes ut allerede i 2016 hvis de klarer full inndekning i 2015. Kvæfjord kommune ble meldt inn i 2015 og vil i henhold til gjeldende inndekningsplan tidligst kunne meldes ut i 2018.

To kommuner er i faresonen for innmelding i ROBEK. Dette gjelder Karlsøy og Sørreisa som har merforbruk som må dekkes innen henholdsvis 2015 og 2016.

Fylkesmannen utarbeider årlige rapporter om utviklingen i kommuneøkonomien i Troms basert på KOSTRA-tall. Som tidligere år ble det, basert på de endelige KOSTRA-tallene i august 2015, laget en omfattende rapport og faktaark med fokus på demografi, økonomi og tjenesteproduksjon. Det er videre utarbeidet egne rapporter for skatteinngang pr. mnd. og demografisk utvikling pr. kvartal. Alle rapporter distribueres internt og sendes kommunene fortløpende i tillegg til at de gjøres tilgjengelig på embetets hjemmeside.

Vi har fulgt opp kommunenes KOSTRA-rapportering for 2014 ved å gi råd og veiledning i rapporteringsarbeidet og ved å minne kommunene om at kvalitetssikring av tallene som rapporteres er viktig. 8 kommuner hadde ikke rapportert i tide til å komme med i publiseringen av de foreløpige tallene for 2014 i mars 2015, og dette var klart færre enn i tidligere år. Vårt budskap til kommunene har vært at de må gjøre det de kan for at rapporteringen skjer innenfor fristene.

Fylkesmannen har i 2015 som vanlig gitt veiledning til kommunene om det økonomiske opplegget for kommunene for påfølgende år, ved å lage informasjonsskriv til kommunene om kommuneproposisjon og statsbudsjett. Dette ble fulgt opp med veiledning pr e-post og telefon, og vi deltok også på konferanser om kommuneproposisjon/statsbudsjett som i Troms blir arrangert av KS Nord-Norge.

Fylkesmannen har årlig en fagsamling for økonomisjefene og andre med faglig ansvar innenfor økonomi i kommunene (Økonomiforum Troms). Det faglige innholdet hadde denne gang fokus på årsrapporteringen, kommunereformen, kommunelovutvalget og Kommunebarometeret for Nord-Norge. I tillegg var KS til stede og presenterte en modell for sammenlikning av objektiv utgiftsbehov og faktisk ressursbruk og Kommunalbanken informerte om nytt på utlånsområdet. Oppslutningen var meget god. Samlingen fungerer godt som en arena for kompetanseheving, erfaringsutveksling og nettverksbygging. Fylkesmannen delfinansierer kommunenes deltagelse på samlingen sammen med NKK (Norsk kemner- og kommunekasserer forbund). Fylkesmannen bidrar med kr. 100 000 av tilbakeholdte skjønnsmidler og NKK bidrar med kr. 25 000.

Fylkesmannen har fordelt skjønnsmidler med utgangspunkt i departementets retningslinjer. Vi har en tredelt modell med fordeling av basisskjønnsmidler, prosjektskjønnsmidler og kriseskjønnsmidler. Hoveddelen av midlene blir fordelt som basisskjønnsmidler i statsbudsjettet (ca. 90 %). Vi legger vekt på at kriteriene for fordeling skal være kjente og tilgjengelige for kommunene, og informasjon om fordelingsmodellen legges ut på våre nettsider.

Det ble ikke utlyst prosjektskjønnsmidler som kommunene kunne søke på i 2015. Bakgrunnen for dette var at Fylkesmannen valgte å prioritere kommunereformarbeidet som hovedsatsingsområde. Fylkesmannen besluttet å støtte alle kommuner økonomisk i arbeidet med å utarbeide status- og mulighetsbilder og annet arbeid som må gjøres i reformen. De tre største kommuner i Troms (Tromsø, Harstad og Lenvik) ble tildelt kr. 500 000 hver av skjønnsmidlene for 2014 mens de øvrige 21 kommunene ble tildelt kr. 200 000 hver over skjønnsmidlene for 2015.

I tillegg arrangerte Fylkesmannen/KS en dagskonferanse i mai 2015 om bl.a. lokaldemokrati, innbyggerhøringer og erfaringer fra tilsvarende prosesser i andre deler av landet.

Det andre hovedsatsingsområdet for fordeling av skjønnsmidler i 2015 var folkevalgtopplæringen. I løpet av november ble det avholdt 4 regionvise samlinger à 2 dager for alle nye og gamle folkevalgte i Troms. Det ble lagt vekt på temaer innen økonomi, jus og planlegging og det ble utarbeidet et trykt kompendium med relevant stoff. Foredragsholdere var hovedsakelig fra Fylkesmannens egne rekker, men også KomRev Nord og KS bidro. Det var godt oppmøte alle steder og gode tilbakemeldinger på opplegget.

Fylkesmannens tilbakeholdte kriseskjønnsmidler skal ivareta uforutsette og akutte forhold i kommunene av vesentlig karakter. Terskelen for tildeling er høy, og midlene ble fordelt etter søknad i november når vi hadde oversikt over kommunenes behov. Det kom inn 8 søknader med samlet søknadsbeløp på 18,2 mill. kr. mens avsatt beløp til fordeling kun var 5 mill. kr. Midlene ble hovedsakelig fordelt til søknader begrunnet med uforutsette utgifter i barnevernstjenesten og i forhold til ressurskrevende brukere. I tillegg ble det gitt delvis støtte til Nordreisa kommune i forbindelse med et jordras i Sørkjosen. Denne hendelsen ble også støttet med kriseskjønnsmidler direkte fra KMD.

I forbindelse med at KMD i slutten av november besluttet å fordele midler fra reservepotten til kommuner som hadde hatt ekstraordinære utgifter i tilknytning til flyktningssituasjonen, ble Fylkesmannen bedt om å sende inn en begrunnet anbefaling av kommuner som kvalifiserte til slik støtte.

Bestillingen ble raskt videresendt til våre kommuner og 11 kommuner meldte om ekstraordinære påløpte utgifter i forbindelse med flyktningssituasjonen i 2015 med en samlet søknadssum på kr. 6 243 800. Flere av kommunene

i Troms har tatt imot svært mange asylsøkere i 2015 sett i forhold til folketallet i kommunen. Samlet tildeling fra departementet til kommunene i Troms ble kr. 8 049 000.

Resultatområde 63 Kommunalrett, forvaltningsrett, kommuneinndeling og valg

Se rapportering på punktene inni resultatområdet

63.1 Kommunalrett

Fylkesmannen mottar daglige henvendelser fra kommunene (både fra administrasjonen og folkevalgte) om kommunalrettslige problemstillinger. Det er også mange henvendelser fra media om forståelsen av kommunelovens bestemmelser. Det er flest henvendelser knyttet til reglene om habilitet, men også mange spørsmål knyttet til saksbehandlingsreglene i folkevalgte organ og reglene om lovlighetskontroll.

I etterkant av kommunestyrevalget i 2015 arrangerte Fylkesmannen i Troms "Folkevalgtopplæring" for de nyvalgte kommunestyrerepresentantene i fylket. Her var kommunalrettslige tema, i form av gjennomgang av regler om bl.a. saksbehandling i folkevalgte organer, habilitet, lovlighetskontroll, en sentral del av opplegget. Dette ble godt mottatt, og er et tilbud vi mener bidrar til å styrke forståelsen av de folkevalgtes rettigheter og plikter, og en god arena for diskusjon og erfaringsutveksling hva angår samspillet mellom stat og lokaldemokrati.

Fylkesmannen har i 2015 gjennomført en omfattende lovlighetskontroll ovenfor Tromsø kommune av vedtak av kommunaplanens arealdel 2015-2026. Dette etter lovlighetsklage fremmet av et mindretall. Primo desember besluttet Fylkesmannen å måtte oppheve kommunens vedtak i sin helhet etter påvisning av alvorlige og gjennomgripende mangler ved vedtaket.

Lovlighetskontroll

Embeter	Saker om lovlighetskontroll etter klage som det er truffet vedtak i			Lovlighetskontroll initiert av fylkesmannen			Vedr. habilitet	Vedr. lukking av møter
	Antall saker	Antall opprettholdt	Antall ulovelig	Antall saker	Antall opprettholdt	Antall ulovelig		
FMTR	10	7	2	1	1		2	0
Sum	10	7	2	1	1	0		

63.3 Kommuneinndeling

Arbeidet med kommunereformen foregår i alle kommunene i Troms, men med noe ulik fremdrift. Stortingsflertallet har som kjent understreket at det er et utredningsansvar for alle kommuner. Milepælene i de kommunale prosessene har vi fastsatt på følgende måte:

1. Kommunereformen behandlet i kommunestyret
2. Vedtak truffet i kommunestyret om hvem det skal utredes sammenslåing med
3. Statusbilde/utfordringsbilde/mulighetsbilde er utarbeidet
4. Dialog med aktuelle kommuner er gjennomført
5. Folkehøring er gjennomført
6. Vedtak i kommunestyret om sammenslåing eller ikke

Fylkesmannen brukte betydelige ressurser i starten av 2015 på å utarbeide en mal (statusbilde/mulighetsbilde) for den enkelte kommune, til hjelp i utredningsarbeidet. Vi la inn demografidata og økonomidata i malen til den enkelte kommune. Det ble også lagt inn en vurdering fra våre fagavdelinger av det kommunale tjenestetilbudet innenfor ansvarsområdene til Fylkesmannen. Vi har fått meget gode tilbakemeldinger fra kommunene på arbeidet med bildene, og disse har vært til stor hjelp i det kommunale utredningsarbeidet. I tillegg har det blitt utarbeidet en mengde rapporter knyttet til aktuelle utredningsalternativer i fylket, som kommunene selv har bestilt. Det er særlig Telemarksforskning og PwC som har stått for utarbeidelsen av disse. Flere kommuner har også fått utredet 0 alternativet eksternt.

I Fylkesmannens Januarmøte for alle fylkets ordførere og rådmenn, var kommunereformen et viktig tema. I juni ble det avholdt en fellessamling for kommunene med fokus på innbyggermedvirkning. Kommunereformen

og innholdet i det kommunale utredningsansvarete var ett av temaene som det ble satt særskilt fokus på i vare samlinger for alle folkevalgte i fylket i oktober og november.

Fremdriften i arbeidet med kommunereformen har i 2015 vært preget av kommunevalget. I praksis stoppet prosessene opp i mange kommuner fra juli til utgangen av oktober. Etter valget ble det politisk skifte i mange av kommunene, og hele 18 av våre 24 kommuner har fått ny ordfører. Arbeidet med å forankre reformen i de nye kommunestyrene har stått sentralt for Fylkesmannen i perioden etter valget.

Status for prosessene i Troms

I det følgende gis det er oversikt over status i de 4 regionene.

Sør-Troms - 3 utredninger

Harstad, Kvæfjord, Skånland, Ibestad, Evenes, Tjeldsund og Lødingen (de tre siste er Nordlandskommuner) - utredning av kommunene selv

Kommunene hadde flere møter på politisk nivå i 2015. Fase 1 ble avsluttet i juni 2015, og det ble da avtalt at fase 2 skal starte opp etter valget. En intensjonsavtale ble ferdigstilt i møte 8.2.16 i Harstad. Avtalen skal underskrives av alle ordførerne på en markering i Harstad 29.2.16. I tillegg har kommunene Ibestad, Tjeldsund og Skånland bedt om egne forhandlinger med Harstad. Resultatet fra disse forhandlingene nedfelles i tilleggsavtaler til den intensjonsavtalen det allerede er enighet om. Tilleggsavtalene gjøres med forbehold om tilpasning til en kommunesammenslåing som inkluderer flere kommuner enn Harstad og avtaleparten.

Evenes, Tjeldsund og Skånland (ETS) - utredning av kommunen selv

Det er forhandlet frem en intensjonsavtale. Nytt møte avholdes 1.3.16. Evenes tar endelig stilling til retningsvalg i midten av mars.

Lavangen, Gratangen, Evenes, Narvik og Ballangen (Telemarksforskning)

Det er uavklart hva Gratangen og Lavangen vil foreta seg videre. Det er ny ordfører i begge kommunene. Avklaring må avgjøres av de nye kommunestyrene. Det vurderes som mest sannsynlig at disse to kommunene orienterer seg mot Narvik, men begge har hittil sterkt frontet 0 alternativet (fortsette som egne kommuner)

Midt-Troms - 1 utredning med 9 alternativ

Lenvik, Tranøy, Berg, Torsken, Sørreisa, Dyrøy, Bardu, Målselv, Salangen og Lavangen «Kommunestruktur i Midt-Troms» (Telemarksforskning)

Kommunene i Midt-Troms må redusere betydelig aktuelle utredningsalternativer som det skal gås videre med. Det er nye ordførere i 7 av kommunene. Rapporten fra Telemarksforskning anbefaler tre alternativer:

- Midt-Troms som en kommune
- Sørreisa, Dyrøy, Tranøy, Torsken, Berg og Lenvik
- Lavangen, Bardu, Salangen og Målselv

Det er åpent hvilke utredningsalternativ som det vil bli forhandlinger om. Det er derfor vanskelig å ha noen sikker formening om hva utfallet kan bli. Lenvik spiller en nøkkelrolle i det videre arbeidet, spesielt i forhold til kommunene på Senja samt Sørreisa og Dyrøy. Lenvik og Sørreisa skal ha egne samtaler. Lenvik har også invitert Senjakommunene til samtaler. Nytt møte avholdes 29.2.16, der formålet er å utarbeide en intensjonsavtale for de kommuner som blir med videre i Midt-Troms alternativet. Antall utredningsalternativ skal også reduseres ytterligere.

Tromsø - 1 ekstern utredning

Tromsø, Karlsøy, Balsfjord, Lyngen og Storfjord "Storkommunealternativet" (PwC)

Rapporten fra PwC anbefaler at det forhandles frem en intensjonsavtale. Balsfjord kommune har forkastet dette alternativet. De andre kommunene blir sannsynligvis med videre. Det er ny ordfører og nytt politisk regime i alle kommunene. Tromsø har så langt vært relativt passiv i prosessen. Neste møte skal avholdes 8.3.2016. Storfjord kommune har også åpnet for samtale med Balsfjord kommune. Det har vært et første møte mellom disse to kommunene.

Nord-Troms - 3 utredninger

Storfjord, Lyngen og Kåfjord - "Lyngfjord" (PwC)

Rapporten anbefaler at utredningen følges opp i en ny prosess der målet bør være utarbeidelse av en intensjonsavtale om sammenslåing som kan ligge til grunn for forhandlinger. Det er ny ordfører i alle tre kommunene. Det arbeides med en intensjonsavtale. **Neste møte avholdes 9.3.16.**

Kvænangen, Alta, Kautokeino og Loppa «Finnmarksalternativet» (PwC)

Kautokeino er ute av dette alternativet. Det er uavklart om Kvænangen går videre. **Saken skal behandles i kommunestyret 17.2.16.**

Skjervøy, Nordreisa, Kåfjord og Kvænangen (PwC)

Nødvendige politiske avklaringer av dette alternativet har tatt lang tid. Kåfjord og Kvænangen har også andre alternativ. Skjervøy og Nordreisa har kun dette alternativet, eventuelt å samtale videre uten Kåfjord og Kvænangen. Det er nå avklart at PwC skal utrede dette alternativet. Skjervøy har underskrevet kontrakt på vegne av de 4 kommunene. **Rapporten skal være ferdig 15.3.16.** Kommunene må deretter legge en svært stram tidsplan for å komme i mål innen fristen.

63.4 Valg

I 2015 ble det gjennomført valg til kommunestyre og fylkesting, og Fylkesmannen har i denne forbindelse hatt mange henvendelser fra både kommunal administrasjon og folkevalgte, samt publikum forøvrig, om regler knyttet til gjennomføring av valget.

I særdeleshet har vår veiledning vært knyttet til regler om valg av medlemmer til folkevalgte organer fra de nyvalgte kommunestyre. Slike henvendelser har blitt prioritert hos oss. Ved behov for regelavklaring i særlige tilfeller har vi kontaktet kommunalavdelingen i KMD.

63.5 Forvaltningslovens og offentleglovas anvendelse i kommunesektoren

Fylkesmannen mottok i 2015 en rekke henvendelser fra privatpersoner som klager over manglende svar på henvendelser til kommuner i Troms. Fylkesmannen bistår i disse sakene, og fører her en konsekvent praksis ovenfor kommunene. Viktigheten av å overholde ulovfestede krav til god forvaltningsskikk, og forvaltningsloven krav om svar på henvendelser uten ugrunnet opphold, samt foreløpig svar, er videre kommunisert i flere sammenhenger i vår eksterne virksomhet.

Vi har behandlet åtte klagesaker som klageinstans vedr. avslag på innsyn etter offentleglova i 2015. I fem av disse er kommunens vedtak helt eller delvis opphevet/omgjort.

Fylkesmannen har behandlet to klagesaker over avslåtte krav om dekning av saksomkostninger.

Resultatområde 66 Planlegging, bolig- og bygningsrett

Se rapportering for de ulike punktene for resultatområdet

66.1 Byggesaker

Fylkesmannen har i 2015 mottatt 138 klagesaker etter plan- og bygningsloven (114 i 2014). 6 saker har blitt sendt til Kommunal- og moderniseringsdepartementet for oppnevning av settefylkesmann på grunn av inhabilitet.

Vi har behandlet 120 saker i 2015. 71 vedtak ble stadfestet, mens 46 ble opphevet eller omgjort og 3 ble avvist. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid fra innregistrering av saken til vedtak var 124 dager, mot 121 året før. Det er her ikke gjort fratrukk for tiden vi har ventet på å få oversendt tilleggsopplysninger i saker hvor det har vært

Vi har i 2015 hatt problemer med å overholde en saksbehandlingstid på tre måneder. Økt saksinnang, utskifting av erfarne medarbeidere og mange særdeles krevende saker har vært medvirkende til dette. Vi viser i denne forbindelse til at hele 40% av klagesakene ble opphevet eller omgjort. Dette er en betydelig høyere omgjøringsprosent enn normalt. Det er satt inn flere tiltak for å få saksbehandlingstiden under tre måneder. Det er blant annet opprettet en egen fagansvarligstilling for byggesaksområdet. Saksmengden er redusert fra 54 ubehandlede saker 01.09.15 til 36 ubehandlede saker ved årsskiftet. Vi vil innen utgangen av februar 2016 være under tre måneders saksbehandlingstid.

Fylkesmannen har i samarbeid med Troms fylkeskommune arrangert den årlige plan- og bygningsrettskonferansen for ansatte og folkevalgte i kommunene i Troms. Konferansen ble holdt 10. og 11. november. Deltakelsen var meget god, og tilbakemeldingene gode.

66.2 Saker om ekspropriasjon

Fylkesmannen traff ett vedtak i 2015 i sak om ekspropriasjon i medhold av oreigningslova § 2 nr. 47. Det ble gitt samtykke.

Vi behandlet én søknad om forhåndstiltredelse etter orl. § 25. Også i denne ble det gitt samtykke.

66.3 Klage etter eierseksjonsloven og lov om kommunal forkjøpsrett til leiegårder

Fylkesmannen hadde ingen slike saker til behandling i 2015.

Klage etter eierseksjonsloven - antall

Embeter	Antall klager	Tatt til følge	Ikke tatt til følge	lovbestemmelser er vurdert under klagebehandlingen
FMTR	0	0	0	
Sum	0	0		

66.5 Planlegging, byutvikling og geodata

Arealpolitikk og samfunnsutvikling.

Fylkesmannen følger opp nasjonale forventninger og nasjonal politikk hovedsakelig gjennom saksbehandlingen, men også gjennom konferanser og møter med kommunene og andre sektormyndigheter. Det er etablert en god dialog med kommunene i den løpende saksbehandlingen.

Det er store utfordringer i mange kommuner hvor vi fortsatt ser en bit for bit - utbygging som ikke er i samsvar med overordnet plan. En del kommuner har gamle arealplaner som ikke er i samsvar med dagens utfordringer og utbyggingsbehov. Dette medfører at fagområder som strandsonvern, jordvern, vassdragsvern, friluftsliv, landskapsvern, naturmangfold, barn- og unge samt universell utforming utfordres i enkeltsakshandling og i reguleringsplaner. Kommunene oppfordres derfor til å revidere overordnede kommuneplaner slik at planverket kan være mer i samsvar med kommunens utviklingsbehov for boliger, hytter, næringsarealer med mer i samspill med ulike sektorhensyn.

Planaktivitet:

Samlet er planaktiviteten relativt høy i Troms. I 2015 er at planaktiviteten ca. 19% høyere sammenlignet med 2014 og ca. 37% sammenlignet med 2013. Fylkesmannen har behandlet totalt 337 planer i 2015, hovedsakelig i kommunene Harstad, Lenvik og Tromsø. Vi har, i det alt vesentlige, overholdt kommunens høringsfrist for

planene. I saker hvor det ikke har vært mulig å overholde høringsfristen, er årsaken mangler og/eller uklårheter i plandokumentene. I enkelte saker er også høringsprosessen forlenget fordi Fylkesmannen har prøvd å finne løsninger på forhold som reduserer behovet for bruk av innsigelse.

Fra 01.04.15 iverksatte Fylkesmannen i Troms «Innsigelsesprosjektet». I det alt vesentligste har ingen planer vært lagt ut til offentlig ettersyn etter at ordningen ble iverksatt. Samtlige oppstartsvarsler fra 01.04.15 går inn i ordningen, og kommunene og tiltakshavere er orientert om det videre planløpet. Fylkesmannen har derfor ikke hatt behov for å samordne eller avskjære innsigelser fra statlige sektormyndigheter i Troms i 2015. 2016 vil bli et mer operativt år innenfor prosjektet.

I 2015 har Fylkesmannen gitt uttalelse til kommuneplanens arealdel for 6 kommuner: Kvænangen, Skjervøy, Kåfjord, Storfjord, Tromsø og Tranøy. I samtlige planer har Fylkesmannen reist innsigelser til bestemmelser, utredninger og formål/områder.

Fylkesmannen legger aktivt opp til en tett dialog med kommuner hvor det er reist innsigelse. Intensjonen er å drøfte fram løsninger før en sak eventuelt må oversendes til mekling. I 2015 har vi gjennom drøftinger med kommunene funnet løsninger på 12 planer med ulike innsigelser. Dialogen med kommunen er god og konstruktiv og det er et godt klima for å finne omforente løsninger for bestemmelser og arealbruk. Det er ønskelig med mer dialog i produksjonsfasen av en plan.

Det er avholdt 7 meklinger i 2015. Gjennom mekling er det funnet løsning på 5 planer. To saker er sendt departementet for avgjørelse. Meklingen har fungert godt og partene har vært løsningsorientert.

I 2015 har Fylkesmannen avgitt uttalelse til totalt 227 reguleringsplaner; 226 detaljreguleringsplaner og 1 områdeplan.

Av disse er 122 oppstartsvarsel hvor Fylkesmannen har gitt innspill om ivaretagelse av ulike fagområder i den videre planprosessen. Vi prioriterer å komme tidlig inn i planprosessene og angi tydelige og forutsigbar forventninger til kommunens håndtering av ulike fagområder og planprosesser.

Videre har Fylkesmannen avgitt høringsuttalelse til 105 reguleringsplaner. I 17 planer har Fylkesmannen reist innsigelse, hovedsakelig ut fra fagområdene støy og samfunnssikkerhet.

Av de 17 innsigelsene som ble reist er det 4 innsigelser knyttet til miljøtema, 1 til barn og unge, 11 til samfunnssikkerhet og beredskap og 1 til handel.

I 2015 er det fremmet flere store reguleringsplaner i Tromsø, Harstad og Lenvik. I Troms er det et tydelig økt fokus på byplanlegging med vekt på boligbygging og handel. Fylket sett under ett, har 88 av reguleringsplanene hovedformålet bolig og 16 av planene har hovedformålet fritidsboliger/hytter.

Det er særlig fagområdene støy og samfunnssikkerhet/grunnforhold som er mangelfullt utredet og ivaretatt i reguleringsplanforslagene. Også sikring av strandsonen utfordres siden ingen kommuner i Troms har gjennomført en kartlegging for å kunne gjennomføre en differensiert strandsoneforvaltning. I byene Harstad og Tromsø har det vært fokus på samordnet areal- og transportplanlegging med særlig vekt på kollektivløsninger for å redusere personbilbruken. Fylkesmannen deltar også i et eget «ATP-forum» i regi av Statens vegvesen Troms.

Kommunene har oversendt 85 reguleringsplaner som er egengodkjent og hvor Fylkesmannen har gjennomgått planen og vurdert kommunenes håndtering av våre merknader og innsigelser.

Det har ikke vært nødvendig å påklage kommunens egengodkjenning av disse reguleringsplanene.

Dispensasjon

Fylkets jord- og skogarealer er begrenset og under utbyggingspress. Eiendomsstrukturen i Troms kjennetegnes av mange og små eiendommer. Mange bruk er nedlagt og fraflyttet, og bruken av disse eiendommene dreies mot ferie og fritid. Kommunene finner ofte at jordvernet bør vike til fordel for distriktsutbygging, bolig eller hytter, og er liberal med omdisponering av dyrket mark og dyrkbar skogsmark. Søknader om dispensasjon er mange, fylket sett under ett. Utbyggingspresset er størst i de kommunene som også har de beste jord- og skogressursene.

Fylkesmannen mottok 565 dispensasjonssaker til uttalelse i 2015. Av disse varsla vi klage i 30 saker. 17 av disse var strandsonesaker, 2 saker berørte dyrket jord, og 9 var knyttet til reindrift.

Vi anser kommunedialogen som det viktigste virkemidlet, men dialogen må følges opp med befaringer og besøk i den enkelte kommunene. Besøk i enkeltkommuner gir en god anledning til tilpasset veiledning og er det beste

virkemidlet for en forbedret forvaltning. Veiledningen er rettet mot kommunens administrative personell slik at grunnlaget for en god saksbehandling er lagt.

Kurs og konferanser.

Fylkesmannen har arrangert og avholdt innlegg på den årlige plan- og bygningsrettskonferansen for ansatte i kommunene i Troms. Konferansen ble avholdt den 10. og 11. november, og deltakelsen svært god. Kommunene prioriterer konferansen, og Fylkesmannen anser konferansen som den viktigste arenaen for kunnskapsutveksling og nettverksbygging.

I 2015 ble det også arrangert en egen konferanse om reguleringsplanlegging med vekt på oppstartsfasen, håndtering av innsigelser samt informasjon om Innsigelsesprosjektet. Til denne konferansen ble også private konsulentfirmaer invitert for å etablere felles forståelse om standarder og krav til oppstartsvarsel.

Fylkesmannen og Fylkeskommunen samarbeidet tett om disse konferansene. Det statlige tilskuddet er avgjørende for kommunens deltakelse på begge konferansene.

Klima-, forurensing og lokalisering av utbygging i areal og transportplanlegging

I byene Harstad og Tromsø er det en utfordring å samordne areal og transportplanleggingen ved utbygging av boligfelt og kjøpesenter. I byene Tromsø, Harstad og Finnsnes er det viktig å avklare kommunens planer for veg- og kollektivsystemene med regionale planer.

I arbeidet med planene har Fylkesmannen vektlagt krav til støy og utslipp for å sikre at bomiljøet ivaretas for eksisterende og nye boliger. Dialogen med kommunene og utbyggerne er god, men kommunene har manglende kompetanse og Fylkesmannen må derfor bidra med utredninger og vurderinger for å sikre at nødvendige hensyn ivaretas. Fylkesmannen bidrag er vesentlig for å sikre lokalmiljøet. Det er særlig i byene Harstad, Finnsnes og Tromsø at hensynet til lokalmiljø utfordres.

Planavdelingen hos Fylkesmannen i Troms har som ett av ansvarsområdene å koordinere Fylkesmannens innspill til forskjellige typer samfunnsplaner. Dette inkluderer blant annet organiseringen av jevnligte møter med representanter fra alle avdelingene i embetet.

I 2015 har Fylkesmannen uttalt seg til 16 samfunnsplaner, i motsetning til 9 i 2014.* Dette inkluderer både kommuneplaner, regionale planer, planstrategier, fylkesplaner.

Fylkesmannen fokuserte spesielt på å styrke koblingen mellom areal- og samfunnsdelen i kommuneplanene.

Resultatområde 66.5.2 Geodata

Fagfeltet er organisatorisk plassert under avdeling for Plan, klima og samfunnssikkerhet. Begge GIS-stillingene er plassert i PLAN. Kart og geodata benyttes i størst utstrekning innen fagfeltene miljø, landbruk og samfunnssikkerhet og de andre som benytter GIS arbeider på de respektive avdelingene. Det felles lisenssystemet for den tunge GIS-programvaren alle embeter benytter, har vært driftet helt problemfritt fra IT-miljøet på Hamar.

I samarbeid med andre sektorer, sentralt og lokalt, arbeides det for å oppdatere og kvalitetssikre kartgrunnlaget. Vi har siden 2006 hatt kartinnsynsløsningen TromAtlas i drift, i samarbeid med Troms fylkeskommune. I TromsAtlas ser vi kartdata som WMS-tjenester fra Norge digitalt, og fra alle faginstansene som har tilrettelagt egne stedfestede data som slike tjenester.

En del datasett legges ut lokalt, og noen av disse kan vi ikke legge ut som WMS-tjenester. Eksempelvis det som går på storulykkesbedrifter og forekomster/ynglinger av enkelte arter (rovvilt). I TromsAtlas har vi kobling mot det sentrale eiendomsregisteret Matrikkelen, slik at det i saksbehandling kan vises eiendoms- og eierinfo direkte i kartet på skjermen. Denne har fungert fint siden oppstarten i 2010. Det er også etablert kobling mellom det FM-interne kartsystemet geoPort og saks og arkivsystemet ePhorte, slik at forekomster av saker med gårds- og bruksnr vises direkte på kartet. Ved klikk på ikon i kartet hopper man så rett til aktuell sak i ePhorte. I geoPort kan søkt eiendom markeres, og saksbehandler får fram en tabellarisk og detaljert oversikt over Matrikkelinfo. Oppdateringer i ePhorte gjort etter august 2014 har ikke blitt fanget opp i geoPort, og det betyr at saker som er lagt inn i ePhorte siden da ikke vil vises i geoPort. Feilen ligger på sakssiden (ikke i geoPort), men vi har ikke satt inn store ressurser på feilsøking. Grunnen er at det er umulig å vite på forhånd hvor mange timer dette vil ta. Det krever at IT må sette av mange timer, samt eventuell leie av eksterne konsulenter, med uavklart kostnadsbilde. I tillegg er det sentralt bestemt at geoPort ikke skal supporteres fra og med 2014. Det betyr at leverandør har lagt ned all videreutvikling av dette produktet, og det vil bare være et tidsspørsmål før alt stopper av seg selv.

Fylkesmannen er representert i fylkesgeodatautvalget (ledes av assisterende fylkesmann), samt i kartutvalgene for basis geodata og plan/temadata. Utvalgene administreres av det lokale Kartverkskontoret, som er sekretariat. I samarbeid med Kartverket og fylkeskommunen gjennomføres fortløpende kursing og veiledning av kommunene, i forhold til plan og bygningslov, geodataloven og matrikkelloven, alle med tilhørende forskrifter og bestemmelser. Det gjennomføres også kommunebesøk i tre utvalgte kommuner pr år, med kart, plan og geodata på agendaen. Disse besøkene foregår i samarbeid med Kartverket og fylkeskommunen.

Siden karttemaet AR5 er grunnlaget for andre karttema, vil det fortsatt være fokus på å etablere gode rutiner hos kommunene når det gjelder ajourhold av dette kartgrunnlaget.

66.5SO4

Temaet "Restanser i delingsaker" har vært tatt opp spesielt og direkte i møte med den kommunen (Skånland) som har klart flest slike restanser i møte hos dem 30. april 2015. På dette møtet var 7 personer fra aktuell avdeling hos kommunen til stede. I tillegg folk fra FMTR og Kartverket. Kommunen hadde startet jobben med å få ned restansene, og ga inntrykk av å være i god framdrift med denne jobben. Vi valgte ikke å sette dem under ytterligere press. De forsto viktigheten av å få dette på plass. I de andre kommunene er restansene på et overkommelig nivå, og mengden restansesaker har i stor grad sammenheng med antall saker som kommunen fortløpende behandler.

66.5 Planlegging, byutvikling og geodata - Faste oppgaver

66.5 Planlegging, byutvikling og geodata

Fylkesmannen i Troms produserer i liten grad egne geodata, selv om vi bruker mange typer geodata. De eneste unntakene er data om biologisk mangfold, som innføres i Norge digitalt via Miljødirektoratets systemer. Og dermed følger deres normer for kvalitetssikring, og produktspesifikasjoner. I tillegg har vi et datasett som viser rekreasjonsløyper og isfiskeløyper i 10 ulike kommuner. Dette vedlikeholdes i henhold til gjeldende norm. Og det ligger ute som WMS-datasett. Med nytt regime på gang, vil vi sannsynligvis måtte revidere vår stedfestede oversikt over skuterløyper i 2016.

I dialogen med kommunene henviser vi til vår egen kartinnsynsløsning www.TromsAtlas.no, samt disse sentrale nettstedene: www.miljokommune.no, <http://www.miljokommune.no/Lenker/>, <http://register.geonorge.no/register/det-offentlige-kartgrunnlaget> og www.regjeringen.no/kartforskriften. Dette skjer når vi har kontakt med enkeltkommuner, samt under konferanser og samlinger hvor vi møter alle/flere kommuner samlet.

Resultatområde 68 Samepolitiske hensyn

Det er utført konsultasjoner med protokoll med berørt reinbetedistrikt ved opprettelsev skogvernet i og området rundt Lavangselva naturreservat, 18.5.15. (Samtinget ble forespurt om konsultasjon, men sa dette ikke var nødvendig underforutsetning av at nevnte og utførte konsultasjon ble utført).

Samtinget mente det ikke var nødvendig med konsultasjon i forbindelse med utarbeidelse av forvaltningsplanen for Målselvtløpet naturreservat, og at det heller ikke var nødvendig å etablere arbeidsutvalg etter retningslinjer for verneplanarbeid etter naturmangfoldloven i samiske området § 5.1.1.

Resultatområde 69 Partistøtte

I 2015 har arbeidet med partistøtte bestått i å godkjenne søknader fra kommune- og fylkesspartier om roller i partiportalen.

Ressursrapportering

Resultatområde	Kapittel 0525	Fagdep.
Ressursbruk knyttet til adm/felles oppg./drift	kr 24 320 909,86	kr 0,00
Embetsspesifikke landsdekkende oppgaver (f.eks. FRI og trippelnett)	kr 0,00	kr 0,00
62 Kommuneøkonomi	kr 1 294 819,53	kr 0,00
66 Planlegging, bolig- og bygningsrett	kr 5 535 679,82	kr 665 648,00
Konsultasjoner mellom statlige myndigheter og Sameting	kr 0,00	kr 0,00
Andre oppgaver under KMD	kr 1 052 028,16	kr 613 027,69
Sum:	kr 32 203 437,00	kr 1 278 675,00

Kulturdepartementet

Resultatområde 95 Tros- og livssynssamfunn

Det har blitt registrert to nye trossamfunn i Troms i 2015. Det er nå registrert 23 trossamfunn. Det finnes også tre uregistrerte trossamfunn i Troms som tidligere har fremsatt krav om statstilskudd. Vi har ikke mottatt søknader i medhold av trossamfunnsloven § 18 første ledd.

Fylkesmannen har gjennomført tilsyn med Tromsø stift i kjølvannet av opplysninger fremkommet om ulovlige medlemsregistreringer i felles medlemsregister for de tre stiftene hos den katolske kirken i Norge. Vi traff vedtak om omgjøring av vedtak om statstilskudd for årene 2011-2014 den 31.8.2015. Her ble også fremsatt krav om tilbakebetaling pålydende kr 2 583 798,-. Dette er innbetalt, og vedtaket ble ikke påklaget. Vi følger opp stiftet fortsatt i forhold til etablering av eget medlemsregister, og forventer avslutning av tilsynet il.a første halvår.

I 2015 anviste vi statstilskudd med kr 3 309 660 til trossamfunn (mot kr 4 116 881) i 2014).

Resultatområde 96 Gravferdsloven

Fylkesmannen har mottatt og behandlet 17 søknader om askespredning etter gravferdsloven i 2015. Vi har avslått søknad i én sak. Vi finner likevel grunn til å presisere at vi i stor grad driver veiledning i forkant av søknad om de krav som gravferdsloven stiller, og at søknadene dermed i stor grad kan innvilges.

Resultatområde 97 Lov om helligdager og helligdagsfred

Fylkesmannen i Troms har i 2015 behandlet en sak etter lov om helligdager og helligdagsfred, som gjaldt en søknad om dispensasjon fra åpningstidsbestemmelsene. Fylkesmannen ga avslag fordi det ikke forelå «særlige grunner» som kunne begrunne en innvilgelse av dispensasjon til å holde åpent de to siste søndagene før jul fra klokken 12.00 til klokken 20.00 i stedet for fra klokken 14.00 til klokken 20.00. Fylkesmannen viste særlig til at lovgiver har tatt et bevisst valg ved å lovfeste søndagsåpent mellom kl. 14.00 og 20.00 de tre siste søndagene før julaften, og at dette er ansett å være tilstrekkelig til å ivareta forbrukernes behov.

Kunnskapsdepartementet

Resultatområde 31 Forvaltningsoppgaver - barnehagen og grunnopplæringen

Se rapporter på underpunktene

31.1 Tilsyn

BARNEHAGE

Fylkesmannen har oppfylt mål i forhold til oppdrag og resultatkrav på området. Vi har gjennomført stedlig tilsyn med 5 kommuner i 2015. I tillegg har vi hatt hendelsesbaserte tilsyn i 4 kommuner. Kopi av alle tilsynsrapporter er lagt ut på vår hjemmeside.

Fylkesmannen har god kompetanse for å gjennomføre tilsyn med kommunene som barnehagemyndighet. Vi er bevisste i sammensettingen av tilsynslag, og forsøker i størst mulig grad å gjennomføre tilsyn med både pedagogisk og juridisk kompetanse.

Vi har gjennomført alle tilsyn etter gjeldende metodehåndbok og instruks. Metodehåndboken har vært grunnlag for mange diskusjoner omkring innretningen av tilsyn. I 2015 har vi arrangert to regionale samlinger for Nordland, Troms og Finnmark hvor vi har diskutert innretning på tilsyn, kontrollspørsmål og rapportering for å oppnå mer lik tilsynspraksis. Vi har hatt god hjelp av maler for varsel og rapport, men har gjort språklige endringer der vi har ment det nødvendig. Vi evaluerer fortløpende det tilsynsarbeidet vi gjør, og vi tilpasser/endrer innretningen på tilsynet ut i fra de erfaringene vi gjør oss. I tillegg diskuteres metodikk, innretting, juridiske og pedagogiske spørsmål. Ett tema som vi fremdeles har brukt mye tid på i 2015 er hvordan vi skal forstå kommunens ansvar for å påse regelverketterlevelse i barnehagene. Spesielt utfordrende er dette i de minste kommunene.

Når det er gitt varsel om pålegg om retting, er vi i dialog med kommunene og har i de fleste tilfeller fått tilbakemeldinger innen gitt frist. Retting av regelverksbrudd kan i noen tilfeller kreve mye veiledning fra oss og det kan ta tid før endelig retting er gjort. Vi har fått et bedre system og en bedre praksis med å følge opp at tilsynsobjektene retter regelverksbrudd som er avdekket gjennom tilsyn. Likevel har vi enkeltkommuner som ikke klarer å rette pålegg. På dette området ønsker vi erfaringsutveksling mellom embetene og diskusjon på Udir sine regelverk-/tilsynssamlinger.

Ved valg av kommuner, tilsynsystema og dimensjonering, har vi i 2015 lagt vekt på kunnskap om kommunene gjennom BASIL, mangel på barnehagefaglig kompetanse i kommunen, manglende deltakelse på regelverksamlinger, bekymringsmeldinger fra innbyggere/foreldre/media og omorganisering av sektoren. I tillegg sørger vi for at det er en viss rullering av tilsynet med den enkelte kommune i Troms fylke.

Tema for våre tilsyn har vært kommunenes plikt til å påse/føre tilsyn med at kommunale og ikke kommunale barnehager etterlever regelverket i barnehageloven. Vi har hatt spesielt fokus på kommunens håndtering av regelverket om pedagogisk bemanning og kommunens plikt til å påse at barnehagene etterlever opplysningsplikten til barneverntjenesten.

Vi har valgt å føre tilsyn med kommunenes plikt til å påse barnehagenes regelverketterlevelse da vi vurderer at det er høy risiko for at kommunene ikke i tilstrekkelig grad oppfyller dette lovkravet. Flere kommuner mangler barnehagefaglig kompetanse. Erfaringer fra tilsyn med små kommuner viser at det er spesielt utfordrende for disse kommunene å ivareta rollen som både barnehageeier og -myndighet, og at det er liten kontinuitet i kommunenes ansvar for å påse regelverketterlevelse, jf. barnehageloven §§ 8 og 16.

Fylkesmannen i Troms har samlet skole, barnehage og barnevernområdet på Oppvekst- og utdanningsavdelingen. All statistikk viser at det kommer for få bekymringsmeldinger fra barnehagene til barneverntjenesten. Vi ønsker derfor å fokusere på barnehagemyndighetens ansvar for å påse at alle ansatte i barnehagene kjenner til opplysningsplikten til barneverntjenesten og etterlever den.

Fylkesmannen i Troms deltar i Udirs arbeidsgruppe for utvikling av tilsyn på barnehageområdet.

SKOLE

Embetet har også i 2015 hatt utfordringer i forhold til bemanning på skoleområdet. I perioden fra januar og frem til ny utdanningsdirektør tiltrådte i juni, var en av medarbeiderne konstituert som utdanningsdirektør. Det lyktes ikke å skaffe kortsiktig vikar med kompetanse til å gå inn i tilsynsarbeidet på området. Det har vært nødvendig med klare prioriteringer av vanskelige klagesaker og hendelsesbaserte tilsyn. Til tross for dette har vi gjennomført både felles nasjonale tilsyn, egeninitierte og hendelsesbaserte tilsyn. På slutten av året fikk vi en ny vakanse da den ene fulltids, og mest erfarne, juristen på skoleteamet sluttet. Dette førte blant annet til at vi ikke fikk fullført flere varslede tilsyn med skolenes og skoleeieres forvaltningskompetanse. I og med at mange av de som gjennomfører tilsyn også behandler klagesaker, har våre vakanser også ført til etterslep på behandling av klagesaker. Det har underveis i året vært gjort prioriteringer av klagesaker som har betydning for elevenes individuelle rettigheter og som måtte avklares. Her kan nevnes saker som omhandler psykososialt miljø, spesialundervisning, nærskole og skyss.

De felles nasjonale tilsynene er gjennomført på områdene «utbytte av elevenes opplæring» og «forvaltningskompetanse». Når det gjelder utvelgelse av kommuner for felles nasjonalt tilsyn med elevenes utbytte av opplæringen, har vi valgt ut skoler i de to største kommunene i fylket. Disse representerer langt over halvparten av fylkets elever og læringseffekten for de øvrige skolene i disse to kommunene vil komme mange elever til gode. Vi har lagt til rette for at alle skolene i kommunene får del i tilsynet gjennom formøter og gjennomgang av rapporter med alle rektorene i kommunen. I dette tilsynet har vi også lagt vekt på å få fram elevens opplevelse av undervisningsvurdering ved å gjennomføre intervjuer med flere elevgrupper i tillegg til bruk av spørreskjema. Dette har vært svært positivt og gitt en ekstra dimensjon i tilsynet, samtidig som vi mener dette i større grad ivaretar FN's barnekonvensjon i forhold til å høre barn og ungdom.

Ved utvelgelse av kommuner og skoler til forvaltningstilsyn har vi sett på hvordan enkeltvedtak i klagesaker oppfyller kravene i forvaltningsloven. På denne måten har vi hatt mulighet til å gå nærmere inn på kommuner der vi opplever at det er risiko for at enkeltvedtakene ikke oppfyller lovens krav. Resultatene av disse tilsynene viser at det er behov for mer veiledning til skoleeiere og skoleledere i forvaltningskompetanse. I møter med skoleeierne har vi gått gjennom resultatene fra de ulike tilsynene og fokusert på områder skoleeier må sørge for å forbedre praksis.

I forhold til hendelsesbaserte tilsyn har det vært gjennomført tilsyn på viktige rettighetsområder for elevene. Ett av tilsynene har omhandlet ventetid i PPT i fylkets største kommune. Tilsynet kom i stand som følge av bekymringsmelding fra organisasjonen Dysleksi Troms og FFO der de på vegne av foreldre viste til at PPT brukte svært lang tid fra de mottok en tilmelding og til det forelå en sakkyndig vurdering. Også gjennom klagesaker, henvendelser fra foresatte og andre tilsyn så vi at det forelå risiko for at det her kunne foreligge lovbrudd. Tilsynet avdekket at kommunen ikke oppfyller elevenes rett til spesialundervisning etter opplæringsloven § 5-1. Dette fordi det opereres med ventelister i kommunal PPT og fordi samlet saksbehandlingstid i vanlige saker er vesentlig over 3 mnd. Fylkesmannen har i dette tilsynet varslet kommunen om pålegg, gitt frist for retting, og bedt kommunen oppfylle elevenes rettigheter snarest mulig.

Vi har også gjennomført tilsyn med skolers bruk av tvang og makt og her er det ikke konkludert, men vi har brukt tid til å gå inn i sakene og også tatt dette tema i møte med skoleeierne i fylket. Det er et vanskelig område, som byr på vanskelige grensdragninger. Opplæringsloven har ikke hjemmel for bruk av makt og tvang, samtidig som skoleeiere melder om at det i skolehverdagene oppstår situasjoner hvor det vurderes nødvendig å gripe inn fysisk for å sikre elever.

Embetet bruker også tilsynshjemmelen i mange saker som omhandler elevenes psykososiale miljø. Ved henvendelser fra foresatte i saker som det haster med å gripe fatt i av hensyn til elevens skolegang, ber vi raskt skoleeier redegjøre for hva som er gjort og hva som nå blir gjort for å sikre elevenes rett etter opplæringsloven § 9a-1. Mange saker løser seg før det blir nødvendig med et større tilsyn eller at saken ender som klagesak etter § 9a-3 tredje ledd. Vår erfaring er at slike inngrepene fra vår side har stor effekt og at elever raskt får bedring i sin skolehverdag.

Fylkesmannen opplever at våre tilsyn blir godt mottatt. Skolene og skoleeier gir tilbakemelding om at læringseffekten av tilsynene er god og at de fungerer svært godt som veiledning. Et eksempel på dette er at vi ofte blir bedt om å komme tilbake til kommunen for å gjennomgå regelverket og funnene vi har gjort gjennom tilsynene. Vår vurdering er at denne kombinasjonen med tilsyn og veiledning både i forkant, underveis og i etterkant av tilsynene, er en modell som fungerer godt for å øke regelverksetterlevelsen i sektoren.

Embetet har også i 2015 gjennomført tilsyn på skoleområdet i det omfang som var mulig med de ressurser vi har hatt til rådighet. Vi har heller ikke i 2015 klart å gjennomføre tilsyn på opplæringsområdet i det omfang som aktivitetskravet tilsier. Årets gjennomføring vil ligge på 26 poeng mens aktivitetskravet er 40. Gjennom dialog med Utdanningsdirektoratet har vi blitt enig om av aktivitetskravet for vårt embete var noe høyt, og det er redusert til 36 for 2016. Ut fra våre vurderinger har det ikke vært mulig å øke tilsynsaktiviteten ut over det vi har gjennomført uten at det hadde gått ut over behandlingen av klager på enkeltvedtak og oppfølging av saker som blant annet handler om elever som opplever mobbing.

Kvalitativt sett vurderer vi vår måloppnåelse på gjennomførte tilsyn på opplæringsområdet til å være god. Kvantitativt sett er måloppnåelsen ikke god nok, da vi som beskrevet ikke har klart å fylle aktivitetskravet. Avdelingen jobber nå aktivt med å sikre at bemanningen på opplæringsområdet skal være på det nivået som trengs for å gjennomføre tilsynsaktiviteten i 2016 i tråd med aktivitetskravet. Vi har rekruttert inn en erfaren forvaltningsjurist, i jurist-stillingen som var vakant fra november 2015 til februar 2016. Videre har vi styrket den juridiske kapasiteten på skoleteamet, ved at vi raskt og midlertidig har rekruttert inn ytterligere en erfaren forvaltningsjurist med oppstart 1. april 2016, i forlengelsen av at en pedagogene på skoleteamet sa opp sin stilling ultimo januar 2016.

Videre vil vi foreta en gjennomgang, evaluering og styrking av egne rutiner i forhold til utarbeidelse av tilsynsplan, samt tilsvarende i forhold til egne rutiner for iverksettelse av tiltak ved avvik fra tilsynsplanen.

31.2 Klagesaksbehandling

BARNEHAGE

Måloppnåelsen på området er god. Fylkesmannen har fulgt forvaltningslovens regel om saksbehandlingstid og begrunnet alle vedtak. Vi vurderer at vi har tilstrekkelig med ressurser og god kompetanse når det gjelder barnehageoven generelt.

Ved behandling av klager som gjelder likeverdig behandling benyttes økonomisk, juridisk og barnehagefaglig kompetanse som finnes på embetet. Vi får fremdeles en del henvendelser om forståelsen av dette regelverket.

For å sikre kvaliteten i klagesaksbehandlingen har vi som rutine at sakene alltid blir lest og vurdert av to saksbehandlere.

Som det går fram av tabelldata, har vi kun hatt en klage på økonomisk likeverdig behandling i tillegg til de 6 klagen på spesialpedagogisk hjelp. Vi har i 2015 hatt et økende antall bekymringsmeldinger fra foreldre som er misfornøyde med barnehagetilbudet, f. eks psykososialt miljø, ledelse, foreldresamarbeid, fysisk miljø, pedagogisk tilbud og ivaretagelse av barna. Siden foreldre per dags dato ikke har anledning til å klage/be oss utøve tilsyn, sendes sakene til den aktuelle kommune med anmodning om å utøve tilsyn og komme med orientering om tiltak som er igangsatt. Med utgangspunkt i disse meldingene har vi gjennomført 4 hendelsesbaserte tilsyn.

Fylkesmannens veiledning og skriftlige tilbakemeldinger til kommunene og foreldre bidrar ofte til at henvendelsene ikke fører til konkrete klagesaker. Fylkesmannen prioriterer å bruke tid på dette arbeidet.

SKOLE

Vi har behandlet 65 klager etter opplæringslovens bestemmelser. I tillegg har vi behandlet 71 klager på standpunkt karakterer. Det vil si at vi totalt har behandlet 136 klager etter opplæringslova.

Når det gjelder de 65 klagen etter opplæringsloven, er de fleste av disse behandlet innen gjeldende saksbehandlingstid. Saksbehandlingstiden er overskredet i 11 saker. Overskridelsene er fra 2-8 uker. Grunnen til overskridelsene må ses i sammenheng med bemanningssituasjon på avdelingen som over tid har vært preget av interne rokkeringer og langvarig sykemelding, med tilhørende vakanser.

I tillegg har vi behandlet totalt 71 klager på standpunkt karakterer. Dette er mer enn dobbelt så mange som i 2014 da vi hadde 30 saker. Bemanningssituasjon i 2015 har ført til at disse klagen ikke er gitt prioritet og saksbehandlingstiden er blitt uforholdsmessig lang. 30 av sakene er behandlet innen 3 måneder, mens de resterende har tatt fra 4-6 måneder å behandle. Det er gjort grep i forhold til behandlingen av klager på standpunkt i 2016 som skal føre til at vi unngår at sakene blir behandlet etter fristen. Flere personer skal læres opp på lovverket knyttet til vurdering, samtidig som vi vil organisere avdelingen slik at det er tilstrekkelig bemanning i perioden med mange klager på standpunkt karakterer.

Vår konklusjon er at måloppnåelsen på klagesaksbehandlingen på skoleområdet ikke er god nok, siden vi har avvik på kravene til saksbehandlingstid. Vi har satt inn tiltak i forhold til dette. Det vises til, som beskrevet under resultatområdet tilsyn, at vi har styrket den juridiske kapasiteten på skoleteamet. Videre har vi, avslutningsvis i 2015, startet et internt arbeid med fokus på å heve kvaliteten i vedtaksskrivingen, og herunder foreta egenvurdering og bevisstgjøring i forhold til å utnytte våre ressurser på best mulig måte ved klagesaksbehandlingen. Vi vil videre foreta en gjennomgang, evaluering og styrking av egne rutiner i forhold til fortløpende kartlegging av avvik på saksbehandlingstid. Videre vil vi foreta en gjennomgang, evaluering og styrking av egne rutiner i forhold til oppfølging og iverksettelse av tiltak ved avvik på saksbehandlingstiden i enkeltvedtaksklager.

Klage i grunnskolen (opplæringsloven med forskrifter)

Medhold/Delvis Ikke

Type Klage	Sum	medhold	medhold	Opphevet	Avvist	Kommentar
Standpunkt i fag	71	0	18	52	1	
Skoleplassering, § 8-1	1	0	1	0	0	
Psykososialt skolemiljø, § 9a-3	8	5	2	1	0	
Permisjon fra opplæringen, § 2-11	14	6	6	8	0	
Grunnskoleopplæring for voksne, § 4A-1	2	0	0	2	0	
Skyss, § 7-1	9	1	5	3	0	
Skoleplassering, § 8-1	10	1	4	5	0	
Spesialundervisning, § 5-1	10	3	6	1	0	
Sum	125	16	42	72		

Klage i videregående opplæring (opplæringsloven med forskrifter)

Type Klage	Sum	Medhold/Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist	Kommentar
Rett til ett/to ekstra år i vgo, § 3-1 femte ledd	3	2	1	0	0	
Videregående opplæring for voksne, § 4A-3	1	1	0	0	0	
Sum	4	3	1	0		

Klage i forbindelse med spesialpedagogisk hjelp til barn under opplæringspliktig alder (opplæringsloven)

Type Klage	Sum	Medhold/Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist	Kommentar
Spesialpedagogisk hjelp, § 5-7	6	2	1	3	0	
Sum	6	2	1	3		

Type Klage	Medhold/delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist	Sum
Barnehageloven § 10	0	0	0	0	0
Barnehageloven § 16	0	0	0	0	0
Forskrift om familiebarnehager § 7	0	0	0	0	0
Forskrift om foreldrebetaling § 5	0	0	0	0	0
Forskrift om likeverdig behandling av barnehager i forhold til offentlige tilskudd	0	1	0	0	1
Forskrift om midlertidig og varig dispensasjon og unntak fra utdanningskravet for styrer og pedagogisk leder § 4	0	0	0	0	0
Forskrift om pedagogisk bemanning § 3	0	0	0	0	0
Forskrift om regnskapsplikt for godkjente ikke-kommunale barnehager § 6	0	0	0	0	0

31.3 Statistikk og kvalitetsvurdering

BARNEHAGE

Fylkesmannen har hatt gjennomgang, kvalitetssikret og godkjent data i årsmeldingene for alle barnehagene i fylket. Underveis har vi hatt løpende kontakt og veiledet kommunale saksbehandlere ved behov.

Fylkesmannen har deltatt på BASIL-samling i regi av Udir. Vi har i 2015 økt personalressursen med 20 % for å ivareta blant annet dette arbeidet, noe som har ført til at vi i større grad kan bruke rapportportalen som et analyseredskap.

Vi har ved innsyn i BASIL og ved kontakt med kommunene fulgt med at private barnehager har overholdt fristen for innlevering av årsregnskapet.

SKOLE

I 2015 ble det ikke gjennomført egen opplæring for skoleeiere/skoler knyttet til GSI-arbeidet, men det ble sendt ut informasjon i forkant, med oppfordring om å benytte muligheten til å teste skjemaene/systemet før den ordinære innsamlingen startet. I forhold til kvalitetssikringen av de dataene skoleeierne sender inn til oss har vi understreket overfor dem at det er viktig at de kan stå inne for de dataene og opplysningene deres skoler har levert før de videresender dem.

Fylkesmannen hadde i løpet av gjennomføringsperioden henvendelser fra ca. en tredjedel av skoleeierne. Samtidig er det gjerne de samme som går igjen fra år til år, evt. der det er gjort endringer i ledelsen hos skoleeier/skole. De fleste henvendelsene i år har vært knyttet til føring av ressurser til opplæring i og på samisk. Noen henvendelser er også fortsatt knyttet til manglende forståelse av hva konkrete advarsler/feil forteller. Vi mener antall henvendelser også er redusert som følge av at all pålogging skjer via UBAS.

Underveis i innsamlingen blir vi oppmerksom på flere utfordringer knyttet både innslagspunkt for kontroller og veiledningene til skjemaene. Disse melder vi fortløpende til Udir, og vår erfaring er at disse både blir vurdert og om nødvendig resulterer i endringer.

Det er ulike forhold som rapporteres i GSI. Noen tall gir god statistisk informasjon, andre tall kan indikere mulige brudd på lov eller forskrift. Vi benytter GSI-tallene i eget analysearbeid, og delvis ved planlegging av både veilednings- og tilsynsaktivitet.

Statistikkportalen ble tatt i bruk på slutten av året. Vi har foreløpig ikke hatt noen konkrete henvendelser i forhold til denne, og mener det heller ikke har vært hensiktsmessig med egne opplæringstiltak knyttet til denne, bl.a. fordi det foreløpig er begrenset informasjon som er tilgjengelig der og som ikke allerede finnes i skoleporten.

Vi har relativt lite henvendelser i forhold til UBAS-administrasjon (unntakene er ved nytilsettinger blant skoleeierne), men har oppfordret skoleiere til selv å gjennomføre rydding i systemet basert på at det ved årets slutt lå ca. 300 passive brukere av tilsammen ca. 720.

Vi opplever samlet sett at vår måloppnåelse er god.

Avvik:

Det har ikke vært avvik.

31.4 Informasjon, veiledning og kunnskapsinnhenting

BARNEHAGE

Fylkesmannen har i 2015 gjennom dialog, veiledning og møter med representanter for barnehageeiere og lokal barnehagemyndighet informert om nasjonale satsinger og regelverk. I 2015 har vi hatt et spesielt fokus på barnehagens læringsmiljø, opplysningsplikt til barneverntjenesten og kommunens ansvar for å påse regelverket/terlevelse i barnehagene. I tillegg har vi gitt informasjon og veiledning, skriftlig og muntlig, om tolking av barnehageloven, forståelse av rundskriv og regelverk generelt. Spesielt gjelder det spørsmål omkring foreldrebetaling, politiattest, norm for pedagogisk bemanning, retten til barnehageplass, forskrift om tildeling av tilskudd til private barnehager m.m.

Valg av tema for informasjonsmøter og regelverkssamlinger med kommuner og barnehageeiere foretas ut fra nasjonale føringer og kjennskap til kommuner gjennom tilsyn, klagesaker, media og øvrige henvendelser. Regionkontaktene er også viktige dialogparter ved vurdering av hvilke tema det er behov for å veilede om på møter med kommunene. Dialogen og samarbeidet med regionkontaktene gir flere positive effekter; kunnskap til Fylkesmannen om kommunenes behov for informasjon, veiledning og opplæring. Regionkontaktene er også viktige representanter som bidrar til at nasjonale føringer i barnehagepolitikken blir kjent og implementeres ute i barnehagesektoren. I vårt fylke har det vært spesielt fokus på beredskapsplanlegging etter avdekking av en alvorlig overgrepssak i en av barnehagene i fylket.

Når Fylkesmannen arrangerer regelverksamlinger og møter er både kommunen som barnehagemyndighet og barnehageeier målgruppe. I 2015 har vi hatt fellessamlinger for barnehage, skole og barnevernsektoren i kommunene, med et spesielt fokus på "de sårbare" barna. Tema på samlingene har vært samarbeid og samordning til det beste for barn og unge på tvers av etater og fagområder. Vi har også arrangert fagdager for barnehagesektoren med ulike tema, språk i barnehagen, flerspråklighet, samisk og ny forskrift om tildeling av tilskudd til private barnehager. I tillegg har vi hatt regelverksamlinger for studenter ved UiT og for ansatte i PPT om spesialpedagogisk hjelp.

Vi får gode tilbakemeldinger når det gjelder arbeidsform og tema på våre samlinger. Formen ivaretar en delingskultur mellom kommunene, noe som igjen fører til lokal utvikling.

Alle kommunene oppfylte retten til barnehageplass ved hovedopptaket.

Vi mener at våre "møteplasser" med kommunene som barnehagemyndighet og barnehageeiere ivaretar behovet for informasjon, dialog og veiledning.

Vi erfarer at BASIL stadig er blitt et bedre verktøy for kartlegging av og dialog med kommunene.

SKOLE

Embetet gjennomfører minimum to møter i året med skoleeiere i kommunene og fylkeskommunen. Private skoler inviteres også til disse møtene. Ett av møtene var felles for ledere på kommunalt nivå innen barnehage-, skole- og barnevernsområdet. På dette møtet fokuserte vi på regelverk som angår alle de tre fagområdene og som det er nødvendig å jobbe tverrfaglig med. Barnehagene og skolenes meldeplikt til barnevernstjenesten og forhold knyttet til taushetsplikt var blant annet tema på dette møtet. Embetet jobber gjennom Sjumilssteget med et tverrfaglig fokus, og vi veileder kommunene i viktigheten av tverrfaglig arbeid og samhandling til barns beste. Flere modeller er utviklet i kommunene og gjennom slike fellesmøter kan vi spre viktig erfaring som andre kan gjøre seg nytte av.

På møter med de offentlige og private skoleeierne har vi et sterkt regelverksfokus. I 2015 har det vært fokusert på asylsøkere og flyktningers rettigheter i forhold til opplæring og dette er også tatt inn som tema i 2016. Vi formidler også funn fra våre tilsyn og i 2015 har det vært fokus på forvaltningskompetanse, lokalt læreplanarbeid og vurdering. Skoleeiermøtene er en viktig arena for veiledning på lovverket og vi får god tilbakemelding fra deltakerne.

Fylkesmannen har i 2015 gjennomført to fagsamlinger om mobbing. Vi har engasjert personer tilknyttet Læringsmiljøsenteret som forelesere og gjennomført en samling i Tromsø og en i Harstad. Dette var svært gode samlinger og samlet deltakere fra skoleeiere, skoleledere, lærere, PPT ansatte og skolehelsetjenesten. Vi ser at dette er et viktig tema å tilby egne fagsamlinger om og tilbakemeldingen fra sektor er at dette må vi fortsette med. Vi når ved samlingene frem til mange på dette svært viktige området som er av sentral betydning for elevenes hverdag, og for deres grunnleggende rett til et godt og trygt læringsmiljø.

Vi registrerer alle henvendelser og gir foreldre/ elever/ skoler informasjon og veiledning om saksbehandling etter forvaltningsloven og krav til enkeltvedtak. Henvendelser og klager blir blant annet gjenstand for vår oppmerksomhet ved utvelgelse av tilsynsobjekt. Mange henvendelser blir også gjenstand for oppfølging fra vår side overfor skoleeier, slik det er beskrevet under rapportering på tilsyn.

Vi har informert om statlige strategier og tiltak innen kvalitets- og kompetanseutvikling i grunnopplæringen. Eksempler på dette er rapporter om Ungdomstrinn i Utvikling (UiU) og Vurderingsprosjektet.

Vi koordinerer samarbeidet mellom UiT og utviklingsveilederne i Troms og Finnmark og arrangerer to årlige møter der ulike problemstillinger blir drøftet.

Fylkesmannen deltar også i GNIST-samarbeidet med blant annet KS, Utdanningsforbundet og UiT. I denne forbindelse arrangerte vi "Lærer for en dag" i Tromsø høsten 2015.

PAS OG PGS

I 2015 har vi veiledet i forhold til bruken av både PAS og PGS. Vi har ikke gjennomført egne opplæringstiltak. Vi har gjennom året hatt en deltaker med i Udirs arbeidsgruppe for å bidra til å utvikle det nye prøveadministrasjonssystemet (foreløpig omtalt som PAS2). Ved høsteksamen i videregående opplæring ble systemet benyttet, og våre erfaringer er så langt særdeles positive.

NASJONALE PRØVER

Troms fylke har fortsatt større fritaksprosent på de fleste prøvene enn nasjonalt gjennomsnitt, til dels en økning som også er større enn den vi ser nasjonalt. Se nærmere under tabelldata.

Selve gjennomføringen av prøvene forløp greit. Vi fikk få henvendelser knyttet til gjennomføringen, og ingen konkrete spørsmål om å slette og gjennomføre prøven på nytt som følge av dette. Vi mener samlet sett at våre mål er nådd.

KARTLEGGINGSPRØVER GRUNNSKOLEN

Vi har oppfordret skoleeier til å gjennomføre de frivillige elektroniske kartleggingsprøvene. Vi har ikke gjennomført noen ytterligere oppfølging av verken disse eller de obligatoriske papirbaserte kartleggingsprøvene. Vi diskuterte ved virksomhetsplanleggingen hvordan vi skulle forstå detaljene i oppdraget som sa: Fylkesmannen skal se til at skoleeier har rutiner for å følge opp skolene slik at elever under bekymringsgrensen blir fulgt opp med tiltak. Ettersom data fra disse prøvene ikke finnes i PAS må evt. risikovurdering skje etter innhenting av informasjon fra (utvalgte) skoleeiere/skoler, evt. på bakgrunn av tidligere erfaringer. Vår forståelse av dette er at denne delen av oppdraget bare kan gjennomføres ved tilsyn. Vi har imidlertid verken funnet fram til hva som vil være det rettslige kravet eller hva som vil være en hensiktsmessig måte å gjøre dette på, ei heller har vi vurdert at vi har hatt kapasitet til dette.

Vi har ved flere anledninger påpekt at Udir bør forsøke å presisere hvordan dette konkrete oppdraget bør ivaretas.

SENTRALT GITT EKSAMEN I GRUNNSKOLEN OG EKSAMEN I GRUNNSKOLEOPPLÆRING FOR VOKSNE

I 2015 hadde Fylkesmannen i Troms ansvaret for sensuren i norsk. Det ble gjennomført felles sensorkolering i norsk i forkant av sensuren. Denne ble arrangert i Troms onsdag 3. juni og et nesten fulltallig sensorkorps deltok. Også i år ønsket vi, som et rekrutteringstiltak, å invitere to ekstra fagpersoner fra hvert fylke til skoleringen. For norskfaget sin del var det imidlertid i praksis ingen potensielle tilgjengelige etter at fagpersonene var disponert til selve sensuren.

Det er fortsatt utfordrende å ha et tilstrekkelig antall fagpersoner tilgjengelig når sensoroppnevningen i norsk starter. Troms må omgå den fordelingen som regionene har blitt enige om gjennom i praksis å benytte langt flere fagpersoner fra Nordland og Finnmark enn avtalen tilsier.

I veiledningen og motiveringen overfor skoleeiere/ledere for å få dem til å foreslå egnede fagpersoner søker vi bl.a å få dem til å se verdien av å foreslå fagpersoner med tanke på å tilføre skolene vurderingskompetanse. Det var imidlertid fortsatt skoleeiere, også med ansvaret for relativt store skoler, som hadde særdeles få foreslåtte fagpersoner.

Fellessensuren ble gjennomført uten spesielle utfordringer tirsdag 16. juni i Tromsø. Etterarbeid ble også gjennomført på en god måte, inkludert både kvalitetssikring av sensuren og utbetaling av reiseutgifter og honorar.

Målene for oppdraget vurderes som nådd.

EKSAMEN VIDEREGÅENDE OPPLÆRING

Utdanningsetaten i Troms fylkeskommune og Fylkesmannen i Troms er lokalisert i samme bygg. Denne nærheten utnyttes positivt med besøk og drøfting av aktuelle problemstillinger mellom Fylkesmannen og fylkeskommunen. Dette gjelder særlig omkring eksamen, PAS og andre aktuelle problemstillinger i videregående opplæring/fagopplæring

Troms fylkeskommune v/utdanningsetaten har et velorganisert system for å følge opp sine 16 videregående skoler i fylket. Skolene er organisert i regioner som fylkeskommunen følger opp. Fylkeskommunen har egen eksamensavdeling med avdelingsleder. Ved hver videregående skole er det oppnevnt eksamensansvarlig. Avdelingsledere står i nær kontakt med disse. Alle eksamensutfordringer ved skolene kanaliseres til avdelingsleder, som igjen tar opp nødvendige saker med fylkesmannen for avklaring.

Fylkeskommunen arrangerer egne eksamensmøter med alle eksamens-ansvarlige ved skolene.

Fylkesmannen blir invitert til disse samlingene, og får her en fin mulighet til å informere generelt om eksamensforordninger i videregående opplæring, og spesielt om sentralgitt eksamen og sensur. Det blir også tatt opp PAS problematikk som f.eks. behovet for å få registrert flere fagpersoner. På disse møtene drøftes også arbeidsfordelingen mellom Fylkesmannen og fylkeskommunens ansvarsområde som skoleeier. Fylkeskommunes eksamensavdeling/eksamensleder har all løpende kontakt med skolene. Når det gjelder PAS problematikk, har fylkeskommunen en egen «PAS person» som skolene kontakter. Dersom utfordringen ikke løses på dette nivå, meldes det videre til Fylkesmannen. Fylkeskommunens eksamensansvarlig er kontaktpersonen til Fylkesmannen. Dette er en ordning som fungerer meget bra.

Fylkesansvar (Nordland Troms og Finnmark) for norskfaget:

Fylkesmannen i Troms har ansvaret for oppnevning av sensorer i norskfaget for Nordland, Troms og Finnmark. Det har vært problemer med mange nok fagpersoner foreslått fra skolene. Etter samarbeid mellom fylkesmennene i Nordland Troms og Finnmark og de tre fylkeskommuner med rekruttering av mulige sensorer, er denne situasjonen nå endret. Interessen for å påta seg sensoroppdrag er økende.

Nasjonalt ansvar:

Fylkesmannen i Troms (eksamensregion 6) har nasjonalt ansvar for fagene: politikk og menneskerettigheter, finsk, nordsamisk, lulesamisk og sørsamisk.

Det er særlig god sensortilgang i faget politikk og menneskerettigheter, mens det er marginalt i samisk, særlig lulesamisk og sørsamisk.

Erfaringer fra høsteksamen 2015

For gjennomføring av denne eksamen ble PAS2 for første gang prøvd ut i praksis.

Representanter for Fylkesmannen i Troms har deltatt i to av arbeidsgruppene for utviklingen av det nye PAS systemet. Etter hvert har Udir gitt ut god og relevant informasjon om det nye systemet. Representanter for alle Fylkesmenn med sensoransvar har deltatt på møter i Udir for brukerinformasjon i forhold til høsteksamen 2015.

Skolenes bruk av PAS 2

Fylkesmannen har vesentlig hatt kontakt med fylkeskommunen om bruken av PAS2, men også veiledet noen av de videregående skoler direkte.

Sensoroppnevningen til høsteksamen 2015 i PAS fungerte uten problemer. Føringsen av karakterforslagene fra sensor 1 og sensor 2 fungerte som forventet.

Sensorskoleringen for våreksamen 2015 ble gjennomført som planlagt. Positive tilbakemeldinger fra deltakerne om nyttig og høy faglig kvalitet. Viktig kompetanseheving.

Fylkesmannen i Troms vil fremheve godt samarbeid med Udir både for sensorskoleringene som ble avviklet i Oslo-området og i Tromsø.

Fylkesmannen leier hele Scandic hotell i Tromsø og samler vel 200 sensorer innen de aktuelle fag. Hotellet har god erfaring og yter oss god praktisk assistanse med flere interne nettverk. Dermed blir det ikke flere brukere enn maks 50 på hvert nettverk. Etter at slik løsning ble foreslått av Udir, har vi hatt langt mindre feil med PAS (det gamle).

Fellessensurmøte for høsteksamen 2015 i Tromsø ble gjennomført på en tilfredsstillende måte. Her benytter vi oss av et annet hotell som også gir oss god praktisk oppfølging.

Fylkesmannen i Troms får særlig god tilbakemelding fra sensorene for gjennomføring av fellessensuren og rask oppfølging med utbetalinger av honorar og reiseregninger. Representanter fra Fylkesmannens økonomiavdeling er til stede på fellessensurmøtene som rådgiver for sensorene mht. utfylling av reiseregninger og kontrollsjekk av honorarskjema.

Fellessensurmøte med bruk av PAS2 fungerte meget godt.

Fylkesmannen setter pris på løsningen med honorarskjema og utbetalinger i DFØ systemet.

PAS-hjelpen

Fylkesmannen i Troms har god erfaring med PAS hjelpen i forbindelse med spørsmål ang. videregående opplæring

Elektroniske kartleggingsprøver

Fylkesmannen følger med i PAS for å skaffe seg oversikt over gjennomføringen av kartleggingsprøvene. Det er også dialog med fylkeskommunen for å sikre at de obligatoriske prøver blir gjennomført. Fylkesmannen har ingen direkte oppfølging av hvilke tiltak skolene setter inn mot elever som er under kritisk grense. Eneste kontroll er spørsmål til fylkeskommunen om disse elevene følges opp.

Oppfølging av denne elevgruppen er et kontrollområde som Fylkesmannen i Troms mener bør prioriteres.

Fylkesmannen i Troms

Særskildd Rapportering	Spesifiser dersom avvik fra landsgjennomsnittet totalt eller på enkeltprøver)	Spesifiser dersom stor variasjon mellom skoleeiere innad i fylket	Vurdering av årsak til avvik	Beskrivelse av tiltak over skoleeiere med høy andel elever med fritak
Hvor stor andel av elevene har fått fritak fra deltakelse på nasjonale prøver	Troms har fortsatt en høy andel fritatte elever. På prøvene på 5. trinn i lesing og engelsk er andelen fritak over 6 %. Det har fra de foregående år vært en liten økning i fritaksprosenten på de fleste av prøvene, også sammenlignet med nasjonalt gjennomsnitt.	Det er forskjeller mellom skoleeierne i fylket. Det er fortsatt slik at få elever kan gi stort utslag i fritaksprosenten. Det er noen kommuner som skiller seg ut med høy andel fritak over de siste 4-5 år.	For de skoleeierne som har en vedvarende høy andel fritak over flere år er det kanskje mulig å forklare dette med en praksis som har etablert seg, og som skiller seg fra andre skoleeieres. For de aller fleste varierer andelen fritak fra år til år. I tillegg ser vi at få elever kan gi en fritaksprosent på fra 0 til over 40% på det meste.	Vi har allerede over to år (ikke i 2015) gjennomført tilsyn med noen skoleeiere der vi har vurdert høy andel fritak, i kombinasjon med andre risikovurderinger. I forbindelse med gjennomføringen av nasjonale prøver minner vi på om regelverket og gir veiledning ved behov. Utover dette har vi ikke sett det som hensiktsmessig å prioritere ytterligere oppfølging.

31.6 Barn og unge – tidlig innsats, spesialpedagogisk hjelp, tilpasset opplæring og økt gjennomføring

Fylkesmannen har gjennom Sjumilssteget i Troms gjennomført flere tiltak som har tverrfaglig eller tverretattlig karakter. Alle kommuner i fylket har sin Sjumilsstegskoordinator. Disse får løpende informasjon fra Fylkesmannen både gjennom brev, eposter og møter om statlige satsinger. Koordinatorene melder også tilbake om forhold de er opptatt av. Gode ideer og tiltak publiseres til alle gjennom Sjumilsstegets nettsider og via epost. Det har i 2015 vært tilbudt flere tverretattlige konferanser og møter, av disse kan nevnes et felles møte med

kommunale ledere for barnehage, skole og barnevern. I tillegg ble det gitt et særlig innlegg om barneperspektivet i kommunereformen for barnehagemyndighet/eiere og skoleeiere. Det ble og arrangert en ny sjumilsstegskonferanse kalt "Den røde tråden" (Barnekonvensjonen) med 220 deltakere fra alle sektorer (offentlig, privat, humanitær, frivillig, ungdomsråd). Sjumilsstegets arbeid med basis i tverretattlig arbeid og tidlig innsats har blitt presentert for ulike studentgrupper, herunder også for spes.ped-studenter ved høyskoler og universitet og på konferanser og møter rundt om i landet.

Lenvik kommune fikk i 2015 tildelt prosjektskjønnsmidler for å bistå Fylkesmannen i utvikling av nye tverretattlige satsinger i kommunene, herunder på området vold mot barn. Som ledd i dette har Fylkesmannen gjort kjent et nettbasert undervisningsopplegg om barnevold som særlig rettes mot oppvekstsektoren

Internt har embetet en egen Sjumilsstegsgruppe som skal ivareta samordningsperspektivet i egen virksomhet. Denne gruppen har møte 5-6 ganger i året og har bl.a. medvirket til utvikling av interne rutiner og til et barnefokus i alle deler av embetets portefølje, herunder også i plansaker og i arbeidet rundt "Inn På TUNET". På slutten av 2015 har det vært arbeidet med å reorganisere gruppen og utarbeide nytt mandat for det videre arbeidet.

Høsten 2015 fikk kommunene tilsendt en undersøkelse om sitt tverrfaglige og tverretattlige samarbeid. Resultatet av undersøkelsen er under bearbeiding og vil gi Fylkesmannen verdifull kunnskap til videre tiltak, også innen tiltak som gjelder "0-24 strategien".

Ytterligere omtale av Sjumilsstegets innsats finnes også under pkt. 45.1. i denne årsrapporten.

Oppvekst- og utdanningsavdelingen arrangerte etter oppdrag fra Bufdir og Udir dialogkonferanse 19. februar 2015 i Tromsø med 100 utvalgte deltakere fra skole- og barnevernsområdet. Hensikten var å drøfte skoletilbudet for barn med tiltak fra barnevernet og komme med innspill til en veileder. I samarbeid med ledere for kommunal og fylkeskommunal PP-tjeneste i fylket startet vi planlegging av en samling om systemrettet arbeid for skoleeiere og ansatte i PPT. Foranledningen var en rapportering fylkesmannen hadde innhentet om ulike tiltak PP-tjenesten har om systemrettet arbeid. Her kom det fram mange prosjekt og tiltak som vi i samarbeid fant var verdt å dele med blant annet skoleeierene i fylket.

For å synliggjøre avdelingens oppgaveportefølgje og for å motivere til tverrfaglig arbeid i kommunene, arrangerte vi en samling for kommunene 24. september. På programmet sto en økt som vi kalte "når barn faller mellom to stoler- hvorfor må vi jobbe mer sammen til beste for barn og ungdom. Vi viste et eksempel på tverrfaglig arbeid i praksis i Tromsø kommune og hadde ei økt om taushetsplikt som hindring og plikt til å melde fra til barneverntjenesten. Samlingen ble godt mottatt av ansvarlige for barnehage, skole og barneverntjenesten i kommunesektoren.

31.7 Tilskuddsforvaltning

BARNEHAGE

Etter at finansieringen av alle barnehagene i hovedsak skjer gjennom kommunesektorens frie inntekter, bruker fylkesmannen små ressurser på tilskuddsforvaltning på barnehageområdet.

[Kap. 231 post 63 Tilskudd til tiltak for å bedre språkforståelsen blant minoritetsspråklige barn i førskolealder](#)

Vi har gjennomført kontroll og kvalitetssikring av innrapporterte tall av minoritetsspråklige barn i barnehagene. Vi har foretatt stikkprøver av kommuner der det i Basil var store endringer i antall minoritetsspråklige barn i barnehagene. Rapport ble oversendt Udir medio februar 2015.

SKOLE

Kap.225 post 24 Tilskudd til opplæring av barn og unge asylsøkere.

Fylkesmannen har forvaltet dette tilskuddet etter retningslinjene. Beleggslistene fra UDI region Nord har kommet uoppfordret i god tid før søknadsbehandlingen. Det ble avdekket få avvik mellom søknader fra kommuner og beleggslistene fra UDI. Ut fra refusjonssøknadene fra kommunene ser det ut til at de aller fleste barn i grunnskolealder får grunnskoleopplæring meget raskt etter at de har ankommet asylmottakene.

I og med at beleggslistene fra UDI nå kun gir informasjon om antallet barn som er i mottak i kommunen den 1 pr. måned er det nå blitt vanskelig for Fylkesmannen å gjøre en grundig kontroll av søknadene og evt. følge opp kommuner som trenger det. Det ville vært til stor hjelp om listene kunne vært tilnærmet lik de vi mottok tidligere

Kap. 225 post 66 Tilskudd til leirskoleopplæring

Fylkesmannen har forvaltet tilskuddet etter retningslinjene, og har gjennomført kontroll av innsendte faktura og elevlister. 20 av 24 kommuner søkte og fikk innvilget tilskudd til leirskoleopplæring.

Kap 225 post 66 Tilskudd til samisk i grunnopplæringen

Fylkesmannen forvalter tilskuddet etter retningslinjene og det rapporteres tre ganger årlig til Udir gjennom tertialrapportene. Fylkesmannen sikrer gjennom ordningen at kommunene blir påminnet om rettigheter elever har etter opplæringsloven § 6-2.

Gjennom vår informasjon og oppfølging av skoleeierne mener vi at elever i fylket som har rettigheter etter § 6-2 får disse oppfylt.

Kap.225 post 67 Finsk i grunnopplæringen

Embetet forvalter ordningen i tråd med retningslinjene og det rapporteres tre ganger årlig som følge av tertialrapporteringen.

Fylkesmannen mener at vi gjennom forvaltningen av ordningen sikrer at elever med rettigheter til å lære finsk som andrespråk får denne retten oppfylt. Som et ledd i forvaltningen av tilskuddene gis det årlig informasjon til skoleeierne om de rettigheter og plikter som opplæringsloven § 2-7 gir.

Fylkesmannens tilskuddsforvaltning bidrar til at målet for tilskuddsordningen blir oppfylt, og vi vurderer vår måloppnåelsen innen tilskuddsforvaltningen til å være god.

Resultatområde 32 Oppgaver for økt kvalitet i barnehagen og grunnopplæringen

Se rapportering på punktene innen resultatområdet

32.2 Kompetanseutvikling og rekruttering

BARNEHAGE

Utdanningsdirektoratet har justert malen for kompetansetiltak innenfor barnehageområdet for 2015. Egen rapport er sendt direkte til Utdanningsdirektoratet.

Vi viser til ovennevnte tabell hvor vi har satt inn totalsum for tiltakene som det ble søkt om i 2015. I tillegg har vi fordelt resterende midler til en 20 % prosjektstilling hos Fylkesmannen. Denne stillingen har bidratt til at vi i samarbeid med kommunene utvikler kursrekker for å gi grunnkompetanse og fagbrev til assistenter.

Assistentutdanningen: I 2015 ble det ikke startet opp assistentutdanning i regi av UiT, Norges arktiske universitet, da det det var for få søkere til denne utdanningen. En Quest back undersøkelse i samarbeid med UiT viser at mange assistenter har vanskeligheter med å reise/være borte, og problemer med å få permisjon/permisjon med lønn for å delta på ovennevnte utdanning. Fylkesmannen, i samarbeid med kommunene og regionkontaktene bestemte derfor å utvide det lokale tilbudet til kompetanseheving for alle assistenter, herunder basiskompetanse og mulighet til å ta fagbrev i barne- og ungdomsarbeiderfaget.

Kompetansemidler: Vi har også i år fordelt kompetansemidlene med et grunnbeløp på kr 10 000 per kommune. Resterende beløp er fordelt etter antall barn i barnehage i den enkelte kommune. Midlene er tildelt etter søknad fra kommuner og regioner.

I 2015 var det to regioner (tilsammen 11 av 24 kommuner) i Troms hvor kommunene valgte å samarbeide om kompetanseutvikling over kommunegrensene. I de tre øvrige regionene er midlene tildelt den enkelte kommune. Flere og flere kommuner har sett behov for selv å ha et fastere grep om midlene. Fylkesmannen har informert om Kompetansestrategien på ulike møter med kommuner, barnehageeiere, regionnettverk med mer. Siden Fylkesmannens møtepunkter ofte er med barnehagemyndighet og barnehageeiere, har vi i tillegg valgt å sende informasjon om kompetansestrategien ut til alle barnehagene i fylket. Fylkesmannen anser at vi ved denne

måten å fordele midlene på når målet i tråd med føringene i kompetansestrategien.

Praksiskandidatordningen/Fagbrev: Vi har tildelt midler til regioner og kommuner for tilrettelegging og gjennomføring for assistenter som ønsker å ta barne- og ungdomsfagbrev i kommunale og ikke kommunale barnehager. Dette er et ledd i kompetansehevingen for ufaglærte assistenter som jobber i barnehager i Troms fylke. Fylkesmannen ønsker at det skal stimuleres til at flere assistenter i barnehager i Troms tar barne- og ungdomsfagbrev. Antall assistenter som ønsker å ta fagprøven har økt de siste årene. Vi ser imidlertid at ventetiden for å gjennomføre fagprøven også har økt.

Basiskompetanse for assistenter: Vi har tildelt midler til kommuner for gjennomføring av kursrekker med kompetanseheving for assistenter i kommunale og private barnehager. De fleste kommunene i Troms fylke gjennomfører slik kompetanseheving. Kursrekken gir assistentene grunnleggende basiskompetanse om barnehagens samfunnsmandat, oppgaver, ansvar og plikter. Det gis i tillegg en innføring i hva som er assistentens rolle, oppgaver og ansvar i barnehagen. Dette kompetansetiltaket er utviklet på initiativ fra Fylkesmannen i samarbeid med regionale fagpersoner og gjennomføres lokalt. Ved å bygge opp et nettverk har vi mulighet til å dele erfaringer og undervisningsmateriell. I tillegg har vi avholdt en samling og erfaringsdeling for barnehagepedagoger som er ansvarlig for slike kurs.

Rekruttering: Antall dispensasjoner fra utdanningskravet har gått ned de siste årene. Det er likevel en stor utfordring i de minste kommunene. Her er mangelen størst og sektoren blir dermed preget av mangel på barnehagefaglig kompetanse. Dette kan føre til variabel kvalitet i barnehagetilbudet. Det er fremdeles utfordringer med å skaffe nok samisktalende personale til samiske barnehager og avdelinger. Dette har vært et viktig fokus i rekrutteringsarbeidet i 2015. Vi har på våre ulike møtearena oppfordret kommunene til å utarbeide kommunale rekrutteringsplaner.

Kompetanseheving for barnehagemyndighetene: Fylkesmannen har fått tilbakemelding om at det er behov for å heve kompetansen hos barnehagemyndigheten i arbeidet med å implementere og gjennomføre kompetansestrategien «*Kompetanse for framtidens barnehage*». Det er og et uttalt ønske å heve barnehagemyndighetens kompetanse med å påse regelverketterlevelse i barnehagene, jf. § 8 i barnehageloven. Stikkord her er myndighetsoppgaver, påseansvaret, risiko og sårbarhetsanalyse av sektoren, regelverkforståelse, utfordringer, hvordan implementere m.m. Planlegging av slik skolering startet i 2015 og vil bli gjennomført i løpet av 2016.

SKOLE

Kompetanse for kvalitet videreutdanning med vikarmidler og stipendmidler: Fylkesmannen i Troms har veiledet publikum og kommuner i søknadsprosessen til videreutdanning både per telefon og e-post. I mars sendte vi ut en henvendelse til alle kommunene i fylket hvor vi oppfordret til kollektiv deltakelse i MatematikkMOOC.

Fylkesmannen i Troms har videre orientert skoleeierne i møte for barnehage- og skoleeiere den 18. og 19. mars om at de hadde muligheten for å innhente flere søknader fra lærere, og motiverte skoleeierne til å gjøre dette.

Strategi for etter- og videreutdanning av ansatte i PPT 2013-2018: Fylkesmannen i Troms har veiledet publikum og kommuner i søknadsprosessen til videreutdanning både per telefon og e-post. Fylkesmannen i Troms har videre orientert skoleeierne i møte for barnehage- og skoleeiere den 18. og 19. mars om strategien og hvordan søknadsinteressen hadde vært i fylket fram til da, og hvordan skoleeierne hadde prioritert søknadene både i 2014 og 2015.

Læringsmiljøprosjektet - målrettet arbeid mot mobbing: Etter Fylkesmannens gjennomgang av tallene i Elevundersøkelsen tok embetet kontakt med en kommune vi mente oppfylte kriterinene til å delta i pulje 2. Gjennom informasjon og motivering sa skoleeier ja til å delta. Kommunen deltar med alle sine tre skoler og gir tilbakemelding om at opplegget er nyttig for skoleeier og skolene.

Bedre læringsmiljø: Fylkesmannen har i 2015 tilbudt sektoren to fagsamlinger om læringsmiljø og mobbing. Forelesere ble hentet fra Læringsmiljøsentret. Opplegget ble svært godt mottatt og det etterlyses flere slike samlinger.

32.6 Urfolk og nasjonale minoriteter

BARNEHAGE

Fylkesmannen har i 2015 informert om kommunens plikter og samiske barns rettigheter etter barnehageloven i

Høsten 2015 arrangerte vi en fagdag for kommuner med samiske barnehager og samiske barnehager hvor det ble delt erfaringer med samisk språk og kulturarbeid. Deltakerne gir oss tilbakemelding om at dette er en nyttig arbeidsform og en god arena for nettverksbygging. Vi planlegger en felles fagdag med erfaringsdeling for barnehage og skole i 2016. Dette for å se sammenhenger i språk og kulturarbeidet.

Fylkesmannen har i 2015 bidratt med midler til et felles samisk språkprosjekt mellom en privat og en kommunal barnehage i Tromsø kommune. Resultater fra dette prosjektet skal deles på neste fagdag.

Vi har samarbeidet med Fylkesmannen i Finnmark og Samisk Høgskole om å etablere samisk KOMPASS og samisk arbeidsplassbasert barnehagelærerutdanning, som startet opp høsten 2015.

SKOLE

Fylkesmannen har mange henvendelser knyttet til regelverket knyttet til opplæring i samisk og finsk. Både skoleeiere, skoleledere og foreldre kontakter Fylkesmannen for å avklare spørsmål om rettigheter for elevene. Vi gir veiledning til de som henvender seg og vi tar opp saker med skoleeiere når vi ser at det kan være manglende oppfyllelse av rettigheter. Vi har hatt møte med en stor skoleeier og gått gjennom regelverket. Det knytter seg særlig en del spørsmål til organiseringen av opplæringen i samisk. Rundskrivet om fag- og timefordeling gir en del utfordringer for både skoleledere og skoleeiere. Vi har også hatt klagesaker der vi går inn og vurderer om lovverket følges og om elevene får oppfylt sine rettigheter.

Fylkesmannen i Troms har samarbeidet med Fylkesmannen i Finnmark om utvikling av læremidler i finsk og kvensk til bruk i faget finsk som andrespråk. Vi har i 2015 fulgt opp vår satsing på utvikling av et helhetlig læreverk i kvensk. Vi har gjennom tre år gitt midler til Porsanger kommune som har engasjert en lærer med kompetanse i kvensk til å utvikle læremidler. Midlene som er bevilget i 2015 vil realisere læreverket for hele barnetrinnet og dette er et stort løft for elever som ønsker å lære seg det kvenske språket. Vi har i tillegg gjennomført kompetansehevingskurs for lærere i Troms og Finnmark som underviser i finsk som andrespråk. Tema i 2015 var arbeidet med vurdering i faget og vi hadde foreleser fra Udir til å bistå oss i arbeidet. Ut fra de midler som embetene i Troms og Finnmark har til rådighet mener vi at vi har god måloppnåelse innfor både læremiddelutvikling og kompetanseheving.

Ressursrapportering

Resultatområde	Kapittel 0525	Fagdep.
31.1 Tilsyn	kr 2 216 265,24	kr 0,00
31.9 Andre forvaltn.oppg. - barnehagen og grunnopplæring (rest 31)	kr 2 585 276,88	kr 6 297 607,12
Økt kvalitet i barnehage og grunnopplæringen	kr 688 979,16	kr 638 507,38
36 Landsdekkende oppgaver KD	kr 0,00	kr 0,00
Sum:	kr 5 490 521,00	kr 6 936 114,00

Landbruks- og matdepartementet

Resultatområde 21 Matsikkerhet

Trygg mat har i utgangspunktet gode vilkår i Troms. Lite bruk av sprøytemidler og totalt sett en naturlig basis for rein mat er så absolutt til stede.

Når det gjelder sikkerhet for at vi også i fortsettelsen skal produsere landbasert mat i fylket, så er den sikkerheten avhengig av både hastigheten på strukturrasjonaliseringa i landbruket og på evnen til å møte klimautfordringer med riktig drift og økonomi.

21.1 Økt matproduksjon og trygg mat

Jordbruket i Troms har i utgangspunktet en typisk småbruksstruktur og er slik preget av relativt små bruk og relativt små sammenhengende arealer. Utviklinga mot større besetninger gir mye leiejord, store transportavstander og selvsagt også større kostnader. Relativt sett går reduksjon i antall bruk i drift raskere i Troms enn ellers i landet. Det har også betydning for produksjonsvolumet der nedgang kan true tilgang på råstoff for meieri og slakteri i fylket. Vi er bekymret for at løsdriftskravet kan få store konsekvenser fram mot 2024.

På den andre siden ser vi en økende interesse for lokal mat og andre tilbud til reiseliv og lokalbefolkning.

Beskriv kort fylkesmannens arbeid for å nå målene om økt og trygg matproduksjon og økt matmangfold

Arktisk landbruk

Satsinga på arktisk landbruk (2012 - 2014) har gitt både prosjekter og tema til oppfølging. Det gjelder agronomi generelt og produksjon av vekster som f.eks. gras, poteter, kålrot, gulrot og hagebær.

Matstrategien i Troms blir brukt som retningslinje.

Arktisk matregion

Det er satt i gang et arbeid for å etablere Arktisk matregion som omfatter fylkene Nordland, Troms og Finnmark. Det er enighet mellom fylkeskommunene landbrukets faglag, Fylkesmannsembetene, IN-kontorene, Sjømatrådet og reindrifta i de tre fylkene, og Innovasjon Norge (IN) Finnmark har ansvar for et forprosjekt.

Lokalmat og matsamarbeid

Lokalmat er i framgang i Troms og det jobbes godt fra mange hold. Matstrategigruppa har medlemmer fra Fylkesmannen, Innovasjon, Bioforsk, Fylkeskommunen, Råfisklaget og Norges Sjømatråd. Matstrategi fra Troms sier at vi skal jobbe for å styrke matprodusentene. SMAK nordnorsk matfestival som kokkenes mesterlaug arrangerer sammen med skoler og næringa er også i positiv utvikling.

Vi har mange gode matbedrifter med TINE og NORTURA i spissen. Bedrifter i Troms har fått godkjenning for produkter fra Matmerk både som matspesialiteter og for varer med geografisk beskyttelse. Det er rom for flere matbedrifter og det er ønskelig med større fokus på mobilisering.

Fylkesmannen i Troms har deltatt på IGW, på Matstreif i Oslo og på SMAK - nordnorsk matfestival i Tromsø

Samarbeid med regionale aktører og Mattilsynet

Samarbeidet med Mattilsynet fungerer bra når det gjelder rovdyr, med jevnlige møter og utveksling av informasjon. Samarbeidet rundt dyrevelferd opp mot produksjonstilskudd er etablert, men rutiner og systematikk knyttet til samarbeid og utveksling av informasjon har potensiale for forbedringer. Dette har begge aktører erkjent og arbeidet med å systematisere samarbeidet og dialogen er i gang. Våren 2015 ble det avviklet et møte mellom Mattilsynet og Fylkesmannen. Dette ble fulgt opp av et møte i november mellom Mattilsynet region Nord og representanter fra alle Fylkesmennene i Nord-Norge. Det jobbes med å etablere gode rutiner og lik praksis i hele regionen. Det er planlagt et oppfølgingsmøte våren 2016.

Samarbeid med andre regionale aktører fungerer bra. Høsten 2014 ble regional plan for landbruk i Troms vedtatt. Arbeidet med denne har styrket samhandlinga med de regionale aktørene. Særlig har samhandlinga med fylkeskommunen blitt bedre. Gjennom regional landbruksplan har vi også fått et godt dokument som gjør det enklere å få alle regionale aktører til å dra i sammen retning.

Nærmere beskrivelse av samarbeid i regionalt partnerskap

Tilgang på tjenester fra dyrehelsepersonell

Tromsø (Karlsøy)

Harstad og Tjeldsund (Kvæfjord, Skånland)

Harstad kommune som administrasjonskommune for Harstad veterinærdistrikt fra 01.01.2016 ser det som ei stor utfordring å få tilstrekkelig veterinærdekning i sitt distrikt. For tiden er det for få veterinærer som er med på vaktordningen. Dette har som konsekvens at **kommunene ikke kan garantere at det vil være veterinærer på vakt til en hver tid**. Fram til utgangen av januar 2016 har det vært tilstrekkelig antall veterinærer som har vært med på ordningen med heldøgns veterinærvakt. Fra og med februar 2016 har denne situasjonen endret seg. Dette har som konsekvens at det i tiden framover vil være en situasjon der det tidvis ikke vil være veterinær på vakt.

Salangen (Ibestad, Lavangen, Bardu, Dyrøy)

Narvik (Gratangen)

Målselv

Målselv kommune er eget vakt-distrikt og lyste ut anbudet på kjøp av veterinærvakt-tjenester i Doffin med tilbudsfrist 04.12.2013. Kommunen inngikk individuelle avtaler med 4 veterinærer for 3 år fra 01.01.2014. Disse godtgjøres etterskuddsvis etter gjeldende satser for vakttilskudd.

Det ble bestemt at det skal være 4 veterinærer i turnus for at vaktbelastningen ikke skal bli for stor på den enkelte. Kommunen opplever at vaktordningen fungerer godt.

Finnsnes (Sørreisa, Tranøy, Torsken, berg, Lenvik)

Lenvik kommune vurderer at tilgangen til veterinærer/dyrehelsepersonell er utfordrende. For tiden er det 3 veterinærer som deltar i vaktordningen. Ideelt sett burde det vært 4 personer som kunne deltatt i vakta. Det har vært utfordrende å rekruttere inn nytt dyrehelsepersonell/veterinær. Nåværende ordninger med vaktgodtgjørelse og stimuleringsstilskudd vurderes som avgjørende for at de har hatt forholdsvis stabil tilgangen på dyrehelsepersonell til distriktet.

Balsfjord

Lyngen og Storfjord

Nord Troms (Kåffjord, Skjervøy, Nordreisa, Kvænangen)

Veterinærdekninga er god i Nord Troms nå. Stimuleringsstilskudd dekker ca en veterinær ekstra. Totalt er det i dag i samarbeid fire veterinærer og det fungerer godt. I tillegg er den en privatpraktiserende som tar smådyr.

Bemanningen ved Nord Troms Veterinærkontor har i 2015 vært på samme nivå som i 2014. Dette har vært mulig ved hjelp av stimuleringsstilskuddet. Dette er sannsynligvis er ett av de geografisk største veterinærdistrikt i fylket med svært langt mellom spesielt de ytterste brukene. Antall bruk og antall dyr har de siste åra gått ned. Dette gir igjen svært dårlig næringsgrunnlag for de veterinære tjenester. Stimuleringsstilskudd som kan videreføre bemanningen og rekrutteringen til området er svært viktig.

Resultatområde 22 Landbruk over hele landet

Vi ser at målet "Landbruk over hele landet" blir utfordret her i Troms. Nedleggelse av bruk går raskere her enn i landet for øvrig og både produksjonsvolum og miljø er i en utsatt posisjon. Samtidig har fylket mye ressurser som med riktig handtering og stimulering, kan gi mer landbruk.

Vi har ikke hatt tilstrekkelig kapasitet til å ta tak i denne utfordringa sammen med de andre aktørene i landbruket i Troms.

22.1 Bruk av landbruksarealer

Utviklingen i beitebruk

Tap av sau og lam på beite i organisert beitebruk(OBB) hadde en liten nedgang fra 6,52 i 2014 til 6,02 i 2015. Dette er gjennomsnittstall for Troms og gjelder alt tap på utmarksbeite. Tapene har vist en forsiktig nedgang sett over en tiårsperiode. Tallene fra erstatningsoppgjøret for tap av sau forårsaket av fredet rovvilt, viser samme utvikling, men fortsatt er tapene uakseptabelt store. Tapene er størst i rovviltutsatte områder, men tapene er også tildels store i en del områder som ikke skal ha utbredelse av fredet rovvilt.

Det er registrert 9 jerveynglinger og 6 familiegrupper med gaupe i Troms i 2015. I 2014 ble det registrert 17 ulike bjørner, derav 8 hanner og 9 hunner, basert på DNA samlet i 2014. Estimert for okkuperte kongeørnterritorier i Troms for perioden 2010 - 2014 er 127.

Kongeørna har en svært stor utbredelse over hele den nordlige halvkule (NINA rapport 1158), og den totale bestanden antas å være større enn 170 000 individer (BirdLife International 2015). I 2014 anslo Heggøy & Øyen at den norske populasjonen var på 1224–1545 par. Bestanden av kongeørn i Norge antas å utnytte sitt potensiale fullt ut gjennom dagens bestandsutbredelse og antall. Kongeørn ble ved norsk rødliste for arter 2010 vurdert som livskraftig. Den mest omfattende kartleggingen som er gjennomført i region 8 er: «Kartlegging av kongeørn på kysten av Nord-Norge», ved Karl Birger Strann (2008). I Troms ble det estimert at bestanden var på 200–230 hekkende par, hvorav omtrent 50 % hekket på innlandet. I NINA rapport 1158, *Estimering av antall hekkende par kongeørn basert på kjent forekomst i Norge for perioden 2010–2014* er populasjonen estimert til 963 (652–1139) hekkende par i perioden 2010–2014. Dette estimatet bygger kun på kjent forekomst av kongeørn fra Rovbase og inkluderer ikke en vurdering av bestanden i tomme arealer, dvs. arealer hvor det ikke er kjent forekomst av kongeørn, enten som følge av mangelfull kartlegging, mangelfullt datagrunnlag i Rovbase eller at områdene er reelt tomme for kongeørnterritorier. Gitt en 10 km buffer rundt kjente reirlokalteter er ca. 30 % av brutto landareal i fylker med hekkende kongeørn tomme arealer uten kjent forekomst av kongeørn. **Størst andel av den norske populasjonen finnes i våre tre nordligste fylker.** I Troms er usikkerheten stor, fordi forholdsvis lite data er registrert i rovbase for den siste femårsperioden. Estimater for okkuperte kongeørnterritorier med øvre og nedre 95 % konfidensintervall i Troms for perioden 2010–2014 er 127 (47–167) (NINA rapport 1158).

Vi får fortsatt mange meldinger fra saueiere om mye kongeørn i store deler av fylket og økte tap, spesielt i ytre og mindre rovdrytsatte områder kobles opp mot tap til kongeørn. Det er lite dokumentasjon og kunnskap om kongeørnas predasjon, ikke minst på beitedyr, noe som gjør usikkerheten stor med hensyn til skadeomfanget som kan tilskrives denne arten.

Tap som skyldes rødrev er det også knyttet stor usikkerhet om. Erfaringer de siste årene i Troms, viser at rødreven tar en god del lam tidlig i sesongen i spesielle områder. Som for kongeørna er dette tap som er vanskelig å dokumentere da lammene tas tidlig og forsvinner fort. Dette er ofte tap som jerven eller gaupa får skylden for og som dermed bidrar til å opprettholde et ufortjent konfliktnivå. Det er fortsatt lite som er gjort mht til forskning på revens predasjon av sau og også rein.

For å ytterligere å bidra til å dempe konfliktnivået fremover anbefales fortsatt:

- økt fokus på predasjon av sau og rein fra kongeørn
- økt fokus på predasjon av sau og rein fra rødrev.

Det er et formalisert og veldig godt samarbeid mellom landbruksavdelinga og miljøvernavdelinga når det gjelder rovviltsspørsmål. Fra 2014 er reindriftsforvaltninga overført til Fylkesmannen og de er også tilsluttet Rovforum som er et samarbeidsforum for landbruk, miljøvern, reindrift ved FM og SNO: Forumet har møter annenhver uke, og andre aktører inviteres ved behov, som feks kommuner, beitelag, NINA, NIBIO osv. Miljøvernavdelinga og landbruksavdelinga samarbeider også om ordninga for tidlig nedsanking og har gjennomført kontroller/tilsyn av ordninga over flere år.

Det er ingen dokumentasjon på tap av sau/lam på grunn av flåttbårne sykdommer eller alveld i Troms.

I 2015 søkte 44 beitelag om driftstilskudd til beitelag gjennom regionalt miljøprogram for Troms. Til sammen hadde lagene 459 medlemmer. Det ble sluppet 107 980 sau/lam på beite i 2015. Det er en økning på 1648 sau/lam sammenlignet med 2014 i OBB. 81% av saubrukerne i Troms er tilsluttet beitelag, mens 89,4 % av alle sau/lam sluppet på utmarksbeite i Troms er registrert i OBB.

Omfang av samfinansiering med midler til forebyggende tiltak mot rovviltsaker over KMD sitt budsjett
Prosjektet "Beitebruk i utmark" ble avsluttet til nyttår 2015 og har hatt en samfinansiering med FKT-midler og BU-midler. Hovedmålet for prosjektet har vært å styrke beitebruken og saueholdet i Troms gjennom etablering av beitearealplaner og hensynssoner i kommunale planverk, mer robuste beite/sankelag, samt utvikle og gjennomføre et kompetanseprogram om dyrevelferd, driftsledelse og ressursutnyttelse. Se nettsiden www.beitebruk.no;

Det tre-årige prosjektet "Dyr i drift" ble avsluttet til nyttår, men videreføres ytterligere i tre år. NIBIO har overtatt prosjektledelse og arbeidsgiveransvaret og prosjektleder har kontorsted på Nibio Holt, Tromsø.

Hovedmålet med prosjektet er å bidra til å redusere skader fra rovvilt på beitedyr (også rein) og på den måten bidra til å redusere konflikten mellom næringsutøvelse og forvaltning av rovvilt. Denne målsettingen skal nås gjennom effektive forebyggende og konfliktdempende tiltak, kompetanseoppbygging og informasjonstiltak. Prosjektet har et nært samarbeid med forvaltninga, spesielt Fylkesmannens miljøvernavdeling og landbruksavdeling og reindriftsseksjonen. Se nettsiden <http://dyridrift.no>;

For Fylkesmannen er nedlastingsløsningen fra Norge Digitalt (Geonorge.no) viktig og effektiv som datatilgang. Imidlertid brukes det fortsatt mye tid til ajourføring av lokalt lagrede grunnlagsdata. Kartverkets overgang til kun å gi tilgang til SOSI-data er et tilbakeskritt, all den tid vår GIS-programvare er avhengig av shapefiler. Vi imøteser en løsning som er basert på sentral lagring og oppdatering av kartdata i en geodatabase.

Innen landbruk er det mest aktivitet relatert til Geovekstprosjekter samt kartlegging av beiteområder og skogsveger. Søknader og rapportering av geovekstprosjekter via Skog og Landskaps elektroniske inngangsport "Krokus" ble etablert våren 2014. Dette innebærer manuell innlegging av store mengder tall og tekst i dataformulærer. Input kommer som filvedlegg i pdf og tallgrunnlag som er regneark hentet ut fra Kartverkets databasesystem Aggresso. Dette er en svært tidkrevende prosess vi gjerne skulle sluppet flere ganger i året. Det må være mulig å sette opp disse systemene slik at de snakker direkte med hverandre for å unngå så mye manuell punching i vår teknologiske tid..

Det er Miljøvernavdelinga, Avdeling plan, reindrift og samfunnssikkerhet og Landbruksavdelinga som i størst grad bruker basis kartdata, temadata og data framskaffet via geovekstsamarbeidet

Utfordringer i arbeidet med å ivareta landbrukets interesser i det regionale kartsamarbeidet, og utfordringer knyttet til kommunenes arbeid med ajourføring av arealressurskart (AR5)

AR5 og gårdskartprosess

Det ble arrangert et feltkurs i Målselv med 20 deltakere fra kommunene. Funksjonærer som dekket til sammen 14 kommuner var representert på kurset.

Gårdskart er løftet fram på forvaltningskontroller i kommunene Harstad, Kvæfjord, Grattangen, Lavangen og Skånland. I tillegg tas det opp på Fylkesmannens kommunemøter. Gårdskart er en prioritert arbeidsoppgave mot kommunene og vi har deltatt på møter med Kartverket.

Tapsstatistikk sau på utmarksbeite

Embeter	Antall sau sluppet (innen organisert beitebruk)		% tilslutning til org. beitebruk i fylket	Tapsprosent		Total tapsprosent	
	Sau	Lam		Sau	Lam	2015	2014
FMTR	39528	68452	81	2,87	7,81	6,02	6,52
Sum	39528	68452	81	0	0	0	

22.2 Eiendomspolitikk

Kort beskrivelse av kompetansehevede tiltak overfor kommunene innen eiendomslovgivningen

Henvendelser fra kommunene om juridiske spørsmål er mange, og kommunene mangler ofte relevant kompetanse. Dette merkes også ved de mange henvendelser fra private som ikke opplever at de får nødvendig hjelp i landbrukslovsaker når de henvender seg til førstelinjen i kommunen. Fylkesmannen registrerer at både landbruksfaglig kompetanse og kapasitet på disse områdene er redusert. Det er behov for mer oppfølging/kompetanseheving av kommunene på dette området.

Det er ofte slik at kommuner med best kompetanse er de samme kommunene som benytter den kompetansen fylkesmannen innehar. De svakeste kommunene benytter seg ikke av denne kompetansen. Informasjon og veiledning foregår på telefon og epost.

Behandle klager over kommunale vedtak etter konsesjonsloven, jordloven og skogbruksloven.

Vi fikk i 2015 fem klagesaker i forhold til delingsparagrafen i jordloven. Tre av disse ble omgjort og innvilget. To ble stadfestet. Alle fem var i utgangspunktet avslått i kommunen.

Vi fikk i 2015 inn 2 saker hvor søknad om konsesjon var avslått av kommunen. En av disse ble stadfestet, en ble omgjort, og konsesjon ble innvilget. I tillegg fikk vi inn en sak som gjaldt høyeste pris ved konsesjons – tvangssalg. Her ble kommunens uttalelse stadfestet.

22.3 Forvaltning av inntekts- og velferdspolitiske tiltak og kontroll

Erfaringer knyttet til fylkesmannens og kommunenes forvaltning av inntekts- og velferdspolitiske tiltak

Henvendelser fra kommunene knyttet til forvaltning av inntekts- og velferdspolitiske tiltak er mange, og kommunene mangler ofte tilstrekkelig kompetanse. Kommunene er flinke til å bruke Fylkesmannens kompetanse dersom de lurer på noe, men i enkelte tilfeller benytter de nok Fylkesmannen i for stor grad for bekreftelse på eget arbeid.

Fylkesmannen i Troms arrangerte kommunesamling knyttet til forvaltning av inntekts- og velferdspolitiske tiltak i 2015.

Produksjonstilskudd og avløsning ved ferie og fritid

Alle manuelle vedtak kommunene oversender til Fylkesmannen for registrering og utbetaling, blir kontrollert. Fylkesmannen har et krav om at all dokumentasjon som ligger til grunn for vedtaket, også skal oversendes. Fylkesmannen i Troms avdekker en del feil. De feil som avdekkes er i all hovedsak regnefeil, eller forglemmelser i å beregne tilskudd søker har krav på. Når feil avdekkes blir kommunen kontaktet, og kommunen tar selv saken opp for omgjøring og nytt vedtak.

Nytt av 2015 er at kommunene selv må avkorte og fatte vedtak dersom foretaket har krysset av for at de ikke har gjødselplan/sprøytejournal, noe som før ble gjort automatisk. Vårt inntrykk er at dette er arbeidsomt for kommunene og at kommunene opplever skjønnsvurderingen som vanskelig.

For avløsning ved ferie og fritid er regelverket endret. Vårt inntrykk er forenklingen i all hovedsak har ført til merarbeid for kommunene. Det oppleves problematisk å få fakturaene spesifisert på et detaljnivå.

Sykdomsavløsning

I 2015 er det utbetalt 301 tilskudd til avløsning ved sykdom mv., med til sammen kr 6 777 885,-. Fylkesmannen i Troms og kommunene i Troms har tatt i bruk nytt søknadsskjema og saksbehandlingsblankett. Tidligere har Fylkesmannen kontrollert enkeltsøknader i stor grad. Nå utbetaler vi i henhold til opplysninger på saksbehandlingsblanketten del 2. Kontroll av ordningen vil bli vurdert i forbindelse med forvaltningskontroll.

Tidligpensjon

I 2015 er det kommet inn 5 søknader i forbindelse med tidligpensjonsordningen. 2 søknader er innvilget. 2 søknader har fått foreløpig tilsagn og 1 søknad er trukket. Saksbehandlingen skjer fortløpende, og det er ikke endringer fra tidligere år.

Erstatningsordningene

Fylkesmannen avviklet 16. - 17.03.2015 kommunesamling om tilskudds- og velferdsordningene, der erstatningsordningene med hovedvekt på klimabetingede skader, men også erstatning ved offentlige pålegg, ble gjennomgått. Det kommer til å bli tatt opp også ved årets kommunesamling som planlegges våren 2016.

Klimabetingede skader

Fylkesmannen har i 2015 gitt tre situasjonsrapporter til Landbruksdirektoratet om foreløpige prognoser når det gjelder klimabetinget erstatning, deltatt på fagsamling om erstatningsordningene og behandlet søknader om erstatning ved vinterskader på eng og avlingssvikt. Utover dette har Fylkesmannen bidratt til veiledning av saksbehandlere i kommunene i deres forberedelse av saker.

Det er i 2015 behandlet 58 søknader om erstatning ved klimabetingede skader. Av disse var to fra skadeåret 2014, og resterende fra 2015. Det var 33 vinterskadesaker og 25 gjaldt erstatning ved avlingssvikt grovfôr hos foretak med husdyr. Av disse ble 53 søkere tilkjent erstatning, 3 søknader avvist og 2 avslått. Utover disse er det 6 saker fra skadeåret 2015 som er eller vil bli behandlet av Fylkesmannen i 2016. En av disse omhandler erstatning ved avlingssvikt jordbær, to potet og de øvrige omhandler grovfôr med husdyr (3). Det er i 2015 utbetalt om lag kr. 3 282 000,- i erstatning ved klimabetingede skader i landbruket i Troms. Av disse gjelder vel kr. 3 138 000,- skadeåret 2015. Utbetalingene fordeler seg på knapt kr. 1 145 000,- på vinterskadeerstatning og kr. 2 137 000,- på avlingssvikt grovfôr (inkl. 2014-sakene).

Søknadene om erstatning for klimabetingede skader for skadeåret 2015 (62), er fordelt på 8 kommuner, med hovedvekt på Indre Troms og kommunene Målselv (20), Bardu (14) og Salangen (14) (77 %). Resterende er fra kommunene Kåfjord, Balsfjord, Lyngen, Karlsøy og Torsken.

Grunnen til vinterskadene i Indre Troms skyldtes i hovedsak lite snø og frost tidlig på vinteren, som dannet grunnlag for barfrost og mye tele. Når det regnet på frosset mark seinere på vinteren, ble dette til is, som seinere førte til isbrann. I Kåfjord var det normale snøforhold, men tidlig snøsmelting i mars og etterfølgende kuldeperiode, som førte til is på jordene. Dette var særlig på fuktig mark der smeltet snø vann ble stående. Andre

steder kunne barfrost på sand- og siltholdig jord være utslagsgivende.

Avlingssvikten skyldtes i mange områder eng som ikke ga tilfredsstillende vekst gjennom en kald og våt vår og sommer. Vinterskadde og reparerte jorder var heller ikke gunstige under slike forhold. Mye nedbør kan også ha vasket ut næringsstoffer fra jorda.

Tap av sau på beite

Erstatningsordningen opphørte fra 01.01. 2015, men det ble registrert seks søknader i ELF inne fristen 31.12.2014 som alle er behandlet i løpet av 2015. To søknader ble slettet fordi det var søkt erstatning på feil ordning, meningen var å søke erstatning for tap av sau forårsaket av fredet rovvilt. Dette ble gjort i samråd med begge søkerne. Tre søknader ble avslått, og én av disse søknadene ble påklaget. Fylkesmannen opprettholdt vedtaket og saken ble oversendt Landbruksdirektoratet for endelig avgjørelse. Direktoratet vedtok en delvis omgjørelse av Fylkesmannens vedtak. Én søknad fikk innvilget søknaden om erstatning. Totalt ble det utbetalt kr 95 151 i erstatning for tap av sau på utmarksbeite (katastrofeordningen) i Troms fylke 2015.

Erstatning etter offentlige pålegg og restriksjoner i plante- og husdyrproduksjon

Fylkesmannen har i 2015 mottatt to søknader om erstatning etter offentlig pålegg, der den ene gjelder planter og lys ringrøte og den andre gjelder svineproduksjon og utbrudd av MRSA. Sistnevnte er delvis behandlet i 2015. Det ble konstatert utbrudd av MRSA i en svinebesetning i Troms 05.03.2015. Utbruddet av MRSA i Troms var en del av et større utbrudd med utgangspunkt i Nord- Trøndelag. Vi har delutbetalt erstatning i flere omganger og mottok i desember 2015 siste del av erstatningssøknaden. Det er til sammen utbetalt kr 1 058 773 i erstatning etter offentlige pålegg og restriksjoner i husdyrproduksjon fordelt på tre utbetalingsomganger (se oversikt i tabell under). Vi tar sikte på å sluttbehandle søknaden etter offentlige pålegg innen påsken 2016.

Tiltak erstattet etter offentlige pålegg i husdyrproduksjon

<i>Dato</i>	<i>Utbetalingsbeløp</i>	
Avliving/nedslakting av gris 617 033		Brev av 13.05.2015 Kr
Utskifting av himlinger i eldre driftsbygning etter forhåndsgodkjenning 29.06.2015 Kr 312 350		Brev av
Utskifting av elektrisk anlegg etter forhåndsgodkjenning Kr 126 390		Brev av 28.09.2015

Kompensasjon for produksjonstap etter pålegg om nedslakting av svinebesetninger grunnet påvisning av MRSA

Forskriften om kompensasjon for produksjonstap etter pålegg om nedslakting av svinebesetninger grunnet påvisning av MRSA, kom på plass 26.06.2015, og vi har behandlet én søknad etter denne forskriften. Det ble søkt erstattet det antall livdyr som var på gården, på det tidspunktet pålegget om sanering ble gitt. Søknaden ble mottatt 29.10.2015 og innen søknadsfristen, men siden søker hadde fått pålegg fra Mattilsynet om å kjøpe inn livdyr fra kun én besetning, medførte dette at det tok tid å få reetablert driften til tilsvarende nivå som da pålegget ble gitt. I vårt første tilsvar ba vi om få beskjed om når driften var reetablert til tilsvarende nivå +/-10 %. For å få til en så rask saksbehandling som mulig, fikk vi kommunen til å foreta kontroll og telle dyrene i besetningen. Vi anmodet Landbruksdirektoratet om å utbetale kr 306 900 i kompensasjon til søker i begynnelsen av januar 2016. Vi ser at det er en utfordring at det tar lang tid før søker får kompensert for produksjonstapet. Det er ofte store likviditetsutfordringer i slike saker, og dette forsterkes av at søker må være reetablert på tilsvarende nivå som da pålegget ble gitt, før utbetaling kan skje.

Kontroller

Vi viser til rapportering av gjennomførte kontroller og avvik i eget skjema.

Erfaringen er at forvaltningskontrollene er viktige, og at de som regel blir positivt mottatt av kommunene. Resultatene av forvaltningskontrollene viser at kommunene sliter med mye av det samme. Dette er nyttig for oss å ta med i videre veiledning av kommunene. Noe annet er at de samme avvikene som regel dukker opp igjen ved neste kontroll i samme kommune.

Vår vurdering er at vi bør følge opp kommunene også et halvt år/ett år etter forvaltningskontrollen.

Kontrollen viser at med flere ansatte i landbruksforvaltningen, er det enklere å drive forvaltning med god kvalitet. Det er ikke enkelt å være alene på et fagområde og å være tilstrekkelig oppdatert på alt regelverk og et krevende regelverk.

Politianmeldelse

I 2015 er det vurdert én sak for politianmeldelse. Ingen saker er anmeldt til politiet.

Klager og dispensasjonssøknader der kommunen er førsteinstans

Klager:

Produksjonstilskudd: To saker som er stadfestet. Sak 15/1150 gjelder forskrift 22. mars 2002 nr. 283 om produksjonstilskudd i jordbruket § 13. Det ble lagt vekt på Mattilsynets skyldvurdering og avkortet 100 prosent. I sak 15/4528 ble det fattet vedtak etter forskrift av 19. desember 2014 nr. 1817 om produksjonstilskudd og avløsertilskudd i jordbruket § 12. Det var gitt feilopplysninger vedrørende oppgitte dyr, og skyldgraden ble vurdert som simpelt uaktsomt. Én sak, sak 15/1099, ble trukket.

Regionalt miljøtilskudd: Sak 15/3430 ble omgjort etter RMP-forskriften for Troms fylke av 11. mai 2015 § 17, jf. lov av 12. mai 1995 nr. 23 om jord. Tiltaket var gjennomført i henhold til vilkårene da søknaden ble innlevert.

Dispensasjon:

Sykdomsavløsning: Det er totalt fattet 13 vedtak om dispensasjon. Tre av søknadene er avslått på grunn av søknadsfrist, og at det ikke foreligger "særskilte høve". 10 har fått innvilget dispensasjon, herunder tre for bruk av ordningen utover 365 dager, seks har fått dispensasjon fordi de er i en oppbyggingsfase og ikke har tilstrekkelig næringsinntekt og én er innvilget dispensasjon fra Teknisk jordbruksavtale punkt 9.2 og har fått flere tilskudd til samme foretak.

Avløsning ferie og fritid: Én er innvilget dispensasjon fra søknadsfristen da personen på grunn av alvorlig sykdom ikke har vært istand til å ivareta sine interesser.

Regionale miljøtilskudd: Fem søkere har fått innvilget utsatt søknadsfrist, jf. RMP-forskriften for Troms fylke av 11. mai 2015, jf. lov av 12. mai 1995 nr. 23 om jord. Én søker har fått avslag på søknad om utsatt søknadsfrist, da han ikke hadde særskilt grunn for at fristen var oversatt.

Tilskudd til tiltak i beiteområder: To søkere har fått innvilget utsatt frist, jf. forskrift av 4. februar 2013 nr. 206 om tilskudd til tiltak i beiteområder § 5.

Oversikt over behandling av klager og dispensasjonssøknader 2015 - antall

Klagebehandling

Produksjonstilskudd		Miljøvirkemidler		Andre tilskuddsordninger	
Innvilget	Avslått	Innvilget	Avslått	Innvilget	Avslått
0	2	1	0	0	0

Dispensasjonssøknader

Produksjonstilskudd			Miljøvirkemidler			Andre tilskuddsordninger		
Innvilget	Delvis innvilget	Avslått	Innvilget	Delvis innvilget	Avslått	Innvilget	Delvis innvilget	Avslått
0	0	0	7	0	1	11	0	3

Fylkesmannens kontroll av landbruksvirksomheten i 2015

1. Hvor mye ressurser er avsatt til kontroll?

Årsverk: 1,5

Antall personer: 3

2. Gjennomførte kontroller av kommunenes landbruksforvaltning(forvaltningskontroller)

Kommune:	Gratangen kommune
Orninger/omfang:	Produksjonstilskudd, gårdskart, SMIL
Registrerte avvik:	5 avvik: - Endringer i søkers opplysninger uten avkorting eller vurdering av avkorting. - Ikke kommentarer i WESPA for saker med varselkoder i PT1001-lister. - Vedtaksbrevene vedrørende SMIL-tilskudd har både feil og mangler. - Feilutbetalt tilskudd i utplukket SMIL-sak. - Mangelfulle notater og

	merknader i WESPA ved endringer i søknad eller etter stikkprøvekontroll på produksjonstilskudd.
Oppfølging av avvik:	Endrede rutiner der det vurderes og begrunnes om det skal gjøres avkorting av produksjonstilskudd, endrede rutiner vedrørende bruk av merknadsfeltet i WESPA, endret mal og rutiner slik at vedtaksbrevene er tilfredsstillende (kopi av mal til FM).
Kommune:	Harstad kommune
Orninger/omfang:	Produksjonstilskudd, gårdskart, SMIL
Registrerte avvik:	5 avvik: - For stor utbetaling av omleggingstilskudd til økologiske arealer i én sak for en søknadsomgang - Det er ikke vurdert avkorting ved endringer av søkers opplysninger i to konkrete saker - Kommunen hadde ikke registrert opplysning i WESPA som søker hadde oppgitt i sin søknad (heller ikke notater på saken/WESPA) - Ikke oppdaterte overordnede retningslinjer for prioritering av SMIL-søknader - Kommunen hadde innvilget SMIL-midler til gjødselport.
Oppfølging av avvik:	Vedtak om inndragning av for mye utbetalt tilskudd (kopi til FM og Ldir), samt vurdering av avkorting. Innskjerping av rutiner vedrørende økologisk landbruk. Endring i rutiner slik at alle endringer dokumenteres i WESPA eller eget notat som journalføres. Det er utarbeidet utkast til kommunal tiltaksstrategi, og gjennomført informasjons/drøftingsmøte med faglag og skogeierlag. Lagt ut på offentlig høring. Når det gjelder SMIL-saken vurderes det om det at det har gått så lang tid siden tilskuddet ble innvilget, bør få betydning.
Kommune:	Kvæfjord kommune
Orninger/omfang:	Produksjonstilskudd, gårdskart, SMIL
Registrerte avvik:	7 avvik: - To søknader, etter stedlig kontroll august 2014, har feil som har påvirket tilskuddsutbetaling - Én søknad, etter stedlig kontroll august 2013, har feil som har påvirket tilskuddsutbetaling - Vedtaksbrevet i SMIL-sak har visse mangler - Ikke vurdert avkorting ved endringer av søkers opplysninger (produksjonstilskudd) - Kommunen har ikke tiltaksstrategi og overordnede retningslinjer for prioritering av SMIL-søknader - Endringer i søknad om produksjonstilskudd og etter stedlig kontroll fremkommer ikke av notat eller WESPA - Søker av SMIL blir ikke orientert skriftlig om reduksjon av innvilget tilskuddsbeløp - I etterkant er det gjort oppmerksom på avvik mellom landbruksregisteret og gårdskart (AR5) på en rekke eiendommer.
Oppfølging av	Varslet om mulig omgjøring og deretter nytt vedtak (sendt kopi til FM), omarbeidet mal for tilskuddsbrev etter mal sendt fra FM, tilstreber å gjøre søker oppmerksom på at det

avvik:	Vil vurderes avkorting, tiltaksstrategi og overordnede retningslinjer fra 2004 blir oppdatert og behandles politisk i juni, rutiner vedrørende endringer i søknader og bruk av kommentarfelt i WESPA.
Kommune:	Lavangen kommune
Orninger/omfang:	Produksjonstilskudd, gårdskart, SMIL
Registrerte avvik:	7 avvik: - Journalfører og arkiverer ikke saksdokumenter gjeldende produksjonstilskudd - Endringer i søknad om produksjonstilskudd uten avkorting - Mangelfulle opplysninger i merknadsfeltet i WESPA - I én sak er det ikke sendt ut brev om avslag - Ikke kommentarer i WESPA for saker med varselkode i PT1001-listene - Avvik mellom arealer i gårdskart og landbruksregisteret på mange eiendommer - Kommunens vedtaksbrev i SMIL-saker mangler henvisning til lovhjemmel.
Oppfølging av avvik:	Opplyst at rapporten er tatt til etterretning og at det iverksettes tiltak for å imøtekomme og rette opp i alle påpekte forhold, inkludert endring i rutiner på påpekte områder.
Kommune:	Skånland kommune
Orninger/omfang:	Produksjonstilskudd, gårdskart, SMIL
Registrerte avvik:	7 avvik: - Endringer i søkers opplysninger uten at det er avkortet eller vurdert avkorting. - Økt søkers opplysninger i søknaden på areal/dyretall, etter stedlig kontroll. Økt arealopplysninger for flere søkere utenom stedlig kontroll. - Vedtaksbrev om produksjonstilskudd var ikke journalført hos kommunen. Enkelte viktige e-poster var heller ikke journalført. Dokumenter mottatt under eller etter stedlig kontroll var heller ikke journalført. - Ikke registrert egen sak vedrørende omklassifisering og godkjenning av areal til innmarksbeite. - Ikke tiltaksstrategi og overordnede retningslinjer for prioritering av SMIL-søknader. - Vedtaksbrevet i SMIL-saker har visse mangler. - Manglende sluttregnskap i SMIL-sak, til tross for utbetaling.
Oppfølging av avvik:	Informasjonsskriv til alle gårdbrukere angående avkorting (kopi til FM), vil vurdere avkorting for fremtiden og sende dette skriftlig til søker, med kopi til FM, vil for fremtiden ikke endre søknader, med mindre åpenbare feilføringer, all dokumentasjon vil for fremtiden journalføres i arkivsystemet, omklassifiseringer vil bli opprettet som egen sak, vil oppdatere tiltaksstrategi, ha den på høring og legge den frem som sak til kommunestyret i løpet av høsten, utarbeide rutiner og lage ny mal for vedtaksbrev på SMIL. Kontrollen er ikke helt avsluttet, da vi venter på tilbakemelding på ett av avvikene (tiltaksstrategi SMIL). Saken følges derfor videre opp i 2016.

3. Gjennomførte foretakskontroller. Foretakene kan anonymiseres ved A, B, C etc.

Foretak:	A
Orninger/omfang:	Alle foretak i A kommune, totalt 32, som ved utfylling av søknad om produksjonstilskudd i august 2014, krysset av for at de hadde miljøplan trinn 1 og/eller har oppgitt salg av grovfôr. Det er produksjonstilskudd for søknadsomgangen august 2014 som er kontrollert. Kontrollen er basert på innsendt dokumentasjon.
Hjemmel for kontroll:	Forskrift av 22. mars 2002 nr. 283 om produksjonstilskudd i jordbruket § 11. Forvaltningsloven § 35 første ledd bokstav c).
Registrerte avvik:	To foretak i A kommune har enten ikke levert inn dokumentasjon på miljøplan trinn 1 for 2014, eller ikke hatt tilstrekkelig dokumentasjon på miljøplan trinn 1 for 2014.
Oppfølging av avvik:	Vi har varslet foretaket i flere omganger. I siste instans er kommunens vedtak omgjort, og det er fattet nytt vedtak hvor det er foretatt retting og avkorting ihht regelverk. Feilutbetalt beløp er krevet tilbakebetalt eller motregnet.

Foretak:	B
Orninger/omfang:	Alle foretak i B kommune, total 14 foretak, som ved utfylling av søknad om produksjonstilskudd i august 2014, krysset av for at de hadde miljøplan trinn 1 og/eller har oppgitt salg av grovfôr. Det er produksjonstilskudd for søknaden august 2014 som er kontrollert. Kontrollen er basert på innsendt dokumentasjon.
Hjemmel for kontroll:	Forskrift av 22. mars 2002 nr. 283 om produksjonstilskudd i jordbruket § 11. Forvaltningsloven § 35 første ledd bokstav c).
Registrerte avvik:	Tre foretak i B kommune har enten ikke levert inn dokumentasjon på miljøplan trinn 1 for 2014, eller ikke hatt tilstrekkelig dokumentasjon på miljøplan trinn 1 for 2014.
Oppfølging av avvik:	Vi har varslet foretaket i flere omganger. I siste instans er kommunens vedtak omgjort, og det er fattet nytt vedtak hvor det er foretatt retting og avkorting ihht regelverk. Feilutbetalt beløp er krevet tilbakebetalt eller motregnet.

Foretak:	C
Orninger/omfang:	Alle foretak i C kommune, total 15 foretak, som ved utfylling av søknad om produksjonstilskudd i august 2014, krysset av for at de hadde miljøplan trinn 1 og/eller har oppgitt salg av grovfôr. Det er produksjonstilskudd for søknaden august 2014 som er kontrollert. Kontrollen er basert på innsendt dokumentasjon.
Hjemmel for kontroll:	Forskrift av 22. mars 2002 nr. 283 om produksjonstilskudd i jordbruket § 11. Forvaltningsloven § 35 første ledd bokstav c).

Registrerte avvik:	10 foretak i C kommune har enten ikke levert inn dokumentasjon på miljøplan trinn 1 for 2014, eller ikke hatt tilstrekkelig dokumentasjon på miljøplan trinn 1 for 2014.
Oppfølging av avvik:	Vi har varslet foretaket i flere omganger. I siste instans er kommunens vedtak omgjort, og det er fattet nytt vedtak hvor det er foretatt retting og avkorting ihht regelverk. Feilutbetalt beløp er krevet tilbakebetalt eller motregnet.
Foretak:	D
Orninger/omfang:	Alle foretak i D kommune, total 61 foretak, som ved utfylling av søknad om produksjonstilskudd i august 2014, krysset av for at de hadde miljøplan trinn 1 og/eller har oppgitt salg av grovfôr. Det er produksjonstilskudd for søknaden august 2014 som er kontrollert. Kontrollen er basert på innsendt dokumentasjon.
Hjemmel for kontroll:	Forskrift av 22. mars 2002 nr. 283 om produksjonstilskudd i jordbruket § 11. Forvaltningsloven § 35 første ledd bokstav c).
Registrerte avvik:	Fem foretak i D kommune har enten ikke levert inn dokumentasjon på miljøplan trinn 1 for 2014, eller ikke hatt tilstrekkelig dokumentasjon på miljøplan trinn 1 for 2014.
Oppfølging av avvik:	Vi har varslet foretaket i flere omganger. I siste instans er kommunens vedtak omgjort, og det er fattet nytt vedtak hvor det er foretatt retting og avkorting ihht regelverk. Feilutbetalt beløp er krevet tilbakebetalt eller motregnet.
Foretak:	E
Orninger/omfang:	Alle foretak i E kommune, total 98 foretak, som ved utfylling av søknad om produksjonstilskudd i august 2014, krysset av for at de hadde miljøplan trinn 1 og/eller har oppgitt salg av grovfôr. Det er produksjonstilskudd for søknaden august 2014 som er kontrollert. Kontrollen er basert på innsendt dokumentasjon.
Hjemmel for kontroll:	Forskrift av 22. mars 2002 nr. 283 om produksjonstilskudd i jordbruket § 11. Forvaltningsloven § 35 første ledd bokstav c).
Registrerte avvik:	Fem foretak i E kommune har enten ikke levert inn dokumentasjon på miljøplan trinn 1 for 2014, eller ikke hatt tilstrekkelig dokumentasjon på miljøplan trinn 1 for 2014.
Oppfølging av avvik:	Vi har varslet foretaket i flere omganger. I siste instans er kommunens vedtak omgjort, og det er fattet nytt vedtak hvor det er foretatt retting og avkorting ihht regelverk. Feilutbetalt beløp er krevet tilbakebetalt eller motregnet.

4. Andre kommentarer/ innspill:

Vi har i 2015 ikke hatt kontroller på husdyrkonsesjonsområdet. Vi har tatt ut lister fra LIB. Ingen foretak hadde konsesjon i 2015. Det er per dato ett foretak som har konsesjon. Vi har enkelte foretak uten konsesjon som ligger opp mot konsesjonsgrensen. Disse skal kontrolleres i 2016

22.4 Ei livskraftig reindrift

22.4 Ei livskraftig reindrift

Gjennomføre reindriftspolitikken på regionalt nivå, herunder å forvalte juridiske og økonomiske virkemidler på reindriftsområdet.

FM har avholdt og deltatt på en rekke møter og arenaer for å informere om vårt ansvar og rolle implisitt nasjonale føringer i reindriftspolitikken. FM deltar aktivt faglig i Troms fylkeskommunes arbeid med «Regional plan for reindrift». I tillegg har FM sammen med Målselv kommune initiert et kommuneprosjekt for å få til bedre samhandling og kunnskapsoverføring mellom reinbeitedistriktene og kommunene i Troms. 6 kommuner og 3 reinbeitedistrikter er direkte involvert i prosjektet. Kunnskap og kompetansekurs i regi av prosjektet vil også kunne tilby deltakelse fra de øvrige distriktene i Troms. Resultatene fra prosjektet vil ha stor overføringsverdi til andre kommuner og reinbeitedistrikter.

Videreutvikle dialog og etablere samarbeidsforum med Norske Reindriftsamers Landsforbund og Sametinget, og være et kompetansesenter for næringen

FM har deltatt på styremøte med Troms fylkes lokallag i NRL og ellers hatt løpende dialog med ledelsen i TRF i en rekke saker av overordna eller prinsipiell karakter. FM har også hatt løpende kontakt i saksbehandling med Sametinget i forhold til reindriftsinteresser i plansammenheng. Vi har også deltatt på Sametingets samlinger rundt Sametingets reindriftsmelding og oppstartsmøte til en klima- og miljøplan for Sametinget. Det ble ikke gjennomført dialogmøte med forumet i 2015.

Bidra til bevisstgjøring på alle nivå om det ansvar som følger av Grunnlovens § 108 og folkerettens regler om urfolk og minoriteter.

Følges opp i saksbehandlingen og er et viktig moment når FM deltar på kurs, informasjonsmøter på ulike arenaer i Troms fylke knyttet til reindrift. Vil også være et sentralt element i beskrivelse av nærings rettsgrunnlag både i Regional plan for reindrift og kommuneprosjektet.

Følge opp internasjonale konvensjoner og lover knyttet til den grenseoverskridende reindriften.

Gjennomført kontaktmøter med de svenske samebyene hvor samarbeidsrelasjoner, driftsform og felles utfordringer tas opp. Viktig for å ha god dialog for å yte forvaltningsservice og ha den nødvendige kunnskap og tillit når de vanskelige sakene tas opp.

Mye av utfordringene er knyttet til manglende konvensjon, som medfører ulike oppfatninger av hvilke rettsgrunnlag som gjelder i forvaltningen. Gjennom god kontakt og dialog med både Landbruksdirektoratet og LMD har vi gradvis kommet til løsninger som peker fremover i relasjonene frem til en får ratifisering av konvensjonen. Det er ennå noen utfordringer knyttet til bygg- og anlegg i konvensjonsområdene. Videre er det knyttet uklarhet rundt rolle og ansvar mellom FM, Reindriftstyret og LMD rundt sanksjoner og oppfølging av disse. Manglende ressurser knyttet til konvensjonsgjerdene gir oss store utfordringer når konvensjonen er på plass da mange av disse er i dårlig forfatning og det vil trenge mye ressurser for å oppgradere dem.

Gjennomføre vedlikehold og kvalitetssikre grunnlagsdata i fagsystemene.

Arbeidet følges opp løpende i godt samspill med landbruksdirektoratet

Følge opp ulovlig oppførte gjerder og anlegg, herunder gjeterhytter.

Her har innsatsen i 2015 vært rettet inn mot konvensjonsområdene. FM har kartfestet og fått satt inn GSP punkter på alle bygg innen konvensjonsområdene. Dette følges nå opp med kontakt med samebyene for å få navn til eierne av byggene. I det videre arbeidet sjekker vi ut status hvorvidt byggene er fremelt godkjent etter reindriftsloven og Plan- og bygningslov. Bygg som mangler slik behandling følges opp, enten som ulovlig bygg eller bygg som kan ettergodkjennes om eier fyller krav til gjeterhytter etter reindriftsloven og at ikke bygget strider mot planstatus for området etter PBL.

Følge opp inngåtte reinbeiteavtaler for utøvelse av reindrift.

Bidra til at samtlige reinbeitedistrikt, herunder fellesbeitedistriktene utarbeider bruksregler og påse at distriktene utarbeider distriktplaner i henhold til reindriftslovens bestemmelser.

Alle distrikter i Troms har utarbeidet bruksplaner, disse med unntatt av en ble godkjent mellom 2009-2011. Ett distrikt har ikke fått godkjent fastsatt reintall i sin bruksplan. Forvaltningen har fulgt dette opp med å gjennomføre en statlig initiert telling i distriktet. Distriktet fikk utarbeidet bruksregler i 2015, men den formelle godkjenningen er ikke ferdig da den mangler samkjøring med bruk av felles områder med nabo-distriktene

Det mangler bruksregler for ett distrikt. Distriktet har over flere år vært uten organisering, FM har bidratt til at distriktet har avholdt årsmøte og vi regner med at de får bruksregler på plass i år. Alle distriktsplanene i Troms reinbeiteområde er 10-15 år og trenger sårt til rullering. Gjennom kommuneprosjektet skal 3 distrikter få en ny prosess med rullering av sine distriktsplaner. Gjennom å lage tidsriktige planer som også tar hensyn for nødvendige opplysninger for offentlig planlegging, regner vi med å få laget gode maler og veiledninger for en rullering av de øvrige distriktene i Troms.

Risikobaserte vurderinger skal danne grunnlaget for kontrollarbeidet, og avvik/feil skal følges opp.

Kontrollarbeidet gjennomføres som forvaltningskontroll ved innlevering av MOR. Det blir tatt kontakt med distriktene dersom det er avvik i reintall, tapstall mv. I alle saker fra 2015 er dette blitt ordnet opp i samråd med siidaandels ledere. Vi har også et tett samarbeid med miljøvernavdelingen i forbindelse rovviltoppkjørene og nødvendig avstemming i forhold til MOR dataene.

Bidra til god dialog og samhandling med Mattilsynet om beitesituasjonen og dyrevelferdsmessige forhold.

Vi har faste møter med mattilsynet knyttet for samhandling av oppgaver knyttet til reindriften. Det blir også gitt løpende bekymringsmeldinger dersom det oppstår situasjoner med beite eller andre ting som kan påvirke dyrevelferden. Vi hadde ingen ekstraordinære situasjoner knyttet til dette i 2015.

Hente inn opplysninger om beiteforhold, og videreformidle dette til Landbruksdirektoratet.

Det ble avgitt rapport om beitesituasjonen på ettervinteren 2015.

Reagere raskt ved brudd på bruksreglene.

Det ble i Troms gitt to advarsler til reinbeitedistrikter for ulovlig beiting. En av sakene ble fulgt opp av distriktene uten bruk av ytterligere sanksjoner. I det andre tilfellet ble reimen ført ut av området, og kostandene for arbeidet ble pålagt distriktet.

Lede arbeidet i beredskapsutvalgene. Referat fra møtene sendes Landbruksdirektoratet.

Det ble avholdt ett møte i atomberedskapsutvalget i 2015 hvor status og behov for videre samhandling og tiltak i Troms ble behandlet. Dette følges opp i FM sitt øvrige arbeid med atomberedskap. Det ble også gjennomført et kontaktmøte mellom FM og mattilsynet hvor både landbruksavdelingen og reindriftsforvaltningen deltok

Fulgt opp det regionale forvaltningsansvaret innenfor ressurs-, areal- og tilskuddsforvaltning.

Bidratt til å nå målet om en økologisk bærekraftig reindrift gjennom et tilpasset reintall til tilgjengelig beiteareal.

Fylkesmannen følger opp reintallutviklingen i Troms gjennom MOR og eventuelle bekymringsmeldinger vi får fra næringen eller andre aktører. Det er ikke indisier på at reintallet i Troms reinbeiteområde er for høyt. I følge ressursregnskapet ligger tallene under det høyest fastsatte tallet i reinbeiteområdet. I konvensjonsområdene kan vi kun foholde oss til de tall som sambyene melder inn hvert år. FM har ikke noe verktøy eller ressurser til å kunne foreta kontroll ved telling av reintall i samebyer, enkelt distriker eller siidaandeler. Vi har høye vekter på produksjonsdyrene noe som tilsier at det er gode beiteforhold i Troms. Det som er urovekkende er de høye tapstallene som er i Troms som vi mener i hovedsak kan relateres til rovdyr tap og klimatiske forhold

Fulgt opp brudd på gjeldende regelverk.

Er beskrevet overfor.

Bidratt til økt verdiskaping i reindriften.

Regional plan reindrift og kommuneprosjektet I Troms har som en viktig målsetning å styrke reindriften som nærings- og samfunnsaktør. Dette gjelder merverdiutvikling på primærproduksjonen og utvikling av samsike kulturnæringer. ba

Implementert reindriftsområdet i fylkesmannsembetene og styrket fylkesmannen som regional reindriftsmyndighet

Reindriftforvaltningen har hatt gode synergier implementeringen hos FM. Dette gjelder i forhold til samhandling internt i embetet mellom ulike fagmiljøer. Fagområdet reindrift har og fått en meget synlig plass i de ulike samhandlingsarealer FM har i forholdet til andre regionale myndigheter og kommuner. Reindriften kommer tidligere inn i viktige planprosesser og FM sin kompetanse etterspørres mer og mer hos samarbeidsaktørene.

Resultatområde 23 Økt verdiskaping

Dette er et viktig område som vi har hatt for liten kapasitet til å følge opp på en tilfredsstillende måte. Vi ser en betydelig reduksjon både når det gjelder antall bruk og antall dyr i produksjon sammen med noe nedgang i produksjonsvolum både på melk og kjøtt og redusert areal i drift. Det gir behov for ei brei satsing for å utnytte det gode potensialet vi tross alt har i fylket.

23.1 Næringsutvikling innen jordbruk og bygdenæringer

Tiltak for økt satsing innen landbruksbasert vare- og tjenesteproduksjon innenfor Regionalt næringsprogram

Lokalmat og matsamarbeid

Lokalmat er i framgang i Troms og det jobbes godt fra mange hold. Matstrategigruppa har medlemmer fra Fylkesmannen, Innovasjon, Bioforsk, Fylkeskommunen, Råfisklaget og Norges Sjømatråd. Matstrategi fra Troms sier at vi skal jobbe for å styrke matprodusentene, mat er reiseliv og vi ønsker en arktisk matregion. Det er mange spennende matprosjekter på gang. Nord norsk merkevarebygging på landbruksvarer, et forprosjekt på Nord Norge som en anerkjent internasjonal matdestinasjon er eksempler på dette. SMAK nordnorsk matfestival som kokkenes mesterlaug arrangerer sammen med skoler og næringsa er også i positiv utvikling.

Vi har mange gode matbedrifter med TINE og NORTURA i spissen. Bedrifter i Troms har fått godkjenninger for produkter fra Matmerk både som matspesialiteter og for varer med geografisk beskyttelse. Det er rom for flere matbedrifter og det er ønskelig med større fokus på mobilisering.

Inn på tunet

«Regional plan for landbruk i Troms 2014-2025» med handlingsplanen er relativt konkret. De viktigste tiltakene som er gjennomført i 2015 er:

- Arbeidet i Sjumilssteggruppa og Sjumilsstegkonferansen, se nedenfor under tverrsektorielt samarbeid.
- Åpen Inn på tunet-gårder, presentasjon av Inn på tunet gjennom tre gårdsarrangementer. Fagforumets arrangement, men vi støttet med finansiering og tilrettelegging, i første rekke med informasjonsmateriell. Svært dårlig fram møte fra hovedmålgruppene kommuner, NAV, vekstbedrifter mfl.
- Oppfølging i forbindelse med godkjenningsordningen.
- Samarbeid om PHMS-kurs
- Innspill om Inn på tunet i kommunale planer
- Innspill om Inn på tunet i Fylkesmannens «Oppdrag 2016» til kommunene
- Aktuell informasjon til IPT-tilbydere og andre interesserte, kommuner mfl.
- Forberedt statssekretærbesøk på IPT-gård
- Deltatt på landskonferansen

Oppgaver som det ikke har vært kapasitet til:

- Arbeidet med handlingsplan for Inn på tunet i Troms er ikke startet på grunn av manglende kapasitet
- Godkjenningsordningen er ikke fulgt opp i tilstrekkelig grad på grunn av manglende kapasitet
- Aktiv informasjon om nytteeffekt av IPT og dialog med kommuner, NAV mfl er ikke gjennomført i tilstrekkelig grad på grunn av manglende kapasitet
- Initiere kurs og andre kompetansetiltak er ikke gjennomført på grunn av manglende kapasitet
- Gårdsbesøk er ikke gjennomført på grunn av manglende kapasitet
- Inn på tunet og bygdelivet i flyktningsammenheng er ikke gjennomført på grunn av manglende kapasitet
- Formidle erfaringer og forskningsresultater i tilstrekkelig grad er ikke gjennomført på grunn av manglende kapasitet

Tverrsektorielt samarbeid og resultater i arbeidet med Inn på tunet generelt og Inn på tunet-løftet i kommunene spesielt

Det tverrsektorielle samarbeidet skjer først og fremst gjennom Sjumilssteget der landbruksavdelinga med Inn på tunet er en likeverdig part med de øvrige fagavdelinger i embetet. Landbrukets bidrag i Sjumilssteget er å kunne tilby unike arenaer for mestring, utvikling og trivsel. Til den meget godt besøkte Sjumilsstegkonferansen i 2015 hadde vi lagt ned mye arbeid i å lage et informasjonshefte om Inn på tunet og brosjyrer om noen IPT-gårder. På konferansen var det et tankevekkende innslag om Inn på tunet der en ungdom (bruker) medvirket.

Vi har et godt samarbeid med helseavdelinga med sikte på etableringer av dagaktivitetstilbud for hjemmeboende personer med demens.

Det er dessverre vanskelig for kommunene og andre å skjønne hvilke gevinster som kan oppnås gjennom dette tiltaket.

Samarbeidet med NAV går tregt. Vi hadde en dagskonferanse om Grønt arbeid, men svært liten deltakelse fra NAV.

Det har vært svært lite samarbeid i forhold til Inn på tunet-løft prosjektene. Det ble innvilget 3, to har dødd hen. Det 3. er noe amputert, men er fulgt noe opp mht. godkjenning uten å komme helt i mål.

Utviklingen i antall IPT-tilbydere har stoppet noe opp, men tilbyderne legger vekt på å utvikle kompetanse og kvaliteten på sine tilbud. Antall godkjente IPT-gårder var ved årsskiftet 28. Dette er i øvre sjikt sammenlignet med andre fylker.

Samarbeidet med tilbydernetverket «Fagforum Inn på tunet – Troms» fungerer meget godt.

Prosjekt Grønt reiseliv – gårds- og bygdeturisme i Troms 2012-15.

Prosjektet er finansiert av Fylkesmannen i Troms, Troms fylkeskommune og Innovasjon Norge. Prosjektleder er ansatt ved landbruksavdelingen. Prosjektet startet som et forprosjekt (forstudie) i april 2011, har vært i drift siden 1.1.2012 og avsluttes 31.12.2015. Det er et tett og godt samarbeid mellom partnerne.

Formålet med prosjektet er å mobilisere og motivere gårdbrukere med interesse og forutsetninger til å satse på grønt reiseliv og lokal mat. Prosjektet bidrar til å styrke inntektsgrunnlaget på gården, ved å gi råd om hvordan gårdens og bygdas ressurser kan utnyttes til næringsutvikling for reiseliv. Det er god og økende interesse for prosjektet i Troms fylke.

Året 2015 var prosjektets fjerde og siste år. Tiltakene har vært planlagt og gjennomført innenfor de strategiske satsingsområdene mobilisering, bedriftsetableringer, ressurskartlegging, økt kompetanse, produktutvikling, markedsføring og samarbeid/nettverksbygging og erfaringsformidling. Prosjektrapport for hele prosjektperioden er under utarbeiding, der vi vil oppsummere prosjektresultater, erfaringer og utviklingsoppgaver som må videreføres. Prosjektet arrangerer avslutningskonferanse i januar 2016, og sluttrapporten vil være ferdig i mars 2016.

Prosjekt Grønt reiseliv i Troms har kontakt med gårdbrukere og andre etablerere og småskala bedrifter på bygdene, og har også samarbeid og kontakt med kommunene i fylket. Prosjektet har et godt samarbeid med tilsvarende prosjekt i Nordland, prosjekt Samisk reiseliv og Fylkesmannen i Finnmark. Sametinget har opprettet eget reiselivsprosjekt Nord-Norge, mens Fylkesmannen i Finnmark så langt ikke har valgt å satse på eget prosjekt.

Vi ser behov for et nasjonalt nettverk for Grønt reiseliv. Mange fylker har nå sitt Grønt reiselivsprosjekt, og samarbeidet mellom fylkene på dette området er i gang, bla gjennom nettverkskonferansen i september 2015. Landbruksdirektøren ber LMD om å sørge for at et nettverk for kunnskaps- og erfaringsdeling etableres og formaliseres.

Prosjekt Grønt reiseliv i Troms har fungert som et bindeledd mellom etablerere og virkemiddelapparatet, mellom forvaltning og kommuner og mellom forvaltning og forskning/utdanning. I tilknytning til denne rollen har prosjektet sett at

- Troms er bare i starten på en oppblomstring av reiseliv som næring i Troms. Byene Tromsø og Harstad har hatt en betydelig reiselivsutvikling de senere år. Distriktene har et betydelig ubrukt potensial der attraksjoner som lakse-elever, jaktområder, vandring, havfiske, toppturer, ski, sykkel og klatring er tilgjengelig men hvor det mangler infrastruktur, overnatting, servering, guider, utstyr med mer. Gårdene i Troms er en type ressurs som kan utvikles til å svare på de behov som tilreisende har for overnatting, mat og tilrettelegging av

opplevelser, kultur, vertskap og historie.

- Å ta vare på kulturminner (bygninger, fortidsminner) og kulturlandskap også innenfor gårdsbruk er et svært viktig fundament for reiselivet og reiseopplevelsen. Prosjektet har etablert et samarbeid med Troms fylkeskommune/ kulturavdelingen. Vi ser at det er for lite kilder, virkemidler og ordninger som stimulerer og ivaretar kulturminnene.
- Det er av største betydning at det for Troms, og aller helst for hele Nord-Norge, etableres et overordnet destinasjonsselskap, hvor alle reiselivstilbud både i sentrale og rurale strøk er synlige og bookbare. I dag finnes det en rekke små visitselskap i Troms fylke, og dette gjør at turistene har problemer med å planlegge sin reise og å finne frem i tilbud i området. De visitselskaper som finnes i dag, kan gjerne gå over til å bli regionale visitselskaper under overordnet paraplyorganisasjon.
- Det er behov for kvalitetssikring og oppfølging av alle småskala tilbydere av overnatting, opplevelser/aktiviteter, lokalmat og servering
- Hittil har få gårder og små reiselivsaktører søkt midler til bedriftsutvikling hos Innovasjon Norge. Slike midler ser vi som lavterskel såkornsmidler for å komme i gang med utvikling av gårdsturisme, eller reiselivsbedrift. Innovasjon Norge har i 2015 endret sine strategier, og vil fra 1.1.2016 innvilge inntil 100.000,- for etablerere (gårder) for å komme i gang (Fase 1-midler).
- Kommunene i Troms (både små og store) har utfordringer knyttet til økonomi og kapasitet, men også muligheter for samordning og felles satsning innenfor reiselivsnæringen. Reiselivsnæringen kan med den riktige strategiske satsningen bidra til lønnsomhet og arbeidsplasser også i distriktskommunene. Kommunene får/har en tilretteleggingsrolle, bla med merking av løyper og stier, sørge for parkering, avfallshåndtering, toaletter, skogrydding, rasteplasser, turistinformasjon og akuttberedskap (ras, skred og helse) for besøkende. Vi ser også at kommunene vil kunne få utfordringer knyttet til konflikter mellom landbruk og reiseliv ved økende bruk av inn- og utmarksområder, krav om skogrydding langs veier og økt etterspørsel etter bygging og bruk av strandsoner til reiselivsformål.
- Prosjektet har avdekket stor mangel på samarbeid mellom by og land, der de større bedriftene og aktørene i byene ikke tar initiativ til samarbeid med distriktskommuner knyttet til natur- og kulturressurser, historie, tradisjoner og samfunn. Småskala reiselivsaktører, herunder gårder, mangler innsikt i hvordan de skal markedsføre seg og kontakte større reiselivsaktører i byene, for eksempel hoteller, restauranter, butikker og turoperatører. Vi mener at det fortsatt ligger et stort utviklings- og næringspotensial når det gjelder overnatting, opplevelser og lokalmat og samarbeid omkring slike tilbud.

Bygdeservice

Flere tidligere forsøk har ikke lyktes i å etablere bygdeserviceforetak i Troms.

Det er ikke prioritert å gjøre noe arbeid på dette området i 2015 av kapasitetsgrunner.

Årsverk i landbruksforvaltningen i kommunene

Per 31.12.2015 var det 30,8 årsverk i kommunal landbruksforvaltning i Troms. Det er en nedgang på ca 1,0 årsverk fra året før da det var en relativt kraftig nedgang.

Opprettelsen av Tromsøregionens landbruksforvaltning medførte en relativt stor nedskjæring i årsverk. Dette er gårdbrukerne lite fornøyd med.

Årsverk i Fylkesmannens landbruksavdeling

Per 31.12.2015 var det 12 ansatte fordelt på 10,1 stillinger ved landbruksavdelinga hos Fylkesmannen. I tillegg er det to ansatte ved avdeling for Plan, reindrift og samfunnsikkerhet som blant annet jobber med eiendomslovgiving og plansaker knyttet til landbruket.

Bruken av midlene til arktisk landbruk

De tre fylkesmannsembetene i Nord-Norge mottok i 2012 tilsagn på til sammen 9 millioner kroner fordelt på tre år fra Landbruks- og matdepartementet, til satsing på Arktisk landbruk. Sametinget har i tillegg bidratt til satsingen med 2 mill kr og Nordland fylkeskommune med 1,54 mill kr. Midlene har blitt forvaltet av et styre bestående av representanter fra finansørene, samt fra Bondelaget, Bonde- og småbrukarlaget og Norske reindriftssamers landsforbund. Midlene har blitt utlyst i to runder – mars 2013 og februar 2014.

Formålet med midlene har vært å bidra til utvikling og økt utnytting av arktisk kvalitet som konkurransefortrinn for landbruket i nordområdene. Arbeidet bygger på utviklingsprogrammet for arktisk landbruk *Mykje lys og lite varme* utarbeidet av Nordnorsk landbruksråd.

Det kom inn til sammen 62 søknader på de to søknadsomgangene og av disse er 24 prosjekter tildelt midler. Til nå er 8 av prosjektene avsluttet. Sluttrapportene er å finne samlet på nettsidene til Fylkesmannen i Nordland. For mange av prosjektene er arbeidsfristen noe fram i tid og vi venter derfor stadig resultater i årene som kommer. De fleste prosjekter skal være ferdigstilt innen 2018.

I 2015 har vårt arbeid knyttet til forvaltning av disse midlene vært begrenset til å følge opp de prosjektene som har fått midler knyttet til utbetaling og oppfølging av arbeidsfrister. Det store prosjektet Økt verdiskaping fra arktisk mat følger vi ekstra med på og bidrar til at dette prosjektet får innpass i de fora der det hører hjemme. Skal vi lykkes med denne satsinga er det viktig at prosjektet blir kjent og at alle drar i samme retning. Prosjektet er tett knyttet til den store nordnorske satsinga for å etablere en Nordnorsk arktisk matregion. Initiativet oppsto i forbindelse med IGW i 2015 og det er enighet mellom fylkesmannsembetene, fylkeskommunene, bondelag og bonde- og småbrukerlag og IN-kontorene i de tre nordnorske fylkene, samt Sjømatrådet, reindrifta og Nordnorsk Reiseliv. Innovasjon Norge har påtatt seg ansvaret for et forprosjekt som en første fase..

Vi hadde som mål å få gjennomført ei samling/konferanse for alle som hadde fått tildelt midler i løpet av 2015. Det har imidlertid ikke blitt gjort på grunn av manglende kapasitet.

Beskriv hvilke tiltak som er gjennomført for å styrke kommunenes arbeid innenfor landbruks- og matområdet, herunder omfanget av den landbrukspolitiske dialogen med kommunene og det landbrukspolitiske engasjementet i kommunene

Fylkesmannen har gjennomført ei to-dagers samling for saksbehandlere på landbruksområdet i kommunene med tema tilskuddordninger, velferdsordninger og erstatningordninger. Plan og planprosesser var også blant temaene. Videre har vi arrangert ei to-dagers samling for skogfunksjonærer med aktuelle skogfaglige tema. Det er også arrangert et AR5-kurs for kommunene. I tillegg er det arrangert ei to-dagers regionsamling om tømmerkaier.

Det er også gjennomført tre regionale samlinger med næringsutvikling som tema, og der både administrativ og politisk ledelse i kommunene var invitert sammen med næringsansvarlig og landbruksansvalig. Det var imidlertid ikke stor oppslutning fra adm. og politisk ledelse, men de øvrige gruppene var bra representert. Seminarene var svært nyttige og ble positivt mottatt. Det må imidlertid gjøres en jobb i forhold til kommunal ledelse.

Der er også gjennomført et felles møte (samråd) med de øvrige landbruksaktørene (Tine, Nortura, Allskog, Felleskjøpet, faglagene etc.) i fylket var invitert sammen med kommunene.

I tillegg er det i samarbeid mellom flere avdelinger hos Fylkesmannen, arrangert en årlig tverrsektoriell plankonferanse for kommunene.

Flere kommune har sendt nyansatte til praktisk opplæring på forvaltningsordningene ved Fylkesmannens kontor.

To unge bønder fra to kommuner ble "sponset" til deltakelse på FoU-seminar på Hurtigruta i regi av NIBIO.

Kommunedialogen for øvrig er ivarettatt gjennom Fylkesmannens årlige møte med ordførere og rådmenn, samt kommunebesøk sammen med Fylkesmannens øvrige fagområdeansvarlige.

Det er for øvrig utfordrende å få politisk og administrativ ledelse i tale, anerkjent arbeidsomfanget på de nødvendige forvaltningsoppgavene, og også få landbruket gjenkjent og akseptert som en del av den totale næringsutviklinga i kommunen.

Beskriv prioriteringer og konkret bruk av midler over kap. 1144 post 77 Regionale og lokale tiltak i landbruket til kommunerettet arbeid, inkludert en regnskapsmessig oversikt og vurdering av arbeidet

Midlene over kap.1144 post 77 er brukt til å arrangere samlingene/kursene som er nevnt ovenfor, i tillegg til noen få besøk i enkeltkommuner og deltakelse fra to unge bønder fra to kommuner på FoU- og utviklingsseminar med NIBIO som arrangør.

Kommunesamling tilskudd, kontroll og erstatning	27.000 kr
Regionale næringsssamlinger - tre stk à 32.000 kr	96.000 kr
Skogfaglige samlinger	20.000 kr
AR5-kurs	3.000 kr
Møter med enkeltkommuner om spesielle saker	4.000 kr
Fou-seminar deltakelse to kommuner	10.000 kr
Sum	160.000 kr

Kostnader med øvrige tiltak er ikke belastet dette kapittelet.

23.2 Skogbruk

Rapportere kort utfordringene på skogområdet og hvordan Fylkesmannens arbeid har bidratt til resultater og aktivitet

Status.

Avvirkinga i fylket er i hovedsak lauvtrevirke til vedproduksjon og flisfyringsanlegg. Det er ikke levert virke til smelteverksindustrien fra Troms i 2015. Avsetning til vedproduksjon er noe redusert siste årene, på grunn mindre vedforbruk – trolig på grunn av installering av varmpumper. Virkesforsyninga til biobrenselanlegga har vært tilfredsstillende, men økonomien i verdikjeda til biobrenselanleggene er svært utfordrende på grunn av lave priser på elektrisk kraft.

Aktiviteten i skogkulturarbeidet ble kraftig redusert i 2015. Nedgangen skyldes sannsynligvis mangel på investeringsmidler. En stor del av årets tildeling av NMSK-midler til fylket blei brukt til å finansiere tiltak utført i 2014. De resterende tilskottsmidlene blei prioritert til planting.

Det er stor interesse for skogsvegbygging i fylket. Søknader for ca 1,4 mill kroner i tilskottsmidler ble gitt avslag på grunn av for lite midler.

Utfordringer.

Manglende skogfaglig kompetanse og kapasitet i kommunene virker inn på aktiviteten i skogbruket, særlig innen skogkultur og skogsvegbygging. Noen få kommuner står for størstedelen av aktiviteten.

Mangel på investeringsmidler reduserer skogkulturaktiviteten. I vårt fylke er det svært få skogeiere som har skogfond som kan bidra til slik finansiering. Skogkulturtiltak er ofte aktuelt på eiendommer som på forhånd ikke har hatt skogbruksinntekt av betydning, og der avkastning av investeringene vil komme langt fram i tid.

Økonomiske virkemidler er nødvendig for å sikre aktivitet. I tillegg er det nødvendig med informasjon og oppfølging fra kommunal skogforvaltning.

Det er stort etterslep i foryngelse, ungskogpleie og førstegangstynning.

Hogst av yngre barskogplantefelt med produksjonsskog og manglende forynging er ei økende problemstilling. Det er fleire eksempler i fylket på skogeiere som hogger barskog i hkl III-IV og som ikke forynger areala etterpå. Det er i mange tilfeller vanskelig å bruke foryngelsesplikten i skogloven som virkemiddel for å pålegge planting etter slik hogst.

Det er ei utfordring å få alle virkeskjøpere til å rapportere omsetning til virkesdatabasen.

Det utarbeides ikke skogbruksplaner i Troms, og miljøregistreringer (MiS) er gjort på et lite areal.

Fylkesmannens arbeid på området.

Fylkesmannen prioriterer vegbyggingmidlene til skogsbilvegprosjekter for å redusere terrengrtransport, og dermed driftskostnader ved skogsdrift. Det settes også betingelser om hogst og planting i forbindelse med tilskott til skogsvegbygging.

Skogkulturmidlene er dette året prioritert til planting. Det meste av NMSK-midlene blei fordelt til de kommunene som har planteaktivitet. Resterende blei tildelt kommuner som fikk søknader om tilskott til planting. Alle midlene er brukt opp.

Fylkesmannen har kontakta virkeskjøpere direkte og informert om skogfundsordninga med veiledning om hvordan rapportering skal gjøres. For enkelte kjøpere har dette vært tilstrekkelig. Andre sliter med å få til rapportering i ØKS via Altinn og har behov for videre oppfølging. Noen responderer ikke i det heile tatt på kravet om oppgaveplikt.

Det er ikke gjort noen spesielle tiltak for å få i gang skogbruksplanlegging igjen. Statskog har fått gjennomført MiS-registreringer på sine eiendommer i tre kommuner.

Fylkesmannen har bidratt til skogdager og andre arrangement med skogbruk som tema.

I april ble det arrangert ei 2-dagers skogfaglig samling for kommunene med aktuelle tema.

Fylkesmannen har arrangert ei fagsamling for skogsentreprenører og transportører, hvor blant annet flaskehals, aksellast/tonnasje og vogntoglengde for virkestransport på det offentlige vegnettet var et tema. Næringen hadde

Resultatområde 24 Bærekraftig landbruk

Det er store muligheter for å fortsatt ha et bærekraftig landbruk i Troms selv om det ligger noen begrensninger både i eiendomsstrukturen og stordriftsmulighetene. Gode vekstforhold for grovforproduksjon og glimrende kvalitet på utmarksbeitene er tema som fremdeles kan fortjene nærmere oppfølging.

24.1 Samfunns- og arealplanlegging

Beskriv hovedtrekk i arealbruksutviklingen og aktivitetene som er iverksatt for å sikre at landbrukets og reindriftens arealinteresser og utviklingsmuligheter blir ivaretatt i samfunnsplanleggingen.

Fylkets jord- og skogarealer er begrenset og under utbyggingspress. Eiendomsstrukturen i Troms kjennetegnes av mange og små eiendommer. Langs fjordene ligger driftsarealene i relativt brattlendt terreng, mens det i dalførene er flatt lende med gode driftsforhold. I deler av fylket med gode driftsforhold er det stor etterspørsel etter grasproduserende arealer, mens det i andre deler av fylket med vanskelig driftsforhold, er liten etterspørsel. Mange bruk er nedlagt og fraflyttet, og bruken av eiendommene dreies mot ferie og fritid. Tidligere dyrket mark i utkanter og i bratt terreng gror tilfeldig igjen. Det er ikke nok beitedyr til å hindre gjengroing, og eieren setter ikke arealene i målrettet produksjon med for eksempel skogreisning.

Kommuneplanene i deler av fylket er overveiende gamle og lite egnet til å styre dagens utbygging av boliger, hytter og næringsområder. I deler av fylket er det nå oppdaterte planer som ivaretar jordvern på en god måte. I de kommunene med utdaterte kommuneplaner vil reguleringsplaner og enkeltsøknader ofte ikke være i samsvar med overordnet plan. Hovedtyngden av utbygginger i distriktene skjer som enkeltvis dispensasjonssøknader og ikke etter reguleringsplaner. Hovedutfordringen i Troms er å få oppdatert kommuneplanene til dagens plan- og bygningslov. Kommunenes største utfordringer er å finne gode løsninger for spredt bolig- og hyttebygging utenom felt, dvs avklare omfang og lokalisering i LNFR-sonen. Det er vanskelig å enes om lokaliseringsbestemmelser som ivaretar landbruksinteressene i kombinasjon med kommunenes ønsker for spredt utbygging.

Kommunene har begrensede ressurser og kompetanse å sette inn i planarbeidet. Ressursmangelen omfatter både plansektoren og landbrukssektoren. Overordnet planlegging har ofte fokus på arealdelen uten å klargjøre utviklingstrekkene gjennom samfunnsdelen. Avveilingen mellom andre samfunnsinteresser og landbruksinteressene blir derfor vanskelig.

Det er imidlertid en økende forståelse for sammenhengen mellom arealdel og samfunnsdel av kommuneplanen, men hovedvekten av planarbeidet ligger fortsatt i arealdelen.

Det viktigste tiltaket for å sikre landbrukets ressursgrunnlag i Troms, er å etablere en positiv holdning i kommunene til å ivareta jord- og skogvern i planprosesser. Informasjon om jordvern og planutforming gis fortløpende i den daglige kontakten med kommunene. Vi erfarer at de beste prosessene og resultatene oppnås i møter om konkrete planer hvor vi formidler konkrete løsninger og alternativer til arealbruk og bestemmelser.

Fylkesmannen har i 2015 fulgt opp 10 kommuner med innspill, drøftinger og befaringer i samband med utforming av kommuneplanens arealdel. En åpen dialog og diskusjon av alternative løsninger er viktige elementer for sikre jordvernet i kommunale planprosesser.

I 2014 vedtok Troms fylkesting en regional plan for landbruk med en planretningslinje for kartfesting av landbrukets kjerneområder ved revisjon av kommuneplanens arealdel. Manglende kartfesting av landbrukets kjerneområder fører alltid til innsigelse fra Fylkesmannen og Troms fylkeskommune.

I 2015 har kartfesting av landbrukets kjerneområder vært et sentralt tema for Fylkesmannen. Mangelen på temakart over landbrukets ressursgrunnlag fører blant annet til at behandlingen av dispensasjonssaker får et mer vilkårlig utfall. Vårt mål er at kommunene utarbeider et verktøy for en mer forutsigbar behandling av enkeltsøknader og reguleringsplaner i forhold til landbruksinteressene.

Bruken av innsigelser knyttet til landbruk og reindrift i saker etter plan- og bygningsloven.

Det har vært nødvendig å fremme innsigelser fra Fylkesmannen i 2015 på bakgrunn av landbruksinteressene i 6 kommuneplaner; Kvænangen, Skjervøy, Kåfjord, Storfjord, Tromsø og Tranøy. Det er ført en tett dialog med kommunen med sikte på å finne løsninger på innsigelser og unngå mekling. Det er funnet løsninger for Tranøy, men drøftingene i de andre kommunene pågår fortsatt. I 2015 er det ingen reguleringsplaner som har berørt landbruksinteressene av en slik art og vekt, at det har vært nødvendig å reise innsigelse.

Fylkesmannen mottok 565 dispensasjonssaker til uttalelse i 2015. Av disse varsla vi klage i 30 saker. 17 av disse var strandsonesaker, 2 saker berørte dyrket jord, og 9 var knyttet til reindrift.

Vi anser kommunedialogen som det viktigste virkemidlet, men dialogen må følges opp med befaringer og besøk i den enkelte kommunene. Besøk i enkeltkommuner gir en god anledning til å gi tilpasset veiledning og er det beste virkemidlet for bedre forvaltning. Veiledningen er oftest rettet mot kommunens administrative personell slik at grunnlaget for en god saksbehandling er lagt.

Beskriv aktivitet og status i dialogen med kommunene for å nå de nasjonale målene om å ivareta jord- og kulturlandskapsressursene.

Vi ser på kommunedialogen som det viktigste virkemiddelet, men dialogen må følges opp med befaringer og besøk i den enkelte kommune. Besøk hos enkeltkommuner gir en god anledning til tilpasset formidling av nasjonal politikk. Veiledningen er oftest rettet mot kommunens administrative personell slik at grunnlaget for en god saksbehandling er lagt. Kommunale politikere er viktig å nå, og her ønsker vi å styrke vår veiledning.

Det er i 2015 ikke gjennomført mange møter med kommuner i forbindelse med håndheving av landbrukslovgivingen. Samtlige kommuner ble besøkt etter kommunevalget i 2011, hvor vi fikk anledning til å formidle nasjonal jordvernpolitikk og kulturlandskapspolitikk omsatt til våre forhold. Vi stiller imidlertid opp også ved dette kommunevalget dersom kommunen ønsker besøk av oss.

Beskriv kort sentrale utviklingstrekk for jordbruket i fylket, hovedutfordringer i virkemiddelbruk og tiltak knyttet til omdisponering av dyrka og dyrkbar jord

Vårt inntrykk av status for omdisponering av dyrka og dyrkbar jord kommer først og fremst fram gjennom søknader om dispensasjon fra kommuneplanens arealdel som vi får til uttalelse. I 2015 fører 23 av disse sakene til nedbygging av dyrka mark. Som høringsorgan gikk vi mot 2 av disse 23. I de øvrige sakene var arealet som søkes nedbygd godt arrondert i forhold til sammenhengende innmarksarealer eller små arealer som det er tvilsom økonomi å holde i hevd.

Vår erfaring er derfor at kommunene tar tilbørlig hensyn til innmark av noen verdi ved søknad om fradeling av dyrka mark til annet enn tilleggsjord.

Som klageorgan i forhold til jordloven mottok vi ingen saker i 2015 som ville føre til nedbygging av dyrka mark.

Beskriv status og erfaringer i arbeidet med verneplaner, energisaker og konsekvensutredninger.

Verneplaner. Det er ikke arbeidd med verneplaner i skog i år.

Energisaker. Landbruk har energisaker til internhøring og gir merknader i en felles høringsuttalelse fra Fylkesmannen. Småkraftverkssakene er sjelden i større konflikt med landbruksinteressene. Etablering av overføringslinjer kan ofte komme i konflikt med skogbruksinteressene der linjene berører produktiv skogsmark. I konsesjonssøknadene er ofte konsekvensene for landbruksinteressene lite utredet. Miljøutredningene er tydelig hovedfokus.

Beskriv status for samfunnsikkerhetsarbeidet på landbruks- og matområdet

I regional landbruksplan for Troms 2014-25 som ble vedtatt i oktober 2014, er det lagt inn et eget kapittel om Samfunnsikkerhet og beredskap i landbruket. Der inngår tema som matsikkerhet, mattrygghet, HMS på gården, dyrevelferd og beredskap. Målet for det regionale arbeidet på dette området er "God matsikkerhet, mattrygghet, sikkerhet på gårdsbruk og dyrevelferd i Tromslandbruket". I handlingsplanen til planen er det satt opp ei liste over tiltak som det skal jobbes med i fylket for å nå dette målet. Planen gir oss en god oversikt over hva som bør gjøres. Så gjelder det å få omsatt dette i praksis.

Gjennom hendelser siste år med lengre bortfall av strøm i noen områder og rasfare andre steder, har vi blitt minnet på viktigheten av gode beredskapsplaner. Ei stadig tilbakevendende problemstilling er *hvem bærer kostnadene ved evakuering av husdyr??* Vi håndterer hendelser som oppstår, men har ikke i 2015 klart å sette av ressurser til å jobbe forebyggende med dette. Vi ønsker å følge opp kommunene bedre på dette området og vi

Beskriv kort erfaringer og resultater med iverksetting av tiltak for utvalgte kulturlandskap i jordbruket

- Skárfvággi/Skardalen utvalgte kulturlandskap

Fylkeskommunen og Sametinget har vært mye involvert som faginstans i forbindelse med restaurering og vedlikehold av kulturminner, men også skjøtels- og beitebruksplaner, sistnevnte under utarbeiding. Kommunen har tildelt RMP-midler som delfinansiering til prosjektene, i tillegg til at landbruksforvaltningen bistår med faglige råd og oppfølging av tiltakene. Det er gjennomført et mulighetsstudie fra kommunens side for å se på mulighetene for å bygge småbåthavn i Skardalen. Vi skrev i 2014 at tiltaket kan være positivt for kulturlandskapet og gi muligheter for næringsutvikling i tilknytning, noe vi fortsatt står inne for. Til nå er slike tiltak ikke inkludert i reguleringsplanen, som kun inkluderte utbygging av industriområde og småbåthavn. Reguleringsplan del 2 er på trappene, for å inkludere tilrettelegging, parkering, sammenknytning av gangveier mellom sjø og fjell for befolkningen, som krysses av E6. Det er viktig at reguleringsplan del 2 blir utarbeidet, for å sikre tilrettelegging, samt ta hensyn til verdiene i kulturlandskapet og at en evt. utbygging utformes slik at den ikke kommer i konflikt med kulturlandskapet som helhet eller deler av dette. Det er dialog med Vegvesenet i forhold til redusert hastighet på E6 og trafikksikkerhetstiltak.

Kulturminner – skjøtsel og restaurering

Gårdsmuseet, et restaurert fjøs, skal innredes videre. Høylagringsrommet skal istandsettes til håndverksstue for duodji i dialog med Sametinget. En tar sikte på å bygge et rom i rommet, for å beholde det gamle rommet under. Her vil det kunne utvikles håndarbeid for salg og arrangeres kurs for bygdelagets medlemmer og andre interesserte. Dette vil gjennomføres i 2016, men med midler fra 2015. Det er for øvrig innvilget kr 327 000,- til istandsetting og vedlikehold av sommerfjøs, naust, fjøs, steingjerde og gjenoppbygging av båtgamme.

Biologisk mangfold og landskapsskjøtsel

Sommeren 2015 beitet det ca 760 sau, et par-tre hester og ca 1000 rein var på vårbeite øverst i dalen. Sau og lam blir fraktet fra nabobygda Manndalen av tre gårdbrukere som et ledd i skjøtsel av kulturlandskapet i Skárfvággi / Skardalen. Totalt beiteområde er beregnet til ca 2000 daa for hele området, men det er da trolig medregnet areal utover det avgrensede kulturlandskapsområdet. Det er i 2015 istandsatt og/eller drevet skjøtsel på fem slåttemarker og skogsslåtter med verdi A eller B der UKL-midlene har bidratt med ca. 57 000,- av kostnadene. Det er i tillegg drevet skjøtelsarbeid på slåttemarker med verdi C og samt generell landskapsskjøtsel i 11 ulike områder for kr. 96 000,- av UKL-midlene.

Når det gjelder SMIL ble det av kommune og fylkeskommune arbeidet for at gårdbrukerne som benytter området til beiting, skulle søke om støtte til oppsett av gjerder for slik å oppnå mer målrettet beiting, både i fht skjøtsel av kulturminner og for å hindre gjengroing av kratt med mer, spesielt i områder som har vært tynnet/ryddet på innmark eller i nærheten av innmark. SMIL-søknader kom imidlertid ikke fra gårdbrukerne i år. Kommunen har mottatt RMP-søknader fra tre gårdbrukere med sau (Om lag kr. 150 000,-) Noe av dette går tilbake til Bygdelaaget til turstier (ca kr. 30 000), resterende går til gårdbrukerne for beiting rundt kulturminner (gammetufter o.l.).

Formidling

Det har vært trykket opp Sametingets rapport: *”Skárfvággi/Skardalen: Utvalgt kulturlandskap i jordbruket”*, rapporter over naturtypekartlegging, skjøtelsplaner for utvalgte naturtyper (slåttemarker og skogsslåtter) og brosjyrene *«Turstier og stedsnavn i Skardalen»* og *«Kulturlandskapet Skardalen»*. Dette er kostnader som er dekket av Sametinget og FMLA gjennom klima- og miljømidler (kr. 75 000,-).

«Bondens kulturmarksflora for Nord-Norge» - bok med oversikt over lokale navn og lokal bruk, også samisk bruk – publisert i 2014, har vært sendt ut til alle gårdbrukerne i fylket, grunneiere i utvalgte kulturlandskap og andre samarbeidspartnere i 2015. Den digitale versjonen ligger tilgjengelig på Nibio sine nettsider.

Tidsskriftene *«Sáogat»* og *«Framtid i Nord»* har publisert flere reportasjer om prosjektet.

Andre tiltak.

Andre tiltak.

Bygde- og kulturlaget har skjøttet bygdeveiene, sauestiene, tursti opp til evakueringsgammen, som er årlige tiltak. Utover dette er det bygget opp utedo og benker og bord i forbindelse med en grillplass ved evakueringsgammen. Arbeidet ble utført av «Larsen i utmarka». Det er også gitt friluftslivsmidler fra fylkeskommunen til tiltakene.

Kåfjord kommune har utarbeidet en reguleringsplan for utvidelse av industriområdet og småbåthavn, samt at det i et mulighetsstudium i forkant også ble vurdert parkering og trafikksikkerhetstiltak (kr. 150 000,-). Prosjektet har bidratt økonomisk noe inn i dette mulighetsstudiet (kr. 45 000). Det er nå planer om reguleringsplan del 2 som skal ta for seg tilrettelegging som parkering og overgang E6 (kr. 140 000). Det er bevilget kr. 20 000 i UKL-midler til dette arbeidet som vil gjennomføres i 2016.

Vi vet ellers at det er muligheter for finansiering av prosjekter gjennom Riksantikvaren og Sametinget. Sistnevnte bl.a. når det gjelder automatisk fredede kulturminner. Det er også ønskelig å gå nærmere inn på slåttemarkene, gjerne med overvåking. Her har vi fått vite at det er midler i Miljødirektoratet. Foreløpig er tilstrekkelig beiting hovedutfordringa for å opprettholde det tradisjonelle kulturlandskapet i Skårfvággi / Skardalen.

Det er innvilget kr. 734 797,- UKL-midler til skjøtsel, vedlikehold/restaurering og tilrettelegging i Skårfvággi / Skardalen. Det er for øvrig rapportert til Landbruksdirektoratet på bruken av midlene i januar 2016.

Beskriv kort om arbeidet med å oppdatere og kvalitetssikre reindriftens arealbrukskart

Det pågår arbeid med å kvalitetssikre reindriftens arealbrukskart og dette arbeidet vil bli ferdigstilt i 2016.

24.2 Klimautfordringene

Beskriv utfordringer i arbeidet med klimatiltak innenfor landbrukssektoren

Det arbeides aktivt for auka karbonbinding i skog gjennom skogplanting og skogkultur. Skogplantinga kan aukes betydelig med mer tilskott.

Det er i mange sammenhenger et fokus på at god agronomi er viktig, både som klimatiltak og for bedret avlingsnivå og økonomi på det enkelte gårdsbruk. Fylkesmannen har støttet tiltak på dette området og jobber tett med Nibio og Norsk landbruksrådgiving for å få økt satsing på dette.

Klima- og miljøprogrammet

Det har i 2015 vært lite søknader på dreneringsmidlene, og avdelinga har ikke hatt ressurser til å mobilisere til økt søkning.

Beskriv kort aktiviteten knyttet til økt bruk av trevirke og satsing på bioenergi, samt gjør rede for status og utfordringer på området

Økt bruk av trevirke. Det har ikke vært kapasitet til å arbeide med økt bruk av trevirke i år. Fylkesmannen har ønske om å få i gang et tredriverprosjekt i fylket i samarbeid med fylkeskommunen og Innovasjon Norge. Det er satt av noe midler til dette og vil bli arbeidd videre med i 2016.

Allskog har ikke levert lokalt virke til Finnfjord AS i 2016 fordi det tidligere tilskottet til til hogst av lauvtrevirke til industriformål er borte.

Satsing på bioenergi. Et nytt biobrenselanlegg i Øverbygd i Målselv hos Forsvaret ble tatt i bruk i år. Det er da 7 større biobrenselanlegg i fylket. Biobrenselanlegget i Tromsø skal for øvrig etter 2016 reduseres kraftig og mestparten av varmebehovet skal dekkes av søppelforbrenning.

Det har vært lave priser på elektrisk kraft i 2015 og dette gir ringvirkninger i form av lave priser til biobrenselanleggene. Økonomien i verdikjeden til biobrenselanleggene er svak og det er grunn til å være bekymret for situasjonen til biobrenselnæringa i fylket. Råstoffet til biobrenselanleggene er ikke et biprodukt, men et hovedprodukt som hentes direkte i skogen. De økonomiske marginene er derfor svært små.

Fylkesmannen har arbeidd lite med bioenergi i år. Slik prisene er på elektrisk kraft er det liten interesse for bioenergi.

Beskriv kort oppfølging av arbeidet med biogassanlegg i fylket

Fylkesmannen har ikke hatt kapasitet til å følge opp arbeidet med biogassanlegg i år.

24.3 Produksjon av miljøgoder og reduksjon av forurensninger

Gi en vurdering av måloppnåelse for miljøvirkemidlene.

SMIL:

Troms hadde i 2015 2,3 mill kr tilgjengelig til SMIL-ordninga. Vel 1,3 mill kr blei innvilga. **Det har i år vært liten søknad på SMIL-midlene.** Hva det skyldes er ikke godt å si. Omlegging i hvem som kan søke på midlene kan være en årsak. Det synes vanskelig å vurdere måloppnåelsen av SMIL-midlene når det ikke over tid er oppfølging av de tiltaka som er tildelt midler. Med dersom ordninga blir lite brukt er jo det en indikasjon på at målene ikke nås.

Investeringstiltak i beiteområder -

For søkeromgangen 2015 kom det inn 17 søknader på tilskudd til midler til tiltak i beiteområder med en total kostnadsramme på ca kr 4 800 000.

Alle søknadene er forelagt Fylkesmannens saksbehandlere på reindrift, noe som har medført ekstra arbeid med befaringer, kontakt med områdestyrene for reindrift med mer. Dette samarbeidet er nødvendig, og erfaringene fra 2015 medfører nye rutiner for formalisert samarbeid med reindriftsseksjonen hos oss. Det er 11 ulike tiltak som i år er innvilget til sammen kr 824 006. Vi gjennomfører en opprydding i Saturn med hensyn til saker med overskredne arbeidsfrister, og har innen 01.12.15 inndratt kr 316 253.

Drenering -

Til tross for mye fokus på at god drenering av jordbruksjord er viktig, er det lite etterspørsel på tilskuddsmidler til dreneringstiltak. Vi har lite kjennskap til hva dette skyldes, men lav tilskuddssats er nok en av årsakene. Bruk av midlene avhenger en del av engasjement fra kommunene på området. I en hektisk hverdag er nok ikke alltid dette området har høyest prioritet og det blir derfor ikke gjort særlig mye proaktivt arbeid i forhold til dette. Noen kan nok også kvie seg for å ta fatt i dette da de er usikre på behandling av søknader. Dette har nok ikke vært et høyt prioritert område hos kommunene, men Fylkesmannen har støttet kursopplegg om drenering for gårdbrukere/forvaltning/entreprenører både i 2014 og 2015.

Klima og miljøprogrammet –

Troms ble for 2015 tildelt kr 390 000 til regional oppfølging av klima- og miljøprogrammet. I tillegg ble det overført kr 13 436 fra 2014 og inndratt kr 50 000 fra avsluttede/ikke gjennomførte prosjekter. Vi hadde derfor kr 453 436 tilgjengelig til fordeling. Vi fikk inn 8 søknader med samla omsøkt beløp på ca kr 980 000. Det ble innvilget tilskudd til 7 av disse prosjektene. 2 av prosjektene fikk samfinansiering med UT-midler. Det er god etterspørsel etter midlene og vi ser stor nytte av dem. Særlig ser vi at det gir en god mulighet til å få popularisert en del resultater fra større forskningsprosjekter.

For ytterligere informasjon om forvaltning av NMSK, SMIL, drenering, tiltak i beiteområder og Klima- og miljømidler, vises det til rapport for 2015 sendt Landbruksdirektoratet i brev av 01.12.15.

Regionale miljøtilskudd for Troms (RMP) -

Foreløpige tall viser at 382 av fylkets 921 søkere om PT-tilskudd(*Kilde: PT-10, Landbruksdirektoratet*) søkte om RMP-tilskudd i 2015. Det er 55 færre enn søknadsomgangen 2014. I tillegg har 44 beitelag søkt om tilskudd til drift av beitelag gjennom regionalt miljøprogram for Troms. Dette er samme antall som for 2014. I 2015 sendte vi ikke ut veilederen for regionale miljøtilskudd for Troms, alle mottakere av produksjonstilskudd fikk brev om RMP-ordningene og henvisninger til Fylkesmannens hjemmeside og oppfordring om å ta kontakt med kommunen. Vi fikk henvendelser fra begge faglagene, samt fra enkelte bønder om at søknadsfristen for miljøtilskuddene i Troms var blitt avglemt. Det ble ytret ønske om at søkerne burde bli varslet om søknadsfristen på SMS på samme måte som det blir gjort for søknadsfristen for PT. SMS-varsling har en høy kostnad og anses ikke som aktuelt, men vi vil gå i dialog med kommunene for å få dem mer aktive i forhold til å orientere om miljøtilskuddene og søknadsfristen for RMP i Troms ved neste søknadsomgang. I tillegg mottar vi meldinger om mange søkere opplever det elektroniske søknadssystemet/skjemaet i Altinn som vanskelig.

Av RMP for Troms 2013 - 2016 går det fram at de største miljøutfordringene knyttet til jordbruket i fylket, er knyttet til å opprettholde kulturlandskapet. I tråd med dette er det fortsatt slik at det meste av midlene går til kulturlandskapstiltak. Vi har kjennskap til at en rekke øyer langs kysten av Troms har mindre gjengroing etter at beitedyr er økt i antall etter at RMP-tiltakene ble innført.

En liten, men gledelig sak er at det for første gang er godkjent en populasjon med den utrydningstruede sauerasen Steigar i Troms.

Tiltak og virkemidler over RMP med effekt på klimautslipp -

De siste tre årene har det i regionalt miljøprogram for Troms vært mulig å søke tilskudd knyttet til å redusere

~~Klimautslipp og ammoniakutslipp ved oppdrett av husdyr, og tilskudd til nedleggelse/medfalling i~~

kinilagassutslipp og ammoniakktutslipp ved spredning av husdyrgjødsel - tilskudd til nedreggning/nedtenning i voksende kultur og tilskudd til spredning med rask nedmolding. Disse tiltakene er i tråd med *Forskrift om tilskudd til miljøvennlig spredning av husdyrgjødsel*. Foreløpige beregninger for søknadsomgangen 2015 viser at det er henholdsvis 17, 7 og 74 søkere på tiltakene og det er søkt om tilskudd for henholdsvis 3161 daa, 1228 daa og 4656 daa. Det er en liten økning sammenlignet med 2014, i antall daa.

Beskriv status og behov for oppfølgingstiltak fra forvaltningens side i miljøplanarbeidet

Som kjent ble forskrift om miljøplan avviklet fra 2015. Likevel har Fylkesmannen i Troms hatt fokus på denne i 2015. Det har vært gjennomført foretakskontroller av alle foretak i fem kommuner, Skånland, Gratangen, Lavangen, Kvæfjord og Harstad kommune, som ved utfylling av søknad om produksjonstilskudd i august 2014, krysset av for at de hadde miljøplan trinn 1 og/eller hadde oppgitt salg av grovfôr. I forbindelse med kontrollene ble det avdekket avvik mellom kartgrunnlag for gjødselplan og for søknad om produksjonstilskudd. Det fremkommer også at kommunene ikke har vært flinke nok til å kommunisere sjekklisten til gårdbrukerne etter at denne ble elektronisk.

For framtida ser vi behov for videre fokus på og informasjon om gjødselplan og sprøytejournal, samt at miljøkravene i forskrift om produksjonstilskudd og avløsertilskudd i jordbruket overholdes.

Tilskudd fra regionalt miljøprogram utbetalt 2015 etter søknadsomgang 2014 - kroner utbetalt til hovedområder

Embeter	Kulturlandskap	Biologisk mangfold	Kulturmiljøer og kulturminner	Friluftsliv og tilgjengelighet	Avrenning til vassdrag og kyst	Utslipp til luft	Plantevernmiddel	Andre miljøtiltak
FMTR	6575388	322200	1190714	556790	0	596510	0	
Sum	6575388	322200	1190714	556790	0	596510		

24.4 Økologisk landbruk

Beskriv kort status, utfordringer og resultater knyttet til arbeidet med økologisk landbruk

Handlingsplan for økologisk landbruk ble i 2014 erstattet av Regionalt Bygdeutviklingsprogram, som ble vedtatt i slutten av mars i Regionalt partnerskap for strategier for landbruksrelatert næringsutvikling.

Vår innsats knyttet til arbeid med økologisk landbruk knytter seg i hovedsak til forvaltning av UT-midler til økologisk landbruk, Nordnorsk økomatpris og oppfølging av prosjekt Økt produksjon og forbruk av økologisk melk i Nord-Norge. For liten kapasitet har gjort at vi over lengre tid har hatt lite innsats til arbeidet med økologisk landbruk. Vi har prioritert vår innsats til andre områder.

Med noe mer innsats på området ville vi jobbet for å etablere ei arbeidsgruppe (forvaltning, faglag, kommuner m.fl) som kunne jobbe for å stimulere til gode prosjekter som kunne fått UT-midler. Vi ville også jobbet tettere opp mot foregangsfylkene slik at noe av det som gjøres der også kunne kommet til anvendelse i Troms.

Det ble i 2015 innvilget kr 208 000 av UT-midlene til økologiske prosjekter. Det er noe mindre enn det vi normalt har brukt på økologiske prosjekter tidligere år. Årsaken til dette er at det var lite søknader. Alle søknader som fylte kravene ble innvilget midler.

Det ble i 2015 innvilget UT-midler til følgende økologiske prosjekter:

- Videreføring av prosjekt "Økomelk" - TINE Nord
- Magasinet Ren Mat – Oikos økologisk Norge
- Studie om mat og helse fra hagen – Senja videregående skole
- Nordnorsk økomatpris – Fylkesmennene i Nord-Norge
- Forsøk med fiskegrakse som gjødsel – Landbruk Nord (Norsk landbruksrådgiving)

Satsingen *Nordnorsk økomatpris* er et samarbeid mellom de tre nordligste fylkene. Prisen deles ut årlig og har som formål å sette fokus på økologisk mat og gi anerkjennelse til en person, organisasjon eller virksomhet som har gjort en spesiell innsats for å fremme produksjon eller forbruk av økologisk mat i/fra Nord-Norge. Prisen for 2015 gikk til Kjerringøy gård i Nordland.

Prosjekt *Økt produksjon og forbruk av økologisk melk i Nord-Norge* ble gjennomført i 2011-2014. Dette er et samarbeidsprosjekt mellom TINE Nord, Norsk landbruksrådgiving, Fylkesmennene og fylkeskommunene i Nordland og Troms. Prosjektet har som målsetning å mobilisere til økt produksjon og forbruk av økologisk melk

i Nord-Norge. Evalueringsrapporten fra 2014 viste at prosjektet hadde vært vellykket i deler av prosjektområdet, nærmere bestemt søndre deler av Nordland. Det ble videre konkludert med at den økologiske produksjonen måtte økes i den nordlige delen av prosjektområdet for at etterspørselen etter økologisk melk skulle kunne dekkes i Troms og Finnmark. Dette er hovedfokus for de to siste prosjektårene som gjennomføres i 2015 -2016. Når vi de målene som er satt i prosjektet, vil det bli gjort et betydelig løft for produksjon og forbruk av økologisk melk i Nord-Norge. Dette vil også gi ringvirkninger for økologisk kjøttproduksjon.

Beskrive hvordan utvidet nasjonalt ansvar for satsingen er ivaretatt

Troms er ikke 'Økologiske foregangsfylke'. Vi synes det er vanskelig å dra nytte av det arbeidet som gjøres i de fylkene som er foregangsfylker.

Ressursrapportering

Resultatområde	Kapittel 0525	Fagdep.
Oppgaver under LMD	kr 9 326 139,99	kr 3 104 855,74
Sum:	kr 9 326 139,00	kr 3 104 855,00

Klima- og miljødepartementet

Resultatområde 01 Naturmangfold

Viltforvaltning

Oppdraget utført uten avvik. Vi har behandlet søknader om viltilskudd og ivaretatt hensyn til vilt i plansaker. Vi er ajour med våre saker i elgforvaltning.

Roviltforvaltning

Oppdraget utført uten avvik.

Troms fylke har store utfordringer i rovviltforvaltningene med bestandsmål for både jerv, gaupe og bjørn sammen med en høy tetthet av beitedyr, både sau og rein, og både norsk og svensk rein. Skadebildet er i perioder stort og utfordrende for næring og forvaltning. Det er økt fokus på skade fra kongeørn der vi hos Fylkesmannen i dag har få virkemidler. Vi er ajour med all saksbehandling på rovvilt og opplever at vi har en god dialog og samarbeid med både rovviltnemda, kommuner, beitenæring og øvrige interesser i rovviltforvaltningen. Prosjektet " Dyr i Drift" har pågått i tre år med finansiering over FKT. Dette er et prosjekt med fokus på konflikten beitedyr, rovvilt og samfunn og skal være et virkemiddel for å nå målene i forvaltningsplanen for rovvilt i region 8. Prosjektet har pågått i tre år og har hatt stor måloppnåelse, og er videreført i tre nye år og flyttet til NIBIO. Vi har forventninger til at prosjektet vil ha stor måloppnåelse også i neste periode, og at det vil generere ny kunnskap til nytte for rovviltforvaltningen i hele landet nå når prosjektet er en del av landets 3. største forskningsinstitusjon.

Skogvern:

Bare et skogområde i Troms var klargjort for frivillig vern i 2015. Fylkesmannen har gjennomført verneplanprosessen for dette området og Lavangselva naturreservat i Balsfjord. Vernet ble opprettet i desember 2015.

Forvaltning av trua og sårbare arter og naturtyper:

Vi har ansvaret for forvaltningsplanen for hornedykker, men har ikke gjort noe på dette området siden det ikke ble bevilget ressurser til dette arbeidet i 2015. Vi ivaretar trua og sårbare arter og naturtyper i planarbeid. I 2015 har vi fremmet innsigelse mot planlagt golfbane på grunnlag av rikt biologisk mangfold med trua og sårbare arter og naturtyper. Saken ligger til sluttbehandling i KMD.

Oppdraget med skjøtsel og koordinering av arbeid i skjøtelsgrupper for kulturmark er ikke gjennomført fordi vi

ikke har ressurser til å gjennomføre hele embetsoppdraget.

Fremmede organismer:

Som en oppfølging av nasjonal plan for bekjempelse av G. salaris ble første del av aksjonen gjennomført i Skibotnregionen i månedsskiftet august/september i år. Dette var en omfattende aksjon med mange involverte fra både nasjonalt, regionalt og lokalt nivå. Fylkesmannen har ledet den regionale koordineringsgruppen knyttet til aksjonen og likeledes arrangert flere lokale informasjonsmøter forut for aksjonen. Aksjonen ble gjennomført etter planen uten større uforutsette problemer eller utfordringer.

Arbeidet med å bekjempe Tromsøpalme på øyer i kommunen er fulgt opp av Tromsø kommune med tilskudd fra Fylkesmannen. Vi har litt kontakt og veileder grunneiere/bygdslag som ønsker å bekjempe mink på eget initiativ. Miljøvernforbundet i Troms er opptatt av å oppdatere kunnskapen om forekomst av mårhund i fylket og har hyppig kontakt med fylkesmannen om dette. Vi var vertskap for et seminar om temaet i regi av Miljøvernforbundet med deltakere fra forskning og forvaltning og erfaringsutveksling fra Sverige.

Vi utfører ikke alle oppgaver på dette området fordi vi ikke har ressurser til å gjennomføre hele embetsoppdraget og dette området er nedprioritert.

Marint vern:

Det er brukt mye ressurser på ny oppstart av arbeidet med marint vern. Arbeidet og kontakten med det særskilte arbeidsutvalget for Nord-Norge, nabofylker, berørte kommuner, organisasjoner og øvrige lokale interesser har gått greit. Et forslag til høringsutkast ble oversendt direktoratet på nyåret.

Forvaltning av mindre verneområder:

Arbeidet med forvaltningsplaner for de mindre verneområdene ble nedprioritert på grunn av dirigert prioritering av arbeid med skogvern fra direktoratet, samt arbeid med Teistevika lvo. Teistevika lvo har vi prioritert pga oppstart av nasjonal turistvei og nødvendig samordning med Statens Vegvesen, kommunen og kulturminnemyndigheten. Dette arbeidet blir prioritert også i 2016. Miljøvernavdelingen har videre prosesser i gang på Målselvtløpet nr, Sørkjosleira nr, Bergsøyen lvo og Grindøysundet nr.

Helhetlig vannforvaltning:

Arbeidet med vannforvaltningsplanen for vannregion Troms har vært preget av at det er satt av for lite ressurser til arbeidet. Det har medført at medvirkningen i planarbeidet både fra kommuner og andre interesserte ikke har blitt slik vannforskriften forutsetter.

Fylkesmannen har brukt mye tid på arbeidet med oppdatering av vann-nett. Oppdateringen er gjort i nært samarbeid med spesielt NVE. Vi har også brukt mye ressurser på å bistå og gi innspill til vannregionmyndigheten i arbeidet. Oppdatert forslag til forvaltningsplan og tiltaksprogram ble sendt på høring fra 01.07.2015, med ekstra høring etter en del oppdatering høsten 2015. Fylkestinget vedtok planen med tilhørende tiltaksprogram i desember 2015.

Overvåkningsmidlene brukes i henhold til regionalt overvåkingsprogram. Overvåkingen gjøres av konsulent som fikk oppdraget etter anbudskonkurranse.

Forvaltningen av innlandsfisk og anadrom laksefisk:

Oppdragene i tildelingsbrevet er gjennomført.

Det er brukt mye tid og ressurser på å gi uttalelser til interkommunale kystsonerplaner og konsesjonssøknader for oppdrett i fylket. Det ligger store utfordringer i å ivareta bærekraftige bestander av anadrom laksefisk i forhold til utviklingen særlig i oppdrettsnæringen. Dette er en krevende oppgave fordi kvalitetsnormen for laksebestandene ikke er ferdigstilt. Laksebestandene i vassdragene i Troms er sterkt påvirket av oppdrettsfisk. Dette bør få konsekvenser i form tiltak som minker risikoen for påvirkning på ytterligere andre vassdrag, og det haster også med å iverksette tiltak som sikrer bærekraftige bestander av de som allerede er påvirket. Forventningene og utsiktene til vekst i næringen særlig i Troms, gjør ikke utfordringene mindre.

Tilskudd til fiskeforvaltning er fordelt uten store innvendinger fra noen.

Når det gjelder oppfølging av vannforskriften i forhold til vassdragsregulanter har det bl.a. vært arbeidet opp mot Statkraft i forhold til tiltak i Altevatn. Her støter vi på problemet at vi ikke har hjemler til å gi aktuelle pålegg.

~~Statkraft har spesielt vilje til tiltak, men når det kommer til konkrete tiltak som leverer som følge~~

Resultatområde 03 Friluftsliv

Fylkesmannen har godkjent rullering av forvaltningsplaner med tiltaksplaner for 10 friluftsområder i Troms.

Fylkesmannen har deltatt i arbeid med Strupen friluftsområde i Balsfjord kommune. Forvaltningsplan for dette området kunne ikke godkjennes pga uenighet om avgrensing og omfang av skogsveier og skogsdrift med gran mv. Fylkesmannen deltok også på befarings i området høsten 2015.

Fylkesmannen deltok på fylkesvis avslutningsmøte om Friluftslivets år 2015 i Målselv, der friluftsråd og organisasjoner og kommuner i Troms har vært særlig aktive. Vi arrangerte friluftsmiddag ved hjelp av FNF og andre organisasjoner for konferansen om Sjumilssteget (arbeid med barnekonvensjonen) og skaffet foredragsholdere om friluftsliv til denne tverretatlige samlingen om barn- og unges oppvekstmiljø. Frost og et flott nordlys ga en spesiell kveld.

Det er gitt innspill om friluftslivinteresser i plan- og inngrepssaker.

Vi sitter i styringsgruppa for etablering av "Barnas naturpark" har som hovedmål å skape interesse og engasjement for natur, miljø og friluftsliv hos barn og unge, og dermed få flere barn og unge ut i naturen.

Resultatområde 04 Forurensning

Spesielle oppgaver

4.3 Prioriterte skipsverft - opprydding

Endringer fra vedlegg 5 til foreløpig årsrapportering:

- Hamek sentrum følges opp av FM etter delegering juni 2015

4.18 Prioriterte grunnforurensningssaker

Russevika og Seljestad, Harstad: - overvåking er igangsatt - og vi har så langt vurdert at det ikke er behov for vedtak om tiltak.

Tromsdalsfyllingene, Tromsø: - overvåking er igangsatt. Det er pålagt tiltak for gjennomføring 2016

Bardufoss, Målselv kommune: Ligger på vent (ikke noe gjort i 2015)

4.20 Avfallsplaner i havnene

Planene ble behandlet fortløpende som de kom inn, og fylkesoversikten oppdateres jevnlig. Det har vært utfordringer med å få tilbakemelding fra alle kai/havneiere og kommunene. De største trafikk- og fiskerihavnene er imidlertid dekket, og ut i fra en risikovurdering mener vi at havnene med størst forurensningspotensiale er håndtert. Vi forstår at det er dialog på sentralt hold når det gjelder hva som skal defineres som havn. Vi håper derfor at det kan komme en avklaring/enighet om nedre størrelse for havnene. Ressursbruken er ikke i samsvar med miljømessig gevinst dersom alle typer havner, store som små, skal følges opp med samme innsats.

4.22 Avfallsanlegg uten tillatelse (IED)

Vi har ingen slike anlegg i fylket.

4.23 Private anlegg for farlig avfall - finansiell sikkerhet

Dette arbeidet vil skje i løpet av 2016 (jf. avfallsforskriften § 11-18)

Avløp

4.24 KOSTRA

Signaler fra Miljødirektoratet at vi skulle avvente dette inntil mer veiledning angående oppdraget. Vi har derfor lagt dette på is inntil videre, og avventer nærmere avklaring fra Miljødirektoratet.

4.25 Primærrensing

Vi er i fortløpende kontakt med Tromsø og Harstad kommuner for å sikre at de kommer i mål med krav til primærrensing og har en akseptabel framdrift fram til ferdigstilling og funksjonelle anlegg.

Tromsø har bygget sine anlegg, men sliter med å oppfylle renskravene.

Harstad mangler ett rensanlegg innenfor Harstad rensedistrikt. Fylkesmannen har innvilget kommunen utsettelse med ferdigstilling til 2020. Per i dag er tomt og bygning ervervet til formålet, men bygget leies ut til andre. Vi følger opp kommunen slik at de kommer i gang med etableringen av rensanlegget tidsnok til å bli ferdig innen fristen 2020.

4.26 Rapportering - tungmetaller og organiske miljøgifter

Vi har ikke mottatt nærmere veiledning knyttet til løsning av oppdraget. Oppdrag ikke utført.

Generelt - Forurensning

Tilsyn og konsesjonsbehandling. Det er et jevnt trykk på søknadsbehandling hvor de fleste saker gjelder mudre- og dumpesøknader og akvakultur, men også søknader innenfor de øvrige saksfelt. Når man ser bort fra akvakultur, som styres av forskriftsbestemt svarfrist på 4 uker, vil normal saksbehandlingstid ligge på 3-4 måneder inkludert høring av søknadene. Forvaltningsbrev/foreløpig svar brukes for å informere om forventet saksbehandlingstid og varsel om saksbehandlingsgebyr. Se ellers under Tverrgående virkemidler.

Sedimentoppryddingen (nasjonalt prosjekt) av Tromsø og Harstad havner er avsluttet. Det er iverksatt overvåking. Det er gitt tillatelse fra Fylkesmannen til bygging på strandkantdeponiet i Harstad Havn, og vi har vært på oppfølgende tilsyn av prosjektet. Arbeidet har krevd ekstra innsats som vil fortsette i 2016. Tromsø Mekaniske (skipsverft) er inne i en flytteprosess som startet 2015. Dette har krevd ekstra ressursinnsats utover normal saksbehandling. Vi forventer et merarbeid på dette området også i 2016.

Forurensning: Jevnlig oppdatering av databasen, og vi prøver å holde Grunnforurensning oppdatert.

Akutt forurensning: Det har ikke vært alvorlige hendelser i 2015 som har krevd betydelig arbeidsinnsats fra FM.

Anmeldelser: Ingen anmeldelser i 2015.

Tvangsmulkt: Det ble vedtatt 2 tvangsmulfter i 2015 (ingen ble krevd inn siden sakene løste seg)

Resultatområde 05 Klima

Fra 2012 til 2014 var Fylkesmannen i Troms prosjektleder for "Klimaprojekt Troms". Sluttrapporten for dette klimaprojektet ble ferdigstilt i 2015 og "Klimahjelperen", en veilder i hvordan ivareta samfunnssikkerhet og klimatilpasning i planlegging etter plan- og bygningsloven, ble skrevet. Fylkesmannen i Troms deltok også i to klimakonferanser i henholdsvis Oslo og Lillestrøm.

Videre begynte Fylkesmannen i Troms med forarbeidet for et mulig nytt klimaprojekt - denne gangen om klimaendringenes påvirkning av miljøet. Det ble holdt av møter med mulige samarbeidspartnere og en prosjektskisse ble sendt til miljødirektoratet.

Arbeidet med å veilede kommunene innenfor deres arbeid med klima- og energiplanlegging er fortsatt en del av arbeidet, koblet til samfunnsplanlegging. Klimahjelperen og klimaprofilen ble aktiv promotert blant kommunene.

I tillegg sitter Fylkesmannen i Troms i referansegruppen for et klimatilpasningsprosjekt fra Vestlandsforsk, Høgskolen i Sogn og Fjordane og Fylkesmannen i Sogn og Fjordane.

Siden klima er et veldig sektorovergrep tema, vises det videre til resultatområde 66.5 (kommunal- og moderniseringsdepartementet).

Intern klimagruppe begynner å finne sin form og vil bli mer aktualisert i 2016.

Resultatområde 00 Tverrgående virkemidler

Motorferdsel

Motorferdsel var tema på Fylkesmannens forrige opplæringskonferanse for kommunene, Miljømila 2014. Dette er et to-dagers seminar der også andre sektorer samles for å oppdatere og inspirere til arbeid på natur/miljø. Vi hadde fokus på motorferdsel og oppdaterte kommunene på regelverket. Vi informerte om vår satsning framover på arbeidet med motorferdsel, med spesielt fokus på å gjøre kommunene gode på regelverket for dermed også å sikre natur og miljøverdiene i kommunene.

Vi har tatt kontakt med kommunene og aktivt veiledet både administrasjon og politikere og gjennomført lovlighetskontroll av kommunale vedtak. Vi har opphevet vedtak der kommunen har gitt dispensasjon til motorisert ferdsel i utmark som er klart utenfor regelverket og utenfor kommunenes skjønnsrom. Dette gjelder dispensasjon til frakt av turister, dispensasjon til heliskiing og dispensasjon til skuteropplæring. Dette har medført en del støy og medieoppslag med både støtte og motstand. Målet vårt er å redusere ulovlig motorferdsel i utmark og å gjøre kommunene gode på regelverket.

Vi har etablert "Motorforum" som er en møteplass for å samordne arbeidet med motorferdsel mellom Fylkesmannen og SNO, politi og Fjelltjenesten. Dette har medført et konstruktivt samarbeid og vi har fått gode tilbakemeldinger. Vi har hatt møte med Politisjef og forankret arbeidet i politiledelsen.

Arbeidet følges opp på Miljømila nå i 2016.

Etablering av snøskuterløyper for fornøvelseskjøring. Vi har også brukt mye tid på å veilede kommunene om endring i regelverk og gitt uttalelse til en kommunal plan for snøskuterløyper.

Tilsyn og konsesjonsbehandling

Det har vært jevnt trykk på søknadsbehandling hvor de fleste saker gjelder mudre- og dumpesøknader og akvakultur. Tilsynet har gått greit innenfor gjeldende tilgjengelige ressurser. Vi har deltatt på landsdekkende tilsynsaksjoner av Avløp kapittel 14, Biloppsamlingsplasser og Vaskerier/reenserier. I tillegg ble det gjennomført enkelte egeninitierte tilsyn.

Vi loggførte gebyrer på vel 1,2 millioner som er 14 % under budsjett 2015 (jf. belastningsfullmakt 2015 på 1,4 millioner). Som en konsekvens av dette har vi anmodet om en belastningsfullmakt på 1,25 millioner for 2016. Inntektsfordelingen mellom søknadsbehandling og tilsyn ligger på 70/30. Forventningene om bruk av inntil 2 årsverk på tilsyn har ikke vært mulig å innfri (reelt årsverksforbruk på tilsyn anslås til å ligge mellom 0,7 og 1 årsverk).

Kunnskapsgrunnlag og miljøinformasjon

Kart og geodata

Fylkesmannen i Troms har en egen GIS koordinator, samt en annen GIS-stilling i 100%. Begge er ansatt på avdeling for plan, reindrift og samfunnssikkerhet. GIS-koordinatoren bidrar til å løse oppgavene gitt i GIS-strategien for fylkesmannsembetene. GIS-stilling nr 2 bruker det meste av arbeidstiden på bearbeiding av biologiske mangfolddata. I tillegg er det flere på Miljøvernavdelinga, avdeling for Plan, reindrift og samfunnssikkerhet, samt Landbruksavdelinga som bruker GIS som arbeidsverktøy. Dette skjer ukentlig eller oftere.

Det er samarbeid mellom Fylkesmannen og Kartverket lokalt, og fylkeskommunen om implementeringen av Norge Digitalt. Dette skjer ved deltagelse i fylkesgeodatautvalg, arbeidsutvalg for basis geodata og arbeidsutvalg for tematiske geodata.

Fylkesmannen og fylkeskommunen samarbeider også om drift av felles kartinnsynløsning: TromsAtlas. Dette er den primære kartinnsynsløsningen for medarbeidere hos Fylkesmannen og fylkeskommunen og gir mulighet for innsyn i basis geodata, og relevante tematiske geodata.

Oppfølging av kommunene med tanke på etablering av det offentlige kartgrunnlaget (DOK) har i begrenset grad

skjedd i 2015. Den oppfølging som har foregått har blitt gjennomført på konferanser, og i direkte møter med tre kommuner hvor vi i samarbeid med Kartverket og Troms fylkeskommune var på kommunebesøk i 2015. Dette var følgende kommuner i Sør-Troms: Harstad, Kvæfjord og Skånland. Ressursene i vår dialog med kommunene har blitt brukt til å kontrollere at arealplaner og reguleringsplaner på høring, og at de planer som deretter skal vedtas, følger gjeldende standarder (SOSI) slik at de lar seg legge inn planregister og deretter kan vises i seplan.no. Generell rådgiving slik at kommunene får rullert sine arealplaner med 4 års mellomrom har også vært prioritert.

Kartlegging av naturtyper. Det har også i 2015 vært utført mye arbeid med å kvalitetssikre naturtyper i kommuner i Troms. Den ene av de to som har GIS som hovedoppgave har brukt mesteparten av sin arbeidstid på naturtypekartlegging, kvalitetssikring, ajourføring og innlegging av slike data.

Miljøsam arbeid i nord- og polarområdene

Vi har deltatt på og vært med å arrangere trilateralt nordkalottseminar (Marin plastforsøpling) i august i Bodø. Deltakelse fra Sverige, Finland og Norge (FMFI, FMTR og FMNO).

Avdelingsdirektør er leder for Nordkalottens miljøråd som prioriterer og gir midler til samarbeidsprosjekt på miljøområdet under Nordkalotten. Samarbeidet går gjennom telefonmøter og seminar.

T.12 FM er ikke blitt forespurt fra Miljødirektoratet i 2015 om bistand til Miljødirektoratet som gjelder prosjekt om forbedring av avfallsbehandling i Arkangelsk og Komi i Russland utover bidrag til å finne aktuelle personer for foredrag på seminar i Arkangelsk om avfall.

Planarbeid

Arbeid i henhold til plan- og bygningsloven rapporteres i punkt 66.5 under KMD

Ressursrapportering

Resultatområde	Kapittel 0525	Fagdep.
Naturmangfold	kr 7 370 875,77	kr 4 353 191,09
4 Forurensing	kr 1 852 041,72	kr 945 906,61
Andre oppgaver under KLD	kr 105 726,57	kr 0,00
11 Klima	kr 209 420,46	kr 0,00
12.2 Tilsyn og konsesjonsbehandling	kr 156 763,10	kr 0,00
12.3 Kunnskapsgrunnlag og miljøinformasjon	kr 13 712,68	kr 0,00
Sum:	kr 9 708 540,00	kr 5 299 097,00

Samferdselsdepartementet

Resultatområde 91 Oppdrag for samferdselsdepartementet

Se rapportering på punktene for resultatområdet

91.1 Avkjørselssaker etter vegloven

Fylkesmannen behandlet én klage over avslag på søknad om tillatelse til utvidet bruk av avkjørsel, jf. veglova § 40, i 2015.

91.2 Konsesjon til anlegg og drift av taubaner

Taubanesaker behandlet iht behov.

Statens Helsetilsyn

Resultatområde 41 Tilsyn og klagesaksbehandling etter barnevernloven

Når det gjelder barnevernet i Troms har vi i 2015 hatt en særskilt oppfølging av enkeltkommuner når det gjelder oppfølging av lovpålagte oppgaver, særlig i forhold til overholdelse av undersøkelsesfrister. Fylkesmannen har på grunnlag av gjennomgåtte fristskjemaer fra barneverntjenestene fått kunnskap om fristoversittelsene, og en gjennomgang av halvårsrapporter viser manglende oppfølgelse av lovpålagte besøk til barn i forsterhjem. Fylkesmannen har bedt om skriftlige redegjørelser for lovbrudd for å få klarhet i årsakene til lovbruddene, og fulgt opp blant annet med møter, råd og veiledning, jf. forskrift om mulkt etter barnevernloven. Det er 7 barneverntjenster, med til sammen 13 kommuner, som er særskilt fulgt opp i 2015. Ved siste rapportering ser vi at vår oppfølging har hatt effekt da vi ser en nedgang i fristoversittelser.

41.1 Hendelsesbasert tilsyn

Fylkesmannen i Troms har i løpet av 2015 behandlet 49 saker som hendelsesbasert tilsyn rettet mot kommunene, i medhold av barnevernloven § 2-3 fjerde ledd. 19 av disse ble sendt til lokal avklaring.

Det ble påklaget totalt 50 forhold. Resultatet av Fylkesmannens behandling var at det ble påpekt 28 lovbrudd, 10 påklagede forhold medførte råd og veiledning og det var ingen bemerkning i 12 av de påklagede forholdene.

I 2015 behandlet vi 2 tilsynsklager fra barna i barneverninstitusjon eller deres foresatte etter tilsynsforskriften § 11. Det ble påpekt 1 lovbrudd, gitt råd og veiledning i 1.

41.2 Planlagt tilsyn

Tilsyn med barneverninstitusjonene: Fylkesmannen har i løpet av 2015 ført tilsyn med i alt 7 barneverninstitusjoner, herunder 26 enheter. Tilsammen gjennomførte Fylkesmannen 70 tilsynsbesøk og vi gjennomførte totalt 96 samtaler. Det ble ikke gjennomført systemrevisjon i institusjonene i 2015.

Fylkesmannen opplever å ha tett kontakt med institusjonene gjennom besøk ved tilsyn og telefonkontakt. I forkant av meldte tilsynsbesøk ved institusjonene får beboerne egne brev om at tilsynet kommer på besøk. Beboerne kan også benytte SMS-telefon for kontakt. Alle tilsynsbesøk er lagt til tidlig ettermiddag/kveld, dvs. tidspunkt der beboerne forventes å være til stede på institusjonen. Beboere som ønsker det har i tillegg fått tilbud om samtale på Fylkesmannens kontor. Flere av beboerne ved institusjoner i og rundt Tromsø har benyttet seg av dette tilbudet.

I 2015 ble det påpekt totalt 9 lovbrudd ved tilsyn.

Tilsyn med senter for foreldre og barn: Fylkesmannen gjennomførte systemrevisjon med tema *foreldrenes medvirkning i planlegging og gjennomføring av oppholdet* ved Solbakken foreldre og barn senter. Lovhjemmel for tilsynet er barnevernloven § 5-7 første ledd, jf. forskrift for sentre for foreldre og barn §§ 21 og 25. Det ble ved dette tilsynet ikke avdekket avvik eller gitt merknader. Tilsynet er derfor avsluttet ved utsendelse av rapporten.

Tilsyn med kommunene: Fylkesmannen har gjennomført tilsyn som systemrevisjon i 1 barneverntjeneste, som omfatter 3 kommuner fordi tjenesten har et interkommunalt vertskommunesamarbeid med to andre kommuner. I tillegg ble det gjennomført tilsyn som egenvurderinger med 4 barneverntjenester som omfatter 7 kommuner. Tema var kommunens arbeid med meldinger og tilbakemelding til melder, jf. barnevernloven §§ 4-2, 4-3 og 6-7 a. Alle tilsynene inngikk i det landsomfattende tilsynet rettet mot kommunene initiert av Helsetilsynet.

Det ble funnet brudd på krav utledet av lov eller forskrift i alle tilsynene.

41.3 Klagesaker

I 2014 behandlet vi 8 klagesaker etter barnevernloven § 6-5 (rettighetsklager). Dette er en økning fra 2014 hvor vi behandlet 4 rettighetsklager. 4 av sakene ble stadfestet, 4 ble opphevet og tilbakesendt til kommunen for ny behandling.

Fylkesmannen ser at kommunene har utfordringer i forhold til anvendelse av forvaltningsloven, og vi ser at flere saker må sendes tilbake til kommunen da klagen ikke er førsteinstansbehandlet iht. forvaltningsloven § 33. Det har i 2015 blitt brukt tid på veiledning av kommunene i forhold til dette. Forvaltningsloven var også særskilt tema på barnevernledersamling høsten 2015.

Vi behandlet 42 rettighetsklager fra ungdom i institusjonene i 2015, mot 21 året før. I disse 42 klagene var det 29 som ble stadfestet, klager fikk medhold i 13.

41.9 Andre oppdrag

Fylkesmannen har kontrollert 24 kommuners slutførte fristskjema for innkomne meldinger og gjennomførte undersøkelser og fulgt dette opp med relevante tilsynsaktiviteter. Det er 7 barneverntjenester, med til sammen 13 kommuner som er særskilt fulgt opp i 2015. I første omgang er kommunene bedt om skriftlig redegjørelse, og videre er det gjennomført møter med 3 barneverntjenester i 2015 for å forsøke å få klarhet i årsakene til fristbrudd og for å få grunnlag for å vurdere å ilegge mulkt. Den halvårige rapporteringen fra 24 kommuner er gjennomgått og vidersendt til departementet.

Det er ikke gitt mulkt til kommunene i Troms i 2015.

Vi har også laget oss eget skjema for områdeovervåking for å skaffe oss oversikt over henvendelser og beklagelser.

Resultatområde 73 Klager på individuelle tjenester etter lov om sosiale tjenester i Nav

Se rapportering 73.1

73.1 Klager på individuelle tjenester etter lov om sosiale tjenester i Nav

Fylkesmannen i Troms fikk inn 84 saker etter lov om sosiale tjenester i NAV i 2015.

71 saker ble ferdig behandlet i løpet av året, og restansen pr 31.12.15 var 18 saker.

55 av sakene ble ferdig behandlet innen tre måneder. Andel med saksbehandlingstid inntil tre måneder var altså 77 % . 11 av sakene ble behandlet innen fire måneder og fem saker innen fem måneder.

Resultatområde 74 Tilsyn etter lov om sosiale tjenester i Nav

74.1 Hendelsesbasert tilsyn

Fylkesmannen ferdigbehandlet i løpet av 2015 to saker som hendelsesbasert tilsyn rettet mot kommunen v/ Nav-kontoret. Tre saker ble i tillegg sendt til lokal avklaring. Pr. 31.12.2015 hadde vi ytterligere en sak til behandling.

74.2 Planlagt tilsyn

Fylkesmannen har i 2015 benyttet to ulike metoder for tilsyn. Det er gjennomført planlagt tilsyn ved systemrevisjon i to kommuner, og videre er det åtte kommuner hatt tilsyn gjennom egenvurdering. Vi oppfylte dermed volumkravet. Samtlige tilsyn inngikk i det landsomfattende tilsynet med kommunenes ansvar for å sikre at de sosiale tjenestene opplysning, råd og veiledning og økonomisk stønad for personer mellom 17 og 23 år er tilgjengelig, og at tildeling og oppfølging er forsvarlig. Ved systemrevisjon i en av kommunene utvidet vi temaet aldersmessig slik at det ikke var begrenset til aldersgruppen 17 til 23 år. Det ble ved begge systemrevisjonene gitt avvik på krav utledet av lov eller forskrift. 2015 var det første året Fylkesmannen benyttet egenvurdering som metode for tilsyn med kommunene. Alle de åtte kommunene som ble invitert med, ønsket å delta i tilsynet. Fylkesmannen arrangerte både et åpningsmøte og et sluttmøte, og mellom møtene måtte kommunene gjennomgå egen virksomhet ut ifra utdelt materiell med spørsmål og problemstillinger. Kommunene måtte av sine egne svar konkludere med om det ble avdekket lovbrudd eller ikke. Halvparten av kommunene kom fram til at de hadde lovbrudd, og vi antar derfor at kommunene ikke unnlater å gi lovbrudd, selv om de må gi de til seg selv. På bakgrunn av de positive tilbakemeldingene vi har fått fra kommunene som var med på dette, samt at vi har tro på at egenvurdering gir økt bevisstgjøring og forbedring, vil vi også i 2016 fortsette med egenvurdering som metode for tilsyn.

74.9 Andre oppdrag

Resultatområde 82 Tilsyn og klagesaksbehandling som gjelder helse- og omsorgstjenest

Se rapportering på det enkelte underpunkt.

82.1 Hendelsesbasert tilsyn

Fylkesmannen hadde i 2015 en median saksbehandlingstid på 8,4 måneder. For 2015 ble videre 20 % av sakene vurdert innen fem måneder. Fylkesmannen i Troms nådde følgelig ikke resultatmålet i 2015. Bakgrunnen for dette er at Fylkesmannen i Troms over tid har hatt lav bemanning og utskifting av arbeidstakere. Det har medført at restansene har økt. Denne situasjonen har gitt Fylkesmannen saksrestanser på dette feltet som har vært svært gamle. Gjennom 2015 har vi derfor prioritert å jobbe ned svært gamle saker og andre saker som har hatt prioritet. Det innebærer at det i 2015 er avsluttet 32 saker som var mer enn 12 måneder gamle, 16 saker som er mellom 11 og 12 måneder gamle og 13 saker som er mellom 10- og 11 måneder gamle.

Ved utgangen av 2015 hadde våre restanser en foreløpig median saksbehandlingstid på 3,3 måneder. Vår eldste sak var videre under 10 måneder gammel. Vi vurderer det slik at tiltross for at vi ikke innfridde resultatmålene for 2015 så er rettsikkerheten til enkeltpasientene økt ved det arbeidet som ble gjennomført i 2015.

82.2 Planlagt tilsyn

Fylkesmannens helse- og omsorgsavdeling har i 2015 gjennomført planlagte tilsyn tilsvarende 10,5 systemrevisjoner/ poeng fordelt på 10 ulike tilsyn. Volumkravet var 17 poeng. I tråd med embetsoppdraget har vi prioritert hendelsesbaserte tilsynssaker og klagesaker der det har vært nødvendig med rask behandling.

Gjennom embetets tilsynsgruppe har vi samordnet planen for tilsyn med helse- og omsorgstjenester med planen for tilsyn med barnevernstjenester og sosiale tjenester i Nav, for å bidra til at staten er koordinert i sine tilsynsaktiviteter overfor kommunene.

Som kontaktfylkesmann har vi også koordinert arbeidet med tilsynsplan for tilsyn med spesialisthelsetjenesten i helseregionene og koordinert og gjennomført halvårige tilsynsmøtet med Helse Nord RHF. Resultatet fra landsomfattende tilsyn har vært presentert på høstmøtet.

Et regionalt team har gjennomført systemrevisjon ved sykehusene i Kirkenes, Bodø og Tromsø som en del av landsomfattende tilsyn med samhandling mellom spesialisthelsetjeneste og kommuner (utskrivningsklare

pasienter). I Troms er det også gjennomført tilsyn med Tromsø kommune med samme tema. Det ble konkludert med avvik i alle tilsyn som omhandlet samhandling. Mangelfull informasjonsutveksling og mangelfull avvikhåndtering var gjennomgående. Det ble særlig avdekket mangelfull informasjonsutveksling om legemiddelbehandling, noe som øker risikoen for feilmedisinering.

Når det gjelder egeninitierte tilsyn i kommunene, har Fylkesmannen hatt særskilt fokus på to temaer (ernæring og legemiddel-behandling/håndtering. Dette er risikoområder som Fylkesmannen gjennom flere år har satt fokus på. Det er gjennomført 3 uanmeldte tilsyn på sykehjem (2 i Tromsø, 1 i Lyngen) der FM har undersøkt om kommunen sikrer kartlegging av ernæringsstatus hos pasientene, iverksetting og evaluering av tiltak - og dokumentasjon. Ved to av tre sykehjem ble det påpekt lovbrudd. Fylkesmannen har gjennomført tilsyn med legemiddelbehandling ved Ibestad sykehjem og ved en barnebolig i Tromsø kommune. I tilsyn med barneboligen inngikk også tema knyttet til pleie og omsorg og brukermedvirkning.

Fylkesmannen har gjennomført 1 planlagt tilsyn på folkehelseområdet, se punkt 83.2. Videre er det gjennomført 3 stedlige tilsyn på bakgrunn av tiltak etter helse- og omsorgstjenesteloven kap 9, Rettssikkerhet ved bruk av tvang og makt overfor enkelte personer med psykisk utviklingshemning.

82.3 Klager på helse- og omsorgstjenester etter pasient- og brukerrettighetsloven m.fl.

Fylkesmannen i Troms har i 2015 hatt hatt en overordnet målsetning om å kunne redusere antall klagesaker til et nivå der samtlige saker i all hovedsak avsluttes innen 3 måneder. For nødvendig helsehjelp avsluttet Fylkesmannen i Troms i 2015 95% av sakene innenfor 3 måneder. For syketransportsakene ble 52% avsluttet innen tre måneder med en median saksbehandlingstid på 2,9 måneder. Fylkesmannen i Troms har imidlertid hatt utfordringer når det gjelder resultatkravene for helse- og omsorgssaker for øvrig der Fylkesmannen kun behandlet 32% innen tre måneder. Fra oktober 2015 fikk Fylkesmannen imidlertid kontroll på disse sakene og har etter dette tidspunktet behandlet 83% av disse sakene innenfor tre måneder. Fra 01.11.2015 er samtlige rettighetsklager behandlet innenfor tre måneder.

Klagesaker blir fortløpende registrert i NESTOR. I 2015 behandlet Fylkesmannen i Troms 176 klagesaker, hvorav 27 gjaldt syketransport, 105 helse/omsorg for øvrig og 44 omhandlet nødvendig helsehjelp.

82.9 Andre oppdrag

Fylkesmannen i Troms har registrert sakene fortløpende i NESTOR og innenfor gitte frister. Fylkesmannen har vært sårbar på området og primært hatt en saksbehandler med kompetanse på feltet. Gjennom 2015 har er det bygd opp kompetanse på en saksbehandler til og det er videre tiltenkt at en tredje saksbehandler i 2016 vil få kompetanse på feltet. I 2015 er ikke kravet om behandlingstiden for overprøving av vedtak og behandling av søknader om dispensasjoner ikke skal overstige tre måneder overholdt. Dette oppdraget er ett av områdene som Fylkesmannen i Troms har hatt særlig fokus på gjennom 2015 og vil fortsette å ha fokus på i 2016.

Resultatområde 83 Folkehelse

Se rapportering på det enkelte underpunkt.

83.2 Planlagt tilsyn

Fylkesmannen har gjennomført tilsyn med folkehelsearbeid i Gratangen kommune. Dette tilsynet var planlagt som en del av det landsomfattende tilsynet som ble gjennomført i 2014. Det ble konkludert med at kommunen ikke var kommet i gang med løpende oversiktsarbeid i tråd med folkehelselovgivningen. Avviket er rettet, og tilsynet er avsluttet.

83.3 Klagesaker

Klagesakene registreres fortløpene i Nestor innenfor fastsatt frist. Fylkesmannen i Troms har i 2015 behandlet en sak på miljørettet helsevern. Saksbehandlingstiden for denne saken var 6,4 måneder og oversteg følgelig resultatkravet. Helse- og omsorgsavdeleingen hos Fylkesmannen i Troms har gjennom flere år bygd opp restanser grunnet bemanningsproblemer. Fylkesmannen i Troms har gjennom 2015 hatt som målsetning å redusere saksbehandlingstiden for klagesakene og har på slutten av 2015 kommet til et nivå der de aller fleste klage sakene behandles innen 3 måneder.

Utenriksdepartementet

Resultatområde 92 Oppdrag for Utenriksdepartementet

Se punkter innen resultatområdet

92.1 Apostiller

Det er utført 768 apostiller i 2015.

92.2 Forberedelse av saker om honorære konsuler

Fylkesmannen i Troms har gitt uttalelse til to saker om honorære konsuler: Marianne Telle for Spania og Laurence Frémion for Frankrike.

Andre

Ressursrapportering

Resultatområde	Kapittel 0525 Fagdep.
Andre faglige oppg. på oppd. for statlige virk.	kr -85 270,82 kr 0,00
Andre faglige oppgaver for ikke-statlige virk.	kr 550,00 kr 0,00
Sum:	kr -84 720,00 kr 0,00